

ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΟ ΡΕΥΜΑ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΜΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΕΝΑΝΤΙΑ
ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ, ΤΗΝ ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΚΝΤΑΟΥΝ

Συνέλευση ενάντια στη βιοεξουσία & την κλεισούρα

*Η μπροσούρα **Κόντρα στο ρεύμα** κυκλοφόρησε τον Απρίλιο του 2021 σε πεντακόσια αντίτυπα.*

Δεν υπάρχει copyright. Τα κείμενα της έκδοσης μπορούν να αναδημοσιευτούν ελεύθερα, ακόμα και χωρίς ένδειξη της προέλευσής τους.

Οποιαδήποτε, όμως, κερδοσκοπική επανέκδοσή τους ή παραποίησης τους θα μας βρει ενάντιους.

Για επικοινωνία:

<https://againstbiopowerandconfinement.noblogs.org/>
koinonika.antisomata@autistici.org

fb: *Ιστορίες Προληταριακής Κλεισούρας*

*Η Συνέλευση ενάντια στη βιοεξουσία & την κλεισούρα
συναντιέται δια ζώσης κάθε βδομάδα.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

★ Λίγα λόγια για τη συνέλευσή μας	7
★ Η συμβολή μας στον αγώνα ενάντια στην τηλεργασία και την τηλεκπαίδευση	8
• Η καθιέρωση της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης από το προνομικό στο νομικό επίπεδο	10
• Ο επιθετικός χαρακτήρας της τηλεκπαίδευσης-τηλεργασίας.....	15
• Πρώτος κύκλος αγώνα (Μάρτιος-Ιούλιος 2020): ένας μειοψηφικός αγώνας στις σχολές και τα σχολεία	17
• Δεύτερος κύκλος αγώνα (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2020): μαθητικές καταλήψεις, το πρώτο κίνημα που αμφισβητεί την πολιτική διαχείρισης της πανδημίας από το κράτος	24
• Τρίτος κύκλος αγώνα: το δεύτερο πειθαρχικό λοκντάουν και οι αγώνες εναντίον του μέχρι την εισβολή μπάτσων στη ΦΕΠΑ (Νοέμβριος και Δεκέμβριος 2020).....	32
• Η εδραίωση του εκπαιδευτικού συστήματος δύο ταχυτήτων μέσω της ψηφιακής αναδιάρθρωσης	38
• Η αναβάθμιση της περιφραξης και αστυνόμευσης του πανεπιστημίου	42
• Τέταρτος κύκλος αγώνα: η κατάθεση του νομοσχεδίου Κεραμέως για τα ΑΕΙ και η συσπείρωση των δυνάμεων της δημοκρατικής βιοπολιτικής	46
• Εν κατακλείδι: η πανδημία ως κοινωνικό ανταγωνιστικό γεγονός	54
★ Ντοκουμέντα	
1. Ενάντια στις βλαβερές συνέπειες του μενουμεσπιτισμού στην προλεταριακή αυτοοργάνωση.....	58
2. Πατί μας ευχαριστούν η υπουργός και η υφυπουργός Παιδείας.....	60
3. Τηλεκπαίδευση, τηλεργασία, το επιχειρηματικό πανεπιστήμιο και το επιτηρούμενο σχολείο στα καλύτερα τους	64
4. Υλικό του συντονιστικού: <i>μαθητές/τριες, φοιτήτριες/ές, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενες στα πανεπιστήμια, διδακτορικοί σε τηλε-άρνηση</i>	78
5. Φοιτητική έρευνα: <i>έκανες τα τηλεμαθήματα σου;</i>	82
6. Δύο εισηγήσεις στα μαθήματα αυτομόρφωσης	85
6.1 Η προϊστορία της τηλεργασίας και της εκ περιτροπής εργασίας	85
6.2 Τηλεργασία ή εξ αποστάσεως εκπαίδευση και πρωτοβάθμια εκπαίδευση.....	98
7. Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ) του Συλλόγου Φοιτητών Ιατρικής Αθηνών (ΣΦΙΑ).....	103

8. Οδηγίες τηλεξέτασης σε μαθήματα του τμήματος Επ. Υπολογιστών Πανεπιστημίου Κρήτης	104
9. Αφίσα της εκδήλωσης-συζήτησης: <i>Γιατί τόση συμμόρφωση στην τηλεργασία και τηλεκπαίδευση;</i>	108
10. Παρεμβάσεις δύο τηλεργατριών στην εκδήλωση-συζήτηση: <i>Γιατί τόση συμμόρφωση στην τηλεργασία και τηλεκπαίδευση;</i>	109
11. Επικαιροποιημένη εισήγηση και αφίσα της συζήτησης-εκδήλωσης αγώνα: <i>Ούτε κλείσιμο στο σπίτι, ούτε κλείσιμο στα σχολικά κλουβιά</i>	113
12. Τρικάκια του Αντιεξουσιαστικού συντονισμού μαθητ(ρι)ών, φοιτητ(ρι)ών, εκπαιδευτικών και εργαζομένων	127
13. Η τέχνη του διαχωρισμού.....	130
14. Πώς οι συνδικαλιστές επιβάλλουν στην πράξη την τηλεκπαίδευση.....	131
15. Μπροσούρα <i>Η κρατική διαχείριση της πανδημίας είναι η αναβαθμισμένη</i> συνέχιση της δεκάχρονης πολιτικής των «μνημονίων» με άλλο όνομα	134
16. Απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου ΕΚΠΑ για θερμομέτρηση και καταγραφή στοιχείων επισκεπτών στις ΦΕΠΑ.....	147
17. Ανακοίνωση της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ της 22/12/2020 σχετικά με τη φύλαξη των ΑΕΙ	148
 ★ Παράρτημα	
• Πρόλογος στο κείμενο του Robert Ovetz	152
• Robert Ovetz, <i>Κάντε κλικ στο «Αποθήκευση και επιστροφή στο μάθημα»: τηλεκπαίδευση, επισφαλαιοποίηση και πειθάρχηση της ακαδημαϊκής εργασίας</i> (απόσπασμα)	157

Λίγα λόγια για τη συνέλευσή μας

Η Συνέλευση ενάντια στη βιοεξουσία και την κλεισούρα προέκυψε μετά από ανοικτό κάλεσμα της Συνέλευσης εργαζομένων και ανέργων από την πηλατεία Συντάγματος στο στέκι Άνω-Κάτω Πατησίων, στις 18 Μάρτη 2020. Το κάλεσμα αυτό, που έγινε μια βδομάδα μετά από το κλείσιμο όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας, είχε τίτλο: *Ενάντια στις βλαβερές συνέπειες του μενουμπεσπιτισμού στην προληπτική αυτο-οργάνωση* και καλούσε σε ανοικτή συζήτηση για τη συλλογική αντιμετώπιση της δυστοπικής πραγματικότητας που είχε ήδη αρχίσει να προδιαγράφεται και που, όπως δυστυχώς πλέον όλες αναγνωρίζουμε, συνεχίζεται αμείωτη (βλ. Ντοκουμέντο 1, σελ. 58).

Κεντρική ιδέα πίσω από το κάλεσμα ήταν η ανάγνωση, από τη δική μας προληπτική σκοπιά, της διαχείρισης της πανδημίας του κορονοϊού από το κράτος ως πιο επικίνδυνης από την ίδια την πανδημία. Για τον λόγο αυτό ένα από τα συνθήματα που τότε λησάραμε ήταν: «η ατομική ευθύνη είναι καπιταλιστική ιδεολογία και απάτη».

Πιο συγκεκριμένα, το λοκντάουν που επιβλήθηκε και συνολικά η εκστρατεία υγιεινομικής αστυνόμευσης και πειθάρχησης αποτελούσαν (και συνεχίζουν να αποτελούν) για εμάς ξεκάθαρες απόπειρες προληπτικής καταστολής οποιασδήποτε αμφισβήτησης της φτηνής κρατικής πολιτικής ή οποιασδήποτε προληπτικής αυτόνομης και συνεργατικής πρωτοβουλίας διεκδίκησης και αντίστασης ενάντια στα νέα επωφελή για το κεφάλαιο νομοσχέδια που θα έβρισκαν την ευκαιρία να περάσουν εν μέσω λιγότερο ή περισσότερο αυστηρών περιοριστικών μέτρων «έκτακτης ανάγκης».

Επιπλέον, στο κάλεσμα κριτικάραμε την εκούσια παύση λειτουργίας των πολιτικών συλλογικοτήτων λόγω της κρατικής διαχείρισης της πανδημίας του κορωνοϊού, παύση που βλέπαμε να διογκώνεται ανησυχητικά, τη στιγμή που το καπιταλιστικό κράτος οργάνωνε ένα νέο γύρο επίθεσης στην εργατική τάξη, παρουσιαζόμενο μάλιστα ως ο «εγγυητής της δημόσιας υγείας» και ο «υπερασπιστής της κοινωνίας». Παρόμοιους προβληματισμούς είχαν και άλλοι σύντροφοι/ισσες, οι οποίοι και ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα, με αποτέλεσμα να συγκροτηθεί από κοινού η νέα συνέλευση.

Πέρα από την εργατική έρευνα, στην οποία θα αναφερθούμε πιο αναλυτικά παρακάτω, την παραγωγή λόγου σχετικά με τη συγκυρία και τη δράση μας στον δημόσιο χώρο, όσο καιρό παραμείναμε στο προαναφερόμενο στέκι (Μάρτιος-Ιούνιος 2020), οργανώσαμε επίσης μαθήματα αυτομόρφωσης πάνω στις έννοιες της βιοεξουσίας, της ιατρικοποίησης και της υγιεινομικής αστυνομίας καθώς και για την τηλεεκπαίδευση, την τηλεργασία και τις αλληλαγές που επέφερε στις εργασιακές σχέσεις την τελευταία δεκαετία η πολιτική της απαξίωσης. Για όλα αυτά και πολλά άλλα θα μιλήσουμε σε μια δεύτερη ευκαιρία – ένα μέρος του σχετικού υλικού βρίσκεται, άλλωστε, αναρτημένο στο σάιτ της συνέλευσης.

Στην παρούσα έκδοση θα περιοριστούμε στην καταγραφή του αγώνα μας ενάντια στην τηλεργασία και την τηλεεκπαίδευση. Η έκδοση συνοδεύεται από σχετικά ντοκουμέντα της περιόδου και περιλαμβάνει επίσης τα αντίστοιχα κεφάλαια της αυτομόρφωσής μας.

Η συμβολή μας στον αγώνα ενάντια στην τηλεργασία και την τηλεεκπαίδευση

Για να μπορέσει να διαχειριστεί την πανδημία που προέκυψε με έναν επωφελητή για το σύστημα τρόπο, το καπιταλιστικό κράτος ακολούθησε μια στρατηγική που αν αποδειχτεί επιτυχής θα του επιτρέψει να επιστρέψει στην «κανονική» τάξη πραγμάτων όχι μόνο αλώβητο αλλά και ενισχυμένο. Είναι μια γενική αλήθεια ότι σε κάθε ιστορική εποχή η κοινωνική εξουσία βρίσκεται στη μεριά εκείνων που μπορούν σε στιγμές κρίσης να αναδιοργανώνουν προς όφελός τους τον (ανα)παραγωγικό ιστό της κοινωνίας, νοούμενο ταυτόχρονα στις οικονομικές, πολιτικές και πνευματικές μορφές του. Κηρύσσοντας, λοιπόν, «κατάσταση έκτακτης ανάγκης» με τους δικούς του όρους, το καπιταλιστικό κράτος εστίασε τον Μάρτη του 2020 τη στρατηγική του σε 5 σημεία:

- 1) Στην παρουσίαση της πανδημίας ως ενός υγειονομικού μονάχα ζητήματος, με αποτέλεσμα την αναβάθμιση-επέκταση του υγειονομικού λόγου, τη συστηματική μυστικοποίηση των κοινωνικών αιτιών παραγωγής και διάδοσης της πανδημίας και του πολιτικού χαρακτήρα της διαχείρισής της και εν τέλει την ενδυνάμωση της βιοπολιτικής διαχείρισης της εργατικής τάξης.
- 2) Στην εκ νέου οριοθέτηση του ποιος έχει τη δικαιοδοσία να ορίζει το περιεχόμενο των εννοιών της «ασθένειας» και της «υγείας» – ζήτημα τεράστιας κοινωνικής και πολιτικής σημασίας· η θέση που παίρνει κανείς πάνω σε αυτό το ζήτημα, σε

καιρούς επιδημίας, καθορίζει και όλα τα άλλα. Η υγειονομική αστυνομία, για παράδειγμα, δεν διαφυλάττει μια αντικειμενική αλήθεια για την «υγεία»· επιβάλλει την αλήθεια που εξυπηρετεί τους στόχους της καπιταλιστικής βιοεξουσίας.

- 3) Στην επιβολή του δικού του ορισμού για το τι πρέπει να θεωρείται «ουσιαστική» εργασία, «ουσιαστική» κοινωνική δραστηριότητα σε μια καπιταλιστική κοινωνία σε «κατάσταση εξαίρεσης» – και συνακόλουθα πώς θα πρέπει αυτή να ανταμείβεται σύμφωνα με την «αντοχή» της τσέπης των αφεντικών. Το ζήτημα εδώ αφορά το ύψος του άμεσου κι έμμεσου μισθού, την αναδιάρθρωση της (ανα)παραγωγικής εργασίας και τις οικονομικές διευκολύνσεις προς τα αφεντικά ώστε να συνεχίσουν την εκμετάλλευσή της.
- 4) Στον καθορισμό των επιτρεπτών ατομικών και κοινωνικών συμπεριφορών. Το κράτος ενεργοποίησε όλους τους ιδεολογικούς, κατασταλτικούς και πειθαρχικούς μηχανισμούς που έχει στη διάθεσή του ώστε να αναδιοργανώσει αποτελεσματικά την καθημερινότητα των απείθαρχων υποκειμένων, που ενδέχεται να εκμεταλλευτούν προς όφελός τους το μηλοκάρισμα της (ανα)παραγωγικής διαδικασίας. Το ζήτημα εδώ αφορά την τηλεεκπαίδευση ως πειθαρχική και μενουμεσπιτική/κοινωνικοαποστασιακή πολιτική και την τηλεεργασία ως διείσδυση της επιχείρησης στον ιδιωτικό

χώρο του εργαζόμενου υποκειμένου επί 24ώρου βάσεως, ως απομόνωση και αυτο-πειθαρχία, ως νέα τεχνική διαχείρισης και πύκνωσης του εργάσιμου χρόνου, ως μείωση των δαπανών σε σταθερό κεφάλαιο εις βάρος του άμεσου μισθού.

- 5) Στην αραίωση των συναντήσεων στον δημόσιο χώρο. Πότε με την επιβολή περιορισμών στην κυκλοφορία των ανθρώπων, πότε με τον περιορισμό ακόμα και τη διάλυση των συναθροίσεων και των διαδηλώσεων, το κράτος κατάφερε σε μεγάλο βαθμό να περιορίσει τη δημόσια διαμάχη στην εικονική επικοινωνία μέσω του διαδικτύου, εκτοπίζοντάς την από τις πλατείες, τους δρόμους και τα πανεπιστήμια. Για να μην αναφέρουμε τα πολιτικά στέκια που είτε έχουν κατασταλεί είτε έχουν κλείσει εθελοντικά.

Η ταξική πάλη συνεχίζει να διεξάγεται γύρω και από τα 5 σημεία της στρατηγικής του κράτους αλλιά από χειρότερες από πριν θέσεις μάχης για μας, όπως θα δούμε παρακάτω. Ποια ήταν η στρατηγική που ακολούθησε η συνέλευσή μας θα φανεί στην πορεία ανάγνωσης αυτού του προλόγου και θα συνοψιστεί στο τέλος του.

Λόγω της ίδιας της σύνθεσης της συνέλευσής μας το ζήτημα της τηλεκαίδευσης συζητήθηκε από πολύ νωρίς σε σχέση με την κριτική που ταυτόχρονα κάναμε στο λοκντάουν, τον μενουμεσπιτισμό ως εθελοντική συμμόρφωση στον λόγο των «ειδικών» και την «ατομική ευθύνη» ως καπιταλιστική ιδεολογία.

Μερικά μέλη της *Συνέλευσης ενάντια στη βιοεξουσία & την κλεισούρα* δουλεύ-

**ΔΕΝ ΚΛΕΙΝΟΜΑΣΤΕ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ
ΔΕΝ ΣΤΑΜΑΤΑΜΕ
ΤΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙΣ**

συνέλευση ενάντια στη βιοεξουσία και την κλεισούρα

**Να μην παραλύσουμε από
φόβο μέσα στη μοναξιά
του σπιτιού-φυλακή**

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΒΙΟΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑ

**ΤΟ «ΜΕΝΟΥΜΕ ΣΠΙΤΙ»
ΕΙΝΑΙ
ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΙ
ΑΤΟΜΙΚΙΣΤΙΚΟ**

συνέλευση ενάντια στη βιοεξουσία και την κλεισούρα

**ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟ
ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΩ ΑΠ' ΟΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ**

ουμε στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια δημόσια εκπαίδευση και ως εκ τούτου βρεθήκαμε, από τις πρώτες ημέρες επιβολής του λοκντάουν, αντιμέτωπα με ένα διαρκώς διευρυνόμενο, αν και άτυπο (δηλαδή παράνομο), πλαίσιο εξ αποστάσεως εργασίας, ένα πλαίσιο δηλαδή άμεσης επίθεσης στις συνθήκες και τον έλεγχο της εργασίας μας. Γι' αυτό και εμείς αρνηθήκαμε να κάνουμε είτε ασύγχρονη είτε σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση –ορισμένοι από μας με δημόσια δήλωσή μας στα τέλη του Μάρτη– γεγονός που μας έφερε σε σύγκρουση με αρκετούς συναδέλφους μας και συγκεκριμένα τους συνδικαλιστές.

Οι αριστεροί συνδικαλιστές του ΚΚΕ και των Παρεμβάσεων είχαν πρωτοστατήσει στην εφαρμογή της τηλεκπαίδευσης ακολουθώντας πειθήνια από την πρώτη κιόλας στιγμή τις οδηγίες του υπουργείου. Δεν προσπάθησαν μόνο να κάμψουν τις αυθόρμητες αντιστάσεις που εκδηλώθηκαν από τα κάτω, παροτρύνοντας τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιήσουν «κάθε πρόσφορο μέσο»

και να ξοδέψουν ατελείωτες ώρες μέρα-νύχτα στην άμισθη αυτομόρφωσή τους στη σύγχρονη πειθαρχική τεχνολογία «για το καλό των παιδιών»· δεν λιοιώρησαν μόνο όσες αντέδρασαν ως «ανεύθυνες», αλλά άρχισαν και να συλλέγουν υπογραφές εκπαιδευτικών τους οποίους και έβαλαν να ζητάνε από το υπουργείο Παιδείας την πραγματοποίηση του «ψηφιακού σχολείου» που είχε υποσχεθεί, καλώντας το να παράσχει σε όλους τους εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς δωρεάν σύνδεση γρήγορου internet και δωρεάν Η/Υ και tablet! Για το καλό μας!

Σ' αυτήν τη βασιλικότερη του βασιλέως εκστρατεία επιβολής της τηλεκπαίδευσης από τα αριστερά απαντά η δημόσια επιστολή ενός από εμάς, του Γ. Κ. (βλ. Ντοκουμέντο 2, σελ. 58). Εννοείται ότι αν η τηλεκπαίδευση ήταν τότε υποχρεωτική δια νόμου –όπως έγινε αργότερα– θα είχαμε παραπεμφθεί σε πειθαρχικό και θα μας είχε μειωθεί ο μισθός ή εάν δουλεύαμε σε κάποιο ιδιωτικό σχολείο/φροντιστήριο και είχαμε κινηθεί ανάλογα θα είχαμε απολυθεί.

Η καθιέρωση της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης από το προ-νομικό στο νομικό επίπεδο

Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό να τονίσουμε το εξής: ενώ τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των βαθμίδων όλης της χώρας έκλεισαν σύμφωνα με την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) της 11ης Μάρτη 2020 την επόμενη ημέρα, η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση έγινε νόμιμη στις πρώτες 2 βαθμίδες της εκπαίδευσης μόλις στις 12 Μαΐου και υποχρεω-

τική πολύ αργότερα: στις 12 Σεπτέμβρη. Πιο συγκεκριμένα:

- Η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση γίνεται **κακήν κακώς νόμιμη αλλά όχι υποχρεωτική** με το άρθρο 63 στον νόμο 4686/2020 του Υπουργείου... Μετανάστευσης και Ασύλλου που δημοσιεύεται στις 12 Μαΐου. Το άρθρο αυτό μιλά ακόμα για **δυνατότητα και όχι για υποχρεωτικότητα**

εφαρμογής της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Από τότε, όμως, αρχίζει να διαφαίνεται ο κατασταλτικός χαρακτήρας της αφού σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παραπάνω άρθρου «είναι **δυνατή η, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με χρήση μέσων τεχνολογίας σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δεν δύνανται να παρακολουθήσουν δια ζώσης την εκπαιδευτική διαδικασία είτε λόγω καθολικής ή μερικής αναστολής ή απαγόρευσης λειτουργίας εκπαιδευτικής δομής είτε για άλλον λόγο που ανάγεται σε έκτακτο ή απρόβλεπτο γεγονός.**» Στην ίδια παράγραφο εισάγεται και το λεγόμενο live streaming μέσα από τη σχολική αίθουσα. Σύμφωνα με το υπουργείο «**η ταυτόχρονη διδασκαλία σε μαθητές οι οποίοι συμμετέχουν στο μάθημα με φυσική παρουσία και σε άλλους μαθητές οι οποίοι συμμετέχουν εξ αποστάσεως επιτρέπεται μόνο σε περίπτωση επιδημικών νόσων. Σκοπός της παρεχόμενης δυνατότητας όλων των ανωτέρω περιπτώσεων είναι αποκλειστικά η παροχή εκπαίδευσης**». [η έμφαση δική μας]

- Τον Αύγουστο του 2020 η χρήση της τηλεκπαίδευσης γενικεύεται, περιλαμβάνοντας πλέον και την περίπτωση της εκ περιτροπής λειτουργίας των σχολείων. Και σε αυτή τη φάση απουσιάζει (ακόμη) η υποχρεωτικότητα της παροχής της από τους εκπαιδευτικούς, καθώς η διατύπωση που χρησιμοποιείται είναι ότι «**παρέχεται [...] σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση**» (άρθρο 17 της ΠΝΠ της 10/8/2020-ΦΕΚ 157/Α/10-8-2020

που κυρώνεται με το αντίστοιχο άρθρο του νόμου 4722/2020- ΦΕΚ 177/ Α/15-9-2020).

- Τον Σεπτέμβριο του 2020, με τη νέα σχολική χρονιά, είναι που ορίζεται πλέον σαφώς το πλαίσιο διεξαγωγής της τηλεκπαίδευσης στα σχολεία και μόνο τότε διατυπώνεται η υποχρεωτικότητά της ως εξής: «**όπως εξαιρετικά, μέχρι τη λήξη του διδακτικού έτους 2020-2021 και εφόσον παραμένει ο κίνδυνος διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, οι σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υποχρεούνται να παρέχουν σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε μαθητές που δεν δύνανται να παρακολουθήσουν με φυσική παρουσία την εκπαιδευτική διαδικασία**» [Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) 120126/ΓΔ4-ΦΕΚ 3882/ Β/12-9-2020 που δημοσιεύεται στις 12/9/2020]. [η έμφαση δική μας]
- Λίγες μέρες μετά τη 12^η Σεπτέμβρη, όταν το κράτος επέβαλλε το τηλεμάθημα μέσω της πλατφόρμας WEBEX ως «εκπαίδευση», ξεσπά ο αυθόρμητος αγώνας των μαθητ(ρι)ών ενάντια στην κρατική διαχείριση της πανδημίας από το κράτος στα σχολεία. Σε αυτή τη συγκυρία θα επιβεβαιωθεί η κατασταλτική διάσταση της τηλεκπαίδευσης και θα αποδειχθεί ότι η πλήρης συμμόρφωση των εκπαιδευτικών στις επιταγές του υπουργείου δίνει τη δύναμη στις κυβερνητικές δυνάμεις να κλιμακώσουν την επίθεση. Ως απάντηση, λοιπόν, στους/στις μαθητές/τριες, στη μόνη κοινωνική δύναμη που μέχρι τότε ύψωσε αντιστάσεις στην κρατική διαχείριση, η παραπάνω ΚΥΑ τροποποιείται με την προσθήκη

δεύτερου άρθρου σύμφωνα με την 1^η παράγραφο του οποίου «σε περίπτωση έκτακτου ή απρόβλεπτου γεγονότος, το οποίο καθιστά αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερή τη διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε τμήμα/τμήματα σχολικής μονάδας ή σε ολόκληρη σχολική μονάδα, όπως, ενδεικτικά, η παρεμπόδιση από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο της πρόσβασης των μαθητών/τριών και/ή εκπαιδευτικών στους χώρους της σχολικής μονάδας, οι σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **υποχρεούνται να παρέχουν σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όπου τόσο οι μαθητές/τριες όσο και οι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν αποκλειστικά εξ αποστάσεως στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι υποχρεωτική τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους/τις μαθητές/τριες**». Σύμφωνα με τη 2^η παράγραφο του παραπάνω άρθρου «**μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες με τις πράξεις τους καθιστούν αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερή τη διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε τμήμα/τμήματα σχολικής μονάδας ή σε ολόκληρη τη σχολική μονάδα, δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση και λαμβάνουν απουσία για όλες διδακτικές ώρες προβλέπει το ωρολόγιο πρόγραμμα της ημέρας**». [η έμφαση δική μας] Με το 3^ο άρθρο που προστίθεται ορίζεται ότι υπεύθυνοι καταγραφής των απουσιών είναι οι εκπαιδευτικοί, ενώ οι απουσίες αυτές λαμβάνονται υπόψη για τον χαρακτηρισμό της διαγωγής των μαθητ(ρι)ών (ΚΥΑ 131451/ΓΔ4-ΦΕΚ

4264/Β/30-09-2020 που δημοσιεύεται την 1/10/2020).

- Τέλος, με εγκύκλιο που αποστέλλει στις 15/10/2020 η Γενική Γραμματεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής, επικαλούμενη το νομικό πλαίσιο σχετικά με την τηλεεκπαίδευση, την αποχή εκπαιδευτικών από την εργασία τους λόγω στάσης εργασίας/απεργίας και το ωράριο αυτών, απειλεί με περικοπές μισθού όσες καθηγήτριες απέχουν από την τηλεεκπαίδευση σε υπό κατάληψη σχολεία ακολουθώντας τη σχετική κήρυξη απεργίας-αποχής των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από την ΑΔΕΔΥ και την ΟΛΜΕ στις 7/10/2020. Με την απεργία-αποχή αυτή οι συνδικαλιστικές δυνάμεις είχαν αντιδράσει στην ποινικοποίηση των μαθητικών αγώνων και είχαν εκφράσει μια πρώτη αντίδραση στην τηλεεκπαίδευση. Με τη γνωμοδότηση της νομικού συμβούλου της ΑΔΕΔΥ που ακολουθεί στις 19/10/2020 εκφράζεται και η πρώτη νομική αμφισβήτηση της τηλεεκπαίδευσης (συνεπώς και της απειλής για περικοπή μισθού), αφού σύμφωνα με αυτή, η τηλεεκπαίδευση **δεν ανήκει στα καθήκοντα του εκπαιδευτικού εφόσον πραγματοποιείται με ίδια μέσα και πόρους**, ούτε είναι νόμιμος **ο αποκλεισμός** από αυτήν μαθητών που δεν έχουν τα μέσα για να συμμετέχουν σε αυτή και μαθητών που συμμετέχουν σε κατάληψη, καθώς και η επιβολή απουσιών στους τελευταίους. Την ίδια στιγμή, όμως, που οι ομοσπονδίες (ΔΟΕ/ΟΛΜΕ) δείχνουν να έχουν τη βούληση και τη δύναμη να απαντήσουν στην επί-

θεση που δέχονται εκπαιδευτικοί και μαθήτριες μέσω της τηλεκπαίδευσης, δεν φαίνονται σε καμιά περίπτωση διατεθειμένες να προεκτείνουν την αμφισβήτησή της στα σχολεία που δεν βρίσκονταν υπό κατάληψη, αλλά κλείνουν λόγω κρουσμάτων COVID-19 ή λόγω λοκντάουν. Αντίστοιχα, δεν θα δώσουν κανένα δείγμα αμφισβήτησης, όταν η επιβολή της τηλεκπαίδευσης λόγω του δεύτερου λοκντάουν γενικεύεται (βλ. παρακάτω). Κι είναι αυτή η στάση των συνδικαλιστικών δυνάμεων που αποδεικνύει καταφανώς ότι **συνεργάστηκαν** με το κράτος στην επιβολή και τη γενίκευση της τηλεκπαίδευσης παρά τις στεντόρειες κορώνες τους για το αντίθετο. Στην ίδια γνωμοδότηση της ΑΔΕΔΥ διατυπώνεται επίσης διαμαρτυρία για το γεγονός ότι η προαναφερθείσα εγκύκλιος εξομοιώνει τη μη προσέλευση των καθηγητριών στο σχολείο (όπως αυτή ορίζεται από το νόμο 1566/1986) λόγω αποχής (απεργίας/στάσης εργασίας) με την αποχή από την υποχρεωτική τηλεκπαίδευση σε υπό κατάληψη σχολεία, εξομοίωση που δεν προβλέπεται από καμία νομοθετική ρύθμιση. Συνεπώς, σύμφωνα με τη γνωμοδότηση, αφενός μεν δεν μπορεί να εφαρμοστεί ο νόμος 4354/2015 σχετικά με την περικοπή μισθού λόγω αποχής (από την εργασία αφού οι καθηγητές προσέρχονται στο σχολείο αλλά δεν μπορούν να εισέλθουν λόγω κατάληψης), αφετέρου η εγκύκλιος, της οποίας ο χαρακτήρας είναι η διευκρίνιση του νόμου, επιχειρεί να ορίσει **νέο** νόμο, πράγμα προφανώς παράνομο.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση έγινε νόμιμη –αν και μη ρητώς υποχρεωτική μέχρι και σήμερα– με υπουργική απόφαση που δημοσιεύτηκε στις 20 Μαΐου (βλ. Αρ. 59181/Ζ1 στο ΦΕΚ1935/Β/20-5-2020).

Στο διάστημα από 11 Μάρτη μέχρι τη θεσμοθέτηση της τηλεκπαίδευσης οι σχετικές με αυτήν ρυθμίσεις είχαν τη μορφή ΠΝΠ, επεξηγηματικών εγκυκλίων και οδηγιών, δεν είχαν προκύψει δηλαδή από τις διαδικασίες της κατάθεσης σχεδίου νόμου, της διαβούλευσης, των συζητήσεων και της ψήφισης στη Βουλή. Με λίγα λόγια οι ρυθμίσεις αυτές ήταν εκτός νόμου και ενάντια σε αυτόν καθώς έρχονταν σε αντίθεση με την ισχύουσα εκπαιδευτική νομοθεσία, το ισχύον καθηκοντολόγιο των εκπαιδευτικών και με διατάξεις σχετικές με τα προσωπικά δεδομένα. Γι' αυτό άηλωστε και οι διατυπώσεις τους ήταν προσεκτικά επιλεγμένες: πχ. το μάθημα «δύναται» —και όχι «είναι υποχρεωτικό»— να γίνει εξ αποστάσεως.

Όσον αφορά και τις τρεις εκπαιδευτικές βαθμίδες, καθόλη τη διάρκεια του παραπάνω διαστήματος η κυβέρνηση δίσταζε να νομοθετήσει κατ' εξαίρεση της ισχύουσας εκπαιδευτικής νομοθεσίας και περίμενε πρώτα να δει εάν οι εκπαιδευτικοί θα συμμορφώνονταν προς τις αυθαίρετες εντολές σε ένα **προ-νομικό** επίπεδο. Μόνο όταν συνέβη αυτό και η τηλεκπαίδευση άρχισε κουτσά-στραβά να διεξάγεται κανονικά, με μεγάλη εθελοντική συμμετοχή σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, πέρασε στην έωλη νομοθέτησή της.

Στη διαμόρφωση της παραπάνω κατάστασης στις 2 πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης θα λέγαμε ότι συνέβαλε ένας συνδυασμός:

- πειθαρχικού λόγου και άμεσων πιέσεων από διευθυντές/συμβούλους/υπουργείο·
- μιντιακής τρομοκρατίας σχετικά με την πανδημία και συκοφαντίας των υποκειμένων που στέκονταν κριτικά στη διαχείρισή της από το κράτος·
- εκμετάλλευσης της ανασφάλειας των εκπαιδευτικών – που βέβαια εντείνεται σε καθεστώς απομόνωσης και διάλυσης των συλλογικών οργάνων, δηλαδή σε καθεστώς τηλεργασίας/τηλεκπαίδευσης·
- καλλιέργειας ενοχικών συνδρόμων μέσω της προβολής ψευτο-επιχειρημάτων του τύπου «να μη χαθεί η επικοινωνία και επαφή εκπαιδευτικών-μαθη(ρι)ών, όταν τα σχολεία μένουν κλειστά για μήνες»·
- εμφάνισης φαινομένων ατομικισμού και συναδελφικής αδιαφορίας.

Στα πανεπιστήμια θα λέγαμε ότι συνέβαλαν από τη μία η παρουσίαση της τηλεκπαίδευσης από το κράτος ως μονόδρομου για να σωθεί το εξάμηνο εντός της πανδημίας και από την άλλη η προβολή της ως «καινοτόμου» τεχνολογίας που υπόσχεται πολλή για ένα καριερίστικο μέλλον: σε ένα φοιτητικό σώμα, ήδη αρκετά διασπασμένο από τον ατομικισμό και τον καριερισμό, η κρατική πολιτική υπήρξε σαφώς πιο αποδοτική.

Εν τέλει η τηλεκπαίδευση αντιμετώπιστηκε από την πλειονότητα των εργαζομένων, μαθητών και φοιτητών ως το «μικρότερο αλλά απαραίτητο κακό» σε συνθήκες «αναπόφευκτης καραντίνας». Οδηγούμαστε, έτσι, στο (δυσάρεστο) συμπέρασμα ότι η στάση των εμπλεκό-

μενων στην εκπαίδευση υποκειμένων **νομιμοποίησε κοινωνικά την τηλεκπαίδευση προτού αυτή γίνει νόμος του κράτους.**

Σημαντική σε αυτήν τη νομιμοποίηση ήταν και η στάση των πολιτικών κομμάτων καθώς και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (βλ. συνδικάτα, επαγγελματικοί σύλλογοι, όπως ο δικηγορικός σύλλογος), που αποδέχτηκαν τις απανωτές ΠΝΠ, μέσω των οποίων θεσμοθετούνταν «κατεπείγοντα μέτρα αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης κορονοϊού» (ενδεικτικά βλ. Τεύχος Α' 42/25.02.2020 και Τεύχος Α' 64/14.03.2020). Ελάχιστες ήταν οι φωνές, μεταξύ αυτών και της συλλογικότητάς μας, που αναγνωρίζοντας έγκαιρα τον επιθετικό προς τις προληπτικές ανάγκες χαρακτήρα των ΠΝΠ ανέδειξαν και τον παράνομο χαρακτήρα τους και τη χρήση τους στην παραβίαση του συντάγματος και των νόμων, (βλ. την υποχρέωση παροχής «δημόσιας και δωρεάν παιδείας») προκειμένου να «προστατευθεί» το εθνικό, παραγωγικό σώμα από τις συνέπειες της διατάραξης της καπιταλιστικής «κανονικότητας» λόγω της «υγειονομικής κρίσης».¹ Η χρήση των εισαγωγικών στις παραπάνω περιπτώσεις δεν υπονοεί κάποια αμφισβήτηση των όρων που χρησιμοποιεί το κράτος, αμφισβήτηση που θα μας περιόριζε στα όρια ενός λεκτικού ακτιβισμού. Πρόκειται όντως **και** για υγειονομική κρίση που την προκαλεί η ίδια η αντιφατική λειτουργία του καπιταλιστικού συστήματος. Ως εκ τούτου πρόκειται πάνω απ' όλα για κοινωνική κρίση ή **κρίση ανα-**

1. Ενδεικτικά αναφέρουμε το κείμενο των εκπαιδευτικών Ε. Καμπακάκη και Έ. Ψωίνου: <https://infolibre.gr/wpinfolibre/2020/04/06/tilekpaideysi-paranomi-kai-antisntagmatiki/>.

παραγωγής των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων.²

Αντίθετα, κατά τη διάρκεια της προηγούμενης «κατάστασης εξαιρέσης», τη δεκαετία της εφαρμογής Μνημονίων, το ζήτημα των (απαντών) συνταγματικών παραβιάσεων είχε αναδειχθεί με σαφή τρόπο (και) στη δημόσια σφαίρα της «κοινωνίας των πολιτών». Τότε, όμως, εν αντιθέσει με τη σημερινή περίοδο του γενικευμένου μενουμπετισμού, υπήρχε ένα ζωντανό, αν και αντιφατικό, αντιμνημονιακό κοινωνικό κίνημα δια-

μαρτυρίας. Μόνο κατά την τρέχουσα περίοδο του δεύτερου, εμφανώς πειθαρχικού ροκντάουν, το οποίο συνοδεύτηκε και από χοντροκομμένα χουντοδιατάγματα «εκ της αστυνομικής διεύθυνσης», αρθρώθηκε στη δημόσια σφαίρα ένας πολιτικός αντίλογος στο μονοπώλιο της κρατικής αυθαιρεσίας, αντανakλώντας σε έναν βαθμό τις κοινωνικές αντιδράσεις –λιγότερο ή περισσότερο ορατές στο πεδίο του ταξικού ανταγωνισμού– ενάντια στην κρατική διαχείριση της πανδημίας από τον Μάιο και μετά.

Ο επιθετικός χαρακτήρας της τηλεκπαίδευσης/τηλεργασίας

Συνοψίζοντας και επεκτείνοντας όσα γράφαμε στην προκήρυξη «Τηλεκπαίδευση-τηλεργασία: το επιχειρηματικό πανεπιστήμιο και το επιτηρούμενο σχολείο στα καλύτερά τους» (βλ. Ντοκουμέντο 3, σελ. 64) θα λέγαμε ότι τα βασικά χαρακτηριστικά της τηλεκπαίδευσης-τηλεργασίας συνίστανται στο ότι αυτή:

- **ασαφопоιεί τη διάκριση μεταξύ εργάσιμου και μη εργάσιμου χρόνου.** Η ταύτιση χώρου εργασίας και κατοικίας διευκολύνει την, ήδη υπάρχουσα, απαίτηση για συνεχή

ετοιμότητα και διαθεσιμότητα του εργαζομένου· η τηλεργάτρια/τηλεκπαιδευτήτρια/τηλεκπαιδευόμενη δεν είναι παρά προσωποποιημένος χρόνος εργασίας·

- **εντατικοποιεί την εργασιακή διαδικασία** καθώς την απαλλιάσσει από τις νεκρές (από την άποψη της παραγωγής υπεραξίας) στιγμές κοινωνικοποίησης των εργαζομένων και δίνει τη δυνατότητα για μεγαλύτερη επιτήρηση και συνεπώς αξιολόγησή της. Αξίζει να σημειώσουμε όμως, ότι μαζί με την αντιπαραγωγική κοινωνικοποίηση και το συλλογικό χα-

2. Με τον όρο αυτό αναφερόμαστε αφενός στη κρίση υπερσυσώρευσης κεφαλαίου, στην αναντιστοιχία δηλαδή των ρυθμών συσσώρευσης κεφαλαίου και επανεπένδυσης (μέρους) αυτού στη σφαίρα της παραγωγής ώστε να διευρυνθεί η κλίμακα παραγωγής και ιδιοποίησης υπεραξίας· αφετέρου στην κρίση νομιμοποίησης των πολιτικών και ιδεολογικών μορφών της σχέσης-κεφάλαιο που εξασφαλίζουν την αναπαραγωγή του εμπορεύματος εργασιακή δύναμη. Η κρίση αυτή –αποτέλεσμα τόσο των αγώνων του παγκόσμιου προλεταριάτου στο σύνολο του κοινωνικού εργοστασίου της δεκαετίας του '60 και '70, όσο και των πολιτικών λιτότητας που στράφηκαν/στρέφονται εναντίον τους– έκτοτε μάλιστα μένει άσβεστη μέσα στα χρόνια, οξύνοντας το χάσμα των, ούτως ή άλλως αντιφατικών, βασικών λειτουργιών του καπιταλιστικού κράτους (βλ. και υποσημείωση Νο 15). Ως εκ τούτου αποτελεί διαρκές στοιχείο της καπιταλιστικής συσσώρευσης, παρόλε τις προσωρινές (χωροχρονικές) διεξόδους στις οποίες κατέφυγε η διεθνής του κεφαλαίου.

σομέρι χάνονται και οι μορφές κοινωνικοποίησης που βελτιώνουν τη συνεργασία εντός της επιχείρησης και συνεπώς αυξάνουν την παραγωγικότητα της εργασίας – από αυτήν την άποψη η τηλεργασία συνιστά παράλληλα και ρίσκο για το κεφάλαιο·

- **περιορίζει τη δυνατότητα κριτικού ελέγχου και διαμόρφωσης** του μαθήματος από τα εμπλεκόμενα υποκείμενα (στην περίπτωση της τηλεκαίδεισης)·
- **διαλύει τις συλλογικές διαδικασίες διεκδίκησης**, καθώς κατακερματίζει χωρικά τις τηλεργάτριες/τηλεκπαιδευτριες/τηλεκπαιδευόμενες·
- **αποτελεί μέσο (περαιτέρω) μετακύλισης του κόστους εργασίας-εκαίδεισης** στους εργαίτες/μαθηίτες/φοιτηίτες/γονείς, αφού –όπως έχει αποδειχθεί μέχρι τώρα– οι τελευταίοι δεν μπορούν να διεκδικήσουν συλλογικά το δικαίωμα που τους παρέχει ο νόμος στην δωρεάν εκπαίδειση και οι πρώτοι δεν διεκδικούν την εφαρμολή της νομοθετημένης υποχρέωσης του αφεντικού να καλύπτει τον εξοπλισμό και τα μέσα της καί' οίκον τηλεργασίας· μετατρέπει την κατοικία σε χώρο έμμι-

σθης εργασίας προσδίδοντας της έτσι κι άλλα αθλοτριωτικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, για τα άτομα που η κατοικία είναι ήδη εχθρική/καταπιεστική περιορίζεται η δυνατότητα εξόδου από αυτήν, ενώ στην περίπτωση των εστιακών φοιτητών αποτέλεσε δικαιολογία για την απόπειρα έξωσής τους,³ για να μην μιλήσουμε για την περίπτωση φυλακισμένων ατόμων στα οποία αφαιρείται η εκπαιδευτική άδεια εξαιτίας της τηλεκαίδεισης·

- **περιορίζει τις δυνατότητες οικειοποίησης και χρήσης των πανεπιστημιακών χώρων για κινηματικούς σκοπούς** (βλ. κατάληψη), οδηγώντας τους σε κοινωνική ερήμωση/κλείσιμο για τους φοιτηίτες και τις φοιτηίτριες, διευκολύνοντας καί' αυτόν τον τρόπο την επιχειρηματική τους χρήση και την είσοδο της αστυνομίας σε αυτούς·
- **αποτελεί, όπως απέδειξε και η ίδια η εφαρμολή της ενάντια στις μαθητικές καταλήψεις, μέσο σπασίματος μορφών αγώνα** όπως η απεργία και η κατάληψη·
- **τέλος, διευκολύνει τη φτηνή και επωφελή για το κεφάλαιο και το κράτος του διαχείριση της πανδημίας.**

3. Στις 22/3/20 δόθηκε τηλεσίγραφο στις εστιακές φοιτηίτριες όλης της χώρας προκειμένου να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους εντός δύο ημερών. Βέβαια, η πλειοψηφία των εστιακών είχε ήδη απομακρυνθεί «οικειοθελώς» από τις εστίες, εξαιτίας της επιβολής της τηλεκαίδεισης. Αν και ορισμένες φοιτηίτριες που παρέμεναν στις εστίες, ειδικά σε πόλεις της επαρχίας, συναίνεσαν και δέχθηκαν να μεταφερθούν σε ξενοδοχεία, όπως τους προέτρεπαν οι αρχές, οι σύλλογοι εστιακών εξέδωσαν ανακοινώσεις με τις οποίες αρνούσαν την οποιαδήποτε μετακίνηση φοιτη(ρι)ών είτε στο οικογενειακό σπίτι, είτε σε ξενοδοχεία. Οι εστιακές αποτέλεσαν έτσι τη μόνη φοιτητική κοινότητα που εναντιώθηκε έμπρακτα στην κρατική διαχείριση της πανδημίας και ο αγώνας τους τον μόνο αγώνα που διεξήχθη «δια ζώσης» σε πανεπιστημιακό χώρο εν μέσω του πρώτου αποκντάου. Για τον αγώνα των εστιακών φοιτητών, βλ. την μπροσούρα *Σκέψεις γύρω από την πανδημία του COVID-19 και ο εστιακός αγώνας ενάντια στην κρατική εκκένωση* που κυκλοφόρησε τον Αύγουστο του 2020 από τον κοινωνικό χώρο Common Multiple/ Κοινό Πολλαπλάσιο.

Πρώτος κύκλος αγώνα (Μάρτιος-Ιούλιος 2020): έναν μαιοψηφικός αγώνας στις σχολές και τα σχολεία

Έτσι στα μέσα Απριλίου 2020, μέσα στις «διακοπές του Πάσχα», οι οποίες είχαν ήδη καταργηθεί σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης –για πρώτη φορά στην ιστορία έγιναν «προαιρετικά» μαθήματα για 6 ημέρες εντός αυτών– ορισμένα μέλη της συνέλευσης –κατά βάση φοιτητές ή συνδεδεμένοι με την τριτοβάθμια– αποφασίσαμε να ανοίξουμε το ζήτημα της τηλεεκπαίδευσης στα πανεπιστήμια. Ξεκινώντας, λοιπόν, από:

- το γεγονός ότι η τηλεεκπαίδευση επε-

κτεινόταν κι εκεί, με ραγδαίους ρυθμούς, ενισχύοντας τον επιχειρηματικό χαρακτήρα του πανεπιστημίου και σηματοδοτώντας μια νέα επίθεση στις κοινωνικές μας σχέσεις και τις προληταριακές μας ανάγκες·

- συγκεκριμένες εμπειρίες φοιτητ(ρι)ών-μελών της συνέλευσής μας, ενδεικτικών του επιθετικού χαρακτήρα της τηλεεκπαίδευσης, του ατομικισμού που επικρατεί μεταξύ των φοιτητ(ρι)ών, αλλά και εμπειρίες μικρών νικών που μπορούν να επιτευχθούν ενάντια σε αυτήν.⁴

4. Στην Ιατρική σχολή Αθηνών, μια σχολή στην οποία τα τηλεμαθήματα συνεχίστηκαν, παρά την έναρξη κλινικών ασκήσεων και εργαστηρίων στις 25/5, μέχρι και το τέλος του εαρινού εξαμήνου, αυτά είχαν πολλές φορές υποχρεωτικό χαρακτήρα ενώ οι φοιτητές συχνά πιέζονταν να έχουν ανοικτές κάμερες. Ακόμη τα τηλεμαθήματα συχνά γίνονταν εκτός ακαδημαϊκού ωραρίου ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις οι φοιτήτριες ενημερώνονταν για την ώρα μια μέρα ή και μερικές ώρες πριν την έναρξή τους. Όταν ένα μέλος της συνέλευσής μας τοποθετήθηκε, ενώπιον του διευθυντή κλινικής, κατά της υποχρεωτικότητας των τηλεμαθημάτων, θέτοντας παράλληλα το ζήτημα του κόστους πρόσβασης σε αυτά, του παράνομου χαρακτήρα της τηλεεκπαίδευσης και της παραβίασης προσωπικών δεδομένων κατά τη διάρκειά της, μονάχα 2-3 από τους περίπου 25 συμφοιτητές του τηλεμαθήματος τοποθετήθηκαν στη σύντομη συζήτηση – ο ένας σημείωσε την προσωπική δυσκολία του να παρακολουθήσει τα τηλεμαθήματα λόγω έλλειψης του απαραίτητου εξοπλισμού. Ενδεικτικές του κλίματος που επικράτησε ήταν οι αντιδράσεις των υπόλοιπων συμφοιτητών αλλά και του ίδιου του διευθυντή: οι μεν από ένα σημείο και μετά ξεκίνησαν να υπερασπίζονται την αναγκαιότητα της τηλεεκπαίδευσης δεδομένης της συγκυρίας, ενώ κατηγόρησαν το μέλος μας ότι «καθυστερεί το μάθημα και απασχολεί την ομάδα με άσχετα θέματα»· ο δε διευθυντής ειρωνεύτηκε τον λόγο περί παράνομου χαρακτήρα της τηλεεκπαίδευσης, απάντησε στον συμφοιτητή που έθεσε τη δυσκολία πρόσβασης ότι μπορεί να χρησιμοποιήσει το smartphone του, ενώ προκειμένου να εμποδίσει τον αντίλογο σε όσα έλεγε έβαλε το μικρόφωνο του μέλους μας σε σίγαση! Παρόλη την απογοητευτική έκβαση αυτής της πρώτης παρέμβασης, η στάση του διευθυντή εν τέλει τροποποιήθηκε ελαφρά, με αποτέλεσμα να μην καταγράφονται οι παρουσίες και να μην επιβάλλεται το άνοιγμα των καμερών, αν και τα μη υποχρεωτικά μαθήματα συνεχίστηκαν, ακόμη και Σάββατο ή και αργίες.

Διαφορετική ήταν η εμπειρία σε άλλη σχολή (θεωρητικής κατεύθυνσης): η διαμαρτυρία μίας, και μόνο, φοιτήτριας ήταν αρκετή ώστε να ακυρωθεί η υποχρεωτική υποβολή εργασιών εντός προκαθορισμένων ημερομηνιών. Σε αυτή την εξέλιξη, βέβαια, συνέβαλε, και η ευνοϊκά προδιατεθειμένη στάση του διδάσκοντα, ο οποίος παράλληλα μέσω e-class κοινοποίησε σε όλους τις φοιτήτριες του μαθήματος την επιστολή διαμαρτυρίας της εν λόγω φοιτήτριας, στην οποία, επιπλέον, γινόταν κριτική στην τηλεεκπαίδευση και τις τηλεξετάσεις.

Σε κάθε περίπτωση, η από την πλευρά μας (αναγκαστική) αναφορά σε μεμονωμένες αντι-

- αλλά και τη συνολικότερη άποψη της συνέλευσής μας ότι μέσω της (αυτο)παράλυσης που επέφερε το λοκντάουν θα προχωρούσε ο νέος γύρος εσωτερικής υποτίμησης της εργασιακής μας δύναμης⁵

καλέσαμε σε μια πρώτη συνάντηση για το θέμα στον αυτο-οργανωμένο κοινωνικό χώρο Common Multiple στη ΦΕΠΑ στις 28/4/2020 –ήλιγες ημέρες μετά από την εκπαιδευτική πορεία που έσπασε στην πράξη για πρώτη φορά την απαγόρευση πορειών στις 24/4– με προσκεκλημένους διοικητικούς υπαλλήλους, φοιτητικές ομάδες, εκπαιδευτικούς, μαθητές και τηλεργάτες. Από το συντονιστικό που προέκυψε από αυτές τις συναντήσεις (*Μαθητές/τριες, φοιτήτριες/ές, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενες στα πανεπιστήμια, διδακτορικοί σε τηλε-άρνηση*) οργανώθηκαν ορισμένες προπαγανδιστικές δράσεις εναντίον της τηλεκπαίδευσης τόσο στην τριτοβάθμια όσο και στις 2 πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης μέσα στον Μάιο και παράχθηκε σχετικό υλικό (κείμενα, αφίσες, τρικάρικα, βλ. Ντοκουμέντο 4, σελ. 78). Η συνέλευσή μας συνέχισε, παράλληλα

με το συντονιστικό στο οποίο και συμμετείχε, και τη δική της, ανεξάρτητη του συντονιστικού, δραστηριότητα ενάντια στην τηλεκπαίδευση. Μεταξύ των δραστηριοτήτων που αναπτύξαμε, αποσκοπώντας στη διεύρυνση σε επίπεδο περιεχομένου και συμμετοχής του πρώτου αυτού κύκλου αγώνα, θα πρέπει να συμπεριληφθεί η δημιουργία και διακίνηση της **φοιτητικής έρευνας** με τίτλο «*έκανες τα τηλεμαθήματά σου;*» στις αρχές του Ιουνίου 2020 (βλ. Ντοκουμέντο 5, σελ. 82).⁶ Επιχειρήσαμε έτσι την προσέγγιση ενός περιορισμένου αλλά αρκετά αντιπροσωπευτικού δείγματος φοιτητών και φοιτητριών (πέρα από αυτούς και αυτές που γνωρίσαμε στο πλαίσιο της συνεργασίας εντός του συντονισμού) προκειμένου να καταγραφούν οι φωνές και τα βιώματα των ίδιων των υποκειμένων που αντιμετώπισαν την τηλεκπαίδευση και την τηλεξέταση – είτε συμμορφώνονταν και πειθαρχούσαν σε αυτές είτε όχι. Αυτός ήταν ο λόγος που χρησιμοποιήσαμε πάλι το εργαλείο της **εργατικής έρευνας** το οποίο είχαμε αξιοποιήσει άλλες δύο φορές από τις πρώτες μέρες της πανδημίας.⁷

δράσεις φοιτη(ρι)ών επιβεβαιώνει την απουσία μαζικών φοιτητικών αγώνων ενάντια στο κλείσιμο των σχολών και την τηλεκπαίδευση. Με άλλα λόγια η συναίνεση, ακόμη και των πολιτικοποιημένων φοιτητών, στο κλείσιμο των σχολών και την εφαρμογή τηλεκπαίδευσης (βλ. ενδεικτικά Ντοκουμέντο 7, σελ. 103) και η επακόλουθη απονέκρωση των συλλογικών διαδικασιών, περιόρισαν την όποια δυνατότητα αντίδρασης σε ατομικές παρεμβάσεις.

5. Επί αυτού βλ. *Όταν ακούς για «ανάπτυξη», «ανάπλαση», «καθαριότητα», «προστασία των συνόρων» και «αύξηση των μισθών και των συντάξεων», ετοιμάσου για μια νέα επίθεση ενάντια στο προληταριάτο*, μπροσούρα που κυκλοφόρησε η *Συνέλευση Εργαζομένων & Ανέργων από την πλ. Συντάγματος* τον Φεβρουάριο του 2020: <https://synelefsi-syntagmatos.espinblogs.net/files/2020/03/anartyxi-reloaded-new.pdf>

6. Η έρευνα συνεχίζεται και μπορεί να συμπληρωθεί εδώ: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfVCABszndvmJgs8w29dF-P9umlwzKyb13IRoH3q-it5yyvVQ/viewform>

7. Για τις άλλες δύο εργατικές έρευνες που δημιούργησε και διακίνησε η συνέλευσή μας από το ξέσπασμα της «υγειονομικής» κρίσης τον Μάρτιο του 2020 και τη λήψη αυστηρών μέτρων περιορισμού κυκλοφορίας θα μιλήσουμε εκτενέστερα σε άλλη έκδοσή μας. Προς το παρόν για μια λακωνική προσέγγιση του πολύτιμου αυτού εργαλείου για τον ταξικό πόλεμο θα

Εν τούτοις τα πολιτικά προβλήματα γύρω από το ζήτημα της τηλεκαίδευσης έγιναν εμφανέστατα από την αρχή. Ο συντονισμός αναγκάστηκε να λειτουργήσει μέσα σε ένα δύσκολο περιβάλλον, όπου ούτε οι φοιτήτριες, πολιτικοποιημένες ή μη, ήταν κάθετα ενάντιες στην τηλεκαίδευση, ούτε οι εκπαιδευτικοί, γεγονός που μας είχε ήδη φέρει, όπως είπαμε, σε μεγάλες συγκρούσεις με τους συναδέλφους μας στα σχολεία, είτε αυτούς που ήταν υπέρ της τηλεκαίδευσης είτε αυτούς που είχαν απλώς συμμορφωθεί απρόθυμα προς τις οδηγίες (βλ. Ντοκουμέντο 6, σελ. 85).

Οι πολιτικοποιημένες –γιατί αυτές μας ενδιαφέρουν εδώ– προπτυχιακές και μεταπτυχιακές φοιτήτριες, παρότι αντιλαμβάνονταν κάποια προβλήματα με την τηλεκαίδευση, έθεταν ως προτεραιότητα το πώς θα εξασφαλίσουν το εξάμηνο και θα περάσουν τα μαθήματα – κάποιες μάλιστα είχαν προσδοκίες και για μεγάλους βαθμούς. Η εξασφάλιση όμως του εξαμήνου και το πέρασμα των μαθημάτων σημαίνει πέρασμα μέσα από την κανονικότητα των εξετάσεων, και εφόσον δεν είχε επιλεγεί η διεκδίκηση των δια ζώσης εξετάσεων, αυτό δεν σήμαινε παρά τηλεεξετάσεις. Τηλεεξετάσεις ή δια ζώσης εξετάσεις στην πρόσφατη συγκυρία δεν σήμαινε άλλο

παρά την αποδοχή και τη νομιμοποίηση των τηλεμαθημάτων, δηλαδή της τηλεκαίδευσης, την οποία το κράτος επιχείρησε να εκμεταλλευτεί, όπως θα δούμε παρακάτω, για να καταστείλει τις καταλήψεις που ξέσπασαν στα σχολεία τον Σεπτέμβριο του 2020.

Ακόμη κι όσες εκμεταλλεύτηκαν την αδυναμία ή και την απροθυμία των καθηγητών/πανεπιστημιακών αρχών να εμποδίσουν την (συλλογική ή κατά μόνας) αντιγραφή κατά τις τηλεεξετάσεις και κατόρθωσαν να ξεμπερδέψουν με πολλά μαθήματα, δεν μπόρεσαν εν τούτοις να σαμποτάρουν ή να μπλοκάρουν στην πράξη **τίποτα**: το ζητούμενο για το κράτος ήταν/είναι η συμμετοχή μας στις εξετάσεις ώστε να νομιμοποιηθούν η τηλεκαίδευση, οι τηλεεξετάσεις και το αυθαίρετο/κατά το δοκούν κλείσιμο των πανεπιστημίων. Το κλείσιμο αυτό είδαμε πού οδήγησε στις περιπτώσεις της (αποτυχημένης εν μέρει) απόπειρας έξωσης των εστιακών φοιτητών, της βίαιης απομάκρυνσης των μεταναστών από του Γκίνη, του προσωρινού κλεισίματος του espn και του νόμου-πλαίσιο που ψηφίστηκε πρόσφατα (Ν. 4777/2021), ο οποίος συν τοις άλλοις προβλέπει τη συγκρότηση σώματος πανεπιστημιακής αστυνομίας. Κατά τη δεύτερη εξεταστική του Σεπτεμβρίου, έχοντας ήδη εξασφαλισμένη τη μαζική

παραθέσουμε ένα μικρό απόσπασμα από την εισαγωγή της δεύτερης εργατικής έρευνας: «ο σκοπός μιας εργατικής έρευνας δεν είναι κοινωνιολογικός. Δεν είμαστε ακαδημαϊκοί και η έρευνα δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί σε κανένα μεταπτυχιακό ή διδακτορικό. Η κοινωνιολογική-ακαδημαϊκή έρευνα αποσκοπεί στο να γνωρίσει η εξουσία τις μύχιες σκέψεις των προλητάριων και έτσι να εξοπλιστεί καλύτερα. Η δική μας προληταριακή έρευνα δεν προσποιείται ότι είναι «ουδέτερη». Έχει πολιτική κατεύθυνση. Αποσκοπεί στο να παροτρύνει τον καθένα και την καθεμιά που ενδιαφέρεται να την συμπληρώσει, να σκεφτεί πάνω στη δική του/της εμπειρία και να οργανωθεί μαζί με άλλους/άλλες στους χώρους εργασίας, στις πολυκατοικίες, στις γειτονιές». Όλες οι εργατικές έρευνες μπορούν να βρεθούν εδώ: <https://againstbiopowerandconfinement.noblogs.org/post/category/ergatiki-ereyna/>.

συμμόρφωση στις τηλεξετάσεις, το κρατικό βλουρί άρχισε να σφίγγει, ακόμη και στις σχολές που το καθεστώς τηλεξετάσεως ήταν έως τότε πιο χαλαρό: τα τηλεθέματα έγιναν πιο απαιτητικά, τα χρονικά όρια εξέτασης πιο ασφυκτικά, ενώ σε ορισμένες σχολές οι συνθήκες επιτήρησης άγγιξαν τα όρια του εξευτελισμού (βλ. Ντοκουμέντο 8, σελ. 104, από το τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Κρήτης).

Μπάτσοι σουλατσάρουν ανενόχλητοι στην πανεπιστημιούπολη ενοχλώντας τους παρευρισκόμενους (29/3/2020).

Φωτογραφίες από δράσεις υπεράσπισης του κινηματικού σέρβερ espiν κατά τη διάρκεια του πρώτου βλοκνάουτ (11/6/2020).

Ενάντια σε αυτήν την ατομικιστική αντίληψη περί συμμετοχής στις εξετάσεις, ακόμα κι αν είναι τηλεξετάσεις, το συντονιστικό πρόταξε στα τέλη Μάρτη την κατοχύρωση των μαθημάτων χωρίς εξετάσεις και την απαρχή μιας κριτικής της αξιολόγησης (βλ. Ντοκουμέντο 4, σελ. 78). Η μόνη άλλη, και πολύ πιο οργανωμένη από εμάς, πολιτική τάση που πρόβαλε αυτό το αίτημα –και αναμενόμενα δημιούργησε σκάνδαλο– ήταν η αριστερή φοιτητική παράταξη των *Αγωνιστικών Κινήσεων*.

Για το διάστημα από το πρώτο κλείσιμο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στις 11 Μάρτη μέχρι τα μέσα Ιουλίου που τα εκπαιδευτικά ιδρύματα έκλεισαν ξανά για καλοκαίρι, θα λέγαμε ότι η εικόνα των αγώνων ενάντια στην πολιτική διαχείριση της πανδημίας από το κράτος στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ήταν απογοητευτική. Το μεγαλύτερο κομμάτι των αντιδράσεων/κινητοποιήσεων των εκπαιδευτικών –το φοιτητικό κίνημα απουσίασε από αυτό τον κύκλο αγώνων με εξαίρεση τον αγώνα των εστιακών φοιτητών– αυτοπεριοριζόταν στο αίτημα της κάλυψης των εξόδων της τηλεκπαίδευσης από το κράτος και της εγ-

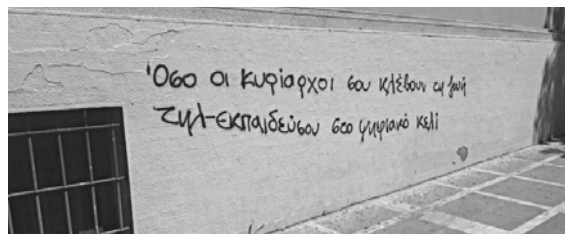
γύψης πρόσβασης σε αυτήν από όλους και την εναντίωση στο νέο εκπαιδευτικό νομοσχέδιο,⁸ το πρώτο από τα πολλαπλά σημαντικά νομοσχέδια που μπόρεσε να εισαγάγει η κυβέρνηση εκμεταλλευόμενη την επιβληθείσα «κατάσταση έκτακτης ανάγκης».

Η παρέμβασή μας στα Προπύλαια ενάντια στις τηλεξετάσεις, ύστερα από ανοικτό κάλεσμα των Αγωνιστικών Κινήσεων (11/6/2020).

Ελάχιστες ήταν οι φωνές πλήρους άρνησης της τηλεκπαίδευσης στα πανεκπαιδευτικά συλλαλητήρια που έγιναν το Μάιο και τον Ιούνιο. Η μεγαλύτερη εναντίωση παρατηρήθηκε στο ζήτημα της χρήσης κάμερας στις σχολικές τάξεις κατά τη διάρκεια του δια ζώσης μαθήματος (βλ. live streaming), με αποτέλεσμα αφενός η σχετική ρύθμιση να μην εφαρμοστεί, αφετέρου η τηλεκπαίδευση στο σύνολό της να **νομιμοποι-**

θεί ακόμη παραπάνω, μιας και σε αντίθεση με τη χρήση κάμερας κατά τη διάρκεια του δια ζώσης μαθήματος, οι άλλες μορφές της παρουσιάστηκαν ως αρκετά πιο ασφαλείς και επιθυμητές. Πιο συγκεκριμένα, καθώς αρκετοί εκπαιδευτικοί, πρωτοστατούντων των συνδικαλιστών, έκαναν μια κάθετη αλλά τελείως παράλογη διάκριση μεταξύ της τηλεκπαίδευσης από άλλο χώρο (όπως η... σαλινοτραπεζαρία της οικίας) και της κάμερας στην τάξη, φτάνοντας να θεωρούν την πρώτη μια καλή επιλογή που τους εξασφάλιζε την «επαφή με τα παιδιά», η τηλεκπαίδευση παρουσιάστηκε εν τέλει **ως αίτημα των ίδιων των εκπαιδευτικών!** Έτσι αυτοί κατέληξαν να διαπραγματεύονται απλώς αν οι κάμερες θα είναι μόνο μέσα στο σπίτι τους μέσω των η/υ ή και μέσα στις αίθουσες, με αποτέλεσμα, με πλήρως **νομιμοποιημένη από τα κάτω** την τηλεκπαίδευση, η αποδοχή της κάμερας μέσα στην τάξη πιθανώς να είναι ζήτημα ωρίμανσης, ζήτημα χρόνου.

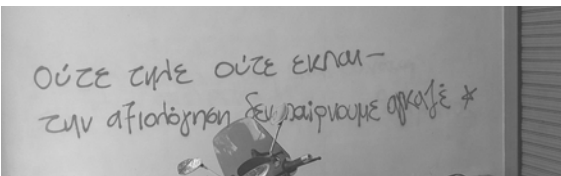

8. Αυτό, ως γνωστόν, προέβλεπε την αξιολόγηση των σχολικών μονάδων (άρα και του εκπαιδευτικού προσωπικού), την τράπεζα θεμάτων για τις πανελλαδικές εξετάσεις, ευελιξία στην κάλυψη των κενών στις σχολικές μονάδες, καθώς και μια σειρά μέτρων καθ' υπόδειξη των σχολάρχων της ιδιωτικής εκπαίδευσης [πχ. «απλοποίηση» πλαισίου λειτουργίας, με «μείωση του κρατικού παρεμβατισμού» καθώς η εποπτεία πλέον περνά στο υπουργείο (εκμετάλλευσης της) Εργασίας, «απελευθέρωση» των απολύσεων και επισφαλαιοποίηση των σχέσεων εργασίας, μεγαλύτερη «ευελιξία» στην αξιοποίηση των κτηριακών εγκαταστάσεων]. Δεν είναι τυχαίο ότι την επομένη της ψηφίσεώς του οι σχολάρχες πανηγύρισαν εκδίδοντας θριαμβολογική ανακοίνωση: <http://www.privateschools.gr/gr/announcements-greek/item/659-deltio-typou-imeria-eleftherias>.

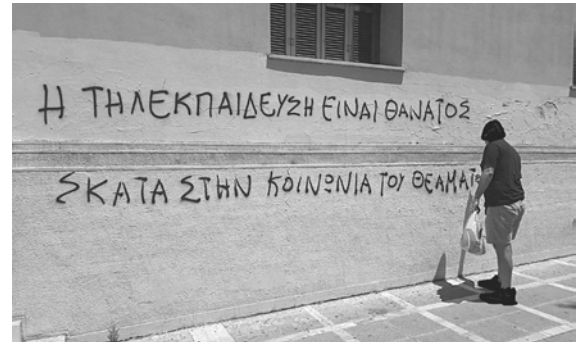

Παρεμβάσεις κατά τη διάρκεια των πανεκπαιδευτικών συλλαλητηρίων τον Μάιο-Ιούλιο 2020.

Δεν μπορούμε να πούμε λοιπόν ότι μας προξένησε καμία ιδιαίτερη έκπληξη το γεγονός ότι τόσο το μπλοκ της συνέλευσής μας στο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο της 14^{ης} Μαΐου –στο οποίο κατεβήκαμε με συνθήματα «σβήστε τις σθόνες, να αρχίσουν οι αγώνες», «η τηλεκπαίδευση είναι μια απάτη, στην αξιολόγηση δεν θα βάλω πλάτη», «η τηλεργασία είναι θάνατος, σκατά στην κοινωνία του θεάματος» κλπ.– όσο και το μπλοκ του συντονισμού των «μαθητριών, φοιτητριών, εκπαιδευτικών σε τηλεάρνηση» στις 9/6 –πάλι σε εκπαιδευτικό συλλαλητήριο ενάντια στο νέο εκπαιδευτικό νομοσχέδιο– δεν πλαισιώθηκε παρά από λίγο μόνο κόσμο.

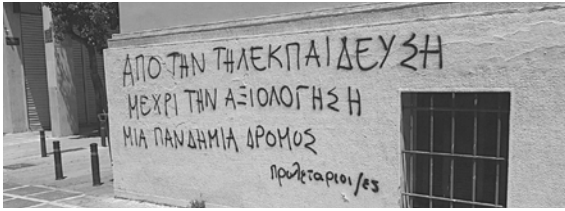
Θα λέγαμε, λοιπόν, ότι ως πιο πιθανά αίτια της αποτυχίας του αγώνα ενάντια στην τηλεκπαίδευση/τηλεργασία και γενικότερα ενάντια στην πολιτική διαχείρισης της πανδημίας από το κράτος την άνοιξη του 2020 θεωρούμε:

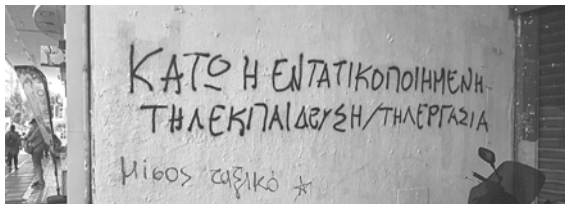
α) τη **μαζική συμμόρφωση προς την πολιτική του λοκντάουν και την πρακτική του μενουμεσπιτισμού**.

β) την καλπάζουσα, εδώ και πολλά χρόνια, **ατομικοποίηση των εργαζομένων και των φοιτη(ρι)ών**, ατομικοποίηση η οποία καθόλου δεν έρχεται σε αντιπαράθεση με την ιεραρχική, καπιταλιστική οργάνωση της συνεργασίας στις επιχειρήσεις και την εκπαίδευση – αντίθετα αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο της και επιπλέον αυτή η ίδια ατομικοποίηση υπήρξε το υπόβαθρο της αποδοχής των «υγειονομικών» μέτρων της κυβέρνησης.

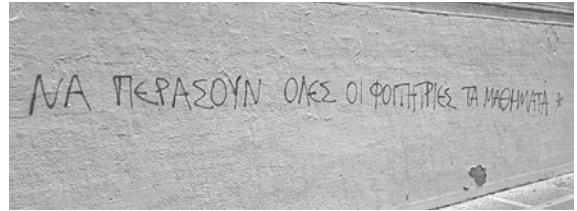
γ) η παραπάνω **μαζική συμμόρφωση και ατομικοποίηση** ανέδειξαν την τηλεκπαίδευση ως το **μοναδικό πεδίο επαφής και κοινωνικοποίησης των εκπαιδευτικών και των φοιτη(ρι)ών με τον έξω κόσμο κατά τη διάρκεια του λοκντάουν**, οδηγώντας και με αυτόν το τρόπο σε **μαζική συμμετοχή** σε αυτήν.

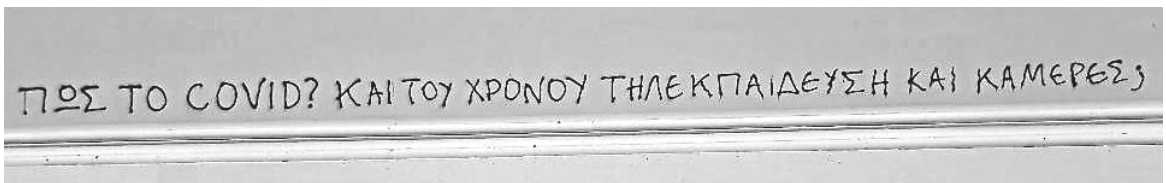
δ) την **κατάρρευση** από την έναρξη των πρώτων έκτακτων μέτρων και μετά –ακόμη και μετά την άρση του λοκντάουν στις 4 Μάη– **όλων των συλλογικών διαδικασιών (συνελεύσεων, ομάδων, σχημάτων κλπ.) σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης**, συνθήκη που εμπόδισε μια συλλογική εκτίμηση των κοινωνικών και πολιτικών επιπτώσεων της τηλεεκπαίδευσης.

ε) την **ανικανότητα των πολιτικών (αντι-ιεραρχικών ή αντι-καπιταλιστικών) συλλογικοτήτων να συγκλίνουν και να συνεργαστούν η μία με την άλλη**, ακόμα και όταν υπήρχε/υπάρχει έδαφος για συμφωνίες: η προληταριακή δημόσια σφαίρα που με τα χίλια ζόρια στήθηκε από την έναρξη των έκτακτων μέτρων και μετά ήταν υποτυπώδης, αφήνοντας τον «λόγο των ειδικών» να κυριαρχήσει στη δημόσια σφαίρα και την κρατική διαχείριση της πανδημίας δίχως ουσιαστικό αντίλογο.

Τα παραπάνω σημεία αποτέλεσαν τους βασικούς άξονες συζήτησης στη δημόσια ανακοινωμένη εκδήλωση που διοργανώσαμε στο Αυτοδιαχειριζόμενο Κυβικείο Νομικής στις 27/6/20, με κεντρικό θέμα «Γιατί τόση συμμόρφωση στην τηλεργασία και την τηλεεκπαίδευση;» κατά την οποία τοποθετήθηκαν τηλεργά(τρι)ες και τηλεεκπαιδευόμενοι/ες. (βλ. Ντοκουμέντα 9 και 10, σελ. 108-9). Η δική μας εισήγηση βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στο υλικό που χρησιμοποιήσαμε στα μαθήματα αυτομόρφωσης, που αναφέραμε στην αρχή, καθώς και σε σκέψεις που διατυπώνονται σε αυτόν τον πρόλογο.

Δεύτερος κύκλος αγώνα (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2020): μαθητικές καταλήψεις, το πρώτο κίνημα που αμφισβητεί την πολιτική διαχείρισης της πανδημίας από το κράτος

Τη Δευτέρα 21/9/20 η συνέλευσή μας πραγματοποιήσε συζήτηση/εκδήλωση στην πλατεία της Νέας Σμύρνης ενάντια στην πολιτική διαχείριση της πανδημίας από το κράτος στα σχολεία και παντού. Κεντρικό σύνθημα της εκδήλωσης αυτής ήταν το «*Ούτε κλείσιμο στο σπίτι, ούτε κλείσιμο στα σχολικά κλουβιά των 25 μαθητών*». Η εκδήλωση, της οποίας η προετοιμασία είχε ξεκινήσει από τα τέλη Αυγούστου και η αφισκοκλήση είχε σχεδόν ολοκληρωθεί πριν από το άνοιγμα των σχολείων, αποφασίστηκε να γίνει μία εβδομάδα περίπου μετά την έναρξη των μαθημάτων ώστε να έχει υπάρξει μια πρώτη επαφή εκπαιδευτικών/μαθητριών με το νέο εργασιακό/σχολικό περιβάλλον. Ελπίζαμε ότι η επιβολή των νέων μέτρων στα σχολεία θα μπορούσε να προκαλέσει αντιδράσεις από πλευράς τους, όπως και συνέβη τελικά, τουλάχιστον από πλευράς μαθητριών. Γι' αυτό κι επιλέχθηκε για την πραγματοποίησή της η κεντρική και πολυσύχναστη πλατεία της Νέας Σμύρνης. Τυχαία η εκδήλωση συνέπεσε με την πρώτη ημέρα απαγόρευσης συναθροίσεων άνω των 9 ατόμων στην Αττική. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε κανονικά όχι εξαιτίας άγνοιας για τα νέα μέτρα αλλά με επίγνωση αυτών και με το σκεπτικό ότι η άρνηση συμμόρφωσης και υπακοής στα μέτρα συμβάλει στο σαμποτάρισμα των όρων πειθάρχησης μας από το κράτος.⁹

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση στη Νέα Σμύρνη (21/9/2020).

Μερικές μέρες μετά την εκδήλωση δημοσιεύτηκε ανταπόκριση από αυτήν μαζί με το κείμενο στο οποίο βασίστηκε η εισήγηση της εκδήλωσης (βλ. Ντοκουμέντο 11, σελ. 113). Η ανταπόκριση έκλεινε με το σύνθημα «*να δείξουμε υπευθυνότητα, να μη μείνουμε σπίτι, να μην υποχωρήσουμε μπροστά στα νέα περιοριστικά μέτρα, να συνεχίσουμε την πολιτική μας δραστηριότητα*».

Το κεντρικό σκεπτικό της τοποθέτησής μας στην εκδήλωση ήταν ότι το κράτος προσπαθεί να διαχειριστεί την πανδημία, να οργανώσει δηλαδή την προστασία του πολύτιμου εμπορεύματος εργασιακή δύναμη, με ένα τρόπο **φτηνό** και **επωφελή** για το ίδιο και το κεφάλαιο.

Η προσπάθεια διαχείρισης της πανδημίας από το κράτος με τρόπο **φτηνό**, ή αλλιώς με τρόπο που να εγγυάται τις μικρότερες δυνατές απώλειες κερδών για το κεφάλαιο:

9. Κάτι που εν γένει δεν συνέβη με άλλες προγραμματισμένες πορείες ή εκδηλώσεις του «α/α» χώρου. Σε αρκετές περιπτώσεις οι διοργανωτές έσπευσαν μάλιστα να τις ακυρώσουν.

- αποδεικνύεται από την κατανομή των κρατικών πόρων για την «αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας» με τρόπο τέτοιο ώστε αφενός να ελαχιστοποιούνται οι απώλειες των καπιταλιστών ή έστω να εξασφαλίζονται οι όροι που επιτρέπουν τη γρήγορη ανάκαμψη των κερδών τους και αφετέρου να μειώνονται στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό οι κρατικές κοινωνικές δαπάνες (πχ. για προσλήψεις εκπαιδευτικών, υγειονομικών και προσωπικού καθαριότητας, κτηριακές σχολικές και νοσοκομειακές εγκαταστάσεις κλπ).
- επιβάρη οι εργαζόμενοι να πηγαίνουν κανονικά στη δουλειά τους, όταν η τηλεργασία τους δεν είναι δυνατή ή/και επαρκώς αποδοτική, ώστε η διατάραξη της παραγωγής/κυκλοφορίας/κατανάλωσης εμπορευμάτων εξαιτίας της διαχείρισης της πανδημίας να είναι η μικρότερη δυνατή. Σε μια τέτοια περίπτωση, τον ρόλο της φύλαξης των παιδιών –αλλά και της διασφάλισης της χρήσης μάσκας από αυτά– καλούνται να αναλάβουν οι εκπαιδευτικοί. Έτσι αυτοί, δεδομένης και της αποτυχίας της τηλεκατάρτισης, τόσο από παιδαγωγικής όσο και από πειθαρχικής πλευράς ιδιαίτερα στο δημοτικό και το γυμνάσιο την περίοδο του Μαρτί-

ου-Απριλίου, καλούνται και πάλι να διδάξουν σε υπερπλήρεις τάξεις.¹⁰

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

ΑΘΗΝΑ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2020

Οι σθόνες μειώνουν τις σχολικές επιδόσεις

Όλο ή περισσότερες ώρες μπροστά σε μια οθόνη κάθε μέρο οδηγούν τα παιδιά του δημοτικού σε χειρότερες επιδόσεις, τόσο στην ανάγνωση όσο και στην κατανόηση κειμένου, σύμφωνα με αυστηρά ερευνητικά αποτελέσματα που προέκυψαν από τη μελέτη που ανακοίνωσε η Παιδεία τον περασμένο μήνα. Σελ. 11

Προ
μεσο
σε θ
Η επικον
και το παρ

Μέρος της νέας προ-
βλεπόμενης στο θετικό
ταμείο που έχει διαμο-
λειτουργικά οριστ
επισκοπεί της Αγο-
ρα του Ριζίου Τάση Ερ-
νάντες προσπαθεί να
των πόντων των α
και εν συνεχεία δε-
σε στις δύο πλευρές
της ο.κ. Εργασίας
σε κλειστά ομαλία π
σελέκτι, που έγινε
του Τύπου, ως ανα

Έτσι τον Σεπτέμβριο η τηλεκατάρτιση απέκτησε **δευτερεύοντα** ρόλο στα σχολεία, καθώς χρησιμοποιήθηκε στις περιπτώσεις μαθητών που για οποιονδήποτε λόγο δεν πατούσανε στην τάξη, αλλά και ως **μέσο καταστολής** των μορφών αγώνα που παρακώλυαν τη δια ζώσης λειτουργία τους, όπως αποδείχθηκε από τις πρώτες κιόλας ημέρες (βλ. μαθητικές καταλήψεις – θα θέλαμε να πούμε και απεργίες, αλλά οι εκπαιδευτικοί δεν στάθηκαν στο ύψος των μαθητών τους).¹¹

10. Χρησιμοποιώντας τον όρο «παιδαγωγική» μέθοδος (και αντίστοιχα «αντιπαιδαγωγική») αναφερόμαστε στη διαδικασία απόκτησης κριτικής κοινωνικής συνείδησης εκ μέρους τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των εκπαιδευόμενων. Η απόκτηση κριτικής συνείδησης περνάει μέσα από την κατανόηση των αιτιών, του κοινωνικού πλαισίου, των ιδεολογιών και των κανόνων που διαμορφώνουν τις κοινωνικές σχέσεις και συνθήκες. Φυσικά, δεν ισχυριζόμαστε ότι αυτό είναι εύκολο να γίνει στην υπάρχουσα δια ζώσης εκπαίδευση αλλά σίγουρα δεν μπορεί καν να επιχειρηθεί στην τηλεκατάρτιση καθώς εκλείπουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για κάτι τέτοιο, όπως η άμεση, σωματική επαφή, η αλληλεπίδραση, η ζωντανή επικοινωνία και ο δημόσιος διάλογος.

11. Στα πανεπιστήμια, αντίθετα, από την αρχή του νέου ακαδημαϊκού έτους η τηλεκατάρτιση δεν έπαψε ούτε στιγμή να αποτελεί τον κανόνα, παρότι ο νόμος έδινε το φθινόπωρο

Σε αυτή τη φάση της επανόδου από τις καλοκαιρινές διακοπές, τα αιτήματα για αύξηση των κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών πληθαίνουν και δυναμώνουν. Ικανοποίηση αυτών θα σήμαινε τον εκτροχιασμό όχι μόνο των φετινών, αλλά και των μελλοντικών προϋπολογισμών, εις βάρος μάλιστα της στήριξης των εγχώριων καπιταλιστών που επίσης πλήττονται (κυρίως οι μικρο-μεσαίοι) από την κρατική διαχείριση της πανδημίας. Γι' αυτό και προκρίνεται η συνέχιση των νεοφιλελεύθερων πολιτικών, η εξοικονόμηση δηλαδή κρατικών πόρων μέσω του «συνωστισμού» των 25+ μαθητ(ρι)ών στις τάξεις ή των επιβατών στα μμμ –για να μην αναφερθούμε στους άλλους χώρους εργασίας ή στις μετανάστριες στα κέντρα κράτησης και τις φυλακισμένες– παρόλα τα προβλήματα που μια τέτοια πολιτική αναπόφευκτου συγχρωτισμού μπορεί να δημιουργήσει στο κεφάλαιο, παρά δηλαδή την πιθανότητα μαζικής νόσησης της εργασιακής δύναμης.

Το φθινόπωρο, λοιπόν, η κυβέρνηση προσπαθεί να παραπέμψει ένα πανελλαδικό λοκντάουν στο μέλλον, παρότι ο αριθμός των νοσηλευόμενων στα νοσοκομεία αυξάνεται σταθερά. Αυτός είναι ο λόγος που η ιδεολογική θωράκιση του κράτους, το κρατικό τροπάρι της «ατομικής ευθύνης», αναβαθμίζεται. Βάσει των νέων δεδομένων, επομένως, το κάθε άτομο οφείλει να είναι ακόμη πιο «υπεύθυνο» και να φροντίζει το ίδιο για τον «περιορισμό της διάδοσης του ιού». Αυτήν την περίοδο η έμφαση κατά κύριο λόγο δίνεται στον αυτο-περιορισμό (κι όχι στην

ολοήμερη απαγόρευση) της κυκλοφορίας, την κοινωνική αποστασιοποίηση (social distancing), τα μέτρα ατομικής υγιεινής και την υποχρεωτική χρήση μάσκας παντού. Αυτή, μεταξύ άλλων, καθιστά σε πολλές περιπτώσεις το μάθημα στις τάξεις αδύνατο, ενώ παρεμποδίζει τις δημιουργικές πλευρές της δια ζώσης αλληλεπίδρασης στο σχολείο – και εν τέλει προκαλεί τον ξεσηκωμό των μαθητών.

Εφόσον τα φτηνά αυτά μέτρα, τα οποία θα διατηρηθούν καθ' όλη τη διάρκεια του δεύτερου λοκντάουν, αποτελούν τα κύρια μέτρα προστασίας μας, ο κυρίαρχος ρόλος τους δεν μπορεί να είναι άλλος από την **υποτίμηση και υποταγή της εργασιακής μας δύναμης**. Η άρνησή τους, λοιπόν, εντός ενός συλλογικού και ενάντια στους καπιταλιστικούς διαχωρισμούς πλαισίου διεκδίκησης αύξησης του μισθού μας και χαλάρωσης της πειθάρχησης, αποκτά χαρακτήρα υπεράσπισης του προλεταριακού συμφέροντος.

Η προσπάθεια διαχείρισης της πανδημίας από το κράτος με τρόπο **επωφελή** για τους καπιταλιστές έχει ως αποτέλεσμα καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας να συνεχίζεται και να εντείνεται η επίθεση στον άμεσο και έμμεσο μισθό μας. Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο από τον Μάρτη και μετά:

- επιτράπηκε η απλήρωτη του 2020 υπερεργασία και δόθηκε το πάτημα για καταστράτηγηση του 8ωρου ωραρίου·
- δόθηκαν απανωτές παρατάσεις στη δυνατότητα αναστολής συμβάσεων εργασίας με παροχή μικρότερου μισθού στους πληττόμενους βάσει

τη δυνατότητα για δια ζώσης μαθήματα με λιγότερους από 50 φοιτητές, με αποτέλεσμα επί της ουσίας αυτά να παραμένουν κλειστά συνολικά από το Μάρτη 2020 – εν τέλει σφραγίστηκαν εντελώς στο δεύτερο, γενικό λοκντάουν που ανακοινώθηκε στις 6/11/2020. (βλ. ΦΕΚ 4899/Β/6-11-2020).

ΚΑΔ κλάδους και μειώθηκε το επίπεδο Χριστουγέννων για τους εργαζόμενους σε αυτούς·

- καθιρώθηκε (επ' αόριστον) στα σημερινά επίπεδα ο κατώτατος μισθός.¹²
- μειώθηκαν οι ασφαλιστικές εισφορές και άλλα εργατικά κόστη για τα αφεντικά·
- ενισχύθηκε το διευθυντικό τους δικαίωμα ως προς την επιβολή της τηλεργασίας και της εκ περιτροπής εργασίας·
- θεσπίστηκε η κατηγορία του τριμηνήτη αναπληρωτή, ο οποίος καλείται να παραγάγει εκπαιδευτικό έργο just-in-time για να καλύψει έκτακτες ανάγκες – ακόμη και τηλεκαίδησης.¹³ Ταυτόχρονα, η δημιουργία αυτής της κατηγορίας εργατ(ρι)ών θα επιτείνει τις (ήδη πετυχημένες) υφιστάμενες διαιρέσεις μεταξύ των ερ-

γαζομένων στην εκπαίδευση και τον ανταγωνισμό μεταξύ τους·

- εντατικοποιήθηκε η σχολική καθημερινότητα και επαναεισήχθη η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας, άρα και του εκπαιδευτικού προσωπικού·
- συνεχίστηκε η απουσία νομοθετικής παρέμβασης ώστε να εξασφαλιστεί η προστασία των θέσεων εργασίας όσων εργαζομένων βρέθηκαν/βρίσκονται είτε σε αναστολή σύμβασης είτε σε επιβληθείσα εκ περιτροπής ή εξ αποστάσεως εργασία μετά τη λήξη των «έκτακτων συνθηκών» που γέννησε η πολιτική διαχείριση της πανδημίας από το κράτος·
- Έτσι, συνεχίστηκε η γενική επισφαλείοποίηση της αγοράς μισθωτής εργασίας και η συμπίεση του μέσου μισθού (κατά περίπου 10% σε σχέση με το 2019).¹⁴

12. Σε πρόσφατες (12/3/2021) τηλεοπτικές δηλώσεις του ο αναπληρωτής υπουργός οικονομικών Θ. Σκυθακάκης δεν θα μπορούσε να είναι πιο σαφής επ' αυτού: «*το πως θα κινηθούμε μετά την πανδημία θα το δούμε όταν κάνουμε ταμείο, το οποίο θα είναι, όπως καταλαβαίνετε, ελλειμματικό και θα πρέπει να πάμε σε μια γρήγορη ανάκαμψη. Όλα αυτά είναι συνάρτηση του ποσοστού ανεργίας που θα έχουμε την επόμενη ημέρα και της αντοχής των επιχειρήσεων. Δεν ξέρω ποιά θα είναι η αντοχή των επιχειρήσεων γιατί καταλαβαίνετε ότι θα έχουμε κι ένα μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων οι οποίες θα είναι οριακές και δεν θέλουμε, κανένα μέτρο που θα πάρουμε, να προκαλέσει αύξηση της ανεργίας.*»

13. Ο συνολικός αριθμός αναπληρωτών με την εν λόγω τριμηνή σύμβαση έφτασε τους 2.472. Η διαφορά της σύμβασης αυτής με άλλες –ακόμη και μικρότερης διάρκειας– έγκειται στο ότι ενώ έως τώρα οι συμβάσεις δεν μπορούσαν να λήξουν πριν τη λήξη του σχολικού έτους, η νέα τριμηνή σύμβαση λόγω COVID19 λήγει με το πέρας του τριμήνου.

14. Μάλιστα, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ η συνολική μείωση των μισθών των εργαζομένων κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2020 αγγίζει τα 1,3 δισ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι. Αναμφίβολα στα πλαίσια της υγειονομικής θωράκισης έναντι του κορονοϊού... Περισσότερα για τις αλληγές στα εργασιακά παρακάτω (βλ. Ντοκουμέντο 15, σελ. 134). Ας προσθέσουμε εδώ μια διευκρίνιση που τη θεωρούμε σημαντική: οι αλληγές που περιγράφουμε δεν είναι αποτέλεσμα ενός νόμου· ο νόμος έρχεται ως αποτέλεσμα μιας «εκνομίας» του αφεντικού που έχει ήδη επιβληθεί μέσα στην εργασιακή διαδικασία ως συνέπεια της ελεγκτικής εξουσίας που αυτό δικαιωματικά ασκεί επί του ενοικιαζόμενου παραγωγικού σώματος. Με τη λήψη μιας σειράς μέτρων που ξεκινούν **κατά παρέκκλιση** από τον εκάστοτε νόμο, κατά παράβασή του –πχ. υποδηλωμένη εργασία, ορισμένες απολύσεις ή κακές αξιολογήσεις– το αφεντικό καταφέρνει να κάνει την εργάτρια που είναι **ατομικοποιημένη** και **απομονωμένη** να αποδεχτεί αλληγές που όταν πλέον έχουν γενικευτεί και επιβληθεί δια της συνήθειας αποτυπώνονται σε νέους νόμους. Δεν έχει νόημα να αναφερόμαστε εδώ σε μια «αυθαιρεσία» του αφεντικού που θα αρκούσε να καταγγείλουμε στην επιθεώρηση εργασίας, αφού πρόκειται

Αυτός ο τρόπος προσέγγισης του ζητήματος της πανδημίας, η εστίαση στην οικονομική/δημοσιονομική διαχείρισή της από το κράτος, δεν υπονοεί ότι οι άλληλες κοινωνικές αιτίες παραγωγής και εξάπλωσής της και ο επιστημονικός λόγος με τον οποίο η υπόστασή της από κοινωνική μεταμορφώνεται σε σκέτα υγειονομική είναι λιγότερο σημαντικά θέματα. Ωστόσο η δημοσιονομική διαχείριση της πανδημίας από το κράτος είναι ενδεικτική του **αντιφατικού** του χαρακτήρα που οφείλεται στη **διαρκή σύγκρουση** των δύο βασικών λειτουργιών του –της **νομιμοποίησης των εκμεταλλευτικών σχέσεων μέσω της αύξησης των κοινωνικών δαπανών** και της **προώθησης της συσσώρευσης του κεφαλαίου**–,¹⁵ και συνεπώς αποκαλυπτική, επειδή είναι άμεσα συνδεδεμένη με την καθημερινότητά των προλετάρων. Από αυτή την άποψη (και μόνο) είναι χρήσιμη σε αυτούς για να θέσουν τις προϋποθέσεις ενός διεκδικητικού κινήματος που πάει κόντρα στην κρατική βιοπολιτική.

Πιστεύαμε τότε, και εξακολουθούμε να το πιστεύουμε ακόμη, ότι μόνο ένα διεκδικητικό κίνημα που θα έχει ως

στόχο την **ικανοποίηση των άμεσων προλεταριακών αναγκών** μπορεί να ανοίξει τον δρόμο για την πιο ουσιαστική κριτική στο περιεχόμενο της εκπαίδευσης και την ιατρικοποίηση των κοινωνικών ζητημάτων, καθώς και για την απο-μυστικοποίηση της κυρίαρχης κοινωνικής σχέσης, για την αποκάλυψη, δηλαδή, του μεγαλύτερου ψέματος στη μέχρι τώρα ανθρώπινη ιστορία, ότι ο μισθός είναι το δίκαιο αντίτιμο της εκτελεσθείσας, έναντι αυτού, εργασίας. Γι' αυτό και η αφήσα της εκδήλωσής μας στις 21/9/2020 (βλ. Ντοκουμέντο 11, σελ. 113) καλούσε να μην υπακούσουμε στα μέτρα, να εκμεταλλευτούμε την κρίση προς όφελος της εργατικής τάξης και να είμαστε εμείς αυτές που θα απαιτήσουμε (**για αρχή**) την αύξηση του άμεσου και έμμεσου μισθού μας, τη μείωση της έντασης της εργασίας μας και την αύξηση του ελέγχου πάνω στους όρους εκτέλεσής της.

Στη συζήτηση που ακολούθησε την αρχική μας τοποθέτηση καταγράφηκαν εμπειρίες μαθητριών και εκπαιδευτικών από τους χώρους εργασίας τους, ενώ κοινή ήταν η διάθεση των παρευρισκομέ-

για μια διαρκή διαδικασία **αναμόρφωσης** πρώτα του παραγωγικού σώματος και κατόπιν του νόμου που αντιμετωπίζεται μόνο με **συλλογικό αγώνα στην πράξη**. Η διαδικασία επιβολής της τηλεκαίδευσης που παρουσιάζουμε στην ανά χείρας έκδοση είναι αποκαλυπτική του τρόπου με τον οποίο πέφτουμε στα δίκτυα της καπιταλιστικής εξουσίας.

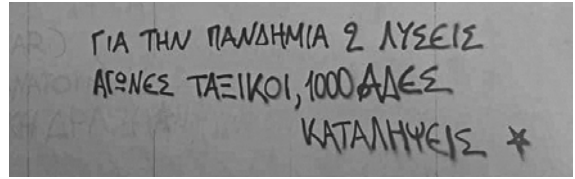
15. Το καπιταλιστικό κράτος, ως πολιτική μορφή της καπιταλιστικής σχέσης, πρέπει να επιτελέσει δύο βασικές και συχνά αντιφατικές μεταξύ τους λειτουργίες – τη συσσώρευση και αναπαραγωγή του κεφαλαίου από τη μία και τη νομιμοποίηση των εκμεταλλευτικών σχέσεων από την άλλη. Αυτό σημαίνει ότι το κράτος πρέπει να εξασφαλίζει τις συνθήκες μέσα στις οποίες είναι δυνατή η κερδοφόρα συσσώρευση κεφαλαίου αλλά με τέτοιο τρόπο ώστε ταυτόχρονα να διατηρεί ή να δημιουργεί τις συνθήκες για κοινωνική ειρήνη. Με άλλα λόγια, το καπιταλιστικό κράτος πρέπει να παρεμβαίνει στη διαδικασία συσσώρευσης από τη μία για να αυξάνει την παραγωγικότητα της εργασίας και να μειώνει το κόστος αναπαραγωγής της εργασιακής δύναμης για τους ατομικούς καπιταλιστές και από την άλλη για να δαπανά σε παροχές προς την εργατική τάξη ώστε να νομιμοποιείται τόσο το ίδιο όσο και συνοδικά οι καπιταλιστικές σχέσεις. Βλ. επίσης Συνέλευσης Εργαζομένων και Ανέργων από την πλειατεία Συντάγματος, *Σκοτώνουν τα άλογα στη δουλειά και όταν γεράσουν τα θάβουν ιδίοις εξόδοις*, σελ. 5-8, 32. https://synelefsi-syntagmatos.espinblogs.net/files/2016/12/skotonoun_ta_aloga_reduced-.pdf

ων να συνεχίσουμε να συναντιόμαστε, δεδομένων και των σχολικών καταλήψεων που ήδη είχαν αρχίσει να εμφανίζονται. Πιο συγκεκριμένα αποφασίστηκε η συγκρότηση συνέλευσης ή συντονισμού μαθητών, φοιτητρι(ρι)ών, εκπαιδευτικών και όσων άλλων ενδιαφέρονται να αγωνιστούν ενάντια σε όσα συμβαίνουν στην εκπαίδευση με στόχο να οργανωθούν δράσεις στα σχολεία, τον δρόμο και τις πλατείες ενάντια στην πολιτική διαχείριση της πανδημίας, την επιβολή της αντικοινωνικής αποστασιοποίησης και του λοκντάουν, την καθολική μασκοφορία (αντί μικρών τμημάτων και επιπλέον αιθουσών διδασκαλίας), την επιδείνωση των εργασιακών σχέσεων στην εκπαίδευση και παντού, την τηλεκαπαίδευση και το ισχύον περιεχόμενο της εκπαίδευσης.

Έτσι μετά από δημόσιο κάλεσμα με τίτλο «*Ξανά ενάντια στον μασκοφόρο αυτοπεριορισμό, την αντικοινωνική απόσταση και τον μενουμεσπιτισμό*» και σε συνέχεια της δράσης της συνέλευσής μας και των «*Μαθητριών, φοιτητριών, εκπαιδευτικών, εργαζομένων στα πανεπιστήμια και διδακτορικών σε τηλε-άρνηση*» την περίοδο Απριλίου-Ιουνίου 2020, πραγματοποιήθηκε η 1^η συνάντηση τη

Δευτέρα 28/9/2020 στο Αυτοδιαχειριζόμενο Κυβηκείο Νομικής. Εκεί αποφασίστηκε η συγκρότηση του «*Αντιεξουσιαστικού συντονισμού μαθητρι(ρι)ών, φοιτητρι(ρι)ών, εκπαιδευτικών και εργαζομένων*», ο οποίος συμμετείχε στο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο της 1^{ης} Οκτώβρη με δικό του πανό και τρικάκια. Παρόλ' αυτά τόσο οι συνελεύσεις του συντονισμού όσο και οι δράσεις του όχι μόνο δεν πλαισιώθηκαν από νέα άτομα αλλά γρήγορα απομαζικοποιήθηκαν. Τα συνθήματα του συντονισμού ενάντια στην τηλεκαπαίδευση, την τηλεεργασία, την εντατικοποίηση, την επισφάλεια και την αξιολόγηση της εργασίας και υπέρ των (σχολικών) καταλήψεων και των ταξικών διεκδικητικών αγώνων που ακούστηκαν στο συλλαλητήριο της 1^{ης} Οκτώβρη ήταν εντελώς μειοψηφικά (βλ. Ντοκουμέντο 12, σελ. 127).

Το πανό μας από την πορεία στις 2/10/2020.

Την άνοιξη του 2020 η τηλεκπαίδευση αποτελεί το όπλο του κοινωνικού ελέγχου των έγκληστων μαθητ(ρι)ών. Αντιθέτως, το φθινόπωρο αυτοί και αυτές που δεν μπορούν ή δεν είναι αποδοτικό να μετατραπούν σε τηλεργάτες πρέπει να επιστρέψουν ψυχή τε και σώματι στους χώρους εκμετάλλευσης και τα παιδιά τους στα σχολικά κλουβιά. Σε αυτό το πλαίσιο η τηλεκπαίδευση των παιδιών αποκτά έναν άλλο, **επικουρικό και κατασταλατικό**, αυτή τη φορά χαρακτήρα, όπως φάνηκε ξεκάθαρα κατά τη διάρκεια των μαθητικών καταλήψεων που έφτασαν στις 750. Αυτές αποτέλεσαν **το πρώτο κίνημα που αμφισβήτησε την πολιτική διαχείριση της πανδημίας από το κράτος**.

Αυτή η αμφισβήτηση ήταν και το πρώτο σημαντικό χαρακτηριστικό του αγώνα των μαθητ(ρι)ών. Οι πρώτες καταλήψεις είχαν ως αιτήματα τη δημιουργία μικρότερων τμημάτων, την αύξηση των κρατικών δαπανών για τα σχολεία και την πρόσληψη εκπαιδευτικών και προσωπικού καθαριότητας, επηρεάζοντας και όλες τις άλλες, ενώ πολλές ήταν οι καταλήψεις που απαίτησαν να καταργηθεί η υποχρεωτική χρήση μάσκας. Το δεύτερο σημαντικό χαρακτηριστικό του αγώνα, λοιπόν, ήταν ότι επι-

χείρησε **να σπάσει τους διαχωρισμούς** μεταξύ μαθητριών, εκπαιδευτικών και καθαριστ(ρι)ών και **να αναδείξει τα κοινά τους συμφέροντα**. Οι καταλήψεις όμως δεν μπόρεσαν να κρατήσουν για πολύ, καθώς το πρώτο δεκαήμερο του Οκτώβρη ο αριθμός τους μειώθηκε αισθητά.

Προσπαθώντας να ερμηνεύσουμε την ύφεση του αγώνα των μαθητ(ρι)ών θα λέγαμε ότι σε αυτήν συνέβαλαν:

- η απειλή της τηλε-απουσίας στους καταληψίες μαθητές, κατόπιν της υπουργικής εγκυκλίου για μάθημα στα υπό κατάληψη σχολεία και απουσία σε όσες συμμετείχαν στην κατάληψη. Παρά τις μαζικές αντιδράσεις των εκπαιδευτικών και των συνδικαλιστικών τους ενώσεων και τις σχετικές αποφάσεις, τηλεκπαίδευση και τηλε-απουσία εφαρμόστηκαν σε πολλά υπό κατάληψη σχολεία από πρόθυμους/ες καθηγητ(ρι)ές, επιβιβάζοντας τον απεργοσπαστικό ρόλο της τηλεκπαίδευσης που προσπαθούμε να καταδείξουμε από τον Μάρτη. Και οι μαζικές συνδικαλιστικές αντιδράσεις, όμως, κάθε άλλο παρά ριζοσπαστικές ήταν, καθώς στην πλειονότητά τους καταδίκάζαν την τηλεκπαίδευση στα υπό κατάληψη σχολεία και **μόνο** –νομιμοποι-

ώντας την έτσι σε όλα τα υπόλοιπα. Ότι ακριβώς συνέβη, δηλαδή, και κατά την προσπάθεια του υπουργείου για την ένταξη καμερών μέσα στην τάξη για ζωντανή μετάδοση του δια ζώσης μαθήματος: έχοντας στηρίξει την παράνομη, ακόμη τότε, και σίγουρα αντιπαιδαγωγική/αντικοινωνική χρήση της τηλεκαίδησης καθόλη τη διάρκεια του πρώτου λοκντάουν, οι συνδικαλιστές «θυμήθηκαν» τον Μάιο να αντιδράσουν **μόνο** ενάντια στη χρήση κάμερας στην τάξη, ης και δεν είχαν ήδη συναινέσει στην παράνομη χρήση κάμερας στα σπίτια μαθητ(ρι)ών και εκπαιδευτικών·

- η παρουσία ελάχιστων εκπαιδευτικών στα πανεκπαιδευτικά συλλληθητήρια (και μόνο σε αυτά) και η απουσία τους με οποιοδήποτε άλλο τρόπο από τον αγώνα των μαθητ(ρι)ών. Μία και μόνο 24ωρη απεργία προκηρύχθηκε από τα δευτεροβάθμια όργανα δασκάλων και καθηγητών, αυτή στις 7/10, ημέρα ανακοίνωσης της απόφασης της δίκης της Χρυσής Αυγής, στην οποία συμμετείχε και ο συντονισμός με πανό («Πόλεμος στον εθνικισμό του σχολικού συστήματος και της κρατικής διαχείρισης της πανδημίας/Σκατά στη ΧΑ»). Η κινητοποίηση αυτής της ημέρας αποτέλεσε επί της ουσίας και το μεγαλύτερο «πανεκπαιδευτικό» συλλληθητήριο της περιόδου, το οποίο, ακριβώς λόγω του στενά πολιτικού-αντιφασιστικού του χαρακτήρα, απέτυχε να συνδεθεί, σε επίπεδο λόγου και πράξης, με τον ενεργό αγώνα των μαθητ(ρι)ών ενάντια στην κρατική πολιτική διαχείριση της πανδημίας·
- η απουσία του φοιτητικού κινήματος.

Η μόνη περίπτωση φοιτητ(ρι)ών που προσπάθησαν να εμπλουτίσουν τον αγώνα των μαθητριών ενάντια στην πολιτική διαχείριση της πανδημίας από το κράτος ήταν αυτή των εστιακών φοιτητ(ρι)ών του πανεπιστημίου Ιωαννίνων που κατέλαβαν την πρυτανεία, αρνούμενοι/ες την τηλεκαίδηση και διεκδικώντας άνοιγμα των πανεπιστημίων και αύξηση των κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών. Οι φοιτητικοί σύλληγοι της Αθήνας, πιστοί στις εντολές όλων των πολιτικών κομμάτων περί τήρησης των κρατικών μέτρων κοινωνικής απόστασιοποίησης, απέφυγαν να καλέσουν γενικές συνελεύσεις στις σχολές το φθινόπωρο, παρότι τα μέτρα στα πανεπιστήμια είχαν χαλαρώσει λίγο·

- η μη μαζικότητα των καταλήψεων και η μη πλαισίωσή τους με δημιουργικούς όρους ακόμα και από τους ίδιους τους καταληψίες μαθητές, που απομονωμένοι δεν μπόρεσαν να πάνε κόντρα στην απογευματινή καταναγκαστική ρουτίνα των φροντιστηρίων·
- τέλος, η στάση των οργανώσεων του ΚΚΕ και συγκεκριμένα η ευθυγράμμισή τους με τα κρατικά μέτρα προστασίας και περιορισμού (πχ. χτύπησαν συνειδητά όλες τις καταλήψεις που έθεσαν στην αρχή του κινήματος το αίτημα των μικρότερων τμημάτων χωρίς υποχρεωτική χρήση μάσκας), η στήριξή τους στην τηλεκαίδηση, η επιβολή της ατζέντας τους στα συντονιστικά των μαθητ(ρι)ών και η προσπάθειά τους να οριοθετήσουν και να καθοδηγήσουν τον αγώνα των μαθητών με το διαχωρισμό τους, συμπαράσύροντας μαζί τους και μαθητές εκτός της άμεσης επιρροής τους, από τα υπόλοιπα μπλοκ στα πανεκ-

παιδευτικά συλλληθητήρια. Ενδεικτική της παραπάνω διαιρετικής λογικής ήταν η μετακίνηση του πανεκπαιδευτικού συλλληθητηρίου από Πέμπτη, που εβδομαδιαία είχε αρχίσει να πραγματοποιείται, στην Παρασκευή 9/10, προφανώς για να μην συναντηθεί την Πέμπτη 8/10, ημέρα απεργίας διανομέων και σχετικών κλάδων, με την ανακοινωμένη μοτοπορεία τους

–οργανωμένη από το ΣΒΕΟΔ– στο κέντρο της Αθήνας –χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι οι τελευταίοι είχαν δείξει καμιά διάθεση συνάντησης με τους μαθητές. Ενδεικτική ακόμη ήταν η κατασυκοφάντηση των μαθητ(ρι)ών που επιχειρήσαν να συγκρουστούν με τις δυνάμεις καταστολής στα συλλληθητήρια (βλ. Ντοκουμέντο 13, σελ. 130).

Τρίτος κύκλος αγώνα: το δεύτερο πειθαρχικό λοκντάουν και οι αγώνες εναντίον του μέχρι την εισβολή μπάτσων στη ΦΕΠΑ (Νοέμβριος και Δεκέμβριος 2020)

Στη διάρκεια του δεύτερου λοκντάουν είχαμε τη δυνατότητα να συμμετάσχουμε σε περισσότερες δράσεις στον δρόμο σε σχέση με το πρώτο λοκντάουν γιατί ο κόσμος της αριστεράς και του α/α χώρου βγήκε σε κάποιο βαθμό έξω –λόγω των επετείων της 17^{ης} Νοέμβρη και της 6^{ης} Δεκέμβρη, πράγμα που εκ των πραγμάτων επηρέασε και την απεργία της 26^{ης} Νοέμβρη– και γιατί βρήκαμε περισσότερα συντρόφια που ήταν διατεθειμένα να πάνε ενάντια στον μενουμεσπιτισμό στις γειτονιές της Αθήνας και της Ελευσίνας.

Στο μέτωπο όμως του αγώνα ενάντια στην τηλεκπαίδευση τα πράγματα χειροτέρευσαν δραματικά. Στα τέλη Οκτώβρη η τηλεκπαίδευση είχε πλέον καταστεί, μέσω απαντών νόμων, υπουργικών αποφάσεων και εγκυκλίων που πε-

ριγράψαμε παραπάνω, υποχρεωτική στα σχολεία, σε περίπτωση που κάποιο τμήμα ή και ολόκληρη σχολική μονάδα έκλεινε προσωρινά βάσει των οδηγιών του ΕΟΔΥ ή εξαιτίας κατάληψης, ενώ το μαθητικό κίνημα είχε υποχωρήσει πλήρως. Ταυτόχρονα, είχε προετοιμαστεί το έδαφος για περικοπές στους μισθούς των εκπαιδευτικών που δεν θα συναινούσαν σε αυτήν. Ο ρόλος των συνδικαλιστών στην επιβολή της τηλεκπαίδευσης ήταν για μια ακόμα φορά καθοριστικός. Έτσι βρεθήκαμε κι εμείς να κάνουμε αναγκαστικά τηλεκπαίδευση για πρώτη φορά από την έναρξη της κρατικής διαχείρισης της πανδημίας.¹⁶

Στο κοινωνικό και εκπαιδευτικό τοπίο που περιγράφεται παρακάτω στο **Ντοκουμέντο 15** ήρθε το δεύτερο λοκντάουν, ως πειθαρχική απάντηση στον

16. Βλ. παραπάνω, στο υποκεφάλαιο *Η καθιέρωση της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης από το προ-νομικό στο νομικό επίπεδο*, σελ. 8 και παρακάτω (Ντοκουμέντο 14, σελ. 129). Δεν παραλείψαμε φυσικά να ανταποκριθούμε στους δύο αγώνες που έδωσαν τον χειμώνα ορισμένα εκπαιδευτικά συνδικάτα (στο πλαίσιο πάντα της αποδοχής της τηλεκπαίδευσης εκ μέρους τους): ενάντια στις τηλεξετάσεις στη δευτεροβάθμια και την τηλεβαθμολόγηση (στη δεύτερη περίπτωση με το δικό μας τρόπο).

εντεινόμενο ταξικό ανταγωνισμό, δηλαδή στις μαχητικές διεκδικήσεις του νεανικού προληταριάτου στα σχολεία μέσω των καταλήψεων, στις διεκδικήσεις τμημάτων της εργατικής τάξης για αύξηση των κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών σε υγεία, εκπαίδευση, μέσα μεταφοράς αλλή και στη σχετική διάρρηξη της συμμόρφωσης στα προηγούμενα πειθαρχικά μέτρα. Και με το ροκντάουν ήρθε και η γενίκευση της τηλεεκπαίδευσης ξανά σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες: στα πανεπιστήμια (όπου ούτως ή άλλως εν γένει εφαρμοζόταν από την αρχή της ακαδημαϊκής χρονιάς), στα γυμνάσια/λύκεια (βλ. Αρ. Δ1α/Γ.Π.οικ.: 71342 στο ΦΕΚ 4899/Β/6-11-2020) και τέλος στα δημοτικά (βλ. ΚΥΑ Αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 72989 που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 5043/Β/14-11-2020 και έκτοτε ανανεώθηκε με την ΚΥΑ Δ1 α/ΓΠ.οικ.: 76629 στο ΦΕΚ 5255/Β/28-11-2020). Αυτή η γενίκευση της τηλεεκπαίδευσης βοήθησε ώστε η διαχείριση της πανδημίας στην εκπαίδευση να καταστεί ακόμη πιο φτηνή, επωφελής και πειθαρχική – προς όφελος του κράτους και του κεφαλαίου.

Πιο σημαντικές, ίσως, ήταν οι εξελίξεις στα πανεπιστήμια, καθώς το κράτος κατάφερε να εκμεταλλευτεί το ροκντάουν για να διαμορφώσει νέο νομικό πλαίσιο για την τριτοβάθμια, να εντείνει την περιφραξη των πανεπιστημιακών δομών, με αυστηρό έλεγχο στις πύλες εισόδου και κάμερες στις σχολές (όταν αυτές ανοίξουν) και να ενισχύσει τον κατασταλτικό ρόλο της αστυνομίας και της Συγκλήτου μέσα σε αυτά [Ντοκουμέντο 16, σελ. 145]. Στον νέο νόμο,

προβλέπεται μεταξύ άλλων περαιτέρω αυστηροποίηση του πειθαρχικού πλαισίου για τους φοιτητές.¹⁷ Με τον τρόπο αυτό το κράτος κατάφερε, σε μια συγκυρία που το ευνοεί, να διασφαλίσει, σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό, τις υλικές προϋποθέσεις για την περαιτέρω επιχειρηματοποίηση εκείνων των πανεπιστημιακών δραστηριοτήτων που είναι συμβατές με μια τέτοια λογική.

Σε αυτή τη λογική άλλωστε κινείται και η διαφημισμένη έκθεση της «επιτροπής Πισσαρίδη», η οποία προτείνει την επέκταση της δια βίου μάθησης στα πανεπιστήμια –τόσο φοιτητών όσο και εκπαιδευτικών–, την προσέλευση 100.000 ξένων φοιτητών (βλ. Ξενογλωσσα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα), τη στενότερη συνεργασία με επιχειρήσεις τόσο στο επίπεδο κοινών ερευνητικών προγραμμάτων όσο και στην εκπόνηση πρακτικής άσκησης, καθώς και τη μεγαλύτερη αυτονομία των ΑΕΙ ως προς τη διαχείριση των πόρων τους, τον σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών (έμφαση δίνεται στις εφαρμογές τεχνολογίας), τα κριτήρια εισαγωγής και τον αριθμό των εισακτέων. Παράλληλα, σε αυτήν προβλέπεται η εισαγωγή διδασκτρων («τέλος επανεγγραφής» το ήνε οι τεχνοκράτες, γιατί αρχικά θα αφορά όσες δεν σπουδάζουν εντός των προβλεπόμενων χρονικών ορίων) αλλή και η παροχή άτοκων δανείων για «την κάλυψη του κόστους διαβίωσης στη διάρκεια των σπουδών» — πρόβλεψη που βρωμάει αύξηση στο κόστος φοίτησης, σίτισης και στέγασης των φοιτητ(ρι)ών, καθώς σύμφωνα με την επιτροπή «οι κρατικές δαπάνες φοι-

17. Βλ. παρακάτω στο υποκεφάλαιο *Η αναβάθμιση της περιφραξης και αστυνόμευσης του πανεπιστημίου*, σελ. 40

τητικής μέριμνας (σίτισης, στέγασης, συγγραμμάτων, κλπ.) χρειάζονται εξορθολογισμό και ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους». Πρόκειται για ξεκάθαρη προσπάθεια **μετακλήσης του κόστους κοινωνικής αναπαραγωγής στις πλάτες μας**, καθώς η ίδια έκθεση προτείνει επίσης τον «εξορθολογισμό» των δαπανών για την παιδεία, πχ. προκρίνοντας συγχωνεύσεις σχολικών μονάδων αλλήλα και πανεπιστημίων – αντί για αύξησή τους λόγω της πανδημίας.¹⁸

Η πρώτη δυναμική απάντηση στους παραπάνω σχεδιασμούς –τουλάχιστον όσον αφορά το αστυνομικό κομμάτι τους– δόθηκε από φοιτήτριες και εργαζόμενες που στις 12/11/2020 προχώρησαν σε συγκέντρωση στο Κάτω Πολυτεχνείο και σε κατάληψη της πρυτανείας του ΕΜΠ στην Πολυτεχνειούπολη, εν όψει του εορτασμού της 17 Νοέμβρη. Οι ενέργειες

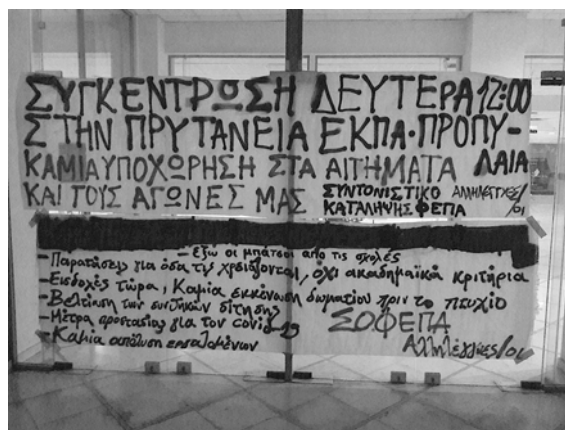
αυτές παρέμειναν μειοψηφικές, καθώς λόγω της ασφυκτικής παρουσίας των αστυνομικών δυνάμεων μέσα στην πόλη –παρουσία που είχε ενταθεί λόγω και της αυταρχικής απόφασης να μην διεξαχθεί φέτος η πατροπαράδοτη πορεία για την επέτειο του Πολυτεχνείου και να απαγορευτούν οι δημόσιες υπαίθριες συναντήσεις άνω των 4 ατόμων σε όλη τη χώρα για 4 ημέρες– άλλοι σύντροφοι δεν μπόρεσαν να συνδράμουν έμπρακτα. Παρόλα αυτά έθεσαν ευρύτερα ζητήματα, όπως αυτό της εκκένωσης των πανεπιστημιακών χώρων με πρόσχημα την πανδημία και ταυτόχρονα επιδίωξαν να σπάσουν τις κρατικές απαγορεύσεις. Η επίθεση που δέχτηκαν από τις πάνοπλες αστυνομικές δυνάμεις και η συνακόλουθη σύλληψη 92 συνολικά συντρόφων ήταν ενδεικτικές, άλλωστε, του σκανδάλη που προκάλεσαν, καθώς τόλημσαν να στραφούν ενάντια στο σύμπλεγμα κατασταλτικών-πειθαρχικών μέτρων που εκκινούν από το ευρύτερο κοινωνικό πεδίο και εξειδικεύονται στον χώρο των πανεπιστημίων. Ακόμη, η επίθεση που δέχτηκαν και οι πολυάριθμες κατηγορίες που αποδόθηκαν στις συλληφθείσες εξυπηρετούν ορισμένους πολύ σημαντικούς, για το κράτος, στόχους: την τρομοκρατία, την προληπτική καταστολή και υλική εξουθένωση όσων ατόμων οργανώνονται και αγωνίζονται ενάντια στην πολιτική διαχείριση της πανδημίας από το κράτος.

18. As σημειώσουμε, δίχως να μπορούμε σε πολλές λεπτομέρειες, ότι στην κατεύθυνση της σταθεροποίησης, αν όχι μείωσης, των κρατικών δαπανών για την παιδεία κινείται και ο προϋπολογισμός για το 2021. Παρότι ήδη οι φετινές δαπάνες για τη δημόσια παιδεία υπολείπονται του στόχου κατά 125 εκατ. €, για το 2021 προβλέπεται νέα μείωση κατά 0,69% στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κατά 7,77% στην ανώτατη εκπαίδευση και κατά 33,38% στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Το μόνο κονδύλι που προβλέπεται να αυξηθεί είναι εκείνο των... συμβασιούχων εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενδεικτικό της στρατηγικής αποφυγής μόνιμων διορισμών.

Η δεύτερη απάντηση δόθηκε από τις εστιακές φοιτήτριες της ΦΕΠΑ, οι οποίες στις 10/12/2020 προχώρησαν σε κατάληψη της γραμματείας και διεύθυνσης της εστίας. Η κατάληψη αυτή πραγματοποιήθηκε ως συνέχεια μιας σειράς κινητοποιήσεων των εστιακών φοιτητριών στην εφορία και τη διεύθυνση της εστίας και είχε αιτήματα σχετικά με τη διεύθυνση των παρατάσεων διαμονής στις εστίες, τη βελτίωση της παρεχόμενης σίτισης, τη θέσπιση μέτρων πρόληψης της COVID-19 και ενάντια στη θέσπιση σώματος πανεπιστημιακής αστυνομίας. Στις 11/12 οι εστιακές προχωρούν σε μπλοκάρισμα των ταμείων της λέσχης, ενώ στις 12/12 οι απειλές της διοίκησης γίνονται πραγματικότητα και διακόπτεται η παροχή σίτισης. Στα αιτήματα της κατάληψης προστίθεται, λοιπόν, η επαναλειτουργία της λέσχης και το ζήτημα της σίτισης αντιμετωπίζεται με αυτοδιαχειριζόμενη συλλογική κουζίνα. Στην κατάληψη και την αυτοδιαχειριζόμενη συλλογική κουζίνα συμμετέχουν από τις πρώτες κιόλας μέρες και άτομα από συλλογικότητες του αντιεξουσιαστικού χώρου, των οποίων ο ρόλος δεν είναι απλά υποστηρικτικός αλλά καθοριστικός για τη συνέχιση του αγώνα, αφού

συμπεριλαμβάνονται στα πιο ενεργητικά αντι-μενουμεσπιτικά κομμάτια του «χώρου», που έχουν ήδη εγκατασταθεί στην εστία. Στην κατεύθυνση του ανοίγματος της κατάληψης πραγματοποιείται στις 19/12 ανοικτή εκδήλωση παρουσί-ασης και συζήτησης για τη συνέχειά της και στις 20/12 πορεία εντός της πανεπιστημιούπολης. Ακολουθεί στις 21/12 παρέμβαση στην πρυτανεία του ΕΚΠΑ από ομάδα 40 ατόμων, η οποία όμως διαρκεί λιγότερο από μια ώρα αφού περικυκλώνεται και διαλύεται από τους μπάτσους.

Τα πανό της κατάληψης στην είσοδο της Α ΦΕΠΑ.

Το πανό της συλλογικότητάς μας στην παρέμβαση της κοινότητας αγώνα ΦΕΠΑ στα Προπύλαια στις 21/12.

Μέχρι την εισβολή των μπάτσων στη ΦΕΠΑ στις 30/12 έμπρακτα στήριξη του αγώνα των εστιακών από τις υπόλοιπες φοιτήτριες δεν υπήρξε, αφού η μόνη σχετική κίνηση των τελευταίων ήταν η κατάθεση ψηφισμάτων στήριξης της κατάληψης στα διοικητικά συμβούλια των φοιτητικών τους συλλόγων. Η στάση αυτή των φοιτητριών υπάκουε στο γενικότερο κλίμα αποδοχής της τηλεκαίδευσης, κλεισίματος των σχολών και συμμόρφωσης με την ευρύτερη κρατική διαχείριση της πανδημίας, κλίμα που κυριαρχεί από την άνοιξη του 2020. Με άλλα λόγια, οι όποιες αντιδράσεις των φοιτητριών στα παραπάνω περιορίστηκαν σε κείμενα και συμβολικές πράξεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η συγκέντρωση που πραγματοποίησαν φοιτητικοί σύλλογοι στην πλατεία Κοραή στις 17/12 ενάντια στην πανεπιστημιακή αστυνομία. Στη συγκεκριμένη συγκέντρωση μερικών δεκάδων φοιτητών δεν υπήρξε κανένα σύνθημα ενάντια στην τηλεκαίδευση και υπέρ του ανοίγματος των σχολών. Παράλληλα καμία απόφαση δεν είχε παρθεί από φοιτητικούς συλλόγους ή ομάδες φοιτητριών για κάλεσμα σε γενικές συνελεύσεις εντός των σχολών ή για οποιαδήποτε δράση εντός αυτών στο διάστημα από τις δράσεις στο κάτω πολυτεχνείο και την πρωτανεία του ΕΜΠ και μέχρι τα μέσα Γενάρη του 2021.

Μέχρι την εισβολή στη ΦΕΠΑ, οπότε τα πράγματα άρχισαν να αλλιάζουν σιγά-σιγά, έμπρακτα στήριξη του αγώνα των εστιακών, δράση ενάντια στην τηλεκαίδευση, υπέρ του ανοίγματος των πανεπιστημιακών χώρων και ενάντια στη γενικότερη κρατική διαχείριση της πανδημίας συνέχιζε να απουσιάζει όχι μόνο από την εξωκοινοβουλευτική αριστερά αλλά και από ένα μεγάλο μέρος του ευρύτερου αντιεξουσιαστικού χώρου. Κι' αυτό παρότι ακόμη και αυτές οι λίγες ανοικτές και κλειστές πολιτικές διαδικασίες που πραγματοποιούνται ήδη από το Νοέμβριο του 2020 σε χώρους της ΦΕΠΑ, το οφείλουν στο γεγονός ότι αυτοί οι χώροι παραμένουν ανοικτοί κατά τη διάρκεια του δεύτερου λοκντάουν χάρη στον αγώνα των εστιακών φοιτητριών την άνοιξη του 2020.

Εν τέλει η κατάληψη της γραμματείας –όχι όμως και του εστιατορίου– λήγει στις 22/12 έπειτα από σχετική απόφαση του συντονιστικού της κατάληψης, με την οποία ακόμη αποφασίζεται η έγκριση όλων των παρατάσεων διαμονής και η διασφάλιση θέσης στην εστία για τους οικοτρόφους που αλλιάζουν κύκλο σπουδών. Την ίδια μέρα δημοσιεύεται απόφαση της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (βλ. Ντοκουμέντο 17, σελ. 148), η οποία επί της ουσίας απειλεί με συνολική, πέραν της σίτισης, διακοπή λειτουργίας της εστίας (συντήρηση, υποδοχή νέων οικοτρόφων κλπ) και με

Η απάντηση στην εισβολή των μπάτσων υπήρξε άμεση. Το ίδιο απόγευμα συγκεντρώθηκαν 200 άτομα στην Α' ΦΕΠΑ και προχώρησαν σε μπλοκάρισμα του δρόμου.

απόλυση των εργαζομένων στη σίτιση, τονίζοντας ιδιαίτερα τη συμμετοχή εξω-πανεπιστημιακών στην κατάληψη, συμμετοχή την οποία, πριν ακόμη από το ΕΚΠΑ, έσπευσε να καταδικάσει η ΠΚΣ οικοτρόφων, αναδεικνύοντας για ακόμη μία φορά με ποιους πραγματικά έχει το κόμμα στο οποίο αυτή υπάγεται κοινά συμφέροντα. Η απόφαση αυτή έκανε σαφή την πρόθεση του ΕΚΠΑ διεκδικητικοί και αυτοδιαχειριστικοί αγώνες, όπως η κατάληψη της γραμματείας και της κουζίνας, να μη γίνουν ανεκτοί. Και πράγματι, όπως προείπαμε, το πρωί της 30^{ης} Δεκεμβρίου 2020, δεκάδες πάνοπλοι μπάτσοι συνωστίστηκαν στην Α' ΦΕΠΑ συλλαμβάνοντας 8 εστιακά άτομα –τα περισσότερα εκ των οποίων καταληψίες– την ώρα που κοιμόντουσαν και εισβάλλοντας σε κινηματικούς και πολιτιστικούς χώρους των εστιών καταστρέφοντας τα πάντα στον δρόμο τους και βουτώντας κάθε είδους υλικό.¹⁹ Οι ανάγκες σίτισης των καταληψιών εστιακών και των αλληλέγγυων συνέχι-

σαν να καλύπτονται μέσω της κατάληψης και αυτοδιαχείρισης του εστιατορίου από την *Συνέλευση του εστιατορίου ΦΕΠΑ*, μέχρι και τις 4/1 όταν αποφασίστηκε η λήξη της.

Πώς λύνουμε τα πρακτικά προβλήματα της ικανοποίησης των κοινωνικών μας αναγκών;

ΟΙΚΕΙΟΠΟΙΗΣΗ & ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ή ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ; (ή ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ);

Με αφορμή τον αγώνα των εστιακών της ΦΕΠΑ, της κατάληψης του εστιατορίου των εστιών και τα διλήμματα της κοινότητας αγώνα που δημιουργήθηκε.

Συζήτηση με τη *Συνέλευση ενάντια στη βιοξουσία & την κλεισούρα* στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της *Συνέλευσης του εστιατορίου ΦΕΠΑ*.

**Δευτέρα 4/1/2021
17:00, Α' ΦΕΠΑ**

Η αυτοδιαχείριση του κατειλημμένου εστιατορίου από καταληψίες και αλληλέγγυους αποτέλεσε μία από τις πιο όμορφες στιγμές του αγώνα στις εστίες. Η παραπάνω εκδήλωση, που δυστυχώς συνέπεσε με την λήξη της κατάληψης του εστιατορίου, πριν ολοκληρωθεί το εβδομαδιαίο πρόγραμμα εκδηλώσεων που είχε ανακοινωθεί, προσπάθησε να αναδείξει τις δύο κύριες πολιτικές τάσεις που αναπτύχθηκαν στο εσωτερικό του αγώνα – και να θίξει τη μερικότητά τους.

19. Για μια πιο συνολική περιγραφή των γεγονότων της 30^{ης} Δεκεμβρη, βλ. *Για την εισβολή των μπάτσων στην εστία και στον χώρο μας*, προκήρυξη της διαχειριστικής συνέλευσης του Common Multiple, που δημοσιεύτηκε τον Γενάρη του 2021. Για μια ερμηνεία της εισβολής και γενικότερα της πειθαρχικής-κατασταλτικής-τιμωρητικής πολιτικής της κυβέρνησης, βλ. *Περί μιας ιδιαίτερα ανθρής βιομηχανίας της εποχής μας: Της Βιομηχανίας Διώξεων, Συλλήψεων & Προστίμων*, μπροσούρα της συνέλευσής μας που επίσης δημοσιεύτηκε τον Γενάρη του 2021.

Η εδραίωση του εκπαιδευτικού συστήματος δύο ταχυτήτων μέσω της ψηφιακής αναδιάρθρωσης

Ενώ διεξαγόταν ακόμη ο αγώνας των εστιακών φοιτητών και αλληλέγγυων, η κυβέρνηση προχώρησε στις 17/12/2020 στην ψήφιση του νέου νόμου για την επαγγελματική εκπαίδευση («Εθνικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης») και την αναγγελία νέων νομοσχεδίων προς ψήφιση το πρώτο τρίμηνο του 2021, τα οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν την ψηφιακή αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και την κατάταξη των σχολείων.²⁰

Με το δεύτερο ροκντάουν, λοιπόν, φάνηκε πιο απτά σε τι αποσκοπούσε η άρον άρον και επιτακτική εισαγωγή της

τηλεκπαίδευσης και του πειθαρχικού εγκλεισμού στο σπίτι την άνοιξη του 2020 με την επιβολή του πρώτου ροκντάουν. Δεν υπήρξαμε, βέβαια, ποτέ τόσο αφελείς ώστε να θεωρούμε ότι το κράτος θα προχωρούσε σε ένα συλλήβδην νέο μοντέλο οργάνωσης της εκπαίδευσης (και της εργασίας) που θα εξόριζε εξ ολοκλήρου τη φυσική παρουσία των σωμάτων των εκπαιδευόμενων και των εκπαιδευτών τους από τον φυσικό χώρο όπου κατασκευάζεται το εμπόρευμα εργασιακή δύναμη και πειθαρχούνται οι κάτοχοί του, οι νεαροί προητάριοι. Αντίθετα από μια διαδεδομένη άποψη, την οποία συναντήσαμε κατά τη

20. «Έτσι το ΥΠΑΙΘ, με βάση την ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της Αρχής Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ΑΔΙΠΠΔΕ), ετοιμάζει «έξυπνη» πλατφόρμα και Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα «στο οποίο θα γίνεται η συστηματική καταχώρηση των δεδομένων της αξιολόγησης μαθητών, εκπαιδευτικών, σχολείων και εκπαιδευτικού έργου καθώς και η επεξεργασία των δεδομένων και της εσωτερικής και της εξωτερικής αξιολόγησης των σχολικών μονάδων, της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών καθώς και των στελεχών εκπαίδευσης» («Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025»). Η κίνηση αυτή εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις του προγράμματος της Ν.Δ. για την Παιδεία, στο οποίο προβλέπεται «αξιολόγηση των εκπαιδευτικών μονάδων από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και τους μαθητές με χρήση ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων και δημιουργία δεικτών με βάση τα αποτελέσματα». Τη συμμετοχή των γονέων στην αξιολόγηση των σχολικών μονάδων (και των εκπαιδευτικών) υπηρετούν και οι «Ψηφιακές Υπηρεσίες για κηδεμόνες μαθητών (e-Parents)», που αναφέρονται στη ηλεγόμενη «Ψηφιακή Βίβλο» και «αφορούν μια νέα πλατφόρμα που στόχο έχει να δώσει στον πολίτη-κηδεμόνα ένα ζωντανό “παράθυρο” στα σχολικά δρώμενα». Σύμφωνα με την «Ψηφιακή Βίβλο», ψηφιοποιούνται οι διοικητικές λειτουργίες, η επικοινωνία με τους γονείς, η επιμόρφωση, αλλά επίσης η αποτύπωση της αξιολόγησης σχολικών μονάδων για την αξιοποίηση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Ένα από τα βασικά εργαλεία του ΥΠΑΙΘ τόσο για την «αποκατάσταση» της αντικειμενικής βαθμολογίας των μαθητών όσο και για την αυστηροποίησή της είναι η Τράπεζα Θεμάτων που αφορά όλες τις τάξεις των Λυκείου και των ΕΠΑΛ, ενώ υπάρχουν εισηγήσεις για «κατέβασμα» στο Γυμνάσιο καθώς και νέες εξεταστικές δοκιμασίες και στις δυο βαθμίδες (Δημοτικά- Γυμνάσια/Λύκεια).» βλ. https://www.efsyn.gr/stiles/apopseis/274193_psifiaki-axiologisi-ton-ekpaideytikon-kai-katataxi-ton-sholeion?amp.

Το παραπάνω άρθρο δείχνει ξεκάθαρα ότι το βασικό ζήτημα που απασχολεί τους τεχνοκράτες-σχεδιαστές του Υπουργείου Παιδείας είναι το πώς θα αντιμετωπίσουν την έμπρακτη χαλάρωση του αυστηρού βαθμολογικού-αξιολογικού συστήματος στην οποία έχουν προβεί εδώ και πολλά χρόνια οι εκπαιδευτικοί – χαλάρωση που δυσχεραίνει τη λειτουργία της κατανομής των μαθητριών και του ιεραρχικού διαχωρισμού διανοητικής-χειρωνακτικής εργασίας.

**Από την εξ αποστάσεως
εκπαίδευση μέχρι
την αξιολόγηση, μια
πανδημία δρόμος**

**Ακολουθεί κοινωνικό μήνυμα του
Υπουργείου Παιδείας εν μέσω
πανδημίας:**

**-Αν σας άρεσε η εξ αποστάσεως
εκπαίδευση, θα ξετρελλαθείτε με την
αξιολόγηση!**

Από τον Μάρτιο του 2020, από τις πρώτες μέρες που ξεκίνησε η προσπάθεια επιβολής της τηλε-«εκπαίδευσης», η συνέλευσή μας υποστήριζε ότι η ψηφιακή οργάνωση των μαθημάτων θα προωθήσει και την αξιολόγηση εκπαιδευτικών και σχολικών μονάδων. Την προσέγγιση αυτή την είχαμε αποτυπώσει ηλακωνικά με τα παραπάνω τρικάκια που πετάξαμε στο πρώτο πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο ενάντια στο live streaming μέσα από τη σχολική αίθουσα.

διάρκεια του αγώνα ενάντια στην τηλεκπαίδευση και την τηλεργασία, δεν πιστέψαμε ποτέ ότι η δια ζώσης κανονικοποίηση των συμπεριφορών θα υποκαθίστατο από την τηλεπειθάρκηση σε αυτόν τον τόσο ζωτικό για το κεφάλαιο τομέα κοινωνικής αναπαραγωγής. Η εδραιωμένη όμως και μόνιμη παρουσία της τηλεκπαίδευσης εδώ και τόσο καιρό είναι ένα ζωτικής σημασίας εργαλείο στα χέρια του καπιταλιστικού κράτους για να πετύχει τη γενικευμένη **εξοικείωση** του πληθυσμού με την ψηφιακή αναδιάρθρωση της δημόσιας εκπαίδευσης και τη **σίγαση** των συλλογικών αντιστάσεων, μέσω του εγκληισμού των σωμάτων στους χώρους της ιδιωτέυσης, στα νέα μέτρα της πειθαρχικής αξιολόγησης.

Μέσω της τηλεκπαίδευσης συντελείται με ένα μωσαϊκό νομοθετημάτων μία μεγάλη ταξική επίθεση στον χώρο της εκπαίδευσης, επίθεση που συνίσταται σε συνολική αναδιάρθρωσή της.

Ο νόμος για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Ν.4763/2020), λοιπόν, είναι μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου, όπως είχε φανεί άλλωστε και από τη συνέντευξη που είχε δώσει η Κεραμέως στη *lifo* ήδη από τις 10/9/2020.²¹ Έρχεται να συμπληρώσει τον νόμο 4692 της άνοιξης του 2020 (Ν. «Κεραμέως» για το Νέο Λύκειο) περί της δήθεν «*αναβάθμισης του σχολείου και άλλες διατάξεις*», τον νόμο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τον νόμο για την αυτοαξιολόγηση και αξιολό-

21. «*Ξέρετε, επίκειται ένα συνολικό νομοσχέδιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και πριν από αυτό θα κατατεθεί τώρα ένα νομοσχέδιο για την επαγγελματική εκπαίδευση. Τα συνδέω, γιατί το θεωρώ πολύ σημαντικό να έχετε χτίσει πρώτα την επαγγελματική εκπαίδευση σε νέες βάσεις, για να προχωρήσεις σε αλλαγές και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το λέω αυτό και με αφορμή τη μεγάλη συζήτηση που έγινε για τις βάσεις. Ξέρετε, το πιο εύκολο είναι να έρθουμε με μια υπουργική απόφαση και να πούμε ότι μειώνεται ο αριθμός των εισακτέων. Δεν θα ήμασταν εντάξει ως πολιτεία αν το κάναμε αυτό όμως, γιατί θα έπρεπε πρώτα να δώσουμε εναλλακτικές. Γι' αυτό έχουμε προκρίνει να βάλουμε πρώτα σε νέες βάσεις όλο το σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης με ένα νομοσχέδιο που είναι σε διαβούλευση εδώ και αρκετούς μήνες και τώρα τον Σεπτέμβριο οδεύει προς το υπουργικό συμβούλιο. Θα δίνει ουσιαστικές διεξόδους στους νέους.*» [η έμφαση δική μας]

γηση της εκπαιδευτικής μονάδας και του εκπαιδευτικού. Σε αυτό το σχέδιο της εκπαιδευτικής αναδιάρθρωσης η μονιμότητα και η υποχρεωτικότητα των πακέτων τηλεεκπαίδευσης στα προγράμματα σπουδών εξυπηρετεί την εδραίωση **δύο ταχυτήτων** στην εκπαίδευση και τη δημιουργία δύο τύπων μαθητρι(ρι)ών –και εκπαιδευτικών που τους αντιστοιχούν– από τις χαμηλότερες βαθμίδες της εκπαίδευσης μέχρι την τρίτοβάθμια.

Από τη μια έχουμε το ανταγωνιστικό και πειθαρχημένο Γενικό Λύκειο ως ατελείωτο εξεταστικό κέντρο για τους σκληρά εργαζόμενους μαθητές-πρωταθλητές (Τράπεζα Θεμάτων σε όλες τις τάξεις με πρόβλεψη να εφαρμοστεί αυτή και στην τελευταία τάξη του γυμνασίου, ενώ υπάρχουν εισηγήσεις για νέες εξεταστικές δοκιμασίες ακόμα

και στο δημοτικό) συμπληρούμενο από την ελιτίστικη εκδοχή του, το Πρότυπο Γενικό Λύκειο (Ν. 4692/2020). Σε αυτό έρχεται να προστεθεί με την πρόσφατη παρέμβαση (Ν. 4763/2020) και το αντίστοιχο Επαγγελματικό Λύκειο που επίσης περιλαμβάνει την Τράπεζα Θεμάτων και το Πρότυπο ΕΠΑΛ (Π. ΕΠΑΛ).

Από την άλλη, έχουμε για πρώτη φορά τη δημιουργία μεταγυμνασιακών τάξεων²² για εκείνα τα 15χρονα που, αποθαρρημένα από τον φόρτο εργασίας και εξετάσεων των ΓΕΛ και των ΕΠΑΛ, στον οποίο δεν θα μπορούν να ανταπεξέρχονται για κοινωνικοοικονομικούς λόγους, θα πετάγονται εκτός τυπικής εκπαίδευσης στην μαστορική²³ και την απλήρωτη μαθητεία.²⁴ Διακηρυγμένος στόχος μάλιστα της εκπαιδευτικής αναδιάρθρωσης είναι η αντιστροφή των ποσοστών προσέλευσης των νέων σε

22. Σύμφωνα με το κοπής Κεραμέως Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΣΕΕΚ) δημιουργείται για πρώτη φορά το ενδιάμεσο επίπεδο 3: Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης (ΕΣΚ) και Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας (ΕΠΑ.Σ.) του ΟΑΕΔ. Συγχρόνως με τον νόμο για την ΤΕΕ εξειδικεύεται η κυρίαρχη στρατηγική επιλογή για την λεγόμενη αυτονομία και αποκέντρωση της εκπαίδευσης. Στα δύο νέα κεντρικά όργανα που ιδρύονται, το Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.) και το Συμβούλιο Συνδέσμων με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (Σ.Σ.Π.Α.Ε.), καθοριστικό ρόλο και λόγο στο περιεχόμενο των σπουδών θα έχουν οι λεγόμενοι «κοινωνικοί εταίροι», δηλαδή οι επιχειρήσεις, εκπρόσωποι του ΣΕΒ και άλλων επιμελητηρίων, φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η ΓΣΕΕ κ.α. Το ΥΠΑΙΘ αναλαμβάνει πλέον τον ρόλο του συντονιστή και του εποπτεύοντος. Ανοίγει έτσι ο δρόμος για να προσαρμόζεται και να καθορίζεται η ΤΕΕ και το περιεχόμενο σπουδών της με έναν «ευέλικτο» τρόπο σύμφωνα με τις ανάγκες των επιχειρηματικών συμφερόντων.

23. «*Το Επίπεδο 3 είναι το επίπεδο του τεχνίτη, στη ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη, στα μαρμαράδικα ή σε καραβομαραγκοδουλειές που υπάρχουν μεγάλης ελλείψεως*». Γ. Βούτσινος, γενικός γραμματέας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης.

24. Το πρόγραμμα σπουδών ακολουθεί τα διττά συστήματα μάθησης, με βάση την εργασία που προβλέπουν οι κατευθύνσεις της ΕΕ, του ΟΟΣΑ και του ΣΕΒ. Περιλαμβάνει για κάθε ειδικότητα «Πρόγραμμα μάθησης στην εκπαιδευτική δομή» και «Πρόγραμμα μάθησης σε εργασιακό χώρο», δηλαδή μαθητεία στους ανήλικους μαθητές/τριες έως και το ήμισυ των προγραμμάτων σπουδών, χωρίς προβλεπόμενη αμοιβή και ασφαλιστικά δικαιώματα, έχει καθαρό χαρακτήρα πρόσκαιρης κατάρτισης και δεν περιλαμβάνει γενική εγκύκλια γνώση, ούτε στέρεες τεχνολογικές γνώσεις. Έτσι κι αλλιώς η «μάθηση με βάση την εργασία» ή κοινώς μαθητεία, σε καμιά περίπτωση δεν αποτελεί μαθησιακή διαδικασία όταν δεν έχουν ολοκληρωθεί οι βασικές σπουδές. Δικαίωμα ίδρυσης ΕΣΚ δίνεται και σε άλλους φορείς του Δημοσίου (ΝΠΔΔ) αλλά και σε ΝΠΙΔ, εργοδοτικούς φορείς και επιχειρήσεις.

ΕΠΑΛ (28%) και σε γενικά λύκεια (70%), δηλαδή η πρόωπη εξώθηση μίας μεγάλης μερίδας του μαθητικού πληθυσμού προς τα **φτηνά και «ευέλικτα»** προγράμματα κατάρτισης και μαθητείας και στην ανήλικη εργασία, αντίστοιχα με αυτά που αναλύει ο σύντροφος Ρ. Όβελζ στο κείμενο «Click “Save and Return to Course”», μέρος του οποίου μεταφράσαμε για αυτήν την έκδοση (βλ. Παράρτημα).

Βασική στρατηγική για τη μείωση των αναπαραγωγικών δαπανών στην επαγγελματική εκπαίδευση είναι η **θεσμοθέτηση και η παγίωση της εξ αποστάσεως «εκπαίδευσης»**, σύγχρονης ή ασύγχρονης, **αποκλειστικά ή σε συνδυασμό με τη δια ζώσης**, στις Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης (ΕΣΚ), στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ) όπως και στα ΙΕΚ, στα οποία μάλιστα δίνεται η δυνατότητα για παροχή εκπαίδευσης εξ αποστάσεως ακόμα και **για ολόκληρο το πρόγραμμα σπουδών**. Έτσι το κράτος δείχνει με ποιον τρόπο αξιοποιεί και για ποιο σκοπό προορίζει την τηλε-«εκπαίδευση»: η δυνατότητα οι διαδικασίες στις σχολές αυτές να γίνονται **καθ’**

ολοκληρίαν μέσω της εξαποστάσεως (ακόμη και εργαστηριακά μαθήματα ειδικότητας θα «διδάσκονται» έτσι, όταν δεν υπάρχουν οι κατάλληλες εργαστηριακές δομές) ταιριάζει γάντι στην παραγωγή του φθηνού μάλιστα. Η μείωση του κόστους εργαστηρίων και εκπαιδευτικών για την κατάρτιση του μαζικού, φθηνού, εξειδικευμένου και ανακυκλούμενου εργατικού δυναμικού ανοίγει, εκτός των άλλων, το δρόμο και για τη δημιουργία **φτηνών ΕΣΚ από ιδιώτες** και αποτελεί ένα ακόμη δώρο στους σχολάρχες των ιδιωτικών ΙΕΚ. Τα τελευταία, εξάλλου, προβλέπεται να αυξηθούν σε αντίθεση με τα δημόσια ΙΕΚ για τα οποία προβλέπεται νέος γύρος συγχωνεύσεων και καταργήσεων, αφού ο νόμος για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση προβλέπει μεταξύ άλλων την κατάργηση των Δημόσιων ΙΕΚ με λιγότερους από 250 σπουδαστές σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη (και 100 στην υπόλοιπη Ελλάδα).

Σε όλα αυτά πρέπει να προστεθούν από τη μια οι απανωτές βάσεις εισαγωγής στο πανεπιστήμιο,²⁵ που δημιουργούν αποκλεισμούς από τις φερόμενες

25. Σύμφωνα με το σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ που θεσμοθέτησε το υπουργείο Παιδείας λίγες μέρες μετά την ψήφιση του νόμου για την επαγγελματική εκπαίδευση, τα Πανεπιστημιακά Τμήματα θα καθορίζουν τα ίδια την Ελάχιστη Βάση Εισαγωγής (ΕΒΕ) των υποψηφίων σε αυτά. Αρχικά θα υπολογίζεται ο μέσος όρος κάθε μαθήματος και μετά ο μέσος όρος των τεσσάρων μαθημάτων κάθε επιστημονικού πεδίου. Αυτός ο «νέος» μέσος όρος θα πολλαπλασιάζεται στη συνέχεια με έναν κυμαινόμενο συντελεστή, δυνάμει διαφορετικό για κάθε σχολή (από 0,8 έως 1,2) κι έτσι θα προκύπτει η διαφορετική βάση εισαγωγής σε κάθε σχολή. Δημιουργείται έτσι ένα ακόμα φίλτρο που θα αποκλείει χιλιάδες μαθητές από τα Πανεπιστήμια, ενώ ταυτόχρονα οι υποψήφιοι θα έχουν πλέον περιορισμένο αριθμό επιλογών στη συμπλήρωση του μηχανογραφικού δελτίου καθώς η διαδικασία εισαγωγής θα γίνεται σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση θα εισάγονται στις σχολές όσοι τα καταφέρουν (σε περιορισμένο αριθμό επιλογών και με βάσεις που θα καθορίζουν τα τμήματα). Μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της πρώτης φάσης, οι μη εισαχθέντες θα έχουν τη δυνατότητα να δηλώσουν ξανά τμήματα επιλέγοντας ανάμεσα σε εκείνα που έχουν μείνει κενές θέσεις από την πρώτη φάση. Το σύστημα αυτό θυμίζει τις αλλαγές που επιχείρησε να εφαρμόσει η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ με τις λεγόμενες «πράσινες» και «κόκκινες» σχολές.

ως σχολές «ελίτ» και από την άλλη η ίδρυση τμημάτων τριετούς φοίτησης τεχνολογικής κατεύθυνσης που ετοιμάζει η πολιτική ηγεσία του υπουργείου Παιδείας, με νέο νόμο (που θα προωθηθεί στη βουλή με τροπολογία ή θα ενταχθεί στον προσφάτως ψηφισθέντα νόμο-πλαίσιο 4777/2021). Τα παραπάνω τριετή τμήματα θα απορροφούν τους χαμηλών προσδοκιών αποφοίτους των ΕΠΑΛ και των ΓΕΛ που λόγω της θεσμοθέτησης της βάσης δεν θα εισαχθούν στα ΑΕΙ, ενώ σε αυτά θα ενταχθούν και εκείνα τα τμήματα που θα απευθύνονται στους τηλεεκπαιδευόμενους απόφοιτους των ΙΕΚ.

Για τους λίγους «άριστους» των σχολών «ελίτ» η τηλεεκπαίδευση θα έχει βοηθητικό ρόλο, αλλά για μια «εκπαίδευση» δεξιοτήτων και κατάρτισης των πολλών η εξαε είναι το κατάλληλο φθινό μέσο. Και βέβαια σε αυτό το κομμάτι του νέου προληταριού, του μισοάνεργου-μισοαπασχολούμενου, χωρίς δικαιώματα στις σπουδές και στη

δουλειά αντιστοιχεί και ο ανάλογος «εκπαιδευτής» και όχι «εκπαιδευτικός», σύμφωνα με την ορολογία που χρησιμοποιείται στον νόμο που ψηφίστηκε. Οι «εκπαιδευτές» προσλαμβάνονται από άγνωστο μέχρι στιγμής μητρώο εκπαιδευτικών έξω από πίνακες, κατευθύνονται από τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης ως ωρομίσθιοι και με συμβάσεις έργου, ενώ διευθυντές τους μπορεί να είναι και μη εκπαιδευτικοί (μάντζερς). Έχουμε λοιπόν τον **ελαστικό/επισφαλή** εργαζόμενο της μαζικής, υποχρηματοδοτημένης και υποστελεχωμένης επαγγελματικής εκπαίδευσης δίπλα-δίπλα με τον εκκολλητόμενο αυριανό εργαζόμενο ίδιας κοπής με τον δάσκαλό του. Αμφότεροι κινούνται ανάμεσα σε πακέτα μαθημάτων τηλεεκπαίδευσης (courses) και μέσα σε ένα θολό πεδίο κατάρτισης και τηλε-κάτεργου για μαθήτριες και εκπαιδευτές, την διαύγαση του οποίου μας βοήθησε πολύ να επιτύχουμε η δουλειά του συντρόφου Όβελζ που προαναφέραμε παραπάνω.

Η αναβάθμιση της περίφραξης και αστυνόμευσης του πανεπιστημίου

«Η Δημοκρατία καλείται να δώσει απαντήσεις. Και, μάλιστα, σε ένα πεδίο πολύ πιο σύνθετο απ' ό,τι στο παρελθόν. Η πολύχρονη παρουσία της βίας στη δημόσια ζωή, της επέτρεψε να κλιμακωθεί ποσοτικά αλλά και να μεταλλαχθεί ποιοτικά: Η γροθιά έγινε ρόπαλο, το ρόπαλο μολότοφ και η μολότοφ καλάνικοφ. Η παράνομη διαμαρτυρία σε μία σχολή μετατράπηκε εύκολα σε μία κατάληψη ενός ξένου κτηρίου. Και ύστερα -πολύ εύκολα- σε γιάφκα παρανομίας, συχνά σε συνεργασία με το κοινό ποινικό έγκλημα»

Κ. Μητσοτάκης, 20 Ιανουαρίου 2020

Η κυβέρνηση ξεκίνησε να τροποποιεί το νομικό πλαίσιο και τις συνθήκες λειτουργίας της ανώτατης εκπαίδευσης με σταδιακές, χειρουργικές επεμβάσεις από τους πρώ-

τους μήνες της εκλογής της, το καλοκαίρι του 2019. Τακτική της ήταν να περνάει, σπαστά, σημαντικές διατάξεις σε περιόδους διακοπών και εξεταστικών, συχνά με τροπολογίες και εμβόλιμα

άρθρα. Συγκεκριμένα προχώρησε: στη θεσμική κατάργηση του πανεπιστημιακού ασύλλου (με τροπολογία σε νομοσχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών) και στην ακύρωση των σχεδίων για δημιουργία 37 νέων σχολίων τον Αύγουστο του 2019, σε σωρηδόν ρυθμίσεις προς την εξίσωση των πτυχίων ΑΕΙ και κολλεγίων (Οκτώβριος 2019, Ιανουάριος 2020, Δεκέμβριος 2020) και, ακόμα, στη σύνδεση της αξιολόγησης των ιδρυμάτων με τα επίπεδα χρηματοδότησής τους τον Ιανουάριο του 2020. Η Κεραμέως, δίχως να φέρνει ένα νομοσχέδιο μια-κι-έξω, υιοθέτησε μια στρατηγική φθοράς απέναντι στους φοιτητές. Οι ολιγοήμερες ανά βδομάδα καταλήψεις –όπου έγιναν, πριν την άνοιξη του 2020– απαντήθηκαν από τις διοικήσεις των σχολίων με παρατάσεις των εξαμήνων, εντείνοντας έτσι το κλίμα δυσφορίας και διχασμού εντός του φοιτητικού σώματος. Σημαντικό ιδεολογικό όπλο του κράτους αποτέλεσε η διάχυση ηθικού πανικού στη βάση του γνωστού αφηγήματος περί «ανομίας». Από την πρώτη κιόλας στιγμή που ξεκίνησε η σωρεία νομοθετημάτων που αναφέρθηκαν, είχαν ανακοινωθεί από την Κεραμέως οι προθέσεις του υπουργείου για επιβολή αυστηρότερου ελέγχου στις εισόδους των πανεπιστημίων. Τον Ιανουάριο του 2020, στην «εκδήλωση μνήμης για τα θύματα της τρομοκρατίας», ο Μητσοτάκης ανήγγειλε το πλάνο για δημιουργία νέας ειδικής δομής της αστυνομίας στα πανεπιστήμια με δηλωμένο στόχο την αντιμετώπιση της «ριζοσπαστικοποίησης» εντός των ιδρυμάτων. Οι αστυνομικές επιχειρήσεις στην ΑΣΟΕΕ και οι μεμονωμένες συλλήψεις σε φοιτητικές διαδηλώσεις συνιστούσαν, μέχρι και πριν την πανδη-

μία, την κατασταλτική διάσταση της κρατικής πολιτικής στα πανεπιστήμια.

Έτσι έστρωσε το χαλί η κυβέρνηση για να φέρει το «πολυαναμενόμενο» σαρωτικό της νομοσχέδιο, το οποίο γνώριζε ότι θα προκαλούσε νέες θύελλες. Τα πράγματα ήρθαν ανέλπιστα βολικά, εν τέλει, για αυτήν λόγω της **γενικευμένης κοινωνικής παράλυσης** που προκάλεσαν τα lockdown, η αστυνομική τρομοκρατία με υγειονομικό μανδύα και η εκτεταμένη συμμόρφωση φοιτητών και διδασκόντων στον εγκλεισμό της τηλεκαπαίδευσης επί δύο συνεχόμενα εξάμηνα. Ας μην παρεξηγηθούμε ως προς αυτό το τελευταίο: η συμμόρφωση φοιτητών και διδασκόντων ήταν σε μεγάλο βαθμό εθελοντική. Εξυπηρετούσε τον ατομικιστικό «ρεαλισμό», που κορυφώνεται στον καριερισμό, και των δύο πλευρών: οι φοιτητές θεώρησαν ότι με την τηλεκαπαίδευση θα σωζόταν το εξάμηνο, όπως και έγινε, και με τις τηλεξετάσεις θα πέρασαν πιο εύκολα κάποια μαθήματα, όπως επίσης έγινε σε αρκετές σχολές, και πολλοί διδάσκοντες μπορούσαν μέσω της τηλεργασίας να συνεχίσουν, σε κλειστές σχολές, απρόσκοπτα τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στα διάφορα projects που διαχειρίζονται, με τη συμμετοχή μεταπτυχιακών και διδακτορικών.

Σε αυτό το πλαίσιο κατατίθεται τον Γενάρη του 2021 το νομοσχέδιο για τα ΑΕΙ, το οποίο κινείται σε τρεις άξονες. Ο πρώτος ενισχύει τους ήδη υπάρχοντες κοινωνικούς φραγμούς και την εντατικοποίηση, με αυστηροποίηση των τυπικών κριτηρίων απόκτησης και διατήρησης της φοιτητικής ιδιότητας σε κάθε σχολή. Εδώ περιλαμβάνεται η θέσπιση ελάχιστης βάσης εισαγωγής καθώς και

η επαναφορά της παλιάς «καυτής πατάτας» του χρονικού ορίου φοίτησης v+2 (ή v+3 για τις πενταετείς σχολές). Το συγκεκριμένο μέτρο είχε μείνει ανεφάρμοστο από την πρώτη θεσμοθέτησή του με τον νόμο Διαμαντοπούλου το 2011, χάρη στις αντιστάσεις εκείνης περιόδου. Το ίδιο και η κατάργηση του ασύλλου. Και τα δύο μέτρα αποσύρθηκαν εν τέλει με το νόμο Γαβρόγλου το 2017.

Το δεύτερο σκέλος του νέου νόμου αφορά τον έλεγχο, την επιτήρηση, την καταστολή καθώς και την περίφραξη του Πανεπιστημίου, με στόχο να αποτρέπεται κάθε «άνομη» χρήση του από τις προλητάριες και τους προλητάριους, φοιτητές και μη. Όπως είχε αναγγελθεί έναν χρόνο πριν, δημιουργείται σώμα πανεπιστημιακής αστυνομίας. Προβλέπονται για αρχή χίλιες νέες προσλήψεις ειδικών φρουρών, εγκατεστημένων ανά 200άδες σε πέντε ιδρύματα.²⁶ Αυτοί προβλέπεται να φέρουν οπλισμό αυτοπροστασίας και να έχουν το δικαίωμα να κάνουν συλλήψεις, να συντάσσουν δικογραφίες και να παραπέμπουν στον εισαγγελέα. Ακόμα, εγκαθίσταται σε κάθε ίδρυμα *Κέντρο Ελέγχου και Λήψης Σημάτων και Εικόνων* που αφορά μεταξύ άλλων τον έλεγχο συστημάτων για την καταγραφή εικόνας και ήχου σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, καθώς και μηχανήματα ανίχνευσης «απαγορευμένων αντικειμένων» και ουσιών. Πρόκειται ουσιαστικά για ιδιότυπα **αστυνομικά τμήματα** μέσα στα πανεπιστήμια. Συστήνεται *Επιτροπή Ασφάλειας και Προστασίας AEI* στην οποία

προεδρεύει ο εκάστοτε πρύτανης ή αντιπρύτανης και συμμετέχουν και άλλα μέλη ΔΕΠ, ενώ είχαν συμβάλλει και οι ίδιοι στο άδειασμα των σχολών. Ουσιαστικά, με διακριτό διοικητικό όργανο να αναλαμβάνει τη διαχείριση των θεμάτων ασφαλείας, τα τελευταία αποκτούν άλλη βαρύτητα και μπαίνουν σε νέα προτεραιότητα. Η εν λόγω επιτροπή είναι αρμόδια να εισηγηθεί έναν κανονισμό ελεγχόμενης πρόσβασης στα AEI στον οποίο προκαθορίζεται ότι οποιοσδήποτε δεν ανήκει στην «ακαδημαϊκή κοινότητα» εξαιρείται από τη δυνατότητα εισόδου στους χώρους του ιδρύματος. Επίσης, σε κάθε AEI δημιουργείται *Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας* που στελεχώνεται από διοικητικούς υπαλλήλους του πανεπιστημίου στους οποίους ανατίθεται ουσιαστικά η από κοινού με την αστυνομία φύλαξη του campus – γεγονός που εξηγεί την καθυστερημένη αντίδραση ορισμένων εκ των τελευταίων ενάντια στην πανεπιστημιακή αστυνομία ειδικά και στον νόμο Κεραμέως γενικά, όταν ήταν οι ίδιοι που αλόγιστα συναίνεσαν (κάποιοι διεκδίκησαν κιόλας) την τηλεργασία τους. Τηλεργαζόμενοι οι ίδιοι όχι μόνο πριν αλλιά και κατά τη διάρκεια της ψήφισης του νομοσχεδίου είχαν αναμφίβολα συμβάλλει στο άδειασμα των σχολών –από φοιτητές και εργαζόμενους–, επιτρέποντας έτσι την αναίμακτη εισαγωγή δρακόντιων νόμων, όπως αυτός που προβλέπει την ίδρυση της πανεπιστημιακής αστυνομίας.²⁷

Αντίστοιχες κατασταλαττικές αρμο-

26. Το συνολικό κόστος για τη σύσταση του εν λόγω σώματος για το 2021 (30 εκ. €) ξεπερνά το ύψος των κρατικών δαπανών για την επιχορήγηση των τακτικών προϋπολογισμών των εν λόγω πέντε ιδρυμάτων.

27. Υπό αυτήν την έννοια οι... τηλεκδηλώσεις και οι τηλεκαμπάνιες ενάντια στην πανεπιστημιακή αστυνομία που οργάνωσαν καθηγητές και διοικητικοί, διαιωνίζοντας το άδειασμα των

διότητες, πέρα από τα μικτά κλιμάκια διοικητικών-αστυνομικών, θα μπορούν να αναλάβουν και ιδιωτικές εταιρείες σεκιούριτι. Η προαναφερθείσα *Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας* έρχεται να προστεθεί σε άλλες εμβληματικές δομές του σύγχρονου ελληνικού Πανεπιστημίου που αφορούν τρεις ξεχωριστές πτυχές της επιχειρηματοποίησής του: την *Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας* (ΜοΚΕ) που αναλαμβάνει την ένταση της εμπορευματοποίησης της έρευνας, την *Εταιρεία Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας Πανεπιστημίου* (ΕΑΔΠ)²⁸ που –έχοντας τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας– είναι αρμόδια για την κερδοφόρα αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του ιδρύματος και, τέλος, το *Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης* (ΚΕΔΙΒΙΜ) που επιφορτίζεται με τον ρόλο της βαθύτερης κοινωνικής εμπέδωσης της δια βίου (τηλε-)εκπαίδευσης και της εμπορευματοποίησης της διδακτικής διαδικασίας μέσα από το τηλε-πακετάρισμα ολιγόμηνων σεμιναριακών μαθημάτων που καθίστανται ελκυστικά κυρίως επειδή προσθέτουν μόρια σε όσους αποφοίτους σχολών πληρώνουν για να τα παρακολουθήσουν – εξ αποστάσεως πάντα.

Το τρίτο σκέλος του νομοσχεδίου αφορά την καθιέρωση ένας πρωτόγνωρου **πειθαρχικού και τιμωρητικού ρόλου** για το Πανεπιστήμιο. Θεσμοθετείται ένα ιδιάζον και απολύτως αυταρχικό

πειθαρχικό δίκαιο εντός του ΑΕΙ, καθώς και ένα αντίστοιχο αποφασιστικό όργανο, το Πειθαρχικό Συμβούλιο Φοιτητών με επικεφαλής τον αντιπρύτανη, το οποίο αποκτά δικαιοδοσίες επιβολής ποινών **ανεξάρτητων** από αυτές που προβλέπει το ποινικό δίκαιο. Πειθαρχικά παραπτώματα θεωρούνται οι αντιγραφές στις εξετάσεις, η λογοκλοπή, η καταστροφή δημόσιας περιουσίας, η παρακώλυση λειτουργιών του ιδρύματος, η (ηχο)ρύπανση, οι καταλήψεις χώρων του ιδρύματος, η χρήση ουσιών και οποιοδήποτε άλλο πλημμέλημα ή κακούργημα. Καταλαβαίνουμε ότι, μέσα στα άλλα, στοχοποιούνται και ποινικοποιούνται –με ένα επιπλέον στρώμα ποινών– κινηματικές δραστηριότητες και κινητοποιήσεις: από αφισκοκολλησεις, τρικάκια, σπρέυ, μικροφωνικές και παρεμβάσεις σε μαθήματα, μέχρι συμμετοχή σε στέκια και καταλήψεις που αποφασίζονται στις γενικές συνελεύσεις. Οι ποινές της έγγραφης επίπληξης και του αποκλεισμού από τη συμμετοχή στις εξετάσεις επιβάλλονται από τον πρόεδρο του τμήματος και εναλλακτικά από τον πρύτανη. Εφόσον η βαρύτητα του παραπτώματος δικαιολογεί την επιβολή βαρύτερης ποινής η υπόθεση παραπέμπεται στο *Πειθαρχικό Συμβούλιο Φοιτητών*: μία ακόμα πατέντα του υπουργείου. Πρόκειται για ένα ολιγομελές όργανο που το συναποτελούν αντιπρύτανης, μέλος της κοσμητείας της σχολής,

συχλών από φοιτήτριες και εργαζόμενες, ήταν ένα φαινόμενο εξίσου σουρεαλιστικό με τα τηλεμαθήματα για τον Φουκώ και τη βιοπολιτική προσαρμογή των υποκειμένων στην καπιταλιστική συνθήκη που συνεχίστηκαν απρόσκοπτα τα δύο προηγούμενα εξάμηνα στην Φιλοσοφική – εν μέσω δηλαδή της καταπειθαρχικής κρατικής διαχείρισης της πανδημίας... Βλ. και υποσημείωση Νο 30.

28. Χαρακτηριστικός ήταν ο ρόλος της ΕΑΔΠ του Πολυτεχνείου Κρήτης στην περίπτωση της καταστολής της κατάληψης Ρόζα Νέρα. Είναι μέσω αυτής που σχεδιάζεται εδώ και χρόνια η ξενοδοχοποίηση του κτιρίου της κατάληψης.

δύο μέλη ΔΕΠ και ένας τυχαία κληρωμένος(!) εκπρόσωπος φοιτητών. Αυτό το όργανο επιφορτίζεται με την πειθαρχική ανάκριση του φοιτητή (αυτοψία, εξέταση μαρτύρων, πραγματογνωμοσύνη, εξέταση διωκομένου), αρμόδιο της οποίας θα είναι μέλος ΔΕΠ της επιλογής του κοσμήτορα, και την επιβολή της ανάλογης ποινής που μπορεί να φτάνει μέχρι και την προσωρινή ή και

μόνιμη αναστολή της φοιτητικής ιδιότητας.²⁹ Από τα παραπάνω αποδεικνύεται ότι το όντως φλέγον ζήτημα της πανεπιστημιακής αστυνομίας δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να επισκιάζει το υπόλοιπο βιοπολιτικό πλαίσιο πειθαρχησης που επιχειρείται να επιβληθεί στην ανώτατη εκπαίδευση, με την εμπλοκή του ίδιου του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού.

Κινητοποίηση στο Κάτω Πολυτεχνείο που καλέστηκε από τον Σύλλογο Μεταπτυχιακών Φοιτητ(ρι)ών ΕΜΠ ενάντια στον νόμο-πλαίσιο της Κεραμέως στις 8/2/2021. Η προσπάθεια να διοργανωθεί συνέλευση μέσα στον χώρο του Κάτω Πολυτεχνείου απέτυχε, καθώς οι φύλακες κλείδωσαν (!) κόσμο μέσα στο προαύλιο. Εικόνα από το πολύ κοντινό μέλλον με τις πύλες ελεγχόμενης εισόδου/εξόδου που προβλέπει ο νόμος Κεραμέως;

Τέταρτος κύκλος αγώνα: η κατάθεση του νομοσχεδίου Κεραμέως για τα ΑΕΙ και η συσπείρωση των δυνάμεων της δημοκρατικής βιοπολιτικής³⁰

Με την κατάθεση του νέου νομοσχεδίου για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στις 13 Γενάρη 2021 ξεκινά η τρίτη δυναμική απάντηση στους κυβερνητικούς σχεδιασμούς, που συνοψίζονται στην προαναφερθείσα έκθεση Πισσαρίδη. Το πρώτο «πανεκπαιδευτικό» συλλληθητή-

ριο πραγματοποιείται την επόμενη ημέρα, ως συγκέντρωση στην πλατεία Κοραή και κατόπιν πορεία προς την Ομόνοια, αφού εκατοντάδες μπάτσοι είχαν αποκλείσει τα Προπύλαια και όλη τη γύρω περιοχή από νωρίς το πρωί, ενώ ήταν σαφές ότι είχαν εντολή να μην

29. Εδώ φαίνεται να περιλαμβάνεται και η δυνατότητα έξωσης από τις φοιτητικές εστίες.

30. Περισσότερα για το ενιαίο μέτωπο της δημοκρατικής βιοπολιτικής, βλ. στο *Περί μιας ιδιαίτερα ανθρής βιομηχανίας της εποχής μας: Της Βιομηχανίας Διώξεων, Συλλήψεων & Προστίμων*, μηροσούρα της συνέλευσής μας που δημοσιεύτηκε τον Γενάρη του 2021. <https://againstbiopowerandconfinement.noblogs.org/files/2021/01/katastoli-final-Copy.pdf>

επιτρέψουν τη διεξαγωγή της συνηθισμένης πορείας. Φέρνοντας μια γύρα στην Κοραή όπου εν τέλει μας απέκλεισαν για ώρα οι μπάτσοι, διαπιστώσαμε ότι ο πολιτικός-φοιτητικός λόγος με πανώ υπέρ ανοιχτών σχολών, κατά της τηλεκαπαίδευσης και υπέρ γενικών συνελεύσεων σε όλες τις σχολές ήταν σχεδόν ανύπαρκτος. Όμως δυο-τρεις μέρες μετά η στάση των αριστερών παρατάξεων στους φοιτητικούς συλλόγους είχε αλλιάξει, στα λόγια τουλάχιστον. Τι συνέβη και οι κνίτες και τα εσακ άρχισαν να μιλούν για γενικές συνελεύσεις, άνοιγμα των σχολών και σταμάτημα της τηλεκαπαίδευσης;³¹ Θα πούμε εδώ μια μικρή ιστορία από αυτές που οι αριστεροί κομματικοί ιστορικοί του μέλλοντος θα φροντίσουν να περάσουν στη λήθη γιατί δεν

Το πανό της συνέλευσής μας στη συγκέντρωση στην πλατεία Κοραή στις 14/1/2021.

κολλήσει πουθενά στις αυτό-αναφορικές «αγωνιστικές» αφηγήσεις που θα συγγράψουν όταν η δεκάμηνη κοινωνικο-αποστασιακή/φιλο-λοκντάουν στάση τους θα έχει πια ξεχαστεί.

Δυο μέρες πριν από το συλλαλητή-

Να σημειωθεί ότι εκδήλωση της πρότασης για μια δημοκρατικότερη βιοπολιτική στο πεδίο της πανεπιστημιακής αστυνομίας, που φυσικά εκτός των άλλων αποσκοπεί στο να μην θιχτούν τα συμφέροντα των πανεπιστημιακών και στην εξασφάλιση της διεξαγωγής των επιχειρηματικών τους πρότζεκτ με τον μέγιστο βαθμό αυτονομίας, είναι η απόφαση της σύγκλητου του ΕΚΠΑ της 22/12/2020 (βλ. Ντοκουμέντο 17, σελ. 148). Με αυτήν η σύγκλητος αναγνωρίζει μεν την ανάγκη «ενισχυμένης και διαρκούς φύλαξης των χώρων του Πανεπιστημίου» και «ελέγχου εισόδου σε κτήρια του Πανεπιστημίου» αλλά προτείνει «η φύλαξη να ανατεθεί αποκλειστικά και μόνο σε μόνιμο πανεπιστημιακό προσωπικό» ώστε να μην «αντιβαίνει στον συνταγματικά κατοχυρωμένο τρόπο διοίκησης του Πανεπιστημίου» και τα «ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη της υπηρεσίας φύλαξης [να] αποτελούν βασική συνιστώσα της ακαδημαϊκής ζωής και [να] πρέπει να είναι και να αισθάνονται μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, η οποία τους έχει αναθέσει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο». Άρα, «η εν λόγω υπηρεσία θα αποτελεί μονάδα του Πανεπιστημίου και θα υπάγεται στη Σύγκλητο, το Πρυτανικό Συμβούλιο και τον Πρύτανη του Ιδρύματος». Με αυτόν τον τρόπο αίρεται η αντίθεση μεταξύ κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών για εκπαίδευση και κρατικών εξόδων για αστυνόμευση, αφού η σύγκλητος ζητάει «επιπλέον χρηματοδότηση, απαραίτητη για την ενίσχυση των υπάρχουσών υπηρεσιών φύλαξης». Άρα, το σύνθημα «δώστε λεφτά για την παιδεία» πλέον θα συμπεριλαμβάνει και την αστυνομία! Επιπλέον το αναλυτικό φακέλωμα τόσο των κινήσεων όσο και της πολιτικής δραστηριότητας φοιτη(τρι)ών από τους φύλακες του ΑΠΘ, που αποκαλύφθηκε μετά την κατάληψη της Πρυτανείας στις 22/2/21, καθώς και το περιστατικό εγκληβισμού φοιτη(τρι)ών στην κινητοποίηση του συλλόγου των μεταπτυχιακών φοιτη(τρι)ών ΕΜΠ στον προαύλιο χώρο του Κάτω Πολυτεχνείου στις 8/2/21 από φύλακες σε συνεννόηση με την αστυνομία και τον κοσμήτορα της Αρχιτεκτονικής Σχολής υποδεικνύουν και στον πλέον αφελή τον ρόλο που θα επιτελέσουν τα «ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη της υπηρεσίας φύλαξης».

31. Τα δύο τελευταία περιλαμβάνονταν στα αιτήματα μίας τουλάχιστον καμπάνιας συλλογής υπογραφών κατά της πανεπιστημιακής αστυνομίας, από αυτές που κυκλοφορούσαν κατά κόρον στο διαδίκτυο στην αποκλειστικά «τηλέ» φάση του σχετικού κινήματος τον Δεκέμβρη του 2020.

ριο της 14^{ης} Γενάρη μια παράξενη ομάδα έκανε την εμφάνισή της στην ψηφιακή δημόσια σφαίρα των social media, επονομαζόμενη «Επαναλειτουργία Πανεπιστημίων της χώρας». Αυτή μέσα σε 2 εβδομάδες έφτασε τα 9.000 μέλη! Μέλη που διαμαρτύρονταν για το πολύμηνο κλείσιμο των σχολών τους, που ανησυχούσαν για την πιθανή υποτίμηση των πτυχίων τους στην αγορά εργασίας, πτυχία νοσοκόμων, για παράδειγμα, που θα έχουν αποκτηθεί χωρίς πρακτική εξάσκηση. Μέλη που εξέφραζαν μεγάλη δυσαρέσκεια προς το υπουργείο παιδείας και απαξίωση προς την κυβέρνηση που παραμέρισε και περιφρόνησε τον «έλληνα φοιτητή» που πληρώνει το νοίκι στο φοιτητικό του σπίτι εδώ κι ένα εξάμηνο –παρόλο που δεν του επιτρέπεται λόγω λοκάουτ των σχολών και απαγόρευσης μετακίνησης να ζει σε αυτό– με την εντύπωση ότι το εαρινό εξάμηνο θα ξαναγυρίσει στο πανεπιστήμιο και στο σπίτι του για να ολοκληρώσει τις σπουδές του για αυτόν τον χρόνο. Τα ίδια αυτά 9.000 μέλη πού και πού εξέφραζαν και μια περιορισμένης έκτασης αγανάκτηση για τα φράγκα που η κυβέρνηση δίνει για αστυνομία και όχι για σχολές και συγγράμματα για τα οποία, παρεμπιπτόντως, δήλωναν ιδιαίτερα δυσαρεστημένα που έρχονταν με τόση καθυστέρηση.

Τα πράγματα στράβωσαν όταν μια φοιτήτρια της συνέλευσής μας ποστάρισε αρθρώνοντας ταξικό λόγο: θεώρησε σωστό να κάνει σαφές ότι κάποιοι φοιτητές θέλουν τα πανεπιστήμια ανοιχτά όχι για να προωθήσουν την ατομική τους καριέρα μέσω της απόκτησης ενός φτηνότερου ή ακριβότερου πτυχίου, αλλά ως κέντρα αγώνα ενάντια στα σχέδια της κυβέρνησης που στοχεύουν

στην υποτίμηση των φοιτητικών αναγκών και επιπλέον κάλεσε τον κόσμο στην κινητοποίηση της 14^{ης} Γενάρη ενάντια στον νέο νόμο-πλαίσιο για τα ΑΕΙ. Βλέποντας ότι το εν λόγω ποστ είχε μεγάλη απήχηση, διάφοροι αριστεροί άδραξαν την ευκαιρία και χώθηκαν στην ομάδα επίσης με ποστ ενάντια στην πανεπιστημιακή αστυνομία και το νομοσχέδιο για τα ΑΕΙ. Σε αυτό το σημείο οι διαχειρίστριες διέγραψαν τα σχετικά ποστ κι όταν έφαγαν κράξιμο για τη λογοκρισία από πολύ κόσμο, και χύμα και αριστερούς, ανακοίνωσαν ότι η σελίδα ασχολείται αυστηρά και μόνο με το φλέγον θέμα της επαναλειτουργίας των Πανεπιστημίων με στόχο την απόκτηση του πολυπόθητου πτυχίου και στη συνέχεια προχώρησαν στο κατέβασμά της. Όταν την ξανα-ανέβασαν μετά από ένα 24ωρο είχαν πάρει πια το μάθημά τους: για να έχουν μια ομάδα ικανή να συγκεντρώσει πολλές χιλιάδες μέλη και να μπορούν να κάνουν έτσι τις τηλε-διαμαρτυρίες τους με τις συλλογές τηλε-υπογραφών αυτή έπρεπε να είναι οπωσδήποτε δημόσια, άρα θα έπρεπε να ανεχτούν και το, μέσα σε κάποια όρια, σπαμάρισμα από τους αριστερούς, κατά κύριο λόγο ΜΑζίτες, όπως και έκαναν.

Αυτό που έχει σημασία είναι ότι η συγκεκριμένη σελίδα facebook ήταν ενδεικτική εξελίξεων που λειτούργησαν καταλυτικά στην ενεργοποίηση, μετά από 10 μήνες, των κνιτών και των αριστεριστών: οι ανοικτοσχολιάκηδες είχαν βγει στην απέναντι ενάντια στην κυβέρνηση αφήνοντας μίλια πίσω τους τους «αγωνιστάρδες» των σχολών, οι οποίοι έσπευσαν πολύ γρήγορα να καλύψουν το χαμένο έδαφος και να ξεπληθούν ενώπιον των μελών τους

που επί μήνες συμβούλευαν να κάθονται σπίτι τους, να τηλεκπαιδευόνται, να πλένουν τα χέρια τους και να κρατάνε επαρκείς κοινωνικές αποστάσεις.

Φήμες για δ.σ. φοιτητικών συλλόγων που προτίθεντο να καλέσουν γενικές συνελεύσεις στις σχολές –κάτι αδιανόητο για την αριστερά μέχρι τα μέσα Γενάρη– άρχισαν να κυκλοφορούν στους φοιτητικούς κύκλους· οι κνίτες μπήκαν σε αίθουσες διαφόρων σχολών και κρατώντας αποστάσεις 50 μέτρων μεταξύ τους έκατσαν στα έδρανα με τις σημειώσεις τους ανά χείρας σε ένα θλιβερό σόου βγαλμένο από την πάλη ποτέ ηρωική εποχή της ΠΚΣ και του Φαράκου σε συζητήματα, πρώτοι στους αγώνες, πρώτοι στις αποστάσεις» ζητώντας να ξαναγυρίσουν στις σχολές «με όλα τα μέτρα προφύλαξης»· το ίδιο σταθινικό κόμμα οργάνωσε στις 19 και 20/1 «αποκλεισμό» της πολυτεχνειούπολης· σε συνεργασία με εσακίτες κάλεσε γενικές συνελεύσεις στις σχολές που φυσικά δεν είχαν απαρτία αφού λόγω της πλήρους στήριξης στο λοκντάουν και την τηλεκπαίδευση που είχε δείξει η αριστερά όλο το προηγούμενο διάστημα οι φοιτήτριες ή είχαν φύγει προ πολλού για τα χωριά τους ή είχαν ήδη ξεκινήσει για τρίτη συνεχόμενη φορά το τελευταίο δεκάμηνο το διάβασμα για τις τρέχουσες τηλεξετάσεις. Σ' αυτήν

την τελευταία λήξη κρύβεται όλη η αλήθεια για τις όψιμες κινητοποιήσεις των αριστερών: σε καμία από αυτές τις κινητοποιήσεις ή συνελεύσεις δεν τέθηκε θέμα ακύρωσης της τρέχουσας τηλεξεταστικής, κατοχύρωσης του εξαμήνου χωρίς εξετάσεις ή τερματισμός του λοκντάουν!³²

Μια άλλη εξέλιξη που κρύβεται πίσω από αυτή την όψιμη «αγωνιστικότητα» των παραπάνω οργανώσεων συνδέεται με την ψήφιση του νόμου-πλαίσιο Κεραμέως εν γένει και πιο ειδικά την ίδρυση της «πανεπιστημιακής αστυνομίας», εξέλιξη που θα δυσχεράνει τα μάλα στο μέλλον τη συνδικαλιστική τους δράση στις σχολές και τη στρατολόγηση νέων μελών.

Ειδικά για το ζήτημα της πανεπιστημιακής αστυνομίας, που αποτέλεσε την κινηματική, και όχι μόνο, κολυμβήθρα του σιλωάμ για όλους τους μενουμεσπιτιστές που αποφάσισαν τον Γενάρη και τον Φλεβάρη να βγουν για λίγο στο δρόμο, είναι χαρακτηριστικό πως πληοψηφεί στις μέχρι τώρα δημόσια κατατεθειμένες οπτικές τους η απουσία αναφοράς στη γενική αλληλότητα και ειδική συνθήκη που καθορίζει τις δυνατότητες εδραίωσης της πανεπιστημιακής αστυνομίας και των πειθαρχικών ρυθμίσεων εντός της συγκεκριμένης συγκυρίας: **στο λοκντάουν γενικά και στην επιβολή τηλεκπαίδευσης/τηλεξετάσεων/τηλεργασίας ειδικά.**³³ Η ιστο-

32. Να σημειωθεί ότι η κατάργηση της (τηλε-)εξεταστικής δεν είναι μια πρωτόγνωρη σκέψη αφού, όπως προείπαμε, ως αίτημα είχε κατατεθεί από το συντονισμό *μαθητές/τριες, φοιτήτριες/ές, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενες στα πανεπιστήμια, διδακτορικοί σε τηλε-άρνηση* ήδη από το εαρινή εξεταστική του 2020. Ένα πιο πρόσφατο σχετικό παράδειγμα αποτελεί η αποτυχημένη προσπάθεια επιβολής της τηλεξετάσης στη δευτεροβάθμια το χειμώνα του 2020-2021, καθώς και τα παραδείγματα άρνησης της τηλεβαθμολόγησης στην ίδια βαθμίδα.

33. Να θυμίσουμε σε όσους έχουν αδύναμη μνήμη ότι μια πρωτοβουλία διοικητικών υπαλλήλων ΕΚΠΑ είχε διεκδικήσει τον Μάρτη 2020, δίπλα στη διακοπή της εκπαιδευτικής λειτουργίας

ρία υπήρχε όταν εξυπηρετούσε την δικαιολόγηση της αδράνειας στο όνομα κάποιων πρότερων «ήττας του κινήματος» λόγω Σύριζα, αλλά δεν υπάρχει πια όταν πρόκειται για την πολύ πιο πρόσφατη ιστορική αποτυχία κινηματικής εναντίωσης στα πειθαρχικά μέτρα λοκντάουν που προετοίμασαν το έδαφος για τη διεύρυνση των τεχνικών πειθάρχησης και αστυνόμευσης του προληταριάτου – με την πανεπιστημιακή αστυνομία να είναι μόνο μια επιμέρους αποκρυστάλλωση μιας διαρκούς, από το πρώτο λοκντάουν, αστυνόμευσης και μιας διαγραφόμενης δυστοπίας στην ολότητα της καθημερινής ζωής.³⁴ Σκεπτόμενοι ότι ποτέ δεν είναι αργά, ακόμα και για την αριστερά του λοκντάουν και της τρέχουσας τηλεξεταστικής, καταθέσαμε ξανά εις μάτην αυτή την πρόταση στην «πανεκπαιδευτική» πορεία της 21^{ης} Ιανουαρίου:

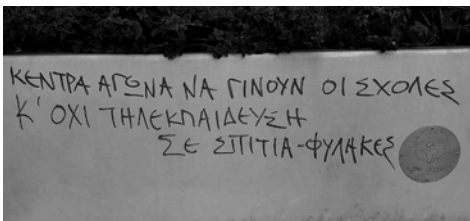
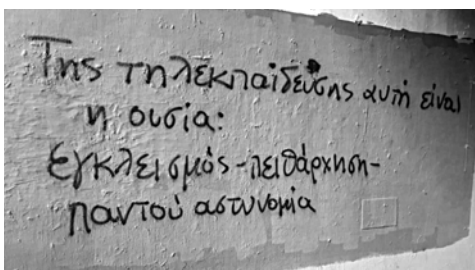
Χιλιάδες φοιτητές και φοιτήτριες έσπασαν την απαγόρευση κυκλοφορίας και διαδήλωσαν ενάντια στον νόμο Κεραμέως από τα μέσα Ιανουαρίου έως τα μέσα Φεβρουαρίου 2021 – δίχως πάντως οι διαδηλώσεις να θυμίζουν σε όγκο και μαχητικότητα τις αντίστοιχες του (πρόσφατου) παρελθόντος. Η τηλεκπαίδευση, όμως, την οποία ουδέποτε σαμπόταραν με συλλογικό, δηλαδή ουσιαστικό τρόπο – αν δεν ήταν κιόλας υπέρ της– είχε έγκαιρα αδειάσει τα πανεπιστήμια κι έτσι στα απογυμνωμένα από την ανθρώπινη ύπαρξη κτίρια των σχολών δεν μπόρεσαν να στηθούν καταλήψεις/κοινότητες αγώνα που να πάνε πέρα από τα υφιστάμενα όρια του αγώνα. Αυτός είχε, δυστυχώς, κριθεί από πολύ νωρίς και μάλιστα με (τηλε)αυτογκόλ.

Τη διαδήλωση της 21/1 ακολούθησαν τέσσερις ακόμη: στις 28/1 (η μαζικότερη όλων), στις 4/2, στις 10/2 αλλή και στις 11/2, ημέρα ψήφισης του νομοσχεδίου. Στις διαδηλώσεις αυτές συμμετείχαν πέρα από φοιτητές και μαθη-

δια ζωής, τη διακοπή της διοικητικής λειτουργίας σε ποσοστό μεγαλύτερο του 35% που είχε ορίσει η πρωτανική πράξη για την τηλεργασία! Το πρόβλημα της εν λόγω πρωτοβουλίας ήταν ότι «ένα μεγάλο ποσοστό των εργαζομένων έμενε ακάλυπτο και εκτεθειμένο στη διασπορά του κορωνοϊού». Να δούμε τώρα, μετά από ένα χρόνο επιτυχούς κλεισίματος των σχολών και ασφαλούς τηλεκπαίδευσης, τώρα που θα τοποθετηθούν και οι ίδιοι στις νέες «μονάδες ασφάλειας και προστασίας» των σχολών, πώς θα «καλυφθούν» με ασφάλεια έναντι των φοιτητών που θα κληθούν να αστυνομεύσουν μαζί με το διδακτικό προσωπικό και τους μπάτσους.

34. «Υπήρξε λοιπόν η Ιστορία, μα δεν υπάρχει πιά». Βλ. Κ. Μαρξ, *Η Αθλιότητα της Φιλοσοφίας*, σελ. 118.

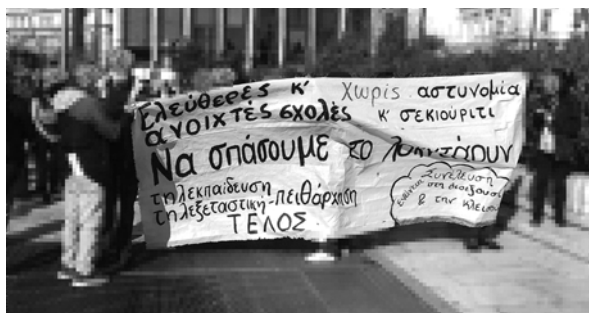
τές και εκπαιδευτικοί. Σε κάποιες από αυτές πραγματοποιήθηκαν και συγκρούσεις με τους μπάτσους. Ενδιάμεσα αυτών πραγματοποιήθηκαν και δύο σημαντικές διαδηλώσεις στην περιοχή γύρω από τις ΦΕΠΑ, στις 23/1 ως απάντηση στην εισβολή των μπάτσων σε αυτές κάποιες εβδομάδες πριν και στις 6/2 ενάντια στο νομοσχέδιο για την τριτοβάθμια. Παρόλ' αυτά, επί της ουσίας, καμία απεργία ή αποχή δεν διατάραξε την ομαλή λειτουργία των πανεπιστημίων της χώρας, ούτε από πλευράς φοιτητών, ούτε από πλευράς εργαζόμενων σε αυτά: όπως προείπαμε, η τηλεκπαίδευση μέχρι το τέλος του εξαμήνου και η τηλεξεταστική πραγματοποιήθηκαν κανονικά, ενώ η έρευνα συνεχίστηκε ανεμπόδιστη...

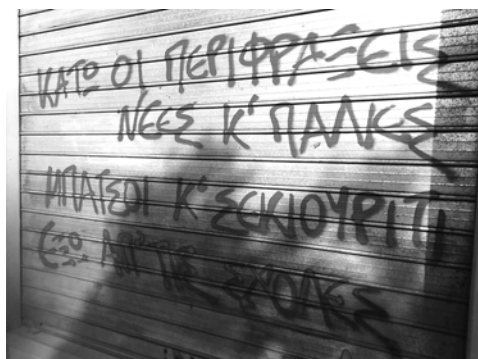
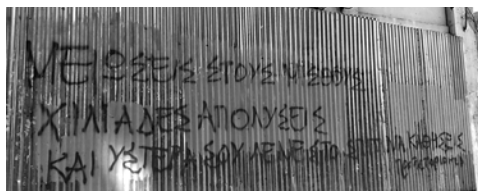
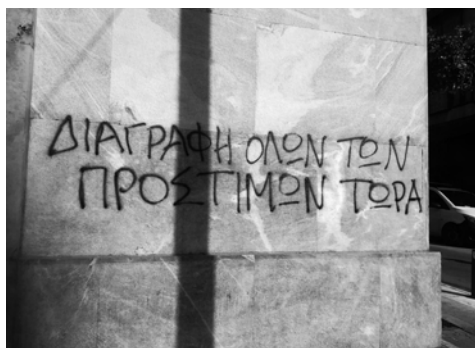
«Μισές ώρες δουλειάς, διπλάσιοι μισθοί, έτσι η υγεία μας θα βελτιωθεί, «Κάτω το ροκντάουν, κάτω η τηλεκπαίδευση».

«Η εθνική ενότητα είναι μια παγίδα, οι προλεταρίες δεν μπαίνουν каранτίνα».

Ένα από τα πανό της συνέλευσής μας και παρεμβάσεις στις διαδηλώσεις Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2021 (28/1, 4/2, 10/2).

Η εναντίωση στην τηλεκαίδευση/τηλεργασία και στον κατ' οίκον εγκλεισμό εν γένει μοιραία πήρε την μορφή και της άρνησης πληρωμής των κορονοπροστίμων που συνεπάγεται η απήφιση των νόμων απαγόρευσης κυκλοφορίας – για πολιτικούς ή άηλους λόγους.

Χωρίς κανένα πραγματικό κόστος, λοιπόν, το νομοσχέδιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση ψηφίστηκε τελικά στις 11/2 παρά τις προσπάθειες των συσπειρωμένων δυνάμεων της κοινοβουλευτικής (Σύριζα, ΚΙΝΑΛ, ΚΚΕ) και εξωκοινοβουλευτικής δημοκρατικής βιοπολιτικής να τροποποιήσουν τα άρθρα που αφορούν την πανεπιστημιακή αστυνομία. Και όπως γίνεται πάντα – κλασική πολιτική ατάκα – η f/b σελίδα των κνιτών «φοιτητές ξανά» υποσχέθηκε ότι «θα καταργήσει το νόμο στην πράξη»! Κατά τη διάρκεια της εαρινής τηλεκπαίδευσης μάλλον...

Οι λιγοστές καταλήψεις που έλαβαν χώρα, μετά τη ψήφιση του νόμου Κεραμέως, στις Πρυτανείες μιας σειράς πανεπιστημίων (ΑΠΘ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Δημοκρίτειο, Θεσσαλίας), σε σχολές, τμήματα και κτίρια άλλων επαρχιακών πανεπιστημίων, αλλά και στην Πάντειο, στο Πολυτεχνείο στην Αθήνα, ναί μεν αποτέλεσαν σημεία (μειοψηφικής) συνάντησης αντιστάσεων αλλά παρέμειναν εγκλωβισμένες στο συμβολικό επίπεδο, καθώς δεν διατάραξαν ούτε τη διοικητική και επιχειρηματική δραστηριότητα των πανεπιστημίων ούτε την αποξενωτική κανονικότητα της τηλεκπαίδευσης. Σε συνδυασμό όμως με τα πολύ σημαντικά γεγονότα που έλα-

βαν χώρα στην Νέα Σμύρνη τον Μάρτιο, μετά τα οποία η αστυνομία αποχώρησε από όλες τις πλατείες, ανάγκασαν την κυβέρνηση να αναβάλει την εγκατάσταση της αστυνομίας μέσα στα πανεπιστήμια για το φθινόπωρο. Με αυτήν την αναβολή σταμάτησαν και οι σχετικές κινητοποιήσεις. Η συνέχιση τους, με όρους αποχής/σαμποτάζ της τηλεκπαίδευσης και απεργίας, αφήνουν φυσικά ανοιχτό το ενδεχόμενο συνολικής κατάργησης του νόμου.

Αντίθετα με την αναβολή εγκατάστασης των μπάτσων στις σχολές, οι διώξεις και οι καταγγελίες εις βάρος εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αρνήθηκαν να κάνουν τηλεμαθήματα μέσω Webex συνεχίζονται πάντοτε μακριά από το φως της δημοσιότητας.

Εν κατακλείδι: η πανδημία ως κοινωνικό ανταγωνιστικό γεγονός

Στη διάρκεια του τέταρτου κύκλου αγώνα, εν μέσω διαρκούς «κατάστασης εξαίρεσης» συμμετείχαμε στο φοιτητικό κίνημα με μια ευρεία γκάμα συνθημάτων – *«σκατά στην τηλεκαίδευση και ανοικτές σχολές/μονάχα έτσι οι μπάτσοι θα φύγουν απ’ αυτές», «της τηλεκαίδευσης αυτή είναι η ουσία/εγκλεισμός, πειθάρχηση, παντού αστυνομία», «η εθνική ενότητα είναι μια παγίδα/οι προλητάρια δεν μπαίνουν καραντίνα», «το λοκντάουν είναι ταξικό/σφαλιάρες και κληρωσιές σε κάθε αφεντικό», «μισές ώρες δουλειάς, διπλάσιοι μισθοί/έτσι μόνο η υγεία θα βελτιωθεί», «ούτε πειθαρχία, ούτε καραντίνα/κοινότητες αγώνα σε όλη την αθήνα», «ούτε εθνικός, ούτε υγειονομικός/ο δικός μας πόλεμος είναι ταξικός» κ.ά. Τα συνθήματα αυτά αποτυπώνουν την τακτική που ακολουθήσαμε από τον Μάρτη του 2020 και μετά: συστηματική υπονόμηση του λοκντάουν, της απαγόρευσης κυκλοφορίας και της στρατηγικής του κεφαλαίου στα πεδία της υγείας, των μισθών και της πειθάρχησης στην εκπαίδευση, τους χώρους εργασίας και τους δημόσιους χώρους.*

Για να αποκτήσει κανείς γνώση των κορονοϊών ως παρασιτικών δομών που επιβιώνουν μέσα στα κύτταρα οργανισμών, του πώς αυτοί προκαλούν αναπνευστικές λοιμώξεις και του πώς μεταδίδονται από άνθρωπο σε άνθρωπο, αρκεί μία επιστημονική, εμπειρική, τεχνική και επαγωγική ανάλυση – πράγμα που προφανώς έχει ήδη γίνει από τους λοιμωξιολόγους και τις υπόλοιπες σχετικές ειδικότητες. Αυτή

η ανάλυση ωστόσο, δε μας εξηγεί τίποτα από αυτά που βιώνουμε έναν χρόνο τώρα.

Μια ίωση δεν παίρνει με ένα «φυσικό» τρόπο τη μορφή πανδημίας. Αυτό που σε άλλες εποχές θα μπορούσε να έχει περιοριστεί σε μια τοπική επιδημία έγινε πανδημία μόνο στα πλαίσια ενός ιστορικά προσδιορισμένου, ειδικού και καθολικού τρόπου παραγωγής, ανταλλαγής και επικοινωνίας: του καπιταλιστικού.

Από τη στιγμή που το βιολογικό περιεχόμενο μιας ίωσης εγγράφεται στην παγκοσμιοποιημένη **κοινωνική μορφή** της αυτό-αξιοποιούμενης αξίας και γίνεται πανδημία λόγω του κοινωνικού (υλικού και μορφικού) μεταβολισμού μέσω των παγκόσμιων εμπορευματικών κυκλωμάτων (όπως έχει δείξει ο Robert Wallace)· από τη στιγμή που όλα τα καπιταλιστικά κράτη πρέπει να διαχειριστούν τη **νέα κρίση** που εμφανίζεται ως α-κοινωνική, ως απλή υγειονομική, με έναν ειρηνευτικό, φτηνό και επωφελή τρόπο, ώστε και η εργασιακή δύναμη και τα κυκλώματα του κεφαλαίου που οδηγούν στο κέρδος να προστατευτούν, τότε ό,τι κινείται γίνεται ένας δυνάμει επικίνδυνος για το σύστημα φορέας του ιού και πρέπει η κίνησή του να ρυθμιστεί, να **κανονικοποιηθεί**, να υπαχθεί σε μια τάξη πραγματικών αφαιρέσεων και στην υπολογιστική κεντρική διοίκηση της ζωής.

Η **βιοεξουσία** είναι εδώ και δύο αιώνες η ελεγχόμενη ένταξη των σωμάτων στον μηχανισμό παραγωγής αξίας και η προσαρμογή των πληθυσμιακών

φαινομένων στη διαδικασία συσσώρευσης του κεφαλαίου, όπως έχει δείξει πολύ καλά ο Φουκώ. Στην εποχή του ύστερου καπιταλισμού, της πολύμορφης κρίσης αναπαραγωγής της καπιταλιστικής σχέσης – κρίση που επιδεινώνεται από τις απανωτές πανδημίες που προκαλούνται από την κυριαρχία της κεφαλαιοκρατικής μορφής πάνω σε κάθε υλικό περιεχόμενο– οι πειθαρχικές επιταγές της βιοεξουσίας –στις φυλακές, τα σχολεία, τα συνδικάτα, τα πανεπιστήμια, τα κέντρα κράτησης μεταναστών, τις βιομηχανίες, τα νοσοκομεία, τους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους κ.ο.κ.– φτάνουν σε παροξυσμό.

Συνειδητοποιώντας από την πρώτη στιγμή, μέσα στον ταξικό αγώνα, μέσα στον κοινωνικό ανταγωνισμό,³⁵ ότι ο ιός, το κράτος και εμείς (ως εργασιακή δύναμη) είμαστε όλα συνθετικά και ταυτόχρονα αντιθετικά στοιχεία της ίδιας κοινωνικής μορφής σε κρίση, δε θα μπορούσαμε να περιοριστούμε, όλον αυτόν τον χρόνο που δραστηριοποιούμαστε, σε μια συντεχνιακή-

συνδικαλιστική λογική αγώνα. Βάλαμε φυσικά μπροστά (κι ευτυχώς όχι μόνοι μας) όλες τις απαραίτητες διεκδικήσεις μείωσης του χρόνου εργασίας και αύξησης του άμεσου και έμμεσου μισθού, αλλά μέσα σε ένα πλαίσιο επίθεσης σε όλες τις κανονικοποιήσεις, τους διαχωρισμούς και τις πραγματικές αφαιρέσεις που προωθεί η καπιταλιστική βιοεξουσία. Ένα πλαίσιο που περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο την επίθεση στην τηλεκπαίδευση/τηλεργασία και όλες τις απαγορεύσεις κυκλοφορίας ώστε να απελευθερωθεί η σωματική επικοινωνία που επιτρέπει το χτίσιμο των προϋποθέσεων μιας συνολικής επίθεσης στον ανεστραμμένο κόσμο του κεφαλαίου και της απλής επιβίωσης.

Οι εκθροπραξίες συνεχίζονται!

Μάρτιος - Απρίλιος 2021

35. Ο κοινωνικός ανταγωνισμός, όπως δείχνουμε σε αυτήν την έκδοση, ποτέ δεν περιορίστηκε στα αιτήματα για τη «λήψη μέτρων προστασίας», όπως ισχυριζονταν οι μενουμεσπιτιστές.

NTOKOYMENTA

Ενάντια στις βλαβερές συνέπειες του Μενουμεσπιτισμού στην προληταριακή αυτοοργάνωση

Σε καιρούς πανδημίας (που σίγουρα ευνοείται από τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής, αν δεν προκαλείται κιόλας απ' αυτόν) επιβεβαιώνεται περισσότερο από ποτέ ότι η δουλειά του καπιταλιστικού κράτους είναι να προστατεύει το κεφάλαιο και την εργασιακή δύναμη *εν γένει, με όρους που δεν θα επιτρέπουν την αυτενέργεια της εργατικής τάξης.*

Αντιμέτωπο με έναν νέο «αόρατο εχθρό» εν μέσω συνεχιζόμενης κρίσης αναπαραγωγής των καπιταλιστικών σχέσεων, το κράτος επιλέγει να θέσει εκτός λειτουργίας συγκεκριμένους τομείς (που αφορούν στην κυκλοφορία μη άμεσα αναγκαίων εμπορευμάτων) και επιβάλλει μέτρα για να προφυλάξει **με το μικρότερο δυνατό κόστος** το μεγαλύτερο μέρος της αναγκαίας εργασιακής δύναμης, έχοντας ήδη προγράψει ένα κομμάτι της.

Το πολιτικό προσωπικό του κεφαλαίου γνωρίζει πολύ καλά την άθλια κατάσταση του δημόσιου συστήματος υγείας, αφού ήταν αυτό που εφάρμοσε πολιτικές ακραίας λιτότητας, υποτίμησης της εργασίας και μείωσης του εργατικού δυναμικού ειδικά στους τομείς της αναπαραγωγής της εργασιακής δύναμης. Αυτός είναι ο λόγος που φοβάται ότι η υψηλή μεταδοτικότητα του αόρατου ιού θα κάνει πολύ ορατές τις συνέπειες των δικών του πολιτικών και γι' αυτό προσπαθεί να εξορίσει στη λήθη και την αορατότητα την επιτυχή εκστρατεία κατακρεούργησης των κρατικών

αναπαραγωγικών δαπανών όλα τα προηγούμενα χρόνια της περιβόητης «κρίσης χρέους». Αν ήδη το κράτος μπορούσε να παρουσιάζεται ως ένας αυτόνομος και ουδέτερος οργανισμός που λειτουργεί προς όφελος των συμφερόντων της «κοινωνίας των πολιτών» και του «έθνους», τώρα, σε συνθήκες μαζικού πανικού που το ίδιο καλλιέργησε εμφανίζεται πολύ περισσότερο ως ο «εγγυητής της δημόσιας υγείας» και ο «προστάτης» όλων μας, αλλά με στρατιωτικούς πια όρους. Η επιβεβλημένη καραντίνα από τα πάνω έχει τον επιπλέον στόχο της **προληπτικής καταστολής οποιασδήποτε αμφισβήτησης της κρατικής πολιτικής ή οποιασδήποτε προληταριακής αυτόνομης, συνεργατικής πρωτοβουλίας διεκδίκησης και αντίστασης, ιδιαίτερα δε όταν παρουσιάζεται με όρους υγιεινιστικής αστυνόμευσης και πειθάρχησης, στιγματίζοντας τους παραβάτες του δόγματος του μενουμεσπιτισμού ως κοινωνικά ανεύθυνους και εγκληματούντες.**

Ωστόσο, ο εγκλεισμός/αυτοεγκλεισμός λόγω του κορωνοϊού και η αποτροπή-απαγόρευση των συναθροίσεων ή, ακόμα χειρότερα, η εκούσια παύση λειτουργίας των πολιτικών συλλογικοτήτων έχει καταστροφικά αποτελέσματα. Η απομόνωση ή η αυτοαπομόνωση εντείνει την αίσθηση αδυναμίας και παράλυσης σε συνθήκες κοινωνικής παράκρουσης, τη στιγμή

μάλιστα που **ήδη** προκύπτουν πολύ σοβαρά ζητήματα, ειδικά στις εργασιακές σχέσεις και τους μισθούς.

- Επειδή δεν θεωρούμε ότι η προλεταριακή δημόσια σφαίρα πρέπει να υποχωρήσει μπροστά στα πολεμικά ανακοινωθέντα του κυβερνητικού εκπροσώπου και στην τρομοκρατία των media,
- επειδή η «νέα κοινωνικότητα» του σλόγκαν «μόνοι/ες στο σπίτι» που θέλει να μας επιβάλλει το πολιτικό προσωπικό του κεφαλαίου προετοιμάζει τη δυστοπία του αντικοινωνικού, ατομικιστικού, μοναχικού και αβοήθητου ατόμου,
- επειδή πολλή/ές/οί εργαζόμενες/οί ήδη αντιμετωπίζουμε οξυμμένο κίνδυνο για την υγεία μας στον χώρο εργασίας μας,
- επειδή πολλή/ές/οί εργαζόμενες/οί ήδη μένουμε σπίτι απλήρωτες/οί, κακοπληρωμένες/οί ή άνεργες/οί,
- επειδή οι εργασιακές σχέσεις σε αρκετούς κλάδους ήδη υφίστανται μια ακόμα βίαιη μετάλλαξη (πολύ μεγαλύτερη από αυτήν του SARS-CoV-2),
- επειδή οι μηχανισμοί καταστολής βρίσκουν ευκαιρία να αθωνίζουν και να καταστέλλουν υποδομές που το (πολυεθνικό) προλεταριάτο αξιοποιεί για να καλύπτει τις «άνομες» ανάγκες του,
- επειδή κανενός είδους πολιτική οργανωτική συνεργασία δεν μπορεί να λειτουργήσει σε συνθήκες (αυτο) απομόνωσης, social-distancing και ενταξιακών μονολόγων στο facebook,

- κι επειδή δεν συμεριζόμαστε την «εθνική ομοψυχία» που από τον Έβρο μέχρι τις μητροπόλεις σιγοντάρει τον μονόλογο των αφεντικών,

επιλέγουμε να συνεχίσουμε τις συναντήσεις μας (τηρώντας ταυτόχρονα μέτρα αυτοπροστασίας και υγιεινής) για να συζητήσουμε για όλα αυτά, καθώς και συλλογικούς τρόπους αντιμετώπισής τους.

Η «ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ» ΕΙΝΑΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΘΗ

ΛΕΦΤΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΙ ΟΧΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

ΔΕΝ ΚΛΕΙΝΟΜΑΣΤΕ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΚΑΤΩ ΟΙ ΜΠΑΤΣΟΙ, Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΛΗ Η ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟΛΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΔΕΙΟΥΧΟΥΣ

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ ΜΕ ΑΥΞΗΜΕΝΟ ΜΙΣΘΟ ΣΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΟΥΠΕΡΜΑΡΚΕΤ

ΝΑ ΜΗ ΛΙΩΣΟΥΝ ΟΙ ΤΩΡΙΝΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΕΚΕΙ ΣΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΕΡΩΡΙΕΣ

Τετάρτη, 8 μμ, στην αυλή του στεκιού Άνω-Κάτω Πατησίων (Νάξου και Κρασσά)

Συνέλευση εργαζομένων & ανέργων από την πη. Συντάγματος

18 Μάρτη 2020

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 2

Γιατί μας ευχαριστούν η υπουργός και η υφυπουργός Παιδείας

«Θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά τους εκπαιδευτικούς που συνδράμουν ουσιαστικά με την καθημερινή προσπάθεια σύνδεσης στο δίκτυο, δημιουργίας ψηφιακών τάξεων, παραγωγής υλικού, επαφής και στήριξης των παιδιών συχνά μέσα από δυσκολίες. Γινόμαστε όλοι μια εθνική ομάδα αυτές τις στιγμές... Παρακαταθήκη για μελλοντική αξιοποίηση η εξ αποστάσεως εκπαίδευση».

Σ. Ζαχαράκη, υφυπουργός παιδείας, 28/3/2020

Τι λόγο θα είχε μια πολιτική περσόνα μιας νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης να ευχαριστήσει τους εκπαιδευτικούς, αυτούς που συνήθως συκοφαντούνται από το υπουργείο με κάθε ευκαιρία; Ποια είναι η παρακαταθήκη που αφήνουν στους γραφειοκράτες του υπουργείου και τι δικαιολογεί την εξύμνηση της εθνικής ομοψυχίας; Λέει την αλήθεια η υφυπουργός ή κάνει απλά ένα ακόμα επικοινωνιακό παιχνίδι;

Πριν απαντήσουμε στα ερωτήματα, ας δούμε τη γενική εικόνα: όλα αυτά συμβαίνουν τη στιγμή που μέσα σε ένα καθεστώς χρόνιας προϋπάρχουσας υποχρηματοδότησης της εκπαίδευσης και συνεχών μειώσεων των κρατικών δαπανών, η κρατική διαχείριση της πανδημίας του κορονοϊού με τη στρατιωτικοποίηση της κοινωνικής ζωής μετέτρεψε χιλιάδες εργαζόμενους σε άνεργους, απολυμένους, φοβισμένους και απομονωμένους ανθρώπους.

Μόλις έκλησε η κυβέρνηση τα σχολεία λόγω της πανδημίας, η υπουργός ανακοίνωσε περσιάρης ότι η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση ξεκίνησε», ρίχνοντας το σύνθημα «το σχολείο έκλεισε, το μάθημα συνεχίζεται» από τους

έγκλειστους εκπαιδευτικούς προς τους έγκλειστους μαθητές!

Την ίδια λοιπόν στιγμή που πολλοί γονείς μαθητών μπορεί να βρίσκονται σε δεινή κατάσταση που έχει μεγάλο αντίκτυπο στα παιδιά τους, το υπουργείο βρήκε την ευκαιρία να αξιοποιήσει τα «αγαθά» της «εξ αποστάσεως/virtual εκπαίδευσης». Είναι γνωστό ότι η πραγματική (και όχι βέβαια η παρούσα τραγελαφική) εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί διαχρονικά μια από τις στρατηγικές κατευθύνσεις του ΟΟΣΑ, του ΣΕΒ και των κυβερνήσεων που συνεργάζονται μαζί τους. Οι λόγοι είναι πολλοί και αρκετά σημαντικοί. Αυτού του είδους η «επικουρική» εκπαίδευση συμβάλλει: στην εξοικονόμηση εκπαιδευτικού προσωπικού· στον μεγαλύτερο έλεγχο του περιεχομένου της εκπαίδευσης· στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου· στην αυστηρότερη αξιολόγηση των μαθητών· στην «αυτονομία-ευελιξία» σχολικής μονάδας και εκπαιδευτικών – που υπό τις παρούσες συνθήκες ετερονομίας και ταξικών διαφορών σημαίνει σχολεία που καθαγιάζουν τις επιθυμητές για το κεφάλαιο και το κράτος του κοινωνικές

ανισότητες· στην κατασκευή εκπαιδευτικών και μαθητών-μελλόντων εργαζομένων με απλή κατάρτιση και δεξιότητες εις βάρος της πολυπλευρης μόρφωσης (που δεν μπορεί να είναι τίποτα άλλο από μια ζωντανή, σωματική, κριτική και διαδραστική διαδικασία)· στον κατακερματισμό της γνώσης σε «ύλη», ασκήσεις και εξετάσεις.

Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω της πανδημίας ήταν η κατάλληλη ευκαιρία για να καταφέρει το υπουργείο να επιτύχει ό,τι θα δυσκολευόταν πολύ να κάνει σε «φυσιολογικές» συνθήκες. Έτσι, με έναν συνδυασμό πειθαρχικού λόγου, πιέσεων από την εκπαιδευτική ιεραρχία, μιντιακής τρομοκρατίας και συκοφαντίας, εκμετάλλευσης της ανασφάλειας που εντείνεται σε καθεστώς απομόνωσης και διάλυσης των συλλογικών οργάνων, καλλιέργειας ενοχικών συνδρόμων, αλλά και με την εκμετάλλευση φαινομένων ατομικισμού και συναδελφικής αδιαφορίας, το υπουργείο κατάφερε ώστε πολλοί εκπαιδευτικοί να αποδεχτούν ως υποχρεωτικό αυτό που πηλασarıστηκε ως «εξ αποστάσεως εκπαίδευση».

Θα έπρεπε όμως να θεωρείται δεδομένο ότι **δεν θα μπορούσε να είναι σύννομο ούτε να έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα** κάτι που

- δεν προβλέπεται στα αναλυτικά προγράμματα γιατί δεν έχει προηγηθεί καμιά σχετική, συστηματική επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μαθητών,
- είναι ανέφικτο τεχνικά (και απαράδεκτο παιδαγωγικά, ιδιαίτερα για τα μικρά παιδιά του Δημοτικού, για τα οποία δεν θα έπρεπε να υπάρχει ούτε καν σκέψη για online μαθήματα),

- σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ζωντανή επικοινωνία και την αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, και τέλος,
- όπως αποδείχτηκε περίτρανα, αποτέλεσε ένα τεχνολογικό φιάσκο από την πλευρά του υπουργείου με χιλιάδες ανθρώπους να χάνουν την ώρα τους σε σερνάμενα δίκτυα.

Ωστόσο, ακόμα κι αν πληρούνταν όλες οι τεχνικές προϋποθέσεις, ποια λογική υπαγορεύει ότι αυτήν την κρίσιμη για όλους τους μισθωτούς εργαζόμενους περίοδο αυτό που χρειαζόταν περισσότερο να κάνουν οι δάσκαλοι ήταν το αγχωμένο τρέξιμο πίσω από τις τρομοκρατικές εγκυκλίους του υπουργείου;

Ποια λογική υπαγορεύει ότι αυτήν την κρίσιμη για όλους μας περίοδο αυτό που χρειαζόταν περισσότερο οι γονείς των μαθητών ήταν να τους μεταδοθεί το επιπλέον άγχος ότι «το μάθημα συνεχίζεται!» και ότι θα πρέπει να λύνουν και να στέλνουν τις ασκήσεις του παιδιού (ακόμα κι αν δεν διαθέτουν τα τεχνικά μέσα γι' αυτό) κι όχι να δημιουργηθεί από τους συλλόγους και τις ΕΛΜΕ ένα δίκτυο αλληλεβοήθειας *στη βάση της ταξικής αλληλεγγύης* για τη συλλογική αντιμετώπιση της δικαιολογημένης ανασφάλειας που υπάρχει από τη μείωση των μισθών, το άγχος και τον φόβο; Αλλά για ποια «μείωση μισθών», «απαγόρευση κοινωνικών διαμαρτυριών», «κοινωνική απομόνωση» κλπ. να συζητήσει κανείς όταν εκατοντάδες χιλιάδες οικογένειες ασχολούνται μόνο με το πώς θα «μείνουν σπίτι» και θα μπουκ στην πλατφόρμα;

Ούτε και τώρα που το υπουργείο

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 2

απαιτεί από τους διευθυντές τον αριθμό των μαθητών και των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν σε ψηφιακές «τάξεις» δεν αναγιγνώσκεται αυτή η πίεση σαν αφητηρία για επιπλέον επιβολή αυταρχικών παρεμβάσεων;

Δεν είναι ήδη ορατή η χρήση και αξιοποίηση της «εξ αποστάσεως διδασκαλίας» για την αξιολόγηση, τη χειραγώγηση, την κατηγοριοποίηση και τον ανταγωνισμό σχολείων, εκπαιδευτικών και μαθητών;

Μήπως δεν είναι ορατή η στοχοποίηση όσων δεν αποδεχτούν την ανάμειξή τους σε αυτή την «εκπαιδευτική» απάτη, με την κατηγορία της ανευθυνότητας και της ασυνειδησίας αφού δεν είναι διατεθειμένοι «να κάνουν ό,τι μπορούν», δηλαδή να κοροϊδεύουν τον κόσμο ότι η εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να συνεχίζεται σε συνθήκες μαζικής καραντίνας;

Δεν είναι ορατή μια ακόμα διαίρεση ανάμεσα σε «καλούς», «επικοινωνιακούς» τηλεργάτες δασκάλους και «κακούς» που δεν θέλουν να «επικοινωνήσουν» με τους μαθητές τους;

Δεν είναι ορατή η ευθύνη όσων στο όνομα του «να μη χάνει ο εκπαιδευτικός την επαφή με τους μαθητές του όταν τα σχολεία μένουν κλειστά για μήνες» άνοιξαν το δρόμο στην καταστράτηγηση των εργασιακών σχέσεων στην εκπαίδευση κάνοντας δύσκολη τη διάκριση εργάσιμου-μη εργάσιμου χρόνου; Κι αναρωτιέμαι αν οι συνδικαλιστές που χρησιμοποιούν τέτοια επιχειρήματα για να μας πείσουν να τηλεργαστούμε σκοπεύουν να τα χρησιμοποιήσουν ξανά σε μια μελλοντική μακρόχρονη απεργία σαν αυτή του 2006...

Δεν είναι ορατή η έμπρακτη εφαρ-

μογή του καπιταλιστικού αφηγήματος περί «ατομικής ευθύνης» που καλλιεργεί το κράτος-εργοδότης εδώ και βδομάδες (σε μια σειρά ζητημάτων που δεν αφορούν μόνο την εκπαίδευση), όταν πλήθος εκπαιδευτικών συνέρρευσε στις ψηφιακές τάξεις ή κατέφυγε σε διάφορες μεθόδους ατομικής πρωτοβουλίας (τύπου τάξεις με mailing list!) ακολουθώντας τις οδηγίες του υπουργείου ή αυτοσχεδιάζοντας στη διάλυση κάθε έννοιας συλλογικότητας (σύλλογοι διδασκόντων και γενικές συνελεύσεις);

Η συνενοχή όλων όσοι έτρεξαν να ανταποκριθούν στο κάλεσμα του υπουργείου συνδράμοντάς το στον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό του πιστεύοντας ότι έτσι «βοηθάνε τα παιδιά» δεν μπορεί να κρυφτεί.

Παρά το τεχνολογικό φιάσκο της, η επιβολή της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» σ' αυτήν την πρώτη φάση της ήταν επιτυχής για το υπουργείο, όχι στο κομμάτι της εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας βέβαια, αλλά στον κοινωνικό και πολιτικό πειραματισμό στον οποίο προέβη σχετικά με το τι είναι διατεθειμένοι να απεμπολήσουν πολλοί εκπαιδευτικοί σε συνθήκες μαζικού εγκλεισμού. Ακόμα και τα άπειρα σατιρικά memes, βίντεο και φωτογραφίες που παρελαύνουν στον ψηφιακό ωκεανό χλευάζοντας την όλη διαδικασία τηλεεκπαίδευσης δεν είναι απόδειξη καμιάς κριτικής στάσης γιατί απλά χρησίμευσαν στο να τονώσουν το ηθικό όσων εκπαιδευτικών ξενυχτούσαν ιδρωκοπώντας και σιχτιρίζοντας πάνω από αχνισμένες και θνήσκουσες πλατφόρμες.

Η συμμετοχή τόσων πολλών εκπαιδευτικών σε όλην αυτό το γιγάντιο πολιτικό πειραματισμό είναι επαρκής λόγος για το υπουργείο και το κράτος να

νιώθουν ικανοποίηση και να την εκφράζουν μέσω των περσόνων τους.

Να γιατί το υπουργείο εκφράζει λοιπόν τις ευχαριστίες του, οι οποίες θα γίνουν ακόμα μεγαλύτερες όταν οι εκπαιδευτικοί θα αποδεχτούν και τη σχεδιαζόμενη μείωση των αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων, η οποία θα γίνει κι αυτή βεβαίως-βεβαίως στα πλαίσια της εθνικής ομοψυχίας για την αντιμετώπιση των «οικονομικών δυσκολιών» του κεφαλαίου και του κράτους του και στο όνομα της ισότιμης με τον ιδιωτικό τομέα περικοπής μισθών!

Να γιατί επίσης κι εγώ δεν συνυπογράφω το απαράδεκτο κείμενο συλλογής υπογραφών του συλλόγου, το οποίο όχι μόνο δεν αναφέρει τίποτα

από όσα εντοπίζω παραπάνω, αλλά ισχυρίζεται κιόλας ότι εμείς οι εκπαιδευτικοί «θα θέλαμε» την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αλλά –τι κρίμα!– «μας λείπουν παντελώς τα μέσα», άσε που «είχαμε ήδη αρχίσει να το κάνουμε, δεν περιμέναμε εσάς [το υπουργείο] να μας το πείτε»! Και ζητάει «*Να εξασφαλιστούν τώρα όλα τα απαραίτητα μέσα σε γονείς, μαθητές και εκπαιδευτικούς, ώστε να συμμετέχουν ισότιμα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση*», δηλαδή στην κατάργηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του δημόσιου σχολείου και των εργασιών δικαιωμάτων μας!

Γ. Κ.

30 Μάρτη 2020

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 3

ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ & ΤΟ ΕΠΙΤΗΡΟΥΜΕΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΤΟΥΣ

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ/ΕΣ ΣΕ ΤΗΛΕ-ΑΡΝΗΣΗ

(από τη *Συνέλευση Ενάντια στη Βιοεξουσία & την Κλεισούρα*)

Μάιος 2020

«Μαζί με το ΕΣΥ, ωστόσο, νέα μορφή παίρνει και το σύνολο του δημόσιου τομέα: Οι υπηρεσίες του ψηφιοποιούνται και απλώνονται για να εξυπηρετούν πιο εύκολα και πιο σύντομα τον πολίτη. [...] Οι υπάλληλοι εξοικειώνονται με την τεχνολογία. Ενώ, μέχρι σήμερα, σχεδόν 5 εκατομμύρια είναι οι συμμετοχές μαθητών αθροιστικά σε ψηφιακές τάξεις με τη βοήθεια δεκάδων χιλιάδων φιλότιμων εκπαιδευτικών. Η Ελλάδα μετά την πανδημία πρέπει να είναι μία ανανεωμένη Ελλάδα! Η κρίση ίσως μας πηλώσει. Θα μας έχει οπλίσει, ωστόσο, με πολύτιμες εμπειρίες για να οικοδομήσουμε ένα πιο ισχυρό και σύγχρονο κράτος. Γιατί, ακριβώς, τα μεγάλα βήματα που γίνονται τώρα είναι όπλα που μπορούν να κάνουν αυτή την πρόσκαιρη δοκιμασία μοχλό σταθερής προόδου. Να εντάξουν τις σκοπιμότητες της στιγμής στο στρατηγικό σκοπό του μέλλοντος. Και έτσι τα μέτρα της επικαιρότητας, να γίνουν πυροδότες διαρκών μεταρρυθμίσεων. Πρόκειται για κατακτήσεις που θα μας βοηθήσουν, ώστε μετά την καταιγίδα να κάνουμε μία νέα αρχή. Με άλλα λόγια, μετά την εμπειρία του Κορωνοϊού, είναι στο χέρι μας η "ανάγκη του σήμερα" να θεμελιώσει την "αναγέννηση του αύριο". Και το σκληρό παρόν να γίνει πρόλογος πιο αισιόδοξων καιρών».

Κ. Μητσοτάκης, 13/4/2020

Και λέγαμε τι μας έλλειπε...

Εν μέσω επιδημίας κι αφού το κράτος επέβαλε τον εγκλεισμό και μια σειρά απαγορευτικών μέτρων πρώτα με την προώθηση της καμπάνιας «#μένουμε-σπίτι» και σήμερα με αυτήν του «μένουμε ασφαλείς και σε απόσταση», η καθημερινότητά μας έχει αλλάξει εξ ολοκλήρου. Παρόλ' αυτά, όλες οι βαθμίδες της εκπαίδευσης καταφέρνουν, σε έναν βαθμό, να συνεχίζουν τη λειτουργία τους με «καινοτόμα» μέσα.

Στο πανεπιστήμιο, για να ξεκινήσουμε από αυτό, η έρευνα σε πολλές περιπτώσεις προχωράει κανονικά, ενώ οι καθαρίστριες και οι διοικητικοί υπάλληλοι δεν έπαψαν να δουλεύουν με σοβαρές ελλείψεις σε μέτρα προστασίας και υλικότεχνικό εξοπλισμό.¹ Όσον αφορά τις/τους φοιτητ(ρι)ες, τα μαθήματα συνεχίζονται μέσω της εξ αποστά-

σεως εκπαίδευσης. Έτσι, το πανεπιστήμιο συνέβαλε στην πολιτική διαχείριση της κατάστασης, επιβállηοντας και αυτό με τη σειρά του μέσω των τηλεμαθημάτων τον εγκλεισμό μας με όρους ακραίας εντατικοποίησης.

Με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας, τα μαθήματα έγιναν προαιρετικά έξι μέρες από τις διακοπές του Πάσχα, ενώ τα συγγράμματα των φοιτητ(ρι)ών παραδόθηκαν μέσω courier. Προκειμένου να μη «χασομεράμε» άλλο και στη λογική του «να μη καθεί το εξάμηνο», τα μαθήματα γίνονται με τον καθένα και την καθημία μας να είναι απομονωμένος/η πίσω από μια οθόνη, με όρους μοναξιάς και ψυχολογικής κατάρρευσης. Ουσιαστικά οι καθηγητές και οι διοικητικοί επωμίζονται το βάρος αυτής της απόφασης. Κι αφού όλοι θα' πρεπε να «μείνουμε σπίτι», θεωρήθηκε δεδο-

1. Κείμενο Πρωτοβουλίας Εργαζομένων Πανεπιστημίου Αθηνών, <http://proterga.blogspot.com/2020/03/>

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 3

μένο ότι μπορούν να γίνονται μαθήματα το Πάσχα. Αντιθέτως, χιλιάδες διανομείς που δεν «μένουν σπίτι» αναγκάστηκαν να κάνουν κατ' οίκον παραδόσεις για τα συγγράμματα των φοιτητ(ρι)ών –σίγουρα σε άθλιες συνθήκες, τόσο σε εργασιακό, όσο και σε υγειονομικό επίπεδο.

Παρόμοια, και στις άλλες δύο βαθμίδες εκπαίδευσης η κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω της πανδημίας πρόσφερε στο υπουργείο την κατάλληλη ευκαιρία ώστε να κάνει ό,τι θα δυσκολευόταν πολύ να επιτύχει σε φυσιολογικές συνθήκες. Με ένα συνδυασμό πειθαρχικού λόγου, πιέσεων, μιντιακής τρομοκρατίας και συκοφαντίας, εκμετάλλευσης της ανασφάλειας που εντείνεται σε καθεστώς απομόνωσης και διάλυσης των συλλογικών οργάνων, καλλιέργειας ενοχικών συνδρόμων αλλά και φαινομένων ατομικισμού και συναδελφικής αδιαφορίας, το υπουργείο κατάφερε τελικά πολλοί εκπαιδευτικοί να αποδεχτούν ως υποχρεωτικό αυτό που πηλασαρίστηκε ως προαιρετική «εξ αποστάσεως εκπαίδευση». Έτσι, καθώς το κράτος-εργοδότης καλλιέργησε από την αρχή της πανδημίας το καπιταλιστικό αφήγημα περί «ατομικής ευθύνης», πλήθος εκπαιδευτικών ακολουθώντας τις οδηγίες του υπουργείου συνέχισε στις ψηφιακές τάξεις του υπουργείου ή/και στη σύγχρονη «διδασκαλία» μέσω πλατφόρμας παρεχόμενης από το υπουργείο (ή ακόμα κατέφυγε σε διάφορες μεθόδους ατομικής πρωτοβουλίας και αυτοσχεδιασμού), διαλύοντας κάθε έννοια συλλογικής δράσης και εργασιακού ωραρίου.

Ενώ λοιπόν, ο κόσμος γύρω μας στε-

νύει όλο και περισσότερο και βιώνουμε μια νέα επίθεση στον μισθό και στις κοινωνικές μας σχέσεις κι ενώ νιώθουμε ανασφάλεια για το τι μέλλει γενέσθαι, δεν μπορούμε να δούμε τα «εξάμνη» ή την «ύλη» και τα «μαθήματα» σαν να μη συμβαίνει τίποτα. Σε αυτή τη συνθήκη αβεβαιότητας και επισφάλειας, οι αξίες της ταξικής αλληλεγγύης, της φροντίδας και της αλληλεβοήθειας, καθώς και το χτίσιμο των αντιστάσεών μας πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα. Αλλά όπως είναι φανερό, τα αφεντικά πατάνε πάνω στην αποσταθεροποιημένη αυτή κατάσταση, καθώς βρίσκουν πρόσφορο έδαφος για να «σταθεροποιήσουν» αργότερα τον έλεγχο και την εκμετάλλευσή μας προτού καλά-καλά να το έχουμε συνειδητοποιήσει...

Η τηλεεκπαίδευση ήρθε για να μείνει

Με εγκύκλιο που εξέδωσε το υπουργείο παιδείας στις 16/3/20 ανακοινώνει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση μέσω ψηφιακών μέσων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: *«Η εκπαιδευτική διαδικασία των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) δύναται να γίνεται με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για όσο διάστημα διαρκεί η προσωρινή απαγόρευση της εκπαιδευτικής λειτουργίας με φυσική παρουσία»*, ενώ τα αντίστοιχα ανακοινώθηκαν και για τις άλλες δύο εκπαιδευτικές βαθμίδες. Όμως, είναι ήδη σαφές από τα λόγια του Μητσοτάκη ότι η τηλεεκπαίδευση δεν αποτελεί απλώς μια ανάγκη του τώρα, αλλά είναι κομμάτι ενός μακροπρόθεσμου σχεδιασμού.

Θα αποτελέσει μια «καινοτομία» αξι-
οποιήσιμη για τις ανάγκες του αύριο.
Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι από τη μία το
κράτος ήθελε να παρουσιάζει την τη-
λεκπαίδευση ως μια προσωρινή συν-
θήκη στα πλαίσια των τωρινών ανα-
γκών, από την άλλη υποστηρίζει ότι εί-
ναι μια χρήσιμη τεχνολογία που ήρθε
για μείνει. Δεν υπάρχει ξεκάθαρη παρα-
δοχή εκ μέρους του κράτους ότι πολλά
κατασταλτικά και αντι-εργατικά μέτρα
(«καινοτόμα» ή μη) που εισάγονται εν
μέσω επιδημίας και καραντίνας δεν θα
αποσυρθούν.

Ορισμένες δηλώσεις του πολιτικού
προσωπικού προϊδεάζουν για το
ακριβώς αντίθετο. Περνάνε μέ-
τρα όπως απαγορεύσεις συ-
ναθροίσεων, τηλεργασία
συνδυασμένη με τον κατάλ-
ηλο εξοπλισμό για την επι-
τήρηση των εργαζομένων,
επίδομα αντί για μισθό πολύ
πιο κάτω κι από τον σημερινό
κατώτατο μισθό, εκ περιτροπής απα-
σχόληση που μειώνει όλους τους μι-
σθούς στον ιδιωτικό τομέα, απολύσεις
που ονομάστηκαν «αναστοχές συμβά-
σεων», ξεχείλιμα ωραρίων, νέα νομο-
θετήματα για την παιδεία.

Για το ελληνικό κράτος που βρίσκε-
ται σε μια διαρκή διαδικασία εκσυγχρο-
νισμού και εξευρωπαϊσμού, η παρούσα
συνθήκη αποτελεί την κατάλληλη ευ-
καιρία, ένα ευνοϊκό έδαφος στο οποίο
μπορεί να πατήσει ώστε μια σειρά τέ-
τοιων μέτρων να κανονικοποιηθούν και
να αποτελέσουν μόνιμη πραγματικό-
τητα στο άμεσο μέλλον. Αυτό μας το
αποδεικνύει το παρόν άλλων πιο «ανε-
πτυγμένων» χωρών, όπως των Η.Π.Α.
και άλλων ευρωπαϊκών κρατών, όπου
η τηλεκπαίδευση έχοντας ξεκινήσει

εδώ και μια εικοσαετία, έχει καταλάβει
τέτοιο χώρο, ώστε τα μαθήματα ολό-
κληρων πανεπιστημιακών τμημάτων να
γίνονται εξ ολοκλήρου ψηφιακά. Έτσι,
και στον ελληνικό χώρο η τηλεκπαί-
δευση δεν θα ισχύσει από τη μία μέρα
στην άλλη, αλλά σταδιακά, ξεκινώντας
από τα μεταπτυχιακά και φτάνοντας και
σε προπτυχιακό επίπεδο. Στην περι-
πτωση της πρωτοβάθμιας και δευτερο-
βάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να ξεκινή-
σει ως συστηματικός τρόπος κάλυψης
των μεγάλων ελλείψεων σε εκπαιδευτι-
κούς, ειδικά σε απομακρυσμένες περιο-
χές και σχολεία με λίγα παιδιά, όπως
είχε προταθεί αρκετές φορές στο
παρελθόν και ειδικά στην αρχή
της τρέχουσας σχολικής χρο-
νιάς. Ή ακόμα μπορεί να αρ-
χίσει να λειτουργεί σε συ-
γκεκριμένες περιπτώσεις
(άδειες καθηγητών, έλλειψη
αιθουσών, καταλήψεις, απερ-
γίες κλπ), ώστε να μη χαθεί μέρα
μαθήματος, έως ότου η εκπαίδευση να
αναδιαρθρωθεί συνολικά και να προ-
σαρμοστεί στις ανάγκες μιας αγοράς ερ-
γασίας όπου κυριαρχεί η επισφάλεια
και ο ατομοκεντρισμός. Η τηλεκπαί-
δευση είναι απλά μια στιγμή αυτού του
σχεδιασμού.

**«Καινοτομία» και κατάσταση έκτακτης
ανάγκης: οι τέλειες αφορμές για την
αναδιάρθρωση των εργασιακών
σχέσεων**

Το ερώτημα που προκύπτει είναι το
εξής: Ένα καπιταλιστικό κράτος, όταν
χρησιμοποιεί «καινοτόμες τεχνολογικές
μεθόδους» το κάνει για να διευκολύνει
τη ζωή μας;

Το πρόσφατο παρελθόν έρχεται να

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 3

απαντήσει στο ερώτημα με ένα αρκετά κατατοπιστικό παράδειγμα τεχνοεπιστημονικής διαχείρισης: τις «έξυπνες στάσεις» ηλεφορείων και την τηλεματική τεχνολογία.² Αυτή η «καινοτομία» άνοιξε περαιτέρω τον δρόμο για μια νέου τύπου επιτήρηση της εργασίας, ακόμα κι αν εκ πρώτης όψεως, φάνηκε κάπως βολική για τις μετακινήσεις μας (δεδομένου κιόχια ότι ο χρόνος μετακίνησής μας στην πόλη και τα έξοδά της δεν προσμετρούνται στον μισθό). Φυσικά, για αύξηση των δρομολογίων και των γραμμών ούτε λόγος. Στην πραγματικότητα, η τηλεματική είναι ένα μέσο εξονυχιστικής παρακολούθησης των εργαζομένων στα ΜΜΜ, ο ρουφιάνος για το «αν κάνουμε καλά τη δουλειά μας» (πάντα μέσα στα ωράρια, πάντα στην τσίτα), ένα μέσο επιτήρησης με τελικό στόχο την αυτο-πειθάρχηση ώστε να είμαστε όσο γίνεται πιο παραγωγικές. Πάει χέρι-χέρι με τις κάμερες σε χώρους εργασίας, με τις κάμερες που θα θελήσουν να βάλουν εν καιρώ στα σπίτια μας ενόσω κάνουμε τηλεργασία –όπως έγινε στην περίπτωση της Teleperformance– με τα log-in που θα μετράει το πανεπιστήμιο στα τηλεμαθήματα για να παίρνει υποχρεωτικές παρουσίες.

Είναι λοιπόν πολύ ξεκάθαρο πως το νεοφιλελεύθερο³ ελληνικό κράτος, που πηλασάρει τεχνολογικές καινοτομίες στο όνομα της «κοινωνικής δικαιοσύνης», παίρνοντας παράδειγμα από αμερικανικά και ευρωπαϊκά πρότυπα, θέλει

απλά να βαθύνει την εξουσία του κεφαλαίου και να ελέγξει πιο ορθολογικά την εργασία. Σε συνέχεια αυτής της λογικής και επιστρέφοντας στο σήμερα, το κράτος επικαλείται «κατάσταση έκτακτης ανάγκης», εκμεταλλευόμενο τον φόβο που το ίδιο αναπαράγει. Έτσι, θεσμοθετεί μέτρα για το γενικό «καλό», εκτός βουλή, με ΠΝΠ (πράξεις νομοθετικού περιεχομένου). Με λίγα λόγια, στα πλαίσια του καθεστώτος «πολεμικής οικονομίας» που κήρυξε ο Μητσοτάκης, περνάνε ένα σωρό έκτακτες διατάξεις, ακόμα και αντισυνταγματικές.

Η τηλεκπαίδευση στο πανεπιστήμιο είναι το αποτέλεσμα αυτών των δύο καταστάσεων: το κράτος από τη μία την παρουσιάζει ως μονόδρομο, για να σωθεί το εξάμηνο εντός της πανδημίας και από την άλλη ως «καινοτόμα» τεχνολογία που υπόσχεται πολλά για το μέλλον. Παρόμοια, για τις άλλες δύο βαθμίδες της εκπαίδευσης, πηλασαρίστηκαν ψευτο-επιχειρήματα του συστήματος «να μη χαθεί η επικοινωνία και επαφή εκπαιδευτικών-μαθητριών, όταν τα σχολεία μένουν κλειστά για μήνες», με την Κεραμέως σε ρόλο δήθεν μεγάλης ψυχομάνας που νοιαζόταν για τη «χαμένη επαφή» μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών. Όμως, η αποδοχή αυτής της λογικής εκ μέρους φοιτητριών και εκπαιδευτικών και ακόμα χειρότερα η αναπαραγωγή τους (αποτυπωμένη με εκφράσεις του τύπου «για να μη χαθεί το εξάμηνο» και «για να έρθουμε σε επαφή με τα παιδιά») και οι υπερ-προσπάθειες να γίνουν μαθήματα

2. Black Athena, 17.4.16, Τηλεματική ΟΑΣΑ, «έξυπνες» στάσεις, ηλ. εισιτήριο: Ο πόλεμος των αφεντικών με άλλα μέσα, <https://blackathena.squat.net/τηλεματική-οασα-έξυπνες-στάσεις-η>

3. Ο νεοφιλελευθερισμός είναι στρατηγική επέκτασης της εξουσίας του κράτους για τη διευκόλυνση της ροής του κεφαλαίου, περιορίζοντας παράλληλα τις αναπαραγωγικές κρατικές δαπάνες σε υπηρεσίες που εξυπηρετούν κοινωνικές ανάγκες.

παρά τις όποιες δυσκολίες, έρχονται κι αυτές να νομιμοποιήσουν αυτή τη νέα μορφή διδασκαλίας. Έτσι γεννιέται ένα νέο ερώτημα:

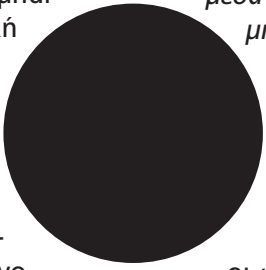
Το κράτος θεσμοθετεί μόνο του την τηλεκαπαίδευση ή έχει προηγηθεί η κοινωνική νομιμοποίησή της;

Το παράδειγμα των «έξυπνων στάσεων» και της τηλεματικής τεχνολογίας που παρουσιάσαμε προηγουμένως, έχει και μια άλλη ενδιαφέρουσα πτυχή: ενόσω δοκιμαζόταν αυτή η τεχνολογία, οι πελάτες/ισσες άρχιζαν να μπαίνουν σε μια πειθαρχική λογική ακρίβειας χρόνου και συνομιλίας με τις εφαρμογές τους για την οποιαδήποτε μετακίνηση. Παράλληλα ξεκίνησε μια διαμάχη εντός της εργατικής τάξης μεταξύ των χρηστών-υποστηρικτών της «καινοτομίας» και των εργαζομένων στα ΜΜΜ, που ζητούσαν να μη δουλεύουν με χρονόμετρα, gps και μέσα παρακολούθησης.

Το κράτος έχοντας δημιουργήσει το πειθαρχικό περιβάλλον που επιθυμούσε, είχε στρώσει το χαλί για την επόμενη κίνηση, που έπιανε πλέον το σύνολο της εργατικής τάξης. Προκειμένου να γλιτώσει από τους «τζαμπατζήδες» θεσμοθέτησε τις μπάρες και τις προσωποποιημένες κάρτες εισόδου στα ΜΜΜ, ή αλλιώς το «ποιος είμαι και που πάω». Θέλουμε να καταλήξουμε στο ότι αυτή η εμπειρία μας δεν μας απέδειξε μόνο ότι τέτοιου είδους μέτρα εκσυγχρονισμού έχουν ως στόχο την ασταμάτητη κερδοφορία και όχι την ικανοποίηση των δικών μας αναγκών. Κυρίως, μέσα από αυτό αποδείχθηκε

ότι η θεσμοθέτηση μέτρων, έπεται της πειθάρχησης του πληθυσμού και της κοινωνικής νομιμοποίησης.

Το ίδιο συνέβη και στην περίπτωση της τηλεκαπαίδευσης. Γι' αυτό η υφυπουργός παιδείας μας ευχαριστεί για την (αυτο-)πειθάρχησή μας σε ένα μέτρο που δεν έχει καν ακόμα θεσμοθετηθεί: *«Θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά τους εκπαιδευτικούς που συνδράμουν ουσιαστικά με την καθημερινή προσπάθεια σύνδεσης στο δίκτυο, δημιουργίας ψηφιακών τάξεων, παραγωγής υλικού, επαφής και στήριξης των παιδιών συχνά μέσα από δυσκολίες. Γινόμαστε όλοι*

μία εθνική ομάδα αυτές τις στιγμές... Παρακαταθήκη για μελλοντική αξιοποίηση η εξ αποστάσεως εκπαίδευση», Ζαχαράκη, υφυπουργός Παιδείας, 28/3/2020.

Μας ευχαριστεί, διότι εμείς οι «ήρωες» -όπως λητρεύουν να λένε- εκπαιδευτικοί, φοιτη(ρι)ες, μαθη(ρι)ες, αν και δεν είχαμε πάντα τον εξοπλισμό, τα χρήματα για ρεύμα, πρόσβαση σε ίντερνετ κλπ. κάναμε κάθε δυνατή προσπάθεια για τηλεμάθημα. Παρότι, λοιπόν, το υπουργείο δεν έχει κάνει τα τηλεμαθήματα υποχρεωτικά -η εγκύκλιος που εξέδωσε γράφει χαρακτηριστικά ότι «δύνатаι» να γίνονται- έστω κι έτσι όλοι και όλες σπεύσανε να δούνε πώς λειτουργούν και μπήκαν σε δράση. Μια τέτοια συνθήκη είναι άκρως βολική για το κράτος και τα αφεντικά, αφού αποδείχθηκε πειραματικά, στην πράξη, πως ακόμα κι αν κάτι δεν είναι θεσμοθετημένο, ο κόσμος είναι έτοιμος σε συνθήκες μαζικού εγκληισμού και κοινωνικής αποστασιοποίησης να το αποδεχτεί και να πειθαρχήσει σε αυτό. Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 3

παιδείας, το 96,35% των προπτυχιακών μαθημάτων, παραδίδονται μέσω σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Μιλάμε για την απόλυτη πειθαρχία.

Γιατί η τηλεκπαίδευση δεν θεσμοθετείται άμεσα και γιατί μας ενδιαφέρει το ότι είναι παράτυπη;

Η κυβέρνηση γνωρίζει ότι δεν μπορεί να νομοθετήσει μια κι έξω την τηλεκπαίδευση αυτή τη στιγμή με έναν μόνιμο και διευρυμένο τρόπο. Ήδη έχει ξεσηκωθεί πλήθος αντιδράσεων, ενώ ακόμα και ο επικουρικός της ρόλος απαιτεί αυξημένη κρατική χρηματοδότηση (σε σεμινάρια εκπαίδευσης στη νέα τεχνολογία των μαθητριών και εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας κυρίως – παρά τις «φιλιότητες» πολλών τελευταίων να αυτοεκπαιδευθούν εντατικά μέσα στην καρντίνα χωρίς να ξοδέψουν καθόλου το κράτος!) Επίσης, δεν θα μπορούσε να μας επιρρίψει ως «ατομική ευθύνη» την αδυναμία πρόσβασης σε η/υ και διαδικτυο, ούτε να μας επιβάλει την πληρωμή ρεύματος και ίντερνετ (!). Το κράτος δεν είναι σε θέση να προσφέρει αυτή τη στιγμή πόρους, υλικοτεχνικές υποδομές, τεχνογνωσία και σαφείς εκπαιδευτικές νόρμες για τους εκπαιδευτικούς. Συνεπώς, δεν αναλαμβάνει την πολιτική ευθύνη, πετώντας το μπαλάκι στο πανεπιστήμιο και τους εκπαιδευτικούς των άλλων δύο βαθμίδων. Όσο λοιπόν μπορεί να περνάει μέτρα και να τα «νομοθετεί» συνοδεύοντάς τα με άοριστα «δύναται» *παρώνοντας* τους πάντες, θα το κάνει, μέχρι να είναι έτοιμο για το αποφασιστικό βήμα.

Ο λόγος που επικαλούμαστε τον παράτυπο χαρακτήρα της τηλεκπαίδευσης δεν είναι φυσικά επειδή τασσόμαστε υπέρ της αστικής και καπιταλιστικής δημοκρατίας και νομιμότητας. Το αντίθετο! Η «νομοθέτηση» εκτός συντάγματος έρχεται να αποδείξει ότι προκειμένου να διασωθεί η καπιταλιστική οικονομία, το δημοκρατικό καπιταλιστικό κράτος είναι έτοιμο να επιτρέψει ή να απαγορεύσει τα πάντα διαψεύδοντας αυτό το ίδιο τον «ουδέτερο» ρόλο του. Σαν ανταγωνιστικό κίνημα, όταν ο νόμος, ως αποτέλεσμα παρελθοντικών αγώνων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υπεράσπιση των εργατικών συμφερόντων, θα τον έχουμε ως όπλο μας ενάντια στα συμφέροντα και τις αυθαιρέσιες των αφεντικών. Γι' αυτό και στην προκειμένη περίπτωση, δε θα αφήσουμε καμία τηλεκπαίδευση να πατήσει πάνω μας υποτιμώντας περαιτέρω την αξία της εργασιακής μας δύναμης.

Γιατί δεν θέλουμε την τηλεκπαίδευση;

Κοιτώντας λίγο τα δεδομένα σχετικά με την τηλεκπαίδευση στο εξωτερικό και διαβάζοντας τις ανακοινώσεις του νεοφιλελεύθερου κομματικού συμπλέγματος, καταδεικνύεται ο πραγματικός σκοπός μιας τέτοιας «καινοτομίας». Σε άρθρο της Καθημερινής με τίτλο «*τα ψηφιακά αμφιθέατρα, απάντηση στις καταλήψεις*» αναφέρεται ότι: «*Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση θα μπορούσε να δώσει λύσεις σε έκτακτα περιστατικά όπως απεργία των ΜΜΜ, διαδηλώσεις και καταλήψεις*».

Βρήκαν τρόπο τα αφεντικά ώστε να μη χαθεί μέρα παραγωγικότητας. Όταν

βολεύει λοιπόν τους από πάνω θα χρησιμοποιούν ευκαιριακά τα ψηφιακά μέσα, μέχρι την καθολική καθιέρωσή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία... Ας τα πάρουμε όμως ένα-ένα:

Πανεπιστήμιο και σχολείο χωρίς κοινωνικές σχέσεις γίνεται;

Είτε εξ ολοκλήρου είτε μερικώς, μια «ψηφιακή» σχολή θα αποτελείται από μονάδες ατόμων και όχι από φοιτητικό σώμα. Η διαδικασία της εκπαίδευσης μέσω e-learning, όπως μας λένε οι νεοφιλελεύθεροι επιστήμονες των πειθαρχικών τεχνολογιών, «θα αφαιρέσει τον άσκοπο χρόνο όπου ο φοιτητής κοινωνικοποιούταν και συλλογικοποιούταν». Μάλιστα ξενχνάνε οι τεχνοκράτες ειδικοί, πως το πανεπιστήμιο είναι ακριβώς αυτό το πράγμα: οι κοινωνικές σχέσεις και η ελευθερία στην έκφραση και τον λόγο, η ανταλλαγή απόψεων και η συλλογικοποίηση-πολιτικοποίηση. Φοιτητ(ρι)ες/ές παγκοσμίως παλεύουν ώστε το πανεπιστήμιο να αποτελεί ένα ελεύθερο πεδίο λόγου και δράσης μέσω των καθημερινών παρεμβάσεων και της διάδοσης του πολιτικού λόγου στις σχολές, με τις καταλήψεις και τους χώρους αγώνα. Με την τηλεκπαίδευση όχι απλά δεν θα ακούγεται ο λόγος μας, αλλά μετασχηματίζεται εντελώς το κάθε ένα φοιτητικό υποκείμενο ως προς τις σχέσεις του με τα άλλα, καθώς και ως προς τη σχέση του με τον καθηγητή. Αν η τηλεκπαίδευση γίνει μια επιβεβλημένη, πρόδηλη συνθήκη, αν εδραιωθεί ως τύπος επίκτητης, μηχανικής συμπεριφοράς, ως μια «δεύτερη φύση», η εκπαιδευτική διαδικασία θα έχει ως εξής:

μεμονωμένα υποκείμενα, μακριά το ένα από το άλλο βρίσκονται μπροστά από μια οθόνη, χωρίς να έχουν καμία ουσιαστική επικοινωνία ούτε με τους υπολοίπους συμφοιτητές ούτε με τον καθηγητή. Με άλλα λόγια μια δυστοπία. Η ύπαρξη σε έναν κοινό χώρο που δίνει τη δυνατότητα για μια πραγματική επαφή, συνομιλία και κριτική αντικαθίσταται από μια σχέση ψηφιακής αλληλοεπιτήρησης, στείρας και καθοδηγούμενης μετάδοσης γνώσεων, με τη μορφή απλών πληροφοριών. Αν καταριόμασταν μια φορά –και καλά κάναμε– τη «μιζέρια των φοιτητικών κύκλων», σε ένα σενάριο γενίκευσης και ορθολογικοποίησης του online learning, ακόμα κι αυτή η έκφραση ορι- ακά χάνει το νόημά της...

Στις άλλες δύο βαθμίδες, μάλιστα, πολύ περισσότερο από την τριτοβάθμια λόγω του νεαρότερου της ηλικίας των μαθητ(ρι)ών, τόσο η κατάργηση της αλληλεπίδρασης και της ζωντανής επικοινωνίας όσο και ο δασκαλοκεντρικός χαρακτήρας της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» την καθιστούν κάθε άλλο παρά παιδαγωγικά κατάλληλη.

Ψηφιακή εκπαίδευση για λόγους «κοινωνικής δικαιοσύνης»;

Παράλληλα η φιλελεύθερη επιχειρηματολογία για τα τηλε-μαθήματα περιστρέφεται γύρω από την «εύκολη προσβασιμότητα», την «κοινωνική δικαιοσύνη» και το χαμηλό κόστος, αντιστρέφοντας αυτούς τους όρους και διαστρεβλώνοντας εντελώς την πραγματικότητα.

Ας αρχίσουμε από το τελευταίο: χα-

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 3

μηλό κόστος για ποιον; Σίγουρα όχι για τη μαθήτριά, τον φοιτητή ή την εργαζόμενη καθώς στο ήδη επιβαρυσμένο κόστος φοίτησης/εργασίας θα πρέπει να προστεθεί η υλικοτεχνική υποδομή, το ρεύμα και το ίντερνετ. Έτσι, οι ανισότητες μεταξύ των μαθητ(ρι)ών/φοιτητ(ρι)ών και ο αποκλεισμός ενός μεγάλου μέρους τους οξύνονται στο ψηφιακό περιβάλλον σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι στην δια ζώσης εκπαιδευτική διαδικασία.

As πάρουμε το άμεσο παράδειγμα των διοικητικών υπαλλήλων του ΕΚΠΑ, όπου εν μέσω πανδημίας και απαγόρευσης κυκλοφορίας αναγκάστηκαν να αγοράσουν τα μέσα εργασίας τους πχ. εκτυπωτές, για να εργαστούν. Μια συνθήκη με σχολές χωρίς πανεπιστημιούπολεις, επαρκή στελέχωση, βιβλιοθήκες και αναγνωστήρια μάλιστα γλιτώνει χρήματα για το κράτος και όχι για τη φοιτήτριά. Μιλάμε επομένως, όχι μόνο για ένα μέτρο με κόστος για το προϋπολογισμό των σχολών, αλλά για ένα μέτρο που εντείνει ακόμα περισσότερο τους ταξικούς φραγμούς.

Σχετικά με τις εργασιακές σχέσεις στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, είναι σίγουρο ότι θα αξιοποιηθεί το σύνολο της «παρακαταθήκης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης», όπως διαβεβαίωσε και η υφυπουργός Παιδείας, σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση εκπαιδευτικών, σχολικών μονάδων και μαθητ(ρι)ών, την εξοικονόμηση εκπαιδευτικού προσωπικού, τον κατακερματισμό και τη διάλυση κάθε έννοιας συλλογικότητας, τις δυνατότητες επιτήρησης, ελέγχου και την ταύτιση εργασιμου-μη εργασιμου χρόνου, μέσα από μια πολύ πιθανή μονιμοποίησή της.

Προς το παρόν, ωστόσο, ενώ για την τριτοβάθμια είναι πολύ πιο σίγουρη η γενίκευσή της, στις άλλες βαθμίδες δεν είναι και τόσο: η πειθαρχηση των μαθητ(ρι)ών-μελλοντικών εργατ(ρι)ών φαίνεται ότι εξακολουθεί να βρίσκει πιο πρόσφορο έδαφος στην παλιά, παραδοσιακή φυσική τάξη, γι' αυτό και επισπεύδεται η επιστροφή τους στην «κανονικότητα», σε πλήρη αντίφαση με τη μέχρι τώρα κρατική διαχείριση «προστατευτικού» εγκλεισμού!

Παράλληλα μια τέτοια μορφή εκπαιδευτικού συστήματος θα αφαιρέσει ένα από τα σημαντικότερα δικαιώματα των φυλακισμένων: την εκπαιδευτική άδεια. Πέρα από τους/τις φυλακισμένους/ες δεν συνουπολογίζονται και οι γυναίκες, οι θηλυκότητες και τα lgbtq+ άτομα που δέχονται έμφυλη/ενδο-οικογενειακή βία και για τις/τα οποίες/α το σπίτι δεν αποτελεί ένα ασφαλές μέρος. Η ίδια ρητορική δεν διστάζει να χρησιμοποιήσει εργαλειακά στο όνομα της «κοινωνικής δικαιοσύνης» τα ανάπηρα άτομα, εγκύους και νέες μητέρες, καθώς και όσους ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές για την (κοινωνική) νομιμοποίηση της τη-

ηλεκπαίδευσης. Και φυσικά σαν λύση γι' αυτές τις περιπτώσεις δεν έρχεται η κρατική μέριμνα, αλλιώς η εντατικοποιημένη εκπαίδευση/εργασία και ο εγκλεισμός, για τα οποία μάλιστα θα πληρώσουμε από την τσέπη μας!

Ο πανοπτισμός και το μάθημα

«Στα συστήματα διαδικτυακώς διευθυνόμενων μαθημάτων... η πειθαρχία της εργασιακής δύναμης είναι, παραδόξως, τόσο ατομική όσο και κοινωνική, απομονωμένη και διάχυτη, διακριτή και συνδεδεμένη, αυτόνομη και κατευθυνόμενη. Είναι η απόλυτη πραγματοποίηση του panopticon του Foucault αφού δεν απαιτεί τοίχους ή εμφανή μέσα παρατήρησης. Ενσταλάζει την αίσθηση της αδιάκοπης επιτήρησης που εκπαιδεύει το άτομο να εργάζεται ανακλαστικά σαν να παρακολουθείται και να αξιολογείται συνεχώς. Με τη σειρά της, η μάθηση μετατρέπεται ανεπαίσθητα σε εργασία αποπεράτωσης τυποποιημένων καθηκόντων υπό την επίγνωση της παρακολούθησης, της καταγραφής και της αξιολόγησης.»⁴

Σε πανεπιστήμιο της Ολλανδίας, ειδική εφαρμογή αποκλείει τη λειτουργία άλλων συσκευών κατά τη διάρκεια του e-learning, ενώ μια κάμερα στραμμένη συνεχώς πάνω σου, επιβεβαιώνει ότι δεν κοιμάσαι. Το γεγονός ότι κάμερες και άλλα τεχνολογικά μέσα θα μπορούν ανά πάσα στιγμή να παρακολουθούν την εργασία μας χωρίς να γνωρίζουμε εμείς το πότε, είναι ένας τρόπος εξαναγκασμού να είμαστε διαρκώς παραγωγικές. Αυτά τα μέσα λοιπόν γίνονται ο τρόπος αυτο-πειθάρχησης μας. Ακόμη, προσωπικά και άλλα δεδομένα (χρόνος μαθήματος, περιεχόμενο διδασκαλίας, σχόλια, ερωτήσεις, χαρακτηριστικά προσώπου κλπ.) πολύ ευκολό-

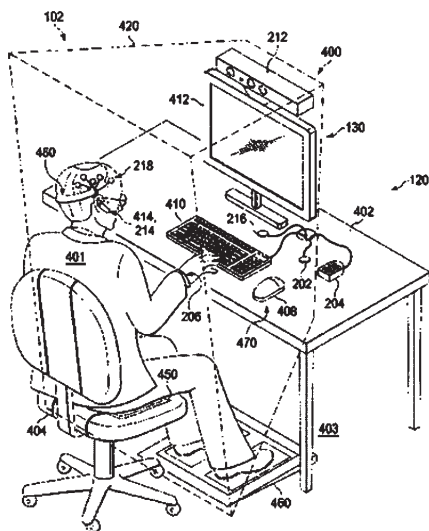
τερα πλέον καταγράφονται αυξάνοντας το φόβο διαρροής και δίνοντας τη δυνατότητα στα πανεπιστήμια να ασκούν ακόμα μεγαλύτερο έλεγχο πάνω στη διεξαγωγή του μαθήματος. Σε ένα πλαίσιο που η κρατική χρηματοδότηση των πανεπιστημίων εξαρτάται όλο και περισσότερο από την επιχειρηματική δραστηριότητά τους και από την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου από τις/τους φοιτη(ρι)ες/ές, η τηλεεκπαίδευση έρχεται να βοηθήσει σε αυτό μέσω των καταγεγραμμένων δεδομένων.

Δεν χρειάζεται, όμως να πάμε τόσο μακριά, ως την Ολλανδία. Το 2018 και το 2019 είχε γίνει απόπειρα για την εισαγωγή συστήματος βιντεοεπιτήρησης στον προαύλιο χώρο των σχολικών μονάδων κατά τη διάρκεια λειτουργίας τους και με την παρουσία μαθητών με πρόσχημα την αποφυγή φθορών και βανδαλισμών. Τον Μάιο του 2019, μόλις έναν χρόνο πριν, ο Γαβρόγλιου προχώρησε σε νόμο για τη βιντεοεπιτήρηση και βιντεοσκόπηση στον χώρο του σχολείου, όταν είναι κλειστός, στο πολυνομοσχέδιο για την «πανεπιστημιοποίηση» των ΤΕΙ. Η εκπαιδευτική κοινότητα αντέδρασε τότε ζητώντας την πρόσληψη μονίμων σχολικών φυλάκων. Ο νόμος με την αλλαγή της κυβέρνησης έμεινε έκτοτε ανενεργός. Κι ενώ με τον ίδιο εκείνο νόμο ένα χρόνο πριν απαγορευόταν αυστηρά να χρησιμοποιούνται συστήματα καταγραφής ήχου και εικόνας μέσα στην τάξη όπως και η ανάρτηση χωρίς γονική συναίνεση φωτογραφιών και βίντεο με μαθητές στους δικτυακούς τόπους των σχολικών μονάδων καθώς αποτελούν δεδομένα προσωπικού χα-

4. Robert Ovetz, (2017), *Click to save and return to course: online education, adjunctification, and the disciplining of academic labour*

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 3

ρακτήρα κι ενώ τον Σεπτέμβρη του 2019 η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων εκδίδει οδηγία προς το υπουργείο Παιδείας, με την οποία απαγόρευε τη χρήση καμερών ασφαλείας στα σχολεία εν ώρα λειτουργίας, επισημαίνοντας ότι υπάρχει ο κίνδυνος να περιορισθεί η ανάπτυξη της έννοιας της ελευθερίας τους, ερχόμαστε στο σήμερα.

Μετά το lockdown στα σχολεία το υπουργείο, σύσσωμο το συνδικαλιστικό κίνημα με πρωτοστατούσες τις δυνάμεις του ΣΥΡΙΖΑ και του ΠΑΜΕ και από δίπλα οι ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ-ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ-ΚΙΝΗΣΕΙΣ (που ακολουθούσαν μια γραμμή πλήρους σύγχυσης με καταγγελίες της τηλεκπαίδευσης ως αντιεκπαιδευτικής μεν αλλά «προσωρινά» αποδεκτής δε συνθήκης, ζητώντας παράλληλα, μαζί με τις άλλες παρατάξεις, τον δωρεάν τεχνολογικό εξοπλισμό όλων των σχολείων, των εκπαιδευτικών και των μαθητών ώστε κάθε μορφή σύγχρονης ή ασύγχρονης εκπαίδευσης να μπορέσει να λειτουργήσει απρόσκοπτα) και εν

τέλει η μεγάλη πλειοψηφία δασκάλων και καθηγητ(ρι)ών προέκριναν και προχώρησαν στην εφαρμογή εξ αποστάσεως διδασκαλίας μέσα από τις πλατφόρμες του υπουργείου, (ακόμα και) μέσω κάμερας, συντονισμένοι πλήρως σε πνεύμα εθνικής ομοψυχίας ενάντια στον αόρατο υγειονομικό εχθρό.

χΤο υπουργείο εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία και κεφαλαιοποίησε αυτή τη συναίνεση/υπακοή από πλευράς των συνδικαλιστών/εκπαιδευτικών προχωρώντας στο επόμενο βήμα: στις 8 Μαΐου με αιφνιδιαστική τροπολογία σε άσχετο νόμο (που δεν έβαλε καν σε διαβούλευση) εισήγαγε την κάμερα μέσα στην σχολική αίθουσα για να καλλιεργήσει ένα κλίμα γενικευμένης ανασφάλειας, φόβου και πειθάρχησης των υπό αξιολόγηση εκπαιδευτικών και μαθητών. Η εν λόγω τροπολογία αφού «νομοθετεί» την ήδη νομιμοποιημένη στην πράξη (από την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών) εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσθέτει ως μία επιπλέον πλευρά της τη ζωντανή αναμετάδοση του μαθήματος για μαθητ(ρι)ες/ές που «δεν δύναται να παρακολουθήσουν τη δια ζώσης εκπαιδευτική διαδικασία, είτε λόγω αναστολής λειτουργίας της οικείας εκπαιδευτικής δομής είτε για άλλο λόγο που ανάγεται σε έκτακτο ή απρόβλεπτο γεγονός».

Με βάση την μέχρι τώρα ανάλυσή μας, η (πιθανή) εισαγωγή κάμερας μέσα στην τάξη δεν αποτελεί παρά ένα νέο (και πιο επιφαντικό) στάδιο στην πορεία της ήδη εφαρμοσμένης στην πράξη εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εν μέσω έκτακτης ανάγκης. Παρά την ήδη δοκιμασμένη χρήση κάμερας από χιλιάδες εκπαιδευτικούς στη διάρκεια της διαχείρισης της πανδημικής κρίσης από το

κράτος με όρους υγιεινιστικής πειθάρχησης, η κάμερα μέσα στην τάξη προκαλεί μια τέτοια φόρτιση ώστε ακόμα και η ΔΑΚΕ την αρνείται, προβάλλοντας τον εαυτό της ως αντιπολιτευτική δύναμη!

Σε κάθε περίπτωση, η κατάσταση διαφαίνεται να είναι win-win για το υπουργείο: είτε θα επιβληθούν οι κάμερες στην τάξη, ξεκινώντας από κάποια πρόθυμα να την εφαρμόσουν σχολεία, και η πλήρης επιτήρηση εντός της αίθουσας και ταυτόχρονα η πλήρης νομιμοποίηση της εξ αποστάσεως θα θριαμβεύσουν· είτε λόγω αντιδράσεων απέναντι σ' αυτό το (χειρότερο) οργουελιανό σενάριο, η εξ αποστάσεως ασύγχρονη και σύγχρονη θα θεωρηθούν καλύτερες επιλογές αφού είναι υποτίθεται υπό τον έλεγχο των ίδιων των εκπαιδευτικών (!) (ήες και δεν διεξάγονται σε καθόλου αθώες πλατφόρμες του υπουργείου και με οπτικοακουστικά συστήματα μέσω του υπουργείου), οι οποίοι ευγνώμονες που το υπουργείο θα κάνει προσωρινά πίσω όσον αφορά την κάμερα στην τάξη θα συναινέσουν στη μονιμοποίηση της εξ αποστάσεως και στην υποχρεωτική της πλέον λειτουργία στο μέλλον. Ήδη, αρκετοί εκπαιδευτικοί κάνουν μια κάθετη αλλά τελείως παράλογη διάκριση μεταξύ της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της κάμερας στην τάξη, φτάνοντας να θεωρούν την πρώτη μια καλή επιλογή που τους εξασφάλισε την «επαφή με τα παιδιά», παρότι, ξαναθυμίζουμε, όπως τυχαίως, ήταν και το παρασύνθημα που έριξε η Κεραμέως με την έναρξη της πανδημίας! Κάπως έτσι, η εξ αποστάσεως τελικά θα παρουσιαστεί να είναι αίτημα των ίδιων των εκπαιδευτικών, οι οποίοι θα διαπραγματεύονται

απλώς αν οι κάμερες θα είναι μόνο μέσα στο σπίτι τους μέσω των η/υ ή και μέσα στις αίθουσες! Και τέλος, με πλήρως νομιμοποιημένη από τα κάτω την εξ αποστάσεως «εκπαίδευση», η αποδοχή της κάμερας μέσα στην τάξη θα είναι απλώς ζήτημα ωρίμανσης, ζήτημα χρόνου.

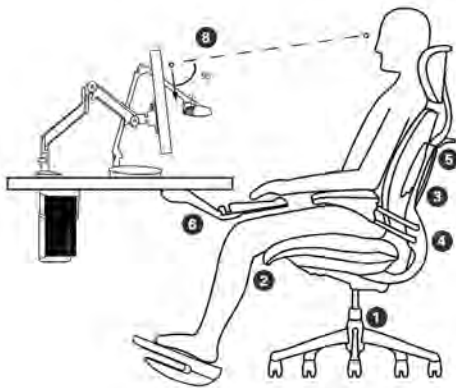
Επαναλαμβάνουμε, λοιπόν, σε όλους τους τόνους ότι αν δεν είναι συνολική η εναντίωση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, θα καταλήξει κανείς από τη μία υποχώρηση στην άλλη...

Το ζήτημα του χωροχρόνου

Με την τηλεργασία και την τηλεεκπαίδευση η διάκριση μεταξύ εργάσιμου-μη εργάσιμου χρόνου γίνεται πλέον πολύ θολή. Η εργασία αποκτά μια ευελιξία κι εμείς γινόμαστε «just-in-time» εργαζόμενοι διαθέσιμοι ανά πάσα στιγμή. Αυτή η λογική εύκολα μπορεί να κυριαρχήσει και στα πανεπιστήμια με τους φοιτητές να είναι διαρκώς σε επαγρύπνηση για «δουλειά». Ο χρόνος επομένως των φοιτητ(ρι)ών θα αρχίζει και αυτός να θυμίζει ακόμα περισσότερο εργάσιμη μέρα και το δικαίωμά τους να μπορούν να σπαταλούν το χρόνο τους όπου επιλέξουν εκείνες/οι, θα περιορίζεται σημαντικά. Αν λοιπόν φαντάζει δύσκολη η περίοδος της καραντίνας, ας φανταστούμε την περίοδο εγκλεισμού για λόγους φοίτησης ή εργασίας...

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 3

Πέρα από την ασαφopoίηση του εργασιμου χρόνου, χώρο εργασίας αρχίζει και αποτελεί πλέον το σπίτι. Ο προσωπικός μας χώροs μετατρέπεται στον χώρο που παράγουμε και πουλάμε την εργασιακή μας δύναμη και κάμερες ή άλλα μέσα παρακολούθησης έρχονται να εισβάλλουν σε αυτόν για να μας επιτηρήσουν.

Αξιολόγηση και επιχειρηματικότητα, σημαίνει εντατικοποίηση για παραγωγικότητα

Όταν όμως μιλάμε για παραγωγικότητα, εννοούμε δραστηριότητα συσφασμένη με το κέρδος και όχι με την πνευματική διαύγεια. Λαμβάνοντας υπόψιν το νομοσχέδιο για τα κονδύλια και την έρευνα, που πέρασε στις 24/01/2020, το πανεπιστήμιο αρχίζει και παίρνει όλο και πιο έντονα τη μορφή εργοστασίου. Σκοπός του να παράγει εμπορεύσιμη γνώση και γενικότερα να λειτουργεί με όρους επιχείρησης για να εξασφαλίσει κέρδος. Η επιχειρηματικοποίηση του «δημόσιου» πανεπιστημίου ξεκινάει με πρώτο βήμα τη συστημα-

τική εμπορευματοποίηση της παραγόμενης έρευνας (βλ. ευρεσιτεχνίες, τεχνοβλαστοί, κατά παραγγελία έρευνα, προληταριοποίηση μάζας ερευνητών). Αντίστοιχη σχέση αποκτά το ίδρυμα σε σχέση με τα περιουσιακά του στοιχεία (βλ. την περίπτωση του πανεπιστημίου Κρήτης που θέλει να διαθέσει τα κτήρια της κατάληψης Ρόζα Νέρα σε ξενοδοχειακούσ ομίλους). Η επιχειρηματικοποίηση συνεχίζεται και με την εμπορευματοποίηση των ίδιων των μαθημάτων. Στην ελληνική περίπτωση, από τα συνεχώς πολλαπλασιαζόμενα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών, το 82% είναι επ' αμοιβή.

Στο μεταξύ, τα σεμιναριακά προγράμματα δίνουν και παίρνουν, ενώ βλέπουμε πλέον να θεσμοποιούνται και να ξεπνδούν τα πρώτα προπτυχιακά προγράμματα με δίδακτρα (για την ώρα μόνο για πολίτες εκτός ΕΕ). Στη διαδικασία της εμπορευματοποίησης των μαθημάτων πρέπει να αναδειχθεί όμως και ο ρόλος που παίζει η λεγόμενη διαδικτυακή εκπαίδευση –ήδη και πριν το ξέσπασμα της πανδημίας– με την προσφορά, όχι μόνο μεταπτυχιακών μαθημάτων εξ αποστάσεως, αλλά και μιας πλειάδας εμπορεύσιμων πακεταρισμένων διαδικτυακών μαθημάτων κατάρτισης. Για παράδειγμα, στο ΕΚΠΑ στις 25/5 ξεκινάνε κανονικότητα οι διαδικτυακές παραδόσεις σε 350 «εξ αποστάσεως Προγράμματα Επιμόρφωσης» διάρκειας κάμποσων μηνών το καθένα, στα πλαίσια του «E-Learning Πανεπιστήμιο Αθηνών», όλα διατιθέμενα προς πώληση.

Πολλά είναι τα ευφάνταστα θέματα αυτών των κύκλων κατάρτισης. Βλέπουμε τίτλους όπως «Ευ Ζην και η Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής», «Life

Coaching», αλλά και μία ολόκληρη κατηγορία μαθημάτων στο πεδίο των «Επιστημών Ασφάλειας» (ορισμένα, παρεμπιπτόντως, με έκπτωση για Στελέχη και Απόστρατους των Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφαλείας!). Το πανεπιστήμιο-εργοστάσιο αποτελεί μια επένδυση που δίνει στον φοιτητή ειδίκευση και άρα περισσότερες ευκαιρίες για εύρεση εργασίας ή αλλιώς έναν τρόπο να πουλήσει πιο ακριβά τον εαυτό του.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο λοιπόν, οι όροι φοίτησης αυστηροποιούνται, εντατικοποιούνται και ορθολογικοποιούνται, η αξιολόγηση των επιδόσεων και του βαθμού πειθάρχησης παίζει όλο και πιο κεντρικό ρόλο. Επιλέγονται μια σειρά τεχνικών εντατικοποίησης της φοιτητικής εργασίας όπως η εδραίωση των ενδιάμεσων προόδων, το πύκνωμα των εργασιών καθηκόντων και η (σταδιακή) άρση

του προαιρετικού χαρακτήρα της παρακολούθησης μαθημάτων. Μέσω της τηλεκαίτευσης αποδεικνύεται περίτεχνα ότι είτε μιλάμε για το σχολείο είτε για το πανεπιστήμιο δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση «ναό της γνώσης», αλλά μια μηχανή παραγωγής εργατ(ρι)ών μέσω της παροχής μετρήσιμων αποσπασματικών γνώσεων. Αυτές οι πολύ συγκεκριμένες δεξιότητες που κατακτάς συσσωρεύονται για ένα καλό βιογραφικό. Η πλήρης ορθολογικοποίηση της εργασίας είναι ολοφάνερη: ούτε πολλή-πολλή με τις συμφοιτήτριες, ούτε πολλή κουβέντα με τους καθηγητές. Έτσι, η δουλειά στο σπίτι γίνεται η πιο ακραία μορφή παραγωγικότητας.

Για επικοινωνία:

<https://againstbiopowerandconfinement.noblogs.org/koinonika.antisomata@autistici.org>

Υλικό του συντονιστικού: μαθητές/τριες, φοιτήτριες/ές, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενες στα πανεπιστήμια, διδασκαστοί σε τηλε-άρνηση

ΚΑΤΩ Η ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, Η ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΙΘΑΡΧΗΣΗ

Ενώ το κράτος επιβάλλει μαζική καραντίνα και απομόνωση· ενώ η κρατική προπαγάνδα παλεύει να μας πείσει ότι η πανδημία πρέπει να αντιμετωπιστεί με ατομικές λύσεις και αίσθημα ατομικής ευθύνης· ενώ το δημόσιο σύστημα υγείας δεν ενισχύεται και όλο και μεγαλύτερο κομμάτι του κόστους αναπαραγωγής μας μετακυλιέται στις πλάτες μας· ενώ η πανδημία αντιμετωπίζεται ως ζήτημα δημόσιας τάξης με στρατιωτικού τύπου μέτρα και μπατσοκρατία· κι ενώ είναι η ίδια η καπιταλιστική παραγωγή που ευθύνεται για τη γέννηση και διασπορά της πανδημίας, η μισθωτή εργασία –φυσική ή ψηφιακή– συνεχίζεται και μάλιστα στη βάση της «έκτακτης ανάγκης» με ακόμα χειρότερους, σε σχέση με τους μέχρι τώρα, όρους για τους προλετάριους. Η καπιταλιστική μηχανή δεν θα μπορούσε φυσικά να σταματήσει. Έτσι ο μαζικός εγκλεισμός δεν ίσχυσε για χιλιάδες εργαζόμενους, οι οποίοι συνέχισαν να δουλεύουν κανονικά, συνωστισμένοι και χωρίς μέτρα προστασίας ενώ επιβλήθηκε η συνέχιση των μαθημάτων και της εργασίας από το σπίτι σε χιλιάδες μαθητές και εργαζόμενες προκειμένου να μη χαθεί ούτε μέρα παραγωγικής εργασίας.

Στην περίπτωση της [τηλε]εκπαίδευσης, κάτι τέτοιο διαλύει την όποια δωρεάν παιδεία υπάρχει, αφού τα έξοδα (νοίκι, ρεύμα, νερό, έξοδα κτιριακής συντήρησης, τηλεφωνική σύνδεση, ίντερνετ, ηλεκτρονικός υπολογιστής) πληρώνονται από τις τσέπες μας. Τηλεκπαίδευση και τηλεργασία λοιπόν σημαίνει αυστηροποίηση και ορθολογικοποίηση της εργασίας, η οποία επιτυγχάνεται με διάφορους τρόπους: μέσω της απομόνωσης, δηλαδή της έλλειψης επαφής με τις συμφοιτήτριες-συναδέλφους μας· μέσω της (αυτό)πειθάρχησης με επιτήρηση από κάμερες και άλλα μέσα παρακολούθησης, τα οποία διευκολύνουν και την περαιτέρω αξιολόγησή μας (η οποία μάλιστα επιχειρείται να θεσμοθετηθεί πχ από το νομοσχέδιο Κεραμέως)· μέσω της εντατικοποίησης της εργασίας είτε με ενδιάμεσες προόδους και (σταδιακή) άρση του προαιρετικού χαρακτήρα της παρακολούθησης μαθημάτων είτε με επιμήκυνση της εργάσιμης μέρας, αφού θεωρούν ότι είμαστε διαρκώς διαθέσιμες για δουλειά με τη δικαιολογία ότι βρισκόμαστε διαρκώς σπίτι (η διά-

κρίση εργάσιμου-μη εργάσιμου χρόνου γίνεται πολύ θολή και το σπίτι μας ο χώρος όπου παράγουμε και πουλάμε την εργασιακή μας δύναμη).

Παράλληλα, η τηλεκπαίδευση συμβάλλει στην όλο και μεγαλύτερη εμπορευματοποίηση των μαθημάτων, ακολουθώντας την εμπορευματοποίηση της έρευνας και των περιουσιακών στοιχείων των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Τον δρόμο προς αυτήν την κατεύθυνση έχουν ήδη ανοίξει τα μεταπτυχιακά εξ αποστάσεως και τα διάφορα «πακέτα» διαδικτυακών μαθημάτων κατάρτισης. Επίσης, η τηλεκπαίδευση και το παράλληλο σφράγισμα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων συνεπάγονται και απώλειες σε κεκτημένα μας, όπως οι καταλήψεις πανεπιστημιακών χώρων (βλ. κτίριο Γκίνη) και οι κινηματικές υποδομές (βλ. κλείσιμο του server του espiv.net), ενώ αποτελούν μια ακόμη ευκαιρία για επίθεση στις βασικές μας ανάγκες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η νέα εγκύκλιος που διώχνει όλες τις φοιτήτριες και επιτρέπει τη διαμονή στις φοιτητικές εστίες μόνο σε όσους απαιτείται η φυσική τους παρουσία στα πλαίσια των ακαδημαϊκών τους υποχρεώσεων. Το επιχειρηματικό πανεπιστήμιο στα καλύτερά του! Τέλος, σαν να μην έφταναν όλα αυτά μαθητές και φοιτητές καλούμαστε να αξιολογηθούμε μέσω πανελληνίων και εξεταστικής –με πολλές εξετάσεις να διεξάγονται ηλεκτρονικά– καλούμαστε, δηλαδή, να πληρώσουμε με ένα ακόμη τρόπο τις συνέπειες της υγειονομικής-οικονομικής κρίσης.

Έτσι με αφορμή την «έκτακτη ανάγκη» ο μισθός μας –άμεσος και έμμεσος– μειώνεται, ενώ τα κέρδη των αφεντικών αυξάνονται. Από πλευράς μας αρνούμαστε την εντατικοποιημένη τηλεκπαίδευση/τηλεργασία και κάθε είδους αξιολόγηση που άρχισαν να μας επιβάλλουν το κράτος-εργοδότης και τα αφεντικά με αφορμή την πανδημία και στο πλαίσιο της «έκτακτης ανάγκης». Απέναντι στις νέες τεχνικές πειθάρχησης που αποτρέπουν την όποια συλλογικοποίησή μας, εμείς θα ερχόμαστε η μία σε επαφή με τον άλλον και θα οργανώνουμε συλλογικές αντιστάσεις.

<p>Κανένα μέτρο υποτίμησης της εργασιακής μας δύναμης</p> <p>Να αντισταθούμε στην κανονικοποίηση της εντατικοποιημένης τηλεργασίας/τηλεκπαίδευσης</p>	<p>Καμία αξιολόγηση</p> <p>Οι φοιτή(ρι)ες να περάσουν όλα τα μαθήματα</p> <p>Οι μαθή(ρι)ες να περάσουν σε όποια σχολή θέλουν</p>
---	---

Καλούμε στη **διαδήλωση** ενάντια στο νομοσχέδιο Κεραμέως την **Τρίτη 9/6** στα **Προπύλαια**. Προσυγκέντρωση πλατεία Κοραή στις **12**.

Καλούμε στη συνέλευση του **συντονιστικού** στη **Νομική** μετά την πορεία.

Μαθή(ρι)ες, φοιτή(ρι)ες, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενες στα πανεπιστήμια, διδακτορικοί σε τηλε-άρνηση
Ιούνιος 2020

Κάλεσμα σε μικροφωνική και ανοιχτή συνέλευση ενάντια στην τηλεκπαίδευση

Ο συντονισμός συλλογικοτήτων και ατόμων ενάντια στην τηλεκπαίδευση συστάθηκε στα μέσα Απρίλη, εν μέσω λοκντάουν, από μαθητές, φοιτήτριες, εκπαιδευτικούς, εργαζόμενους και άνεργες, με σκοπό την άρνηση της τηλεκπαίδευσης και την οργάνωση δράσεων εναντίον της.

Η τηλεκπαίδευση ή εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εφαρμόστηκε στο σύνολο των εκπαιδευτικών βαθμίδων κατά τη διάρκεια του λοκντάουν. Στην περίπτωση της τριτοβάθμιας, τα διαδικτυακά εκπαιδευτικά μέσα είχαν κερδίσει ήδη έδαφος, είτε αξιοποιούμενα υποβοηθητικά με τη μορφή της ασύγχρονης εκπαίδευσης, είτε σε πιο κεντρικό ρόλο με την παροχή εξ αποστάσεως μαθημάτων σε μεταπτυχιακά προγράμματα και ακόμα μέσω της καθιέρωσης των εμπορικά διατιθέμενων διαδικτυακών πανεπιστημιακών σεμιναρίων, ενώ για τις δύο πρώτες βαθμίδες το λοκντάουν δημιούργησε το κατάλληλο έδαφος για τη βίαιη εισαγωγή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Με το κλείσιμο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τη διακοπή της διαζώσης εκπαίδευσης η σχεδόν καθολική συμμετοχή καθηγητών, δασκάλων (ακόμα και νηπιαγωγών!), μαθητών/τριών και φοιτητών/τριών χωρίς καν να έχει νομοθετηθεί η τηλεκπαίδευση ως μέσο διδακτικής διαδικασίας έδωσε το άλλοθι στην κρατική διαχείριση να παρουσιάζεται η συμμετοχή μαθητριών/δασκάλων/καθηγητών στις πλατφόρμες ως τεράστια επιτυχία, αντίστοιχη

με αυτή της αντιμετώπισης του ιού. Η δική μας, όμως, εμπειρία αυτού τους μήνες, μας έδειξε ότι αυτή η ατομικιστική πρακτική συμβάλλει περαιτέρω στην εντατικοποίηση της εργασίας μας και στην επιτήρηση και πειθάρχησή μας. Ειδικά για όσους από εμάς είμαστε φοιτητές/τριες, το κλείσιμο των πανεπιστημιακών χώρων σήμαινε ότι δεν μπορούσαμε πια να συναντιόμαστε ή σήμαινε ακόμα το κλείσιμο των στεκιών μας, όπου είχαμε τη δυνατότητα να δημιουργούμε τη δική μας ανταγωνιστική δημόσια σφαίρα, να θέτουμε δηλαδή και να συζητάμε τα προβλήματα και τις ανάγκες μας από προληπτική σκοπιά. Η υλοποίηση της τηλεκπαίδευσης έπληξε, επομένως, σε μεγάλο βαθμό τη συλλογικοποίησή μας και συνέβαλε στην απομόνωσή μας και την αποδυνάμωση των αντιστάσεών μας. Οι εστιακοί φοιτητές και φοιτήτριες είναι αυτοί που δέχθηκαν την πιο σκληρή επίθεση, καθώς η διαμονή τους στις εστίες λόγω τηλεκπαίδευσης θεωρήθηκε περιττή και επιχειρήθηκε η εκδίωξή τους από αυτές. Τώρα που ξαφνικά έληξαν τα περιοριστικά στρατιωτικού τύπου μέτρα, μας ζητείται (τουλάχιστον στους φοιτητές) όχι απλά να δώσουμε εξετάσεις αλλά τηλεξετάσεις. Σε αυτή τη συνθήκη που το λοκντάουν εξαρτάται από οικονομικούς δείκτες και η αβεβαιότητα σε επίπεδο επιβίωσης είναι τεράστια –λόγω υγειονομικής ανασφάλειας και εργασιακής επισφάλειας– δεν θέλουμε να σηκώσουμε και το άγχος για να σώσουμε το

ήδη επεισοδιακό τρέχον εξάμηνο. Την ίδια στιγμή, οι μαθητές/τριες μπαίνουν στην εξοντωτική διαδικασία των πανελλαδικών εξετάσεων και το υπουργείο περνάει ένα νομοσχέδιο με το οποίο, εκτός του ότι στοιβάζει περισσότερους μαθητές/τριες ανά τάξη και εντατικοποιεί τις σπουδές τους, ξαναφέρει στο προσκήνιο την αξιολόγηση σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών, με το εργαλείο της εξ αποστάσεως να κάνει τα πράγματα πιο εύκολα.

Σε αυτή την αναδιάρθρωση της εκπαίδευσης με μέσο την τηλεκαπαίδευση στεκόμαστε ενάντιοι/ες. Αρνούμαστε τις κάμερες στα σπίτια, τα σχολεία και

τις σχολές μας. Αρνούμαστε τις τηλεεξετάσεις.

Καλούμε σε μικροφωνική που θα γίνει στην Α' ΦΕΠΑ την Κυριακή 31/5 στις 18.00 και στην οποία θα διαβαστούν και θα μοιραστούν κείμενα συλλογικότητας που συμμετέχουν στο συντονισμό.

Τρίτη 2/6 στις 17.00 καλούμε σε ανοιχτή συνέλευση ενάντια στην τηλεκαπαίδευση στο ταρατσάκι του common multiple, στο 2ο όροφο της Α' ΦΕΠΑ, Ούλλοφ Πάλημ.

μαθητές/τριες, φοιτήτριες/ές, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενες στα πανεπιστήμια, διδακτορικοί σε τηλε-άρνηση
Μάιος-Ιούνιος 2020

ΚΑΤΩ Η ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, Η ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΗΕΙΘΑΡΧΕΙΑ

Κατά τη διάρκεια του έτους 2019-2020 οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες έχουν υποστεί τεράστια ψυχολογικά και υψολογικά κρούση. Η τηλεκαπαίδευση και η τηλεργασία έχουν εντατικοποιήσει την κατάσταση και οι μαθητές/τριες έχουν υποστεί τεράστια ψυχολογικά και υψολογικά κρούση. Η τηλεκαπαίδευση και η τηλεργασία έχουν εντατικοποιήσει την κατάσταση και οι μαθητές/τριες έχουν υποστεί τεράστια ψυχολογικά και υψολογικά κρούση.

Καλούμε μέτρο υποτίμησης της εργασιτικής μας δύναμης. Όχι στην κανονικοποίηση της ελαττωματικότητας της τηλε-εργασίας/εκπαίδευσης.

Και οι αξιολογήσεις. Οι φοιτητές να περάσουν όλα τα μαθήματα. Οι καθηγητές να περάσουν με όποιον σχολικό μέλλον.

Μαθητές/τριες, φοιτήτριες/ές, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενες στα πανεπιστήμια, διδακτορικοί σε τηλε-άρνηση

ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ | ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ | ΝΕΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

ΣΗΜΑΙΝΟΥΝ:

- | Ατομοκεντρικές | Απομόνωση |
- | Διάλυση των συλλογικών διαδικασιών και αντιτάσεων |
- | Αξιολόγηση | Τράπεζα Θεμάτων |
- | Νέο Λοκκίο | Βάση του 10 |
- | Εντατικοποίηση | Επιτήρηση |
- | Επιχειρηματικό πανεπιστήμιο |
- | Μεγαλύτερο κόστος στις πλάτες μας |
- | Περιρροπή των κοινωνικών αναπαραγωγικών δαπανών |

ΟΧΙ ΔΕΝ ΘΑ ΠΑΡΟΥΜΕ!

Μαθητές/τριες, φοιτήτριες/ές, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενες στα πανεπιστήμια, διδακτορικοί σε τηλε-άρνηση

Φοιτητική έρευνα: έκανες τα τηλεμαθήματα σου;

Φοιτητική έρευνα

Τα αποτελέσματα της φοιτητικής έρευνας ήταν διαφωτιστικά ως προς τον βαθμό νομιμοποίησης της τηλεκαίδευσης μεταξύ των φοιτητ(ρι)ών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αν και περιορισμένη σε συμμετοχή η έρευνα (28 συμμετέχοντες, τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές) η συντριπτική πλειοψηφία αυτών που συμμετείχαν είχαν παρακολουθήσει τα πανεπιστημιακά εξ αποστάσεως μαθήματα (το 74%) παρόλο που η πλειονότητα τους διέκρινε προβλήματα σε αυτόν τον τρόπο παρακολούθησης (87.5%). Τα προβλήματα που κατέγραψαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες δεν ήταν μόνο σε σχέση με την έλλειψη ή και την ποιότητα της υλικοτεχνικής υποδομής είτε της δικής τους είτε των διδασκόντων/ουσών και την επάρκεια ή όχι του δικτύου. Αναφέρθηκαν κι άλλα πολλαπλά προβλήματα. Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποια από αυτά που διαβάσαμε στις απαντήσεις της εργατικής έρευνας:

- παραβίαση του ωραρίου από κάποιους/ες καθηγητές/τριες, καταστράτηγηση του προγράμματος και εντατικοποίηση των μαθημάτων με επιπλέον όγκο μελέτης με το πρόσχημα ότι δεν υπήρχε κάτι άλλο να κάνουν οι φοιτήτριες, λόγω της επιβολής του λοκντάουν και της απαγόρευσης κυκλοφορίας
- βαρεμάρα, ανία, διάσπαση προσοχής, έλλειψη μεταδοτικότητας λόγω του απρόσωπου χαρακτήρα της πα-

ρακολούθησης μιας διάλεξης από ένα μόνιτορ

- αυξημένος έλεγχος από πλευράς του διδάσκοντος και παραβίαση του προσωπικού χώρου
- αντικοινωνική λειτουργία της διαδικασίας-μονοπόληση του λόγου από τον διδάσκοντα

Αναφορικά με τον λόγο που παρακολούθησαν τα τηλεμαθήματα, παρά τα πολλαπλά προβλήματα και τα ελάχιστα πλεονεκτήματα που βρήκαν σε αυτά οι συμμετέχουσες, οι περισσότερες φοιτήτ(ρι)ες μίλησαν για την υποχρεωτικότητά τους, αλλιώς πρόβαλλαν και ως λόγο την ατομική τους επιδίωξη για την εξέλιξη και ολοκλήρωση των σπουδών τους («να μη χάσω το εξάμηνο»). Φάνηκε μάλιστα από τις απαντήσεις σχεδόν όλων, ότι η πλειονότητα των συμφοιτητ(ρι)ών τους παρακολούθησαν τα τηλεμαθήματα. Και μάλιστα η όποια συνεργασία μεταξύ τους υπήρξε μόνο στο πεδίο της καταγραφής των τηλεπαραδόσεων ή της οργάνωσης ομαδικών αντιγραφών στις τηλεξετάσεις και όχι στο πεδίο της άρνησης της τηλεκαίδευσης. Παρόλο που τη συμμόρφωσή τους στην τηλεκαίδευση οι φοιτητές απάντησαν σαφώς ότι θα προτιμούσαν την κατοχύρωση του εξαμήνου (με 5άρι) από τη συμμετοχή τους σε κάποιο είδος εξετάσεων (τηλε ή δια ζώσης). Δυστυχώς όμως το σπάσιμο της συλλογικοποίησης με το κλείσιμο και σφράγισμα των πανεπιστημιακών χώρων άφησε αμήχανους τους φοιτητές και τις

φοιτήτριες, χωρίς κάποιο εργαλείο συλλογικής πάλης κι έτσι αδύναμους μπροστά σε αυτή τη νέα συνθήκη.

Ακολουθεί μια φόρμα με τα ερωτήματα που έθεσε η φοιτητική έρευνα και ενδεικτικά οι απαντήσεις σε ένα ερωτηματολόγιο.

Έκανες τα τηλεμαθήματά σου; Φοιτητική έρευνα

Η συνέλευση ενάντια στη Βιοεξουσία & την Κλεισούρα ξεκινά αυτή την κινηματική έρευνα για να αποκτήσει μια σαφέστερη εικόνα για το πώς λειτούργησε η συγκυρία της πανδημίας ως προς την περαιτέρω επιβολή και νομιμοποίηση της τηλεκπαίδευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και μια απάντηση στο γιατί αυτή νομιμοποιείται σε τέτοιο βαθμό.

Το ερωτηματολόγιο θα σου πάρει πολύ λίγο για να το συμπληρώσεις.

Με τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορέσουμε να επεξεργαστούμε τα επόμενα βήματά μας στους συλλογικούς αγώνες ενάντια στη νέα ατομικοποιημένη πραγματικότητα που μας ετοιμάζουν. Ζητάμε το e-mail σου όχι για να σε σπαμάρουμε, ούτε για να σου στείλουμε υλικό [εκτός αν το ζητήσεις], απλά για να έχει εγκυρότητα η έρευνα.

Αν όμως εξακολουθείς να διστάζεις δώσε ένα πηλαστό

*Τι έκανες ως φοιτητής/τρια από τη στιγμή [από τις 11 του Μάρτη] που επιβλήθηκε η καραντίνα και κατά τη διάρκειά της; Παρακολούθησες μαθήματα εξ αποστάσεως;**

Ναι

Αν ναι, μπορείς να εξηγήσεις σύντομα γιατί;

Γίνονταν εργαστήρια με υποχρεωτική παρακολούθηση (παρουσίες) καθώς και μαθήματα που δίνονταν οδηγίες για την εκπόνηση υποχρεωτικών εργασιών.

Αν παρακολούθησες μαθήματα, πώς σου φάνηκαν σε σχέση με τα δια ζώσης;

Αντιμετώπισες προβλήματα

Πες σύντομα κάποια προβλήματα ή κάποια πλεονεκτήματα.

Πολλά τεχνικά προβλήματα: κόλληγε ο υπολογιστής, το ίντερνετ (φοιτητών/τριών και καθηγητών/τριών), δυσκολία συγκέντρωσης. Προσωπικά δεν διαθέτω ίντερνετ στο φοιτητικό μου σπίτι και τα μαθήματα μετά την καραντίνα ήταν αδύνατον να τα παρακολουθήσω.

Ποια η συμμετοχή των συμφοιτητών σου στα μαθήματα που παρακολούθησες εξ αποστάσεως; (τοίς εκατό ή πόσοι στους πόσους)

9/10

Ποια η στάση των καθηγητών σου απέναντι στην τηλεκπαίδευση; Ποια πλεονεκτήματα είδαν και ποια προβλήματα αντιμετώπισαν αυτοί από τη δική τους πλευρά;

Ελληνίπς υλικοτεχνική υποδομή στα πανεπιστήμια, περισσότερες ώρες εργασίας προκειμένου να προετοιμάσουν βίντεο με τις διαλέξεις ή πραγματοποιούσαν διπλά μαθήματα διότι δεν χωρούσαν όλοι και όλες στην πλατφόρμα. Όσο για τη στάση των καθηγη-

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 5

τών: υπήρχαν υποστηρικτές και των δύο απόψεων.

Θα μπορούσες να πεις ότι η τηλεκπαίδευση αποτέλεσε μια ατομική λύση για σένα, μια ατομική ευκαιρία δηλαδή ώστε να τελειώνεις με τις σπουδές σου χωρίς περιττές καθυστερήσεις εν μέσω πανδημίας;

Ναι

Όχι

Αν όχι, τι κινήσεις έκανες εναντίον της συνθήκης αυτής;

Πέρα από την αποστολή ιμειλ σε καθηγητή για να μην πραγματοποιηθούν μαθήματα σαββατοκύριακο δεν έκανα καμία άλλη ενέργεια.

Αν ναι, για πόσο καιρό θα ήσουν διατεθειμένη/ος να συνεχίσεις να κάνεις τηλεκπαίδευση;

[Δεν απαντήθηκε]

Θεωρείς ότι δεν θα έπρεπε να νομιμοποιηθεί η περίοδος της καραντίνας /τηλεκπαίδευσμε τη διεξαγωγή εξετάσεων και ότι επομένως θα έπρεπε να κατοχυρωθούν τα μαθήματα χωρίς εξετάσεις;

Ακόμα κι αν κατοχύρωση σήμαινε απλά η βάση του 5;

Ναι

Θα ήσουν διατεθειμένη/ος να κάνεις ακόμα και τηλεξετάσεις προκειμένου να περάσεις τα μαθήματα;

Ναι

Θεωρείς ότι υπάρχει αναγκαιότητα ενός κινήματος ενάντια στην τηλεκπαίδευση και τις τηλεξετάσεις;

Ναι

Αν ναι, με ποιους όρους πιστεύεις ότι πρέπει να δημιουργηθεί;

Από τους φοιτητές ιδανικά θα ήθελα εμείς να έχουμε λόγο για τις σπουδές μας και όχι η πρυτανεία και όποιος άλλος με πέντε δαπίτες που πάνε και τους γλύφουν και οι υπόλοιποι κάνουν δημοσκοπήσεις στο φέσμπουκ.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΟ 6

Δύο εισηγήσεις στα μαθήματα αυτομόρφωσης*

6.1 Η προϊστορία της τηλεργασίας και της εκ περιτροπής εργασίας

Παρότι η τηλεργασία (συμπεριλαμβανομένης της τηλεεκπαίδευσης) και η εκ περιτροπής εργασία (με τους συνακόλουθα πετσοκομένους μισθούς) αποτελούν την αιχμή του δόρατος της πρόσφατης επίθεσης που μετασχηματίζει βίαια τους όρους υπό τους οποίους υπάγεται η εργασία στο κεφάλαιο (βλ. μείωση άμεσου κι έμμεσου μισθού, αύξηση της παραγωγικότητας και της έντασης της εργασιακής διαδικασίας, περαιτέρω αξιολόγηση/ποσοτικοποίηση/ επιτήρηση αυτής κλπ.), αυτές δεν έπεσαν από τον ουρανό: εδώ και χρόνια το πολιτικό προσωπικό του κεφαλαίου αποτυπώνει στο θεσμικό δίκαιο με μεθοδικό τρόπο την άθλια εργασιακή πραγματικότητα που βιώνουμε στο πετσί μας – και συνάμα κάθε νέα επίθεσή του προετοιμάζει το έδαφος για την επόμενη.

Εάν, επομένως, επιλέγουμε να ασχοληθούμε με την απόπειρα αναδιάρθρωσης της εργασίας εν μέσω της τωρινής κατάστασης εξαιρέσης εξ αφορμής της πανδημίας του κορονοϊού, είναι για να αναδείξουμε τη συνέχεια των πολιτικών που εφαρμόζουν οι καπιταλιστές με φόντο τη διαρκή κρίση κοινωνικής αναπαραγωγής που μαίνεται μέσα από ένα πλήθος διακριτών φάσεων κοντά 50 χρόνια τώρα σε διεθνές επίπεδο· και την ανεπάρκεια των δικών μας αγώνων να συγκροτήσουν μια πραγματική, δηλαδή πολυεπίπεδη και πολύμορφη, προληταριακή κοινότητα έμπρακτης κριτικής αυτών των πολιτικών.

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η πρώτη, μάλλον δειλή σε σχέση με όσα ζήσαμε πρόσφατα με πρόσχημα την πανδημία του κορονοϊού –και μάλλον θα ξαναζήσουμε στο μέλλον–, προσπάθεια ρύθμισης της τηλεργασίας στην εγχώρια αγορά εργασίας έλαβε χώρα με τον Ν. 2639/1998. Σε αυτόν δηλώνεται ότι «η συμφωνία μεταξύ εργοδότη και απασχολούμενου για παροχή υπηρεσιών ή έργου, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, ιδίως στις περιπτώσεις αμοιβής κατά μο-

* Σημ. Πέρα από τις υποσημειώσεις που υπήρχαν στο αρχικό κείμενο της εισήγησης, κρίναμε σημαντικό να προστεθούν και άλλες ώστε αυτό να επικαιροποιηθεί βάσει των εξελίξεων που ακολούθησαν το μάθημα αυτομόρφωσης. Χάριν ευκολίας διατηρήσαμε ενιαία αρίθμηση σε όλες –αρχικές και μεταγενέστερες– τις υποσημειώσεις. Πιστεύουμε ότι αυτό θα διευκολύνει την σημερινή αναγνώστριά.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6

νάδα εργασίας (φασόν), τηλε-εργασίας, κατ' οίκον απασχόλησης, τεκμαίρεται ότι υποκρύπτει σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, εφόσον η εργασία παρέχεται αυτοπροσώπως, αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο στον ίδιο εργοδότη για εννέα (9) συνεχείς μήνες», ενώ ταυτόχρονα ορίζονται ο τύπος και οι προθεσμίες σύναψης μιας τέτοιας σύμβασης.¹

Λίγα μόλις χρόνια αργότερα, η ευρωπαϊκή συμφωνία «Πλαίσιο για την τηλε-εργασία» ενσωματώθηκε ως παράρτημα στην «Εθνική Συλλογική Σύμβαση για την περίοδο 2006-7», εισάγοντας έτσι στο ελληνικό εργατικό δίκαιο τους κεντρικούς, σε επίπεδο ΕΕ, σχεδιασμούς όσον αφορά την επισφαλειοποίηση της μισθωτής εργασίας. Σύμφωνα με το παράρτημα αυτό, το οποίο έκτοτε αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα όλων των μετέπειτα ΕΓΣΣΕ, η τηλεεργασία αποτελεί «*μια μορφή οργάνωσης ή/και εκτέλεσης εργασίας που χρησιμοποιεί τεχνολογίες πληροφορικής βάσει μιας σύμβασης ή σχέσης εργασίας, όπου μια εργασία η οποία θα μπορούσε να εκτελεστεί στις εγκαταστάσεις του εργοδότη εκτελείται, σε τακτική βάση, εκτός αυτών των εγκαταστάσεων*».

Το επόμενο σημαντικό βήμα έλαβε χώρα στα χρόνια της εφαρμογής βίαιων πολιτικών λιτότητας και γενικευμένης υποτίμησης της εγχώριας εργασιακής δύναμης. Το νομοθετικό πλαίσιο εφαρμογής της τηλεεργασίας εξειδικεύτηκε περαιτέρω με το άρθρο 5 (που είχε τον πραγματικά ευφάνταστο τίτλο «Εγγυήσεις για την εργασιακή ασφάλεια και άλλες διατάξεις») του νόμου 3846/2010. Ειδικότερα, στο άρθρο αυτό επισημαίνεται ότι:

«αν κανονική εργασία μετατρέπεται σε τηλε-εργασία, καθορίζεται στη συμφωνία αυτή μια περίοδος προσαρμογής τριών (3) μηνών, κατά την οποία οποιοδήποτε από τα μέρη, μετά από τήρηση προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών, μπορεί να θέσει τέλος στην τηλε-εργασία και ο μισθωτός να επιστρέψει στην εργασία του σε αντίστοιχη θέση με αυτήν που κατείχε». [δική μας η έμφαση]

Σύμφωνα με το ως άνω θεσμικό πλαίσιο, επομένως, η τηλεεργασία έχει **ακόμη** (τυπικά τουλάχιστον) **συναινετικό χαρακτήρα** και μπορεί να αποτελεί μέρος της αρχικής περιγραφής της θέσης εργασίας του εργαζομένου ή, ενδεχομένως, να υπάρξει σχετική συμφωνία εκ των υστέρων. Παράλληλα, οι οικονομικές ή άλλες υποχρεώσεις του εργοδότη καθορίζονται ρητά: **«Ο εργοδότης αναλαμβάνει σε κάθε περίπτωση το κόστος που προκαλείται στον μισθωτό από τη μορφή αυτή εργασίας και ειδικότερα των τηλεπικοινωνιών. Παρέχει στον μισθωτό τεχνική υποστήριξη για την παροχή της εργασίας του και αναλαμβάνει να αποκαταστήσει τις δαπάνες επισκευής των συσκευών που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεσή της ή να τις αντικαταστήσει σε περίπτωση βλάβης. Η υποχρέωση αυτή αφορά και στις συσκευές που ανήκουν**

Τηλεεργασία σημαίνει απομόνωση και εξόντωση εργαζομένων με το λιγότερο κόστος για τα αφεντικά

1. Ο εν λόγω νόμος, παρεμπιπτόντως, προβλέπει τα διαβόητα τοπικά σύμφωνα απασχόλησης (άρθρο 4), ενώ εξειδικεύει περαιτέρω τον κομβικό, από πολλές απόψεις Ν. 1892/1990, όσον αφορά τη μερική απασχόληση (άρθρο 2) και τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας (άρθρο 3).

στον μισθωτό, εκτός εάν στη σύμβαση ή στη σχέση εργασίας ορίζεται διαφορετικά. Στη σύμβαση ή στη σχέση εργασίας ορίζεται ο τρόπος χρηματικής αποκατάστασης εκ μέρους του εργοδότη της χρησιμοποίησης του οικιακού χώρου εργασίας του μισθωτού. Με συλλογικές συμβάσεις προσδιορίζονται επίσης ειδικότερα πλαίσια για τη ρύθμιση του ίδιου ζητήματος». [δική μας η έμφαση] Όπως θα δούμε ευθύς πιο μετά, οι παραπάνω εργοδοτικές «υποχρεώσεις» πήγαν περίπατο την περίοδο του λοκντάουν.

Με την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου 11/2020 της 11ης Μαρτίου, η οποία πρόσφατα κυρώθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 4682/2020, οι όποιοι νομικοί ή άλλοι περιορισμοί του πρόσφατου παρελθόντος αίρονται και συνακόλουθα αυτή, η έως τότε περιθωριακή μορφή εργασίας, γιγαντώνεται, χάρη και στο λοκντάουν που επιβλήθηκε. Πιο συγκεκριμένα, ορίζεται με τον πλέον ξεκάθαρο τρόπο ότι «**ο εργοδότης δύναται με απόφασή του να καθορίζει ότι η εργασία που παρέχεται από τον εργαζόμενο στον προβλεπόμενο από την ατομική σύμβαση τόπο εργασίας, θα πραγματοποιείται με το σύστημα της εξ αποστάσεως εργασίας. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγείας μπορεί να παρατείνεται ο χρόνος εφαρμογής του κατά τα ανωτέρω έκτακτου και προσωρινού μέτρου**». [δική μας η έμφαση]

Συνεπώς, **όχι μόνο ενισχύεται κατά αδιαφιλονίκητο τρόπο το διευθυντικό δικαίωμα επιβολής της τηλεργασίας**, αλλά ταυτόχρονα προβλέπεται, δίχως μάλιστα να προσδιορίζονται οι αντίστοιχες προϋποθέσεις, η **παράταση** του μέτρου με καταληκτική ημερομηνία ισχύος την 31η Μαΐου 2020, κλείνοντας το μάτι στις εργοδοτικές ενώσεις που καιρό τώρα καθοβλίζουν την μονιμοποίηση της υφιστάμενης «προσωρινής» νομοθεσίας που σχετίζεται με τη συγκεκριμένη μορφή οργάνωσης της εργασίας – παρότι αυτή ακόμη δεν αφορά παρά μικρό κομμάτι των μισθωτών.² Πράγματι, όπως ακριβώς οι συνθήκες «έκτακτης» δημοσιονομικής ανάγκης το 2010 άνοιξαν τον δρόμο (μεταξύ πολλών άλλων) για την πιο ευρεία υιοθέτηση της τηλεργασίας, έτσι και οι αντίστοιχες «έκτακτες» συνθήκες υγειονομικής (υποτίθεται) ανάγκης και γενικευμένου μενουμπεσιτισμού παρέχουν το πλέον ευνοϊκό περιβάλλον προκειμένου τα «έκτακτα μέτρα» να λάβουν εν τέλει μόνιμο χαρακτήρα. Μάλιστα, δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες επιχειρήσεις, όπως πχ. η Teleperformance, έσπευσαν όχι μόνο να εφαρμόσουν το μέτρο –«απαντώντας» στους αγώνες των ίδιων των εργαζομένων που επικαλούνταν απουσία μέτρων υγειονομικής προστασίας στην επιχείρηση– αλλά και να παραβούν την ισχύουσα νομοθεσία, προκειμένου να μετακυλίσουν το κόστος της τηλεργασίας στους ίδιους τους εργαζομένους τους –τουλάχιστον σε όσους «τυχερούς» αμοιβόνταν με μισθό μεγαλύτερο από τον κατώτερο.³

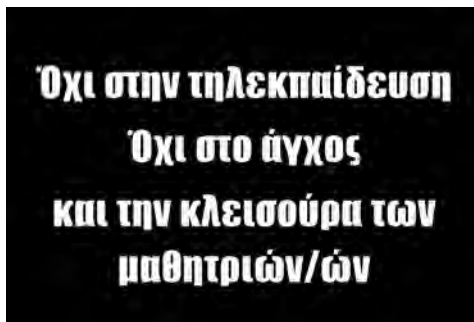
2. Σύμφωνα με σχετική μελέτη του ΣΕΒ, πέρα από (μεγαλο)στελέχη, με τηλεργασία εργάζονται κυρίως εκπαιδευτικοί του ιδιωτικού τομέα, σημείο που πρέπει να κρατήσει ο αναγνώστης όσο διαβάζει τις παρακάτω σελίδες. Βλ. ΣΕΒ, *Τηλε-εργασία: ευκαιρία για πιο παραγωγικές επιχειρήσεις και καλύτερη ζωή για τους εργαζόμενους (specialreport)*, 2 Μαΐου 2020.

3. Βλ. Εφημερίδα των Συντακτών, «Τηλε-εργασία με καθυστέρηση, μη τήρηση καραντίνας και webcam στα σπίτια», 3 Μαΐου 2020. Στις συμβάσεις τηλεργασίας προβλέπονταν, επίσης, κατ' οίκον έλεγχοι από επιθεωρητές της εταιρείας...

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6

Και όχι μόνο αυτό. Το «Σχέδιο σταδιακής αποκλιμάκωσης περιοριστικών μέτρων» που ανακοινώθηκε στις 28 Απριλίου 2020, προέβλεπε τη δυνατότητα γενίκευσης του μέτρου της τηλεργασίας σε ποσοστό έως 70% του συνόλου του προσωπικού κάθε επιχείρησης για τον Μάιο,⁴ προς ικανοποίηση του ΣΕΒ, ο οποίος βλέπει στην διεύρυνση του μέτρου της τηλεργασίας, το οποίο μέχρι

την επιβολή του ροκντάουν αντιστοιχούσε σε μόλις 5% του συνόλου των μισθωτών (1,7% κατ' οίκον τηλεργασία και 3,3% κινητή),⁵ το δραστικό αντίδοτο –έστω και όχι σε όλους τους τομείς– στην παρατηρούμενη, τα τελευταία χρόνια, πτώση της παραγωγικότητάς της εργασίας: **«Η ενίσχυση της τηλε-εργασίας αποτελεί άλληλωστε σημαντικό παράγοντα για την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας που στη χώρα μας σημείωσε πτώση κατά 12% στα χρόνια της κρίσης».**⁶ [δική μας η έμφαση] Ταυτόχρονα, **«η τηλε-εργασία, ειδικά όταν εφαρμοστεί ευρέως, συμβάλλει στη μείωση των λειτουργικών εξόδων, και επιτρέπει την αναδιοργάνωση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης (πχ. κατάργηση ατομικών θέσεων και εφαρμογή hot-desking)».**⁷ [δική μας η έμφαση]

Η τηλεργασία/τηλεκπαίδευση στο εγχώριο εκπαιδευτικό σύστημα

Ιδιαίτερης σημασίας, τόσο για υλικούς, στον βαθμό που μπόρεσε να λειτουργήσει στην πράξη, όσο και για ιδεολογικούς λόγους υπήρξε η άτυπη –εν τη απουσία σχετικής νομοθετικής πρόβλεψης– τηλεργασία των εκπαιδευτικών – και στις

4. Ακριβή, πάντως, στοιχεία σχετικά με την τωρινή έκταση της τηλεργασίας δεν έχουν ανακοινωθεί, πέρα από κάποιες γενικόλογες αναφορές στην 2^η και 3^η Έκθεση Κυβερνητικής Επιτροπής, που δημοσιεύθηκαν στις 29 Μαΐου και 9 Ιουνίου αντίστοιχα, ότι «ένα σημαντικό κομμάτι της τηλε-εργασίας παρέμεινε σε ισχύ». Εννοείται, ότι το μέτρο πήρε παράταση: με τον Ν. 4727/2020 [«Κώδικας Ψηφιακής Διακυβέρνησης (Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024)-Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις»] επιτράπηκε η επιβολή της τηλεργασίας στο 40% του προσωπικού που δύναται να εργαστεί από απόσταση. Το μέτρο αφορούσε αρχικά εργαζομένους στην περιφέρεια Αττικής και είχε ισχύ έως τις 31/10/2020 τόσο για τον δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό τομέα. Νέα παράταση, δόθηκε αμέσως μετά για όλο τον Νοέμβριο, αυξάνοντας παράλληλα τόσο το εύρος (ουσιαστικά στην μισή χώρα) όσο και το επιτρεπόμενο ποσοστό των τηλεργαζόμενων στο τουλάχιστον 50% του συνόλου της επιχείρησης. Με την επιβολή του δεύτερου ροκντάουν, το μέτρο αφενός γενικεύτηκε αφετέρου εξακολουθεί να ισχύει.

5. ΣΕΒ, ό.π. Το αντίστοιχο ποσοστό των τακτικά τηλεργαζόμενων στην ΕΕ-28 είναι 8,3%. As σημειωθεί ότι σε χώρες με ισχυρό βιομηχανικό τομέα το ποσοστό των τακτικά τηλεργαζόμενων είναι επίσης χαμηλό (πχ. 2,8% στην Γερμανία και 1,6% στην Ιταλία).

6. Ό.π.

7. Ό.π.

τρεις βαθμίδες του εγχώριου εκπαιδευτικού συστήματος, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.⁸ Σίγουρα αξίζει, επομένως, να σταθούμε λίγο παραπάνω στο σημείο αυτό.

Αφετηρία αποτελεί ο Ν. 2083/1992 («Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης», γνωστός επίσης και ως «νόμος Σουφλιά»), με τον οποίο τροποποιήθηκαν οι παλιότεροι Ν. 1268/1982 («Για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων») και Ν. 1824/1988 («Ρύθμιση θεμάτων εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις»). Σύμφωνα με το άρθρο 27, ιδρύεται το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), το οποίο «έχει ως αποστολή τη **συνεχή επιμόρφωση και μετεκπαίδευση των πολιτών και αναφέρεται σε μορφές εκπαίδευσης που δεν απαιτούν αναγκάως συνεχή παρακολούθηση και πραγματοποίηση φροντιστηριακών ή εργαστηριακών ασκήσεων, μπορούν δε ενδεχομένως να παρέχονται και με τη χρησιμοποίηση των σύγχρονων τεχνικών μέσων επικοινωνίας ή ενημέρωσης**». [δική μας η έμφαση] Η παραπάνω διατύπωση, εμπλουτίζεται περαιτέρω με το 7^ο άρθρο του Ν. 2552/1997 («Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις»): «**Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση βασίζεται στην ανάπτυξη κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού, κατάλληλων μεθόδων για τη μετάδοση της γνώσης από απόσταση, πληροφοριακού υλικού, καθώς και εντύπων και μεθόδων συνεχούς αξιολόγησης των φοιτητών**». [δική μας η έμφαση]

Η συνέχεια ήταν καταγιστική, τουλάχιστον όσον αφορά την επί πληρωμή παροχή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης – ή δια βίου μάθησης/κατάρτισης σύμφωνα με την τρέχουσα ορολογία. Ο Ν. 3369/2005 («Συστηματικοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις») εισάγει τα λεγόμενα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης στα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης (άρθρο 9), ενώ σύμφωνα με τον Ν. 3391/2005 ιδρύεται το Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας (ΔΙ.ΠΑ.Ε.) στο οποίο προβλέπεται διδασκαλία από απόσταση. Ο Ν. 3879/2010 («Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις») ενσωματώνει τις «νέες τεχνολογίες» στα προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης ενηλίκων (άρθρο 6).⁹ Χρήση των νέων τεχνολογιών προβλέπεται και από την ΚΥΠ Β2/23076/24-2-2011 (ΦΕΚ 433/Β/17-3-2011), που δημοσιεύεται στις 17 Μαρτίου 2011 ως ένα νέο όπλο ενάντια στις φοιτητικές καταλήψεις και στη δυνατότητα φυσικής παρουσίας φοιτητ(ρι)ών στις συνεδριάσεις των οργάνων διοίκησης των σχολών (βλ. δυνατότητα χρήσης τηλεδιάσκεψης κατά τη συνεδρίαση πανεπιστημιακών συλλογικών διοικητικών οργάνων).¹⁰

8. Όπως έχουμε δείξει και στον πρόλογο της παρούσας έκδοσης, με τον Ν. 4722/2020 το εν λόγω νομοθετικό «κενό» διευθετήθηκε.

9. Για όποιον ενδεχομένως είχε την απορία, σε αυτόν τον νόμο εντοπίζονται οι πρόδρομοι της τηλεκατάρτισης τύπου «Σκόιη Ελλικικού Προσθέσεις και Ελέγχου Λοιμώθηκαν».

10. Από εκεί αντέγραψε την ιδέα η Κεραμέως προσπαθώντας (βλ. ΦΕΚ 4264/Β/30.09.2020) να σπάσει τις καταλήψεις σχολείων που ξέσπασαν ενάντια στο στρίμωγμα των μαθητών στα σχολικά κλουβιά και την υποχρεωτική χρήση μάσκας, επιβάλλοντας την τηλεεκπαίδευση στους μαθητές των υπό κατάληψη σχολείων, όπως και τις τηλε-απουσίες όλων όσων (καταληψιών) δεν συμμετάσχουν – απουσίες που επηρεάζουν την αναγραφόμενη, πλέον, «διαγωγή»: οι νέες τεχνολογίες ως μέσο απεργασίας και εκδικητικής τιμωρίας! Η αντίδραση της ΟΛΜΕ ήταν η αναμενόμενη: έχοντας βάλει πλάτη στην τηλεεκπαίδευση την κρίσιμη περίοδο του λοκντάουν, ανακοίνωσε την αντίθεσή της στην χρήση της, κηρύσσοντας απεργία/αποχή από αυτήν, **μόνο**

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6

Η επίθεση συνεχίζεται με υπουργό παιδείας την Διαμαντοπούλου και τον Ν. 4009/2011 («Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων»), στον οποίο προεικονίζονται οι απόπειρες περαιτέρω ορθολογικοποίησης και επιχειρηματοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω συγχωνεύσεων, κατατμήσεων ή και καταργήσεων πανεπιστημιακών σχολών (άρθρο 7), ενώ συγχρόνως «τα Α.Ε.Ι. μπορούν να οργανώνουν τα προγράμματα δια βίου μάθησης και με μεθόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» (άρθρο 43). Πλέον, η δυνατότητα παροχής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης/δια βίου μάθησης αγκαλιάζει το σύνολο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο της δημόσιας όσο και της ιδιωτικής.

Έχοντας αυτό ως δεδομένο το ενδιαφέρον των αφεντικών στρέφεται στην αύξηση της «ποσότητας» της παρεχόμενης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Με τον Ν. 4186/2013 ρυθμίζονται μια σειρά ζητημάτων της λεγόμενης δημόσιας ή ιδιωτικής «μη τυπικής εκπαίδευσης» (Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης· Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, τα οποία αφορούν αποφοίτους της τυπικής μη υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τύπου Γ.Ε.Λ. και Ε.Π.Α.Λ.· Κέντρα Δια Βίου Μάθησης· Κολλέγια, βλ. άρθρο 17) και του ΕΑΠ (άρθρο 37): και για τις δύο επιμέρους βαθμίδες στον νόμο τονίζεται η σημασία της τηλεεκπαίδευσης.¹¹ Παράλληλα, επιχειρείται η αποκέντρωση του θεσμού της δια βίου μάθησης, μέσω της ίδρυσης αντίστοιχων διευθύνσεων σε κάθε περιφερειακή ενότητα με στόχο την «εξειδίκευση της εθνικής πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης στο επίπεδο της κατά τόπον και καθ' ύλην αρμοδιότητας» (άρθρο 26).¹²

Ο Ν. 4485/2017 («Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις») ορίζει με τον πλέον ξεκάθαρο τρόπο ως σκοπό της λειτουργίας των Α.Ε.Ι. «τη δια βίου μάθηση με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, περιλαμβανομένης και της διδασκαλίας από απόσταση, με βάση την επιστημονική και τεχνολογική έρευνα στο ανώτερο επίπεδο ποιότητας σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα κριτήρια» (άρθρο 4) και ότι αυτή (η εξ αποστάσεως διδασκαλία) δεν δύναται να αφορά ποσοστό μεγαλύτερο του 35% των μεταπτυχιακών

στα υπό κατάληψη σχολεία, νομιμοποιώντας την έτσι ακόμη περισσότερο σε όλα τα υπόλοιπα. Το πιο τραγικό όμως κομμάτι αυτής της επιχείρησης πειθάρχησης των καταληψιών δεν ήταν η επιλεκτική ευαισθησία της ΟΛΜΕ απέναντι στην πειθαρχική χρήση της τηλεεκπαίδευσης, αλλά το γεγονός ότι πολλοί εκπαιδευτικοί πήραν τις μετρητοίς τον ρόλο τους κι έβαλαν τηλεαπουσίες!

11. Μάλιστα, όσον αφορά ειδικά τους φοιτητές του ΕΑΠ ο νόμος ρητά ορίζει ότι αυτοί θα επωμίζονται όλο το κόστος της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης: «**οι φοιτητές επιβαρύνονται για την απόκτηση του απαραίτητου εκπαιδευτικού, πληροφοριακού και υλικού αξιολόγησης και συμμετέχουν στις ιδιαίτερες δαπάνες επικοινωνίας, που συνδέονται με την εφαρμογή του συστήματος της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης**». [δική μας η έμφαση] Το ίδιο προφανώς, εκ των πραγμάτων, ίσχυε για τους καταρτιζόμενους μέσω προγραμμάτων ιδιωτικής μη τυπικής εκπαίδευσης.

12. Η σημασία ενός τέτοιου εποπτικού και οργανωτικού προσανατολισμού, σε περιφερειακό πλέον επίπεδο, επιβεβαιώνεται ακόμη παραπάνω στις ημέρες μας όπου η κρατική διαχείριση της πανδημίας προσανατολίζεται, όχι κατ' ανάγκην σε γενικευμένα, αλλά σε επιμέρους, τοπικά αποκντάουν.

μαθημάτων (το ποσοστό αυτό με το Ν. 4559/2018 γίνεται 50% για το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και το Ιόνιο Πανεπιστήμιο). Ως αποτέλεσμα, ένα χρόνο αργότερα, βάσει του Ν. 4557/2018, συμπληρώνεται το αντίστοιχο άρθρο του Ν. 3879/2010 ώστε, πλέον, η **«συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση»** να αφορά την **«κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού που συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν από τα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή μη τυπικής εκπαίδευσης ή από επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη»**. [δική μας η έμφαση]

Είδαμε παραπάνω ότι όσον αφορά τα πανεπιστήμια, η νομοθεσία ορίζει (ακόμη) ότι η εφαρμογή του συστήματος της τηλεεκπαίδευσης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 35% των μεταπτυχιακών μαθημάτων, ποσοστό ιδιαίτερα χαμηλό. Το πρώτο βήμα για την απελευθέρωση της τηλεεκπαίδευσης από αντίστοιχα όρια, αρχικά για το ΔΙ.ΠΑ.Ε, έγινε με τον «νόμο Γαβρόγλου», τον Ν. 4610/2019 («Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις»), στον οποίο δηλώνεται ότι **«για τη διδασκαλία των θεωρητικών μαθημάτων, ακολουθείται η μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εξ ολοκλήρου ή σε κάθε περίπτωση σε ποσοστό πάνω από ογδόντα τοις εκατό (80%) με την ανάπτυξη και αξιοποίηση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και μεθόδων διδασκαλίας, με δυνατότητα διεξαγωγής και ομαδικών συμβουλευτικών συναντήσεων»**. [δική μας η έμφαση] Είναι, νομίζουμε, προφανές πως οι μελλοντικές νομοθετικές προβλέψεις θα κινηθούν προς την ίδια κατεύθυνση.

Με τον ίδιο νόμο, επίσης, προβλέπεται η ίδρυση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Ανάπτυξης (Ι.Ε.Ε.Α) εντός του ΔΙ.ΠΑ.Ε., που αντικείμενό του είναι **«α) η μελέτη και εφαρμογή κατάλληλων μεθόδων ηλεκτρονικής μάθησης, η εξ αποστάσεως διδασκαλία και η εν γένει χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στην εκπαίδευση, καθώς και η οργάνωση σχετικών ενεργειών διάχυσης, και β) η μελέτη των χαρακτηριστικών και της ποιότητας των προγραμμάτων σπουδών που παρέχονται με εξ αποστάσεως διδασκαλία»** (άρθρο 5). Ιδρύεται, συγχρόνως, το Εθνικό Κέντρο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (Ε.Κ.ΕΠ.Ε.), μια ανεξάρτητη, ακαδημαϊκή μονάδα του Ε.Α.Π., που ως ερευνητικό στόχο έχει να **«καταγράψει, αναπτύσσει και τεκμηριώνει καινοτόμες μεθόδους, καλές πρακτικές και τεχνογνωσία σε θέματα εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού διά ζωής και εξ αποστάσεως»**, δηλαδή να αναλάβει την διά βίου κατάρτιση των εκπαιδευτικών, σε θέματα χρήσης νέων τεχνολογιών και (τηλε)εκπαίδευσης, καθώς και να **«συμβάλλεται με άλλα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, με εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς φορείς που ανήκουν στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, καθώς και με διεθνείς οργανισμούς, και παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες στα ως άνω ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης και στους άνω φορείς»** (άρθρο 240). [δική μας η έμφαση]

Ενώ, λοιπόν, το κράτος εξοπλίζει μεθοδικά το οπλοστάσιό του με ινστιτούτα

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6

και ιδρύματα ανάπτυξης «καινοτόμων» μεθόδων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης,¹³ η άμεση κι επιθετική πολιτική οριζόντιου λοκντάουν την οποία αυτό επέλεξε την άνοιξη του 2020, προσβλήνοντας στις όσο το δυνατόν λιγότερες απώλειες της εγχώριας τουριστικής βιομηχανίας κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, ανέδειξε τις μάλλον ανυπέρβλητες δυσκολίες της γενικευμένης εφαρμογής της. Όπως έχουμε δείξει αλλού πολύ πιο αναλυτικά, η (παιδαγωγική) αποτελεσματικότητα της τηλεεκπαίδευσης σε μεγάλο βαθμό καθορίστηκε από τις ιδιαιτερότητες της εκπαιδευτικής βαθμίδας στην οποία αυτή εφαρμόστηκε: στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια το μέτρο μπόρεσε να εφαρμοστεί εκτεταμένα χάρη στην προθυμία των εκπαιδευτικών, αλλά χωρίς κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα για τη διαμόρφωση των παραγωγικών συμπεριφορών των μαθητών, αντίθετα με ό,τι συνέβη στην τριτοβάθμια, ειδικά στις λεγόμενες «θεωρητικές» σχολές.¹⁴ Στον αντίποδα της παιδαγωγικής αναποτελεσματικότητάς της, υπάρχει ένα ζήτημα στο οποίο η εξ αποστάσεως εκπαίδευση φάνηκε σίγουρα αποτελεσματική: στο να παρέχει νομική κάλυψη στους σχολάρχες ιδιωτικών σχολείων και φροντιστηρίων προκειμένου αυτοί, με πρόσχημα την (όποια) παροχή τηλεεκπαίδευσης, να τσεπώσουν τα προκαθορισμένα δίδακτρα από τους γονείς των μαθητ(ρι)ών τους.¹⁵

13. Η σημασία των Ινστιτούτων αποδείχτηκε ιδιαίτερα σημαντική κατά την ταχύρυθμη κατάρτιση εκπαιδευτικών στις τεχνολογίες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ειδικά κατά τη διάρκεια της τρέχουσας περιόδου, που η τηλεεκπαίδευση σταδιακά κατέστη υποχρεωτική.

14. Προσωρινά τα μέτρα που ανακοινώθηκαν αρχικά για την λειτουργία των ΑΕΙ το φθινόπωρο του 2020 (βλ. Αριθμ. 115744/Ζ1 ΚΥΑ στο ΦΕΚ 3707/τ.Β'/04-09-2020) επέτρεπαν την ταυτόχρονη φυσική παρουσία μέχρι μόνο πενήντα φοιτητ(ρι)ών ανά εκπαιδευτική δραστηριότητα (μάθημα ή σεμινάριο). Εάν υπερβαίνεται ο αριθμός αυτός, τότε πραγματοποιείται εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η απουσία οποιασδήποτε φοιτητικής αντίδρασης, δεδομένης της απουσίας επαρκών υποδομών και του παραδοσιακά σεμιναριακού και αποξενωτικού χαρακτήρα των περισσότερων παραδόσεων, οδήγησε στην μαζική χρήση της τηλεεκπαίδευσης σε όλες τις σχολές.

Παράλληλα, με την ίδια απόφαση επιβλήθηκε η υποχρεωτική χρήση μάσκας σε φοιτητές/τριες και διδακτικό προσωπικό «α) στις αίθουσες, αμφιθέατρα, εργαστήρια και κάθε είδους κλειστούς χώρους όπου παρέχεται κάθε είδους εκπαιδευτικό έργο, στα αναγνωστήρια, β) στις αίθουσες χρήσης πολυμέσων και στις βιβλιοθήκες των Α.Ε.Ι., γ) στους εσωτερικούς κλειστούς κοινόχρηστους χώρους των Α.Ε.Ι., δ) στους κοινόχρηστους χώρους των φοιτητικών εστιών, εστιατορίων και κυλικείων των Α.Ε.Ι., ε) σε όλους τους εξωτερικούς χώρους των Α.Ε.Ι. όπου παρατηρείται ταυτόχρονη παρουσία υψηλού αριθμού ατόμων»: δηλαδή παντού!

Βέβαια, ύστερα από την επιβολή του δεύτερου λοκντάουν ακόμη και όσα, ελάχιστα, μαθήματα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν δια ζώσης (βλ. μαθήματα στα οποία η συμμετοχή δεν ξεπερνούσε το όριο των 50 φοιτητών, εργαστήρια και κλινικές), απαγορεύτηκαν κι αυτά.

15. Παρότι στην πράξη, λοιπόν, κατέστη σαφές ότι η τηλεεκπαίδευση μόνο εκπαίδευση δεν είναι, το Υπουργείο Παιδείας εισηγήθηκε τη χρήση κάμερας μέσα στις αίθουσες, αρχικά για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών εκείνων των παιδιών που δεν θα βρίσκονταν, για λόγους δημόσιας υγείας, στην αίθουσα διδασκαλίας – μέτρο το οποίο εν τέλει δεν εφαρμόστηκε. Εν τούτοις δεν το έβαλε κάτω και με την ΠΝΠ που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α' 157/10-08-2020 τροποποίησε τον Ν. 4686/2020 (άρθρο 63) προσθέτοντας το εξής χωρίο: «Παρέχεται, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης και υπό τους ειδικότερους όρους, τις προϋποθέσεις και την έκταση που αποφασίζονται κατά περίπτωση από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση με χρήση μέσων τεχνολογίας σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δεν δύνανται να παρακολουθήσουν διά ζώσης την εκπαιδευτική διαδι-

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΚ ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι απαρχές (την εποχή της δεξιάς του κεφαλαίου):

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ως εκ περιτροπής εργασία θεωρείται η εργασία (απασχόληση σύμφωνα με τους τεχνοκράτες) κατά λιγότερες ημέρες την εβδομάδα ή κατά λιγότερες εβδομάδες τον μήνα ή κατά λιγότερους μήνες το έτος ή και συνδυασμός αυτών, πάντα όμως κατά **πλήρες** ημερήσιο ωράριο εργασίας.¹⁶ Στο νομοθετικό πλαίσιο που την ρυθμίζει γίνεται διάκριση μεταξύ της εξαρχής, από κοινού συμφωνημένης σύμβασης για παροχή εκ περιτροπής εργασίας, και της εκ των υστέρων μετατροπής συμβάσεων πλήρους σε εκ περιτροπής. Μάλιστα, όχι τυχαία, η έμφαση διαχρονικά, όπως θα δούμε και παρακάτω, δίνεται στο δεύτερο σκέλος.

Η εκ περιτροπής εργασία πρωτολανσαρίστηκε με το αρ. 38 του διαβόントου Ν. 1892/1990, το οποίο με τη σειρά του τροποποιήθηκε βάσει των Ν. 3846/2010 (άρθρο 2) και Ν. 3899/2010 (άρθρο 17). Τα βασικά στοιχεία της σχετικής νομολογίας, όπως έχουν ερμηνευθεί και σε δικαστικές αποφάσεις, περιλαμβάνουν τα κάτωθι:

- Δυνατότητα επιβολής της στο σύνολο ή μέρος του προσωπικού, ακόμη και με **ατομικές** συμβάσεις εργασίας.¹⁷
- Αιτιολόγηση της εφαρμογής της (βλ. επιλογή συγκεκριμένης κατηγορίας εργα-

κασία είτε λόγω καθολικής ή μερικής αναστολής ή απαγόρευσης ή εκ περιτροπής λειτουργίας εκπαιδευτικής δομής είτε για άλλο λόγο που ανάγεται σε έκτακτο ή απρόβλεπτο γεγονός». [δική μας η έμφαση] Ταυτόχρονα, με τον Ν. 4722/2020, στον οποίο κυρώθηκε η προαναφερθείσα ΠΝΠ, προβλέπεται επίσης η πρόσληψη **προσωπικών** αναπληρωτών «πλήρους ή μειωμένου ωραρίου με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου τριμηνιαίας κατ' ελάχιστον διάρκειας για τις περιπτώσεις που α) μόνιμοι εκπαιδευτικοί ή προσωρινοί αναπληρωτές εκπαιδευτικοί ή μέλη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) ή Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.) της δημόσιας εκπαίδευσης αδυνατούν, για λόγο συναφή με τη μετάδοση και διασπορά του νέου κορωνοϊού COVID-19, να παρέχουν διδακτικό ή υποστηρικτικό έργο, κατά περίπτωση, διά ζωής, β) λαμβάνονται ειδικά μέτρα ως προς τη λειτουργία των σχολικών μονάδων για την πρόληψη της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, όπως κατάτμηση των τμημάτων διδασκαλίας, για την υλοποίηση των οποίων απαιτείται η πρόσληψη προσωρινών αναπληρωτών και γ) μαθητές της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αδυνατούν, για λόγο συναφή με τη μετάδοση και διασπορά του κορωνοϊού COVID-19, να παρακολουθήσουν την εκπαιδευτική διαδικασία διά ζωής»: ο ορισμός της **just-in-time παραγωγής εκπαιδευτικού έργου!**

16. Σε αυτό διαφοροποιείται από τη μερική απασχόληση. Πχ. σύμφωνα με το άρθρο 7, του Ν. 3846/2010 η δεύτερη αφορά εργασία με μικρότερο ημερήσιο ωράριο εργασίας: «*Αν η μερική απασχόληση έχει καθοριστεί με ημερήσιο ωράριο μικρότερης διάρκειας από το κανονικό, η παροχή της συμφωνημένης εργασίας των μερικώς απασχολούμενων πρέπει να είναι συνεχόμενη και να παρέχεται μία φορά την ημέρα. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται στους οδηγούς αυτοκινήτων μεταφοράς μαθητών, νηπίων και βρεφών και στους συνοδούς αυτών που εργάζονται στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια, στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς και στα νηπιαγωγεία, καθώς και στους καθηγητές που εργάζονται στα φροντιστήρια ξένων γλωσσών και μέσης εκπαίδευσης».*

17. Η σημασία αυτής της δυνατότητας αποκαλύπτεται εάν συνδυαστεί με την τεράστια αύξηση μετατροπής κλαδικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας σε ατομικές/επιχειρησιακές, ειδικά την περίοδο 2010-2015.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6

ζομένων, των οποίων οι συμβάσεις θα μετατραπούν σε εκ περιτροπής) και υποχρεωτική διαβούλευση με τους εργαζομένους ή τους συνδικαλιστικούς αντιπροσώπους τους (βλ. ΜΠρωτΑθ 4424/2012, 11176/2011, 8606/2011, 8101/2011, ΜΠρωτΘηβ 263/2012), κατά τη διάρκεια της οποίας (υποτίθεται ότι) παρέχονται συγκεκριμένα οικονομικά στοιχεία για τη μελλοντική εξέλιξη της απασχόλησης (βλ. ΜΠρωτΑθ 4424/2012, 8606/2011).

- Δυνατότητα συνδυασμού του μέτρου με άλλα μέτρα «παραγωγικής αναδιάρθρωσης» και «ανασύστασης της κερδοφορίας», όπως οι απολύσεις. Σύμφωνα με τον νομοθέτη, η εκ περιτροπής εργασία δικαιολογείται στον βαθμό που το μέτρο αυτό χρησιμοποιείται ως «λύση έκτακτης ανάγκης» προκειμένου να «προστατευθούν θέσεις εργασίας» (βλ. ΜΠρωτΑθ4424/2012, 8606/2011, ΜΠρωτΘηβ 263/2012).
- Σε περίπτωση μονομερούς επιβολής της, τίθεται εντός του ημερολογιακού έτους σωρευτικό χρονικό όριο 9 μηνών για την εφαρμογή της· μπορεί δηλαδή να κατανέμεται μέσα στο ημερολογιακό έτος ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε επιχείρησης.
- Επιτρέπεται η γενικόλογη επίκληση του «περιορισμού των δραστηριοτήτων της επιχείρησης» (βλ. «μείωση τζίρου»), δίχως καν να προϋποτίθεται για την επιβολή της η αποδεδειγμένη ύπαρξη κινδύνου βιωσιμότητας της επιχείρησης. Ο «περιορισμός» αρκεί να θεωρηθεί «σοβαρός», με «μόνιμα χαρακτηριστικά», ή εφόσον έχει προκύψει «άσχημη συγκυρία στην αγορά». Εναλλακτικά, εφόσον, όπως προείπαμε, η εκ περιτροπής εργασία δύναται να επιβληθεί ως έσχατη εναλλακτική λύση προκειμένου να αποτραπούν απολύσεις, θα περίμενε κανείς να αναφέρεται στη νομολογία ότι ο «περιορισμός των δραστηριοτήτων» πρέπει να έχει μια τέτοια έκταση που αποδεδειγμένα να απειλεί άμεσα τις θέσεις εργασίας. Όμως, ο νόμος δεν οριοθετεί το χρονικό σημείο καταγραφής της μείωσης του τζίρου. Αρκεί αυτή να ανάγεται στο «πρόσφατο παρελθόν», να διαρκεί ως τη μονομερή επιβολή και να υπάρχει δυσμενής πρόγνωση ότι αναμένεται η συνέχιση της για «ικανό διάστημα» στο άμεσο μέλλον.

Τα παραπάνω σημεία που αφορούν την επέκταση της εκ περιτροπής εργασίας πρέπει φυσικά να ενταχθούν στο πλαίσιο γενικότερης επέκτασης των ευέλικτων μορφών εκμετάλλευσης στο εγχώριο μοντέλο συσσώρευσης, καθώς η μερική απασχόληση επίσης επεκτεινόταν – και όχι μόνο στον ιδιωτικό τομέα. Πχ. με τον Ν. 3250/2004 νομοθετείται για πρώτη φορά η εισαγωγή της μερικής απασχόλησης στον δημόσιο τομέα (βλ. οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου) με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, αρχικά για την κάλυψη αναγκών που αποσκοπούν στην παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα προς τους πολίτες.¹⁸

18. Φυσικά το πράγμα δεν έμεινε εκεί στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Αφενός επεκτάθηκαν οι ιδιωτικές υπεργολαβίες σε μη «συμπληρωματικές υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα», αφεντέρου καλύφθηκαν οργανικά κενά σε διοικητικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες πχ. καθαριότητας

Η συνέχεια (την εποχή της αριστεράς του κεφαλαίου)

Την εποχή της αριστεράς του κεφαλαίου είχαμε τρεις κύριες νομοθετικές παρεμβάσεις: το Έγγρ. 41430/751/2-10-2017 με τίτλο «Παροχή πληροφοριών σχετικά με την εκ περιτροπής απασχόληση» (βλ. ρύθμιση της ανάγκης παροχής εργασίας επιπλέον της συμφωνηθείσας), την εγκύκλιο υπ αριθ. πρωτ. 35958/666 (31/7/2017) και τέλος τον Ν. 4635/2019 (άρθρο 59), οι οποίες δεν μετέβαλαν τον πυρήνα προηγούμενων νόμων.

Για την ακρίβεια στην εγκύκλιο ξανατονίζεται ότι: *«η εκ περιτροπής απασχόληση δεν αναφέρεται σε λιγότερες ώρες παροχής εργασίας σε ημερήσια βάση, αλλά σε παροχή εργασίας κατά λιγότερες ημέρες την εβδομάδα ή εβδομάδες τον μήνα ή μήνες μέσα στο έτος ή συνδυασμό των ανωτέρω δυνατοτήτων, πάντα όμως κατά πλήρες ημερήσιο ωράριο. Επίσης, συνάγεται ότι, μοιλονότι η λειτουργία της επιχείρησης θα είναι συνεχής, ο εργαζόμενος θα παρέχει την εργασία του ορισμένες μόνο ημέρες της εβδομάδας, του μήνα ή του έτους, εναλλασσόμενος ατομικά ή ομαδικά με άλλους εργαζόμενους, σε τακτά χρονικά διαστήματα»,* μπορεί δε *«η εναλλαγή περιόδων εργασίας και μη εργασίας»* να γίνεται **«με ανάλογη μείωση των καταβαλλόμενων αποδοχών.** Η εναλλαγή αυτή μπορεί να συμφωνηθεί ελεύθερα με διάφορους συνδυασμούς, δίχως μάλιστα οι χρονικές ενότητες εργασίας και μη εργασίας να είναι απαραίτητα της ίδιας χρονικής έκτασης, με μόνο περιορισμό η εργασία να παρέχεται κατά πλήρες ημερήσιο ωράριο». [δική μας η έμφαση]

Η ιδιαίτερα επεξηγηματική εγκύκλιος αναφέρεται, επίσης, στις προϋποθέσεις μονομερούς επιβολής του συστήματος της εκ περιτροπής εργασίας *«σε περιπτώσεις περιορισμού της δραστηριότητας του εργοδότη. Με τον όρο «περιορισμός της δραστηριότητας» δεν νοείται η απλή μείωση του οικονομικού αποτελέσματος της επιχείρησης, της εκμετάλλευσης ή του τμήματος της επιχείρησης ή της εκμετάλλευσης, η ενδεχόμενη μείωση των κερδών της ή και η ζημιογόνος χρήση της, αλλά απαιτείται ο περιορισμός του όγκου της δραστηριότητας, δηλαδή η μείωση της παραγωγής ή της ανάγκης για παροχή υπηρεσιών, κατά τρόπον ώστε να προκύπτει πλεονάζον προσωπικό λόγω της μείωσης της διαθέσιμης εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η εκ περιτροπής εργασία επιβάλλεται ως ακραίο αλλά ηπιότερο της καταγγελίας μέσο, υπό την προϋπόθεση όμως ότι κατά την επιβολή της θα υπάρχει η πρόγνωση ότι διά της επιβολής του εν λόγω μέτρου η επιχείρηση θα μπορέσει σε εύλογο χρονικό διάστημα να ανακάμψει»* και *«με γνώμονα την αποφυγή της απόληψης του πλεονάζοντος αυτού προσωπικού, επιβάλλεται το σύστημα της εκ περιτροπής εργασίας, ώστε η διαθέσιμη εργασία να κατανέμεται στους –υπεράριθμους πλέον– εργαζόμενους».* [δική μας η έμφαση] Βλέπουμε, δηλαδή, ότι ο πυρήνας των διατάξεων που αφορούν στη δυνατότητα μονομερούς επιβολής της εκ περιτροπής εργασίας δεν αλλοιώθηκε. Αντίθετα, η εγκύκλιος κάνει λόγο για «πλεονάζον προσωπικό» που υποτίθεται ότι οφείλεται στη «μείωση της παραγωγής ή της ανά-

μέσω πεντάμηνων και οκτάμηνων προγραμμάτων για μακροχρόνια ανέργους (βλ. προγράμματα «κοινωνικού εργασιού»), με μισθούς κάτω από τον νόμιμο κατώτατο –τα πρώτα χρόνια δίχως καν συντάξιμα έτη.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6

γικης για παροχή υπηρεσιών», χωρίς να υποδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο το κράτος-νομοθέτης θα υπολογίζει αυτή την «μείωση της ανάγκης για παροχή υπηρεσιών». Δικαιολογεί, επίσης, το μέτρο προκειμένου «να σωθούν θέσεις εργασίας», αλλήλ δίκως να σώζεται ο μισθός.¹⁹

Η τρέχουσα συγκυρία (την επομένη του μαζικού λοκντάουν και του μενουμεσιτισμού)

Σύμφωνα με όλα όσα διαβάσαμε πιο πάνω, καθίσταται σαφές ότι είχε εδώ και καιρό διαμορφωθεί ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό, για το κεφάλαιο, πλαίσιο μισθωτής εκμετάλλευσης, το οποίο σήμερα επιτρέπει στο κράτος, εκ μέρους όλην των καπιταλιστών, να παρέμβει ακόμη πιο αποτελεσματικά ώστε να εξασφαλίσει τους όρους αναπαραγωγής του εγχώριου καθεστώτος συσσώρευσης, εν μέσω του νέου κύκλου διεθνούς ύφεσης.²⁰

Σε συνέχεια του γενικευμένου λοκντάουν και της αναστολής λειτουργίας των επιχειρήσεων (είτε με κρατική εντολή, είτε λόγω «περιορισμού των δραστηριοτήτων»), όταν και εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενοι/ες αντί του μισθού έλαβαν το «κοινωνικό επίδομα ειδικού σκοπού» που αντιστοιχούσε σε 534 ευρώ το μήνα (δηλαδή 20% πιο κάτω από τον νόμιμο... κατώτατο μισθό), στις 29/5/2020 η κυβέρνηση έφερε προς ψήφιση στη Βουλή τροπολογία που προβλέπει την γιγάντωση του συστήματος εκ περιτροπής εργασίας στον ιδιωτικό τομέα. Πρόκειται για τον λεγόμενο μηχανισμό «ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ» που κινείται στα πρότυπα του αντίστοιχου ευρωπαϊκού προγράμματος SURE, το οποίο με τη σειρά του χρηματοδοτεί με ζεστό, κρατικό χρήμα την μετατροπή συμβάσεων πλήρους απασχόλησης σε συμβάσεις μερικής/εκ περιτροπής εργασίας (στην περίπτωσή μας με περίπου 820 εκατ. ευρώ).

Σύμφωνα με όσα προβλέπει η τροπολογία, οι επιχειρήσεις μπορούν στο διάστημα από 15 Ιουνίου έως 15 Οκτωβρίου (δίκως να αποκλείεται παράταση του μέτρου έως το τέλος του 2020)²¹ να προβούν σε **μονομερή «μείωση του χρόνου εβδομαδιαίας εργασίας μέχρι και 50%, είτε για μέρος είτε για το σύνολο των εργαζομένων τους** (που ήδη εργάζονται με σύμβαση πλήρους απασχόλησης), *ανάλογα με τις λειτουργικές τους ανάγκες*. Το κράτος θα αναπληρώσει το 60% των μισθολογικών απωλειών, ενώ σε περίπτωση που η καθαρή αμοιβή που θα προκύψει μετά την παραπάνω προσαρμογή υπολείπεται του κατώτατου μισθού, η επιπλέον δια-

19. Το ίδιο επιχείρημα (βλ. περιπτώσεις επιχειρήσεων που «αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα και βρίσκονται σε καθεστώς προπτωχευτικής ή παραπτωχευτικής ή πτωχευτικής διαδικασίας ή εξωδικαστικού συμβιβασμού ή οικονομικής εξυγίανσης»), χρησιμοποιήθηκε στον Ν. 4635/2019 («Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις») ως δικαιολογία ώστε να επιτραπεί η δυνατότητα κατ' εξαίρεση παράκαμψης της κλαδικής σύμβασης από την επιχειρησιακή, η οποία προφανώς προβλέπει πάντα χειρότερους για τους εργαζόμενους όρους (άρθρο 55).

20. Η ύφεση για το 2020 σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία που δημοσίευσε τον Μάρτιο του 2021 η ΕΛΣΤΑΤ έφτασε το 8.2%.

21. Πράγματι, η δυνατότητα αναστολής των συμβάσεων εργασίας καθώς εκ περιτροπής εργασίας, βάσει του προγράμματος ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ εξακολουθούν να ισχύουν ακόμη και σήμερα.

φορά θα καλύπτεται εξ ολοκλήρου από το κράτος.²² Προϋπόθεση για τη συμμετοχή μιας επιχείρησης στο πρόγραμμα «ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ» είναι να μην προβεί σε απολύσεις **κατά τη διάρκεια** της εφαρμογής του προγράμματος και να έχει υποστεί εύλογη μείωση του τζίρου – κάτι που κάθε λογιστής που σέβεται τον εαυτό του μπορεί εύκολα να τακτοποιήσει.

Σε μια τέτοια περίπτωση, κι εφόσον επιβληθεί σε εργαζόμενο ο μειωμένος, κατά 50%, χρόνος εβδομαδιαίας εργασίας, οι συνολικές απώλειες στον μισθό του θα ανέλθουν στο 20% και σε ετήσια βάση το 30% (σε περίπτωση που είχε βγει και σε αναστολή). Αντίστοιχα μειωμένα θα προκύψουν τα επιδόματα αδείας (λογικά και των Χριστουγέννων), βάσει της συνολικής διάρκειας της εκ περιτροπής εργασίας και της έκτασης αυτής, άρα οι μισθολογικές απώλειες που προκύπτουν, υπολογισμένες σε ετήσια βάση, θα είναι ακόμη πιο σημαντικές.²³ Οι ασφαλιστικές εισφορές, που θα συνεχίσουν να υπολογίζονται βάσει του αρχικού ονομαστικού μισθού, θα βαρύνουν τους εργοδότες.²⁴

22. Κατ' αυτόν τον τρόπο, **αρκετοί εργαζόμενοι πλέον αμείβονται με τον κατώτατο μισθό.**

23. Πράγματι, σύμφωνα με τον Ν. 4722/2020, μέσω του οποίου κυρώθηκαν οι δύο ΠΝΠ της 10^{ης} και 22^{ης} Αυγούστου, οι εργαζόμενοι των οποίων ανεστάλη η σύμβαση εργασίας τους υπέστησαν μείωση στο επίδομα Χριστουγέννων, καθώς αυτό υπολογίστηκε επί του ποσού της αποζημίωσης ειδικού σκοπού (535 ευρώ), για όλο το διάστημα της αναστολής της εργασιακής σύμβασης. Μάλιστα, το μέρος του επιδόματος εορτών που αντιστοιχεί στο χρονικό διάστημα αναστολής το χρηματοδότησε ο κρατικός προϋπολογισμός, κάνοντας ένα ακόμη δωράκι στους εργοδότες. Αντίστοιχα, μειωμένο δώρο Χριστουγέννων –εν μέρει επιδοτημένο από το κράτος– έλαβαν και όσοι εντάχθηκαν στο πρόγραμμα ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ.

Στον ίδιο νόμο (Ν. 4722/2020), επιπλέον, προβλέπεται και η υποχρεωτική, άμισθη, υπερωριακή εργασία μίας ώρας ανά ημέρα όσων εργαζομένων βγαίνουν σε καραντίνα 7 ή 14 ημερών και δεν μπορούν να εργαστούν μέσω τηλεργασίας, ώστε να αναπληρωθούν οι μισές από τις ώρες απουσίας λόγω καραντίνας. Επιτρέπεται, επίσης η επιβολή υπερωριακής απασχόλησης πέραν των νόμιμων ορίων, δίχως να απαιτείται πλέον υπουργική απόφαση, ξεχειλώνοντας κι άλλο τα ωράρια. Η θεσμοθέτηση άμισθης εργασίας αποτελεί το πλέον καινοτόμο αντεργατικό μέτρο που σκαρφίστηκαν τα αφεντικά και το πολιτικό προσωπικό τους αυτήν την περίοδο, αυξάνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον βαθμό εκμετάλλευσης της εργασιακής μας δύναμης, ενώ ταυτόχρονα μειώνονται οι ευκαιρίες για κοπάνα από τη δουλειά (βλ. «αφεντικό δεν νιώθω πολύ καλά, έχω συμπτώματα COVID, άσε είμαι δράμα, καλύτερα να κάτσω σπίτι για καμιά βδομάδα, να μην κολλήσω και κανέναν...»), που δημιούργησε η κρατική διαχείριση της πανδημίας.

24. Επειδή, όμως, τα αφεντικά δεν συμφώνησαν με αυτό, το Υπουργείο Εργασίας έσπευσε να αναλάβει από τον Σεπτέμβριο το 50% των ασφαλιστικών εισφορών εκείνων των εργαζομένων που θα εξαναγκαστούν να δουλεύουν εκ περιτροπής, βάσει όσων προβλέπει το πρόγραμμα «ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ». Ας σημειωθεί, πάντως, σε αυτό το σημείο ότι από 1/6/2020 βάσει του ασφαλιστικού Ν. 4670/2020 το κομμάτι του έμμεσου μισθού μας που αντιστοιχεί στις εργοδοτικές εισφορές θα μειωθεί κατά 0,48%. Βάσει του εν λόγω νόμου, οι ασφαλιστικές εισφορές θα μειωθούν αθροιστικά κατά 0,9%, συμβάλλοντας στην περαιτέρω μείωση των εσόδων των πολύπαθων ασφαλιστικών ταμείων: σύμφωνα με ορισμένες μελέτες οι απώλειες εσόδων του ΕΦΚΑ σε ετήσια βάση από την γενίκευση της εκ περιτροπής εργασίας και τις απολύσεις αναμένεται να ξεπεράσουν τα 1,6 και ίσως φτάσουν ακόμη και τα 3 δισ. ευρώ. Στο άμεσο μέλλον ετοιμάζεται νέα μείωση των εισφορών κατά 3%.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6

Η διεύρυνση του μέτρου της εκ περιτροπής εργασίας δεν αφορά, βέβαια, μόνον τον ιδιωτικό τομέα. Σύμφωνα με το «επείγον» έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο «Σταδιακή αποκατάσταση της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών/Μέτρα και ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού» στις 8/5/2020 η αυτοπρόσωπη παρουσία των υπαλλήλων στην εκάστοτε υπηρεσία μπορεί πλέον να περιορίζεται στο 70%. Με το μέτρο αυτό, επιπλέον επιταχύνεται η εδραίωση της τηλεργασίας των εργαζομένων – κατά τη διάρκεια του λοκντάουν, άλλωστε, το ποσοστό των τηλεεργαζόμενων σε ορισμένες δημόσιες υπηρεσίες είχε φτάσει το εντυπωσιακό 50%!

6.2 Τηλεργασία ή εξ αποστάσεως εκπαίδευση και πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Τα παρακάτω αποτελούν περισσότερο εμπειρικά στοιχεία και σημεία μιας πραγματικότητας που ακόμη εξελίσσεται. Ταυτόχρονα, αποτελούν και μια βιωματική καταγραφή της κατάστασης που επικρατούσε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση το διάστημα του πρώτου λοκντάουν (Μάρτιος-Μάιος 2020).

Προϊστορία

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην πρωτοβάθμια μέχρι την πανδημία ήταν σχεδόν μηδαμινή. Υπήρχαν ελάχιστες πρωτοβουλίες με σχολικά blog ή μεμονωμένες κινήσεις κάποιων εκπαιδευτικών με συγκεκριμένες τάξεις κατά καιρούς αλλά τίποτα συστηματικό ή γενικευμένο. Ωστόσο, την τελευταία πενταετία, τουλάχιστον είχε προχωρήσει αρκετά μια διαδικασία επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, και κυρίως ξενόγλωσσων, και η εξοικείωσή της με web εργαλεία. Εν τούτοις, δεν μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι υπήρχε κάποια σοβαρή και σταθερή συμμετοχή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση μαθητ(ρι)ών και εκπαιδευτικών –μόνο σποραδική και χωρίς καμιά κεντρική καθοδήγηση.

Τομή-Πανδημία

Η τομή έγινε με το κλείσιμο των σχολικών μονάδων στις 11 Μαρτίου. Οι εκπαιδευτικοί βρέθηκαν ξαφνικά, όπως και πολλοί άλλοι εργαζόμενοι, σε συνθήκες απομόνωσης, εγκλεισμού και διάλυσης ουσιαστικά των συλλογικών οργάνων και διαδικασιών. Η μόνη συλλογικότητα που στήθηκε και λειτούργησε ήταν η ψευδοκοινότητα της κάθε σχολικής μονάδας γύρω από τον διευθυντή που με χρήση διαφόρων μέσων (μείλ, viber, τηλεφώνων κλπ.) εξασφάλιζε τη ροή των οδηγιών του υπουργείου προς τους εκπαιδευτικούς. Μετά από 2-3 μέρες, το υπουργείο ζήτησε να ανέβουν στη πλατφόρμα myschool τα μείλ των εκπαιδευτικών και μαθητ(ρι)ών. Είχε προηγηθεί η μιντιακή προπαγάνδα της υπουργού με το σύνθημα «Το σχολείο έκλεισε, το μάθημα συνεχίζεται» και έτσι μέσα σε μια βδομάδα είχαν αρχίσει να φτάνουν οι οδηγίες και κατευθύνσεις των εγκυκλίων για ασύγχρονη και σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Παρέκβαση

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν έχει ούτε μπορεί να έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα, και μάλιστα δεν είναι καν σύλληψη αφού

- δεν προβλέπεται στα αναλυτικά προγράμματα γιατί δεν έχει προηγηθεί καμιά σχετική, συστηματική επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μαθητών,
- προϋποθέτει τεχνικό εξοπλισμό και μια σειρά τεχνικών προϋποθέσεων τα οποία δεν είναι δωρεάν, συνεπώς αντιβαίνει το δημόσιο και καθολικό χαρακτήρα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- η συστηματική χρήση της είναι αντιπαιδαγωγική, ιδιαίτερα για τα μικρά παιδιά του Δημοτικού
- γίνεται παραβίαση προσωπικών δεδομένων.

Με άλλα λόγια, αυτό που επιχειρήθηκε ήταν στον αέρα, γι' αυτό και οι οδηγίες χρησιμοποιούσαν διατυπώσεις του στυλ «δύνανται» κλπ. και δεν είχαν τη μορφή εντολών, παρότι σκόπιμα παρερμηνεύθηκαν ως τέτοιες πατώντας πάνω στην άγνοια, αφέλεια και φόβο πολλών εκπαιδευτικών. Έτσι, ήδη πριν επιβληθεί στις 23/3 η απαγόρευση κυκλοφορίας, είχε διαμορφωθεί το δυστοπικό τοπίο ώστε με ένα συνδυασμό πειθαρχικού λόγου των διευθυντών, πιέσεων, μιντιακής τρομοκρατίας και συκοφαντίας, ανασφάλειας σε καθεστώς απομόνωσης και διάλυσης των συλλογικών οργάνων, καλλιέργειας ενοχικών συνδρόμων αλλά και φαινομένων ατομικισμού και συναδελφικής αδιαφορίας, το υπουργείο κατάφερε ώστε πολλοί/ές εκπαιδευτικοί να αποδεχτούν ως υποχρεωτική την προαιρετική «εξ αποστάσεως εκπαίδευση». Έτσι, καθώς το κράτος-εργοδότης καλλιέργησε από την αρχή της πανδημίας το καπιταλιστικό αφήγημα περί «ατομικής ευθύνης», πλήθος εκπαιδευτικών θεώρησαν ότι δική τους «ατομική ευθύνη» ήταν να «προσφέρουν» δήθεν στα παιδιά ή να «διατηρήσουν μια επαφή και επικοινωνία μαζί τους» με το να συρρεύσουν στις ψηφιακές τάξεις ή να καταφύγουν σε διάφορες μεθόδους ατομικής πρωτοβουλίας είτε ακολουθώντας τις οδηγίες του υπουργείου είτε αυτοσχεδιάζοντας. Το αποτέλεσμα ήταν να διαλύσουν κάθε έννοια συλλογικής δράσης και εργασιακού ωραρίου.

Πολλά ακόμα μπορεί να ειπωθούν σχετικά με τα κίνητρα μιας τέτοιας ψηφιακής «πανδημίας» με χιλιάδες αναρτήσεις στις πλατφόρμες ασύγχρονου eclass, e-me, είτε αλλού, σε τηλεμαθήματα στην πλατφόρμα webex της πολυεθνικής cisco, σε αλληλογραφία με μέιλ κλπ. Η επαγγελματική ή προσωπική ανασφάλεια, η ανάγκη απόδειξης των προσωπικών ικανοτήτων, η εργασιακή ηθική και τα ενοχικά σύνδρομα σχετικά με τη «δικαιολόγηση του μισθού», ο ατομικισμός, ο καριερισμός και η συναδελφική αδιαφορία σίγουρα είναι μέσα στις ερμηνείες που μπορούν να δοθούν. Το σίγουρο είναι ότι η εξ αποστάσεως έγινε viral και παρέσυρε χιλιάδες εκπαιδευτικούς, ακόμα και όσους είχαν αρχικά ισχυρές ενστάσεις.

Συνδικάτα

Η αδράνεια των συνδικαλιστών γενικά ήταν χαρακτηριστική. Τα αντανάκλαστικά τους ήταν μηδαμικά όταν τις πρώτες κιόλας μέρες το υπουργείο ζήτησε τα

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6

μείλι και ενώ πολλοί εκπαιδευτικοί ήδη ετοιμάζονταν. Οι αριστεροί κυρίως πιάστηκαν απροετοίμαστοι και αναγκάστηκαν να τρέχουν στη συνέχεια πίσω από τους εκπαιδευτικούς προσπαθώντας αφενός να τους γλιύψουν και αφετέρου να βάλουν κάποια όρια. Αλλά ακόμα και όσες αριστερές παρατάξεις δεν προώθησαν ανοιχτά την εξ αποστάσεως (όπως έκαναν το ΠΑΜΕ και οι ΣΥΝεργατικές Εκπαιδευτικές Κινήσεις), την στήριξαν, αφού κάλυψαν ουσιαστικά οποιαδήποτε μορφή της λέγοντας «ας κάνει ο καθένας ό,τι θέλει», νομιμοποιώντας έτσι όχι μόνο την εξ αποστάσεως αλλά και τη διάλυση κάθε συλλογικής διαδικασίας. Η στάση αυτή πέρα από το να συνδράμει τη γενική αρχή της κυβέρνησης περί «ατομικής ευθύνης» έκλεινε μεν πονηρά το μάτι στη βάση τους δίνοντάς της το ΟΚ αλλά αποκάλυπτε και την αυθεντική ανημπόρια και αμηχανία τους μπροστά σε αυτήν την κατάσταση. Συχνά μάλιστα τα μηνύματα που έστελναν γελοιοδώς ήταν αντιφατικά (πρόβαλλαν πχ. αιτήματα περί τεχνικού εξοπλισμού όλων για την επιτυχή διεξαγωγή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης την ίδια ώρα που προσπαθούσαν δειλιά-δειλιά να αρθρώσουν κάποια κριτική σ' αυτήν).

Γονείς/μαθητές

Τα πράγματα όσον αφορά τη σχέση εκπαιδευτικών-γονιών –από όσο γνωρίζουμε κι από μαρτυρίες εκπαιδευτικών που είναι ταυτόχρονα γονείς– εξελίχθηκαν παρόμοια: ο ένας παρέσερνε τον άλλο. Ενώ διευθυντές, συνδικαλιστές και εκπαιδευτικοί πρόβαλλαν πάνω στους γονείς τη διαστρεβλωτική εικόνα του επικριτή που απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς τηλεκπαίδευση εδώ και τώρα, πολλοί ήταν οι γονείς που στην πραγματικότητα είχαν άλλες προτεραιότητες, πχ. με τη δουλειά τους. Για να μην αναφέρουμε ότι στο τέλος κατέληξαν να αγχωθούν εξαιτίας του όγκου των εργασιών που κατέφθανε στις οθόνες τους από τους εξίσου αγχωμένους εκπαιδευτικούς –και την οποία έπρεπε πολλές φορές να διεκπεραιώνουν οι ίδιοι. Παιζόταν σε γενικές γραμμές ένα παιχνίδι άρρητου αλληλοεκφοβισμού που βασιζόταν σε εικασίες και που πιο σχιζοφρενικά βιώνονταν από τους εκπαιδευτικούς-γονείς που ήταν θύτες και θύματα ταυτόχρονα.

Στο τεχνικό κομμάτι τώρα, η ασύγχρονη στην πλατφόρμα eclass χρησιμοποιήθηκε περισσότερο και είναι γνωστά τα σκηνικά συχνής κατάρρευσης του πανελληνίου σχολικού δικτύου ή άλλα λιγότερο γνωστά με εγγραφές μαθητ(ρι)ών σε λάθος τάξεις ή σε λάθος σχολείο και βαθμίδα, ή με λάθος αναρτήσεις ή με ευτράπελα και όχι τόσο ευτράπελα σε ζωντανές συνδέσεις.

Οι μαθητές ανταποκρίνονταν σε γενικές γραμμές λίγο. Εννοείται ότι οι ήδη υπαρκτές ανισότητες εντάθηκαν αφού μάλιστα μιλάμε για πολύ νεαρά παιδιά για τα οποία η κατάργηση της αλληλεπίδρασης και της ζωντανής επικοινωνίας σημαίνει ξεκάθαρος αποκλεισμός. Σταδιακά ανταποκρίνονταν όλο και λιγότερο, γι' αυτό και πολλοί δάσκαλοι στράφηκαν στη σύγχρονη που κι αυτή μετά από λίγο μαράζωσε και λόγω του ότι παρουσίασε συγκεκριμένους κινδύνους έκθεσης εκπαιδευτικών και μαθητών στην κοινή θέα. Οι ειδικότητες είχαν ακόμα λιγότερη ανταπόκριση και συνολικά η πορεία της αλληλεπίδρασης ήταν φθίνουσα.

Απολογισμός/Αποτελέσματα

Αυτά που μπορούμε να πούμε τώρα είναι τα πρώτα αποτελέσματα και οι πρώτες εντυπώσεις.

Να αναφέρουμε μία έρευνα του πανεπιστημίου Ιωαννίνων που αποσπάσματα της δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες:

«Οι μισοί και πλέον εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι δεν υπήρξε ή υπήρξε μικρή αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών.

Περίπου εννέα στους 10 εκπαιδευτικούς (87,6%) θεωρούν ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δημιούργησε νέες μορφές ανισοτήτων.

Ένα παιδί από μια υποβαθμισμένη ή απομακρυσμένη περιοχή ή από οικογένεια με λίγους πόρους θα ερχόταν στο σχολείο, θα έπαιρνε ερεθίσματα, ενώ τώρα δεν έχει καθόλου ερεθίσματα. Άρα δημιουργήθηκαν μεγαλύτερες ανισότητες από ό,τι πριν...

Το 72,2% των εκπαιδευτικών πιστεύει ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση συμβάλλει στην αναπαραγωγή των κοινωνικών ανισοτήτων»²⁵.

Η χαμηλή ανταπόκριση των μαθητών (ακόμα κι αν για κάποιους εκπαιδευτικούς δεν αποτελούσε μέγα ζήτημα αφού αυτοί «πάντως έκαναν το καθήκον τους»), εν τούτοις μακροπρόθεσμα είχε αρνητικό αντίκτυπο σε συνδυασμό με την κούραση, το άγχος και την πίεση. Βέβαια, σε πολλούς εκπαιδευτικούς η τηλεεκπαίδευση λειτούργησε και ως «κατόρθωμα» αφού εκλογίκευσαν την πίεση που υπέστησαν και την παρουσίασαν μετά ψευδώς ως ικανοποίηση. Πάνω εκεί πατάει και το υπουργείο με τα περί «παρακαταθήκης» της υπουργού και μελλοντικής αξιοποίησης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Αλλά ακόμα και όσοι ένιωσαν «περήφανοι» ή «ικανοποιημένοι» σίγουρα ένιωσαν εγκλωβισμένοι, μπερδεμένοι ακόμα και ξεγελασμένοι όταν ήρθε η Τροπολογία για τη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τη ζωντανή αναμετάδοση από τις τάξεις. Ακόμα και όσοι αρνούνται μετά βδεληγγμίας οποιαδήποτε σύνδεση μεταξύ εξ αποστάσεως και ζωντανής αναμετάδοσης από την τάξη, είναι σίγουρο ότι νιώθουν εν μέρει υπεύθυνοι ή προδομένοι από την εξέλιξη αυτή κι αυτό εξηγεί και την προσπάθεια κάποιων συνδικαλιστικών παρατάξεων να αρνηθούν αυτή τη σύνδεση.

Υπάρχει μια κάποια αλλαγή κλίματος που επήλθε από την σταδιακή απειθαρχία απέναντι στα μέτρα με τα συλλληθητήρια και τις κινητοποιήσεις που, υπόψιν, ξεκίνησαν ήδη από τις 16 Απρίλη, με την πρώτη πορεία που έσπασε το αποκντάουν να είναι αυτή των εκπαιδευτικών στις 30 Απρίλη, και άλλα συλλληθητήρια να ακολουθούν μέσα στον Μάη. Επίσης, το γεγονός της επιβολής του νομοσχεδίου που εισάγει ξανά αξιολόγηση έπαιξε ρόλο ως προς την απονομιμοποίηση της κυβέρνησης. Σε αρκετά σχολεία, αντί για περήφανη επιστροφή των υποστηρικτών της εξ αποστάσεως, έχουμε κριτική, αυτοκριτική και αποηλογίες. Σε έκτακτες συνελεύσεις συχνά έγινε κριτική στη συνδικαλιστική λογική του «ο καθένας ας κάνει ό,τι

25. «Ταχύρρυθμο φροντιστήριο κοινωνικών ανισοτήτων», ΕφΣυν, 20/5/2020.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 6

θέλει» και εκφράστηκε η αίσθηση εγκατάλειψης και ανημπόριας που βίωσαν οι εκπαιδευτικοί.

Φυσικά, δόθηκαν και μάχες και έγιναν συγκρούσεις. Μια τάση συνεχίζει να υπερασπίζεται την εξ αποστάσεως και για το μέλλον, ως «εργαλείο», χωρίς να θέλει να λάβει υπόψη την αξιοποίηση που έκανε και κάνει το υπουργείο. Εδώ έχουμε ξεκάθαρα καριερίστικες φιλοδοξίες. Κάποιοι άλλοι το κάνουν λιγότερο επίμονα, προσπαθώντας να περισώσουν την αξιοπρέπιά τους.

Σε αρκετούς συλλόγους διδασκόντων κατόπιν έντονων συζητήσεων έγιναν πρακτικά που αποφάσισαν ξεκάθαρα το τερμάτισμα κάθε μορφής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με το άνοιγμα των σχολείων, παρότι το υπουργείο άφηνε πονηρά ανοιχτό αυτό το ενδεχόμενο αφού έδινε τη δυνατότητα στους γονείς να μην στέλνουν τα παιδιά τους σχολείο.

Πάντως, με το άνοιγμα των σχολείων αυτό που επιβεβαιώθηκε ήταν ότι οι μαθητές/τριες δεν έτρεφαν καμιά ιδιαίτερη εκτίμηση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και σε μεγάλο βαθμό τη βίωσαν ως άγχος και βάρος. Σε αρκετές περιπτώσεις δεν την έκαναν καθόλου ή την έκαναν με την απαραίτητη βοήθεια των γονιών τους.

Συμπερασματικά, το στοίχημα παραμένει ανοιχτό γιατί εννοείται ότι για το κράτος και το υπουργείο οι στόχοι

- της αύξησης της παραγωγικότητας με την εντατικοποίηση,
- της διάλυσης κάθε εργασιακού ωραρίου και της αίσθησης της συνεχούς διαθεσιμότητας,
- της εξοικονόμησης πόρων και εκπαιδευτικού προσωπικού,
- του κατακερματισμού και της διάλυσης κάθε έννοιας συλλογικότητας,
- της δυνατότητας επιτήρησης και ελέγχου,
- και της δυνατότητας αξιολόγησης με την ποσοτικοποίηση και τη μετρησιμότητα παραμένουν αμετακίνητοι.

Ωστόσο, τελικά η εμπειρία δείχνει ότι η επιβολή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε αυτή τη φάση σε μεγάλο βαθμό απέτυχε, τουλάχιστον ως προς το κομμάτι της παραγωγικής συμμετοχής των μαθητ(ρι)ών, άρα της αποτελεσματικότητας.

Διάφορα σενάρια για υβριδικά μοντέλα (συνδυασμού δια ζώσης και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης) είναι πιθανόν να επιβληθούν στο άμεσο μέλλον και σε καθεστώς λοκντάουν ξανά και εκεί θα κριθεί η ικανότητα του κράτους να επιβάλλει τους όρους του.

K.M.
Μάιος 2020

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 7

Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ) του Συλλόγου Φοιτητών Ιατρικής Αθηνών (ΣΦΙΑ)

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΣ ΤΟΥ ΣΦΙΑ

Οι κλινικές του έκτου έτους **Α προπαιδευτική παθολογική, Α παθολογική, Β παθολογική και Δ παθολογική** δεν έχουν αναρτήσει ηχογραφημένες διαλέξεις ούτε έχουν αρχίσει τις τηλεδιαλέξεις. Απαιτούμε να γίνουν τα τηλεμαθήματα κανονικά, αλλιώς αν γίνουν ηχογραφημένες διαλέξεις, αυτές να ανέβουν άμεσα και παράλληλα να υπάρχει δυνατότητα για τηλεδιάσκεψη για ερωτήσεις ή επικοινωνία με τους καθηγητές. Απαιτούμε τα παραπάνω να γίνουν άμεσα και να μην συμπιέσουν οι καθηγητές τις διαλέξεις σε υποχρεωτική παρακολούθηση είτε στον χώρο τής κλινικής, είτε σε πολύωρες τηλεδιαλέξεις. Από την στιγμή που οι ίδιες οι έδρες το αμέλησαν δεν θα επιβαρυνθούν οι φοιτητές μαραθώνιο διαλέξεων και μάλιστα σε χρόνο που θα ασκούνται στον θάλαμο και θα τρέχει παράλληλα η εξεταστική τους.

ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΙ Η ΑΠΟΦΑΣΙΑ ΣΦΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΗΛΕΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΑΜΕΣΑ ΓΣΤ ΚΑΙ ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΤΕΙ ΟΤΙ Η ΣΧΟΛΗ ΘΑ ΚΙΝΗΘΕΙ ΕΝΙΑΙΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΑΥΤΑ

Υπερψηφίζουν:

Ενωτική πρωτοβουλία ΑΡΙΣ – ΠΑΦ ΕΑΑΚ

ΠΚΣ

Νέα Προοπτική

ΔΑΠ - ΝΔΦΚ

Καταψηφίζουν:

Αγωνιστικές Κινήσεις: «*Διαφωνούμε με την τηλεκπαίδευση, δεν επαφίεται η στάση μας σε κρατικά όργανα της σχολής όπως η ΓΣΤ. Διεκδικούμε μείωση της ύλης.*»

11/05/2020

Ασορτί με την παραπάνω έκδηλη αγωνία να διεξαχθούν τα τηλεμαθήματα κανονικά ήταν και τα απαντωτά ψηφίσματα της ΠΚΣ σε Ιατρικές και Νοσηλευτικές σχολές με τα οποία καλούσε σε **εθελοντική** εργασία φοιτητ(ρι)ών και αποφοίτων ως μέσο «έμπρακτης στήριξης των υγειονομικών που δίνουν μάχη στα νοσοκομεία κατά του κορονοϊού», υποσκάπτοντας έτσι έμπρακτα τις προσπάθειες των υγειονομικών για νέες προσλήψεις. Ο εθελοντικός οίστρος της ΠΚΣ έφτασε μέχρι τον οραματισμό παρασκευής αντισηπτικών.¹

1. <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=10730159>

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 8

Οδηγίες τηλεξέτασης σε μαθήματα του τμήματος Επ. Υπολογιστών Πανεπιστημίου Κρήτης

HY-120 και HY-225
2019-2020

Τμ. Επ. Υπολογιστών
© Πανεπιστήμιο Κρήτης

Εξετάσεις Β' Περιόδου εξ αποστάσεως

Δευτέρα 28/9 (HY-120) και Πέμπτη 1/10/2020 (HY-225), ώρα 17:00

Προκαταρκτικοί Κανονισμοί Εξέτασης (έκδοση της 22/9):

- Η εξέταση θα είναι γραπτά σε χαρτί με στυλό –*τίποτα απολύτως σε υπολογιστή*.
- **Υπολογιστής** πρέπει να υπάρχει, με σύνδεση internet σταθερή και καλή, κάμερα, μικρόφωνο, και μεγάφωνο, για να γίνεται η επιτήρηση, και για την (προφορική) εκφώνηση (υπαγόρευση) των θεμάτων, αλλά απαγορεύεται αυστηρά οιαδήποτε άλλη χρήση του υπολογιστή – ακόμα και το να κοιτάζει την οθόνη του ο εξεταζόμενος. Η επιτήρηση θα γίνει μέσω της πλατφόρμας **Microsoft Teams**, στην οποία πρέπει να είστε συνδεδεμένοι με τον Ιδρυματικό σας λογαριασμό. Μπορεί να σας ζητηθεί screen sharing προς έλεγχο του τι τρέχει στον υπολογιστή σας.
- **Κινητό τηλέφωνο** (ή φωτογραφική μηχανή) πρέπει να υπάρχει, με σύνδεση στο internet, για χρήση ως scanner για την παράδοση των απαντήσεων στο τέλος, αλλά απαγορεύεται αυστηρά οιαδήποτε άλλη χρήση τους πριν τη λήξη. Προτίμηση για την εφαρμογή "Cam Scanner" στο κινητό, για φωτογραφίες χαρτιών A4 με υψηλό contrast, που συνενώνει και πολλαπλές φωτογραφίες σε ένα αρχείο PDF.
- **Φοιτητική Ταυτότητα:** ο εξεταζόμενος πρέπει να την έχει και να την επιδεικνύει όποτε του ζητηθεί, και η φωτογραφία του σε αυτήν πρέπει να είναι πρόσφατη και να του μοιάζει.
- **Δωμάτιο Εξέτασης:** καθ' όλη τη διάρκεια της εξέτασης, ο εξεταζόμενος *πρέπει* να ευρίσκεται **μόνος** σε ένα δωμάτιο με όσο το δυνατό λιγότερες πόρτες (όχι άνω των δύο) και παράθυρα, με απόλυτη **ησυχία**, και με **κλειστές** όλες τις πόρτες και παράθυρα. Πρέπει να έχει απομακρύνει από το δωμάτιο οτιδήποτε αυτός θεωρεί σχετικό με ευαίσθητα προσωπικά του δεδομένα. Η απαίτηση για απόλυτη ησυχία περιλαμβάνει και το να μην ακούγεται οιοσδήποτε ήχος (περιβάλλοντος ή συνομιλίας) σχετικός με ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.
- **Τραπέζι Εξέτασης:** καθ' όλη τη διάρκεια της εξέτασης, ο εξεταζόμενος *πρέπει* να κάθεται σ' ένα τραπέζι σχετικά μικρό και περίπου στη μέση του δωματίου, ούτως ώστε αυτό να χωρά ολόκληρο στο οπτικό πεδίο της κάμερας, και το τραπέζι αυτό πρέπει να είναι εντελώς **κενό**, με εξαίρεση: δέκα (10) κόλλες

A4 εντελώς λευκές, δύο στυλό, και ενδεχομένως ένα *διαφανές* ποτήρι νερό και έως πέντε (5) χαρτομάντηλα, λευκά (άγραφα). *Απαγορεύονται* εντελώς κατά την εξέταση: κινητά τηλέφωνα, αριθμομηχανές, ακουστικά/headsets, σημειώσεις.

- **Θέση Κάμερας Επιτήρησης:** Η κάμερα του υπολογιστή μέσα από την οποία θα γίνεται η επιτήρηση πρέπει να είναι τοποθετημένη στη γωνία εκείνη του δωματίου από την οποία να φαίνονται απέναντι όλες οι πόρτες του δωματίου (και κατά προτίμηση και όλα τα παράθυρα), και αρκούντως ψηλά ώστε να φαίνεται ευκρινώς ολόκληρη η επιφάνεια του τραπεζιού εξέτασης και τα χαρτιά πάνω σε αυτήν –όχι όμως και το τι είναι γραμμένο πάνω στα χαρτιά– και φυσικά και ο εξεταζόμενος. Πριν την έναρξη της εξέτασης, θα πρέπει ο εξεταζόμενος να στρίψει την κάμερα έτσι ώστε ο επιτηρητής να επιβεβαιώσει ότι ικανοποιούνται όλες οι απαιτήσεις για το δωμάτιο εξέτασης, τις πόρτες, τα παράθυρα, και το τραπέζι εξέτασης. Επίσης θα πρέπει να επιδείξει την καθεμιά από τις 10 λευκές κόλληδες A4, και από τις δύο πλευρές, ώστε να επιβεβαιωθεί ότι αυτές είναι εντελώς λευκές.
- **Οθόνη του Υπολογιστή:** μετά τη σύνδεση στο κανάλι επιτήρησης, η οθόνη του υπολογιστή δεν θα ξαναχρησιμοποιηθεί και *πρέπει* να παραμείνει αθέατη στον εξεταζόμενο: "πεσμένη" προς τα κάτω, ή γυρισμένη προς τον τοίχο. Εάν η κάμερα επιτήρησης είναι ενσωματωμένη πάνω σε laptop, και άρα στρίβει μαζί με την οθόνη, τότε ο εξεταζόμενος πρέπει να κολλήσει ένα φύλλο χαρτί πάνω στην οθόνη, ώστε αυτή να μην φαίνεται. Η επαλήθευση από τον επιτηρητή (πριν την έναρξη της εξέτασης) της οθόνης laptop ή του τι υπάρχει δίπλα στην κάμερα επιτήρησης θα γίνει με τη χρήση του κινητού σε "selfie mode", δηλαδή με την εμπρόσθια κάμερα του κινητού να κοιτάζει γύρω από την κάμερα, και την κάμερα επιτήρησης να βλέπει την εικόνα αυτή στην οθόνη του κινητού. Μετά από αυτό, ο εξεταζόμενος πρέπει να δείξει στον επιτηρητή ότι σβήνει το κινητό τηλέφωνο και το τοποθετεί μακριά από το τραπέζι εξέτασης και με την οθόνη προς τα κάτω.
- **Στάση του εξεταζόμενου:** καθ' όλη τη διάρκεια της εξέτασης, ο εξεταζόμενος πρέπει να κάθεται στο τραπέζι εξέτασης, και με τα *δύο χέρια επάνω* στο τραπέζι, και κοιτάζοντας *συνεχώς και μόνον* τις (αρχικά λευκές) 10 κόλληδες A4 πάνω στο τραπέζι, και *πουθενά αλλού* στο χώρο του δωματίου, ώστε να μην κινεί την υποψία του επιτηρητή ότι κοιτάζει πληροφορίες ή βοήθεια, ειδικά από μέρη του δωματίου που δεν φαίνονται στην κάμερα επιτήρησης. Ο άξονας σώματος-βλέμματος του εξεταζόμενου θα πρέπει να είναι "σχεδόν" προς την κάμερα επιτήρησης, με μια γωνία περίπου 30 μοιρών ως προς την κατεύθυνση προς αυτήν. Δεν επιτρέπεται απομάκρυνση του εξεταζόμενου από τη θέση και στάση αυτή καθ' όλη τη διάρκεια της εξέτασης –ούτε για τουαλέτα· τυχόν τέτοια απομάκρυνση προκαλεί μηδενισμό στην εξέταση.
- **Μικρόφωνο Επιτήρησης:** Το μικρόφωνο του καναλιού επιτήρησης *πρέπει* να παραμείνει ενεργοποιημένο και στη μέγιστη ένταση καθ' όλη τη διάρκεια της εξέτασης, προκειμένου ο επιτηρητής να ακούει όλους τους ήχους του δωματίου –δηλαδή απόλυτη ησυχία. Για την επιβεβαίωση ότι το μικρόφωνο είναι συνεχώς ενεργοποιημένο, ο επιτηρητής θα εκφωνεί σε τυχαίες στιγμές το επώνυμο ενός

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 8

εξεταζόμενου, και τότε θα πρέπει εκείνος **αμέσως** να απαντά "παρών" –η παραμικρή τυχόν καθυστέρηση σε αυτή την απάντηση εγείρει υποψίες ότι το μικρόφωνο ήταν κλειστό και άνοιξε εκείνη τη στιγμή, άρα απαγορεύεται.

- **Σταθερότητα σύνδεσης internet:** η σύνδεση στο internet του υπολογιστή επιτήρησης πρέπει να είναι σταθερή και χωρίς καθυστερήσεις καθ' όλη τη διάρκεια της εξέτασης· συνιστάται αυτή να είναι με ενσύρματο ethernet και όχι με ασύρματο wifi. Εάν αυτή διακοπεί κατά τη διάρκεια της εξέτασης, η εξέταση μηδενίζεται.
- **ΔΕΝ επιτρέπεται οιαδήποτε ερώτηση** επί των εκφωνήσεων των θεμάτων. Εάν ο εξεταζόμενος δεν καταλαβαίνει κάτι στην εκφώνηση ενός θέματος, τότε είτε (α) δεν ξέρει αυτό το θέμα, άρα προχωρά στο επόμενο, ή (β) κάνει την λογικότερη υπόθεση γιὰ το τι σημαίνει το θέμα, βάσει των όσων ξέρει, γράφει την ερώτησή του και την απάντηση-υπόθεση που ο ίδιος έκανε στην κόλλη των απαντήσεων, και συνεχίζει την επίλυση του θέματος βάσει αυτής της υπόθεσης.
- Ξεκινάτε το κάθε θέμα σε **νέα κόλλη**, γράφοντας καθαρά και μέσα σε τετράγωνο τον αριθμό του θέματος, πρώτα η εκφώνηση που σας υπαγορεύτηκε και μετά η απάντησή σας· η απάντηση μπορεί να συνεχίζεται και σε άλλη κόλλη(ες). Στο τέλος, αριθμείτε όλες τις κόλλες σας, πάνω δεξιά σε κύκλο, σειριακά από το 1, και κατά αύξουσα σειρά αρίθμησης θεμάτων.
- **Λήξη εξέτασης-απομάκρυνση στυλό:** όταν ο επιτηρητής αναγγείλει τη λήξη της εξέτασης, πρέπει να αριθμήσετε τις σελίδες των απαντήσεών σας, και να κατεβάσετε το στυλό σας, σταματώντας να γράφετε. Αμέσως μετά ο επιτηρητής θα αναγγείλει το όνομα κάθε επιτηρούμενου, και τότε ο επιτηρούμενος αυτός θα πετάει το στυλό του στο πάτωμα, και μετά και το δεύτερο στυλό, σε τρόπον ώστε ο επιτηρητής να τα βλέπει να πέφτουν. *Συνεχίζετε* να κάθεστε στο τραπέζι, με τα χέρια πάνω στο τραπέζι, περιμένοντας τις επόμενες οδηγίες, και σε τρόπον ώστε να είναι απόλυτα σαφές ότι καμία κόλλη δεν κινείται από ή προς το τραπέζι. Η διάρκεια της εξέτασης θα είναι (πολύ) λιγότερο από 3 ώρες, μάλλον κάτι μεταξύ 1.5 με 2 ώρες. Η σύνδεσή σας στο κανάλι επιτήρησης πρέπει να έχει γίνει πριν τις 17:00, ενώ η ώρα έναρξης της εξέτασης θα είναι περίπου 17:30, μετά τους ελέγχους από τον επιτηρητή που αναφέρθηκαν παραπάνω.
- **Σκανάρισμα και αποστολή απαντήσεων:** Μετά τη λήξη της εξέτασης όπως παραπάνω, θα ακολουθήσει η εξής διαδικασία, για έναν-έναν εξεταζόμενο ανά ομάδα επιτήρησης χωριστά· οι υπόλοιποι εξεταζόμενοι περιμένουν με τα χέρια πάνω στο τραπέζι και χωρίς να μετακινούν καμία κόλλη. Ο εξεταζόμενος του οποίου ο επιτηρητής ανήγγειλε το όνομα σηκώνεται, παίρνει και ανάβει το κινητό του, και σκανάρει με τη σειρά τις σελίδες των απαντήσεών του, στραμμένος έτσι ώστε ο επιτηρητής να βλέπει όλη τη διαδικασία και να βλέπει και ότι σκανάρονται μόνον σελίδες που ήταν ήδη πάνω στο τραπέζι· για κάθε σελίδα, ακουμπάτε και την φοιτητική σας ταυτότητα πάνω στη μέση, ώστε να σκαναριστεί και ο Α.Μ. σας μαζί· προτίμηση οι φωτογραφίες να συνενωθούν όλες μαζί σε ένα αρχείο PDF με όνομα "1234.pdf", όπου τα 4 ψηφία είναι ο Αριθμός Μητρώου σας –αλληλώς: "1234_p1.png", "1234_p2.png", κλπ. Στη συνέχεια απο-

στέλτε το ή τα files στον επιτηρητή προσωπικά με email, και μετά πιάνετε όλες τις κόλλες των απαντήσεών σας με τη σειρά στο χέρι, και επιδεικνύοντάς τις πλησιάζετε προς την κάμερα: Ο επιτηρητής θα παραλάβει το email σας, θα το ανοίξει, και εσείς θα του επιδεικνύετε μία-μία τις κόλλες των απαντήσεών σας στην κάμερα επιτήρησης, ούτως ώστε εκείνος να επαληθεύσει ότι το email που παρέλαβε περιέχει ταυτόσημες εικόνες με το ό,τι του επιδεικνύετε στην κάμερα. Στη συνέχεια τα ίδια για τον επόμενο επιτηρούμενο, κλπ.

- **Αναμονή και ενδεχόμενη προφορική εξέταση επικύρωσης απαντήσεων:** μετά την ως άνω "παράδοση" των γραπτών, οι εξεταζόμενοι παραμένουν συνδεδεμένοι μέχρι να τους δοθεί άδεια: μπορεί να επιλεγείτε για σύντομη προφορική εξέταση η οποία γίνεται άμεσα. Πρέπει να είστε ικανοί να δικαιολογήσετε όλες τις απαντήσεις σας, αλλιώς το γραπτό δεν γίνεται αποδεκτό.
- **Κάποιοι εξεταζόμενοι (λίγοι)** που δυσκολεύονται να ικανοποιήσουν τις παραπάνω απαιτήσεις εξέτασης από απόσταση, ζήτησαν να προσέλθουν στο CSD για εξέταση με φυσική παρουσία, σε ομάδα των έως 8 εξεταζομένων (≤ 9 μαζί με τον επιτηρητή) σε μία μεγάλη αίθουσα (ή λίγες τέτοιες ομάδες σε χωριστές αίθουσες). Αυτό είναι εφικτό να γίνει: όποιος το θέλει παρακαλείται να στείλει email σε: matz παπάκι csd.uoc.gr όπου να γράφει: το μάθημα προς εξέταση, τον Α.Μ. και το όνομά του, και τον τρόπο εξέτασης αντιγράφοντας αυτό το άρθρο στο email του.
- θα ενημερωθείτε με νεότερα μηνύματα για την τελική έκδοση του κανονισμού, για ενδεχόμενη πρόβα, και για τον τρόπο σύνδεσής σας στην πλατφόρμα επιτήρησης.

Εξεταστέα Ύλη:

Ό,τι και κατά την Α' Περίοδο.

Αφίσα της εκδήλωσης-συζήτησης: Γιατί τόσο συμμόρφωση στην τηλεργασία και τηλεεκπαίδευση;

Γιατί τόσο συμμόρφωση στην τηλεργασία και τηλεεκπαίδευση;

3 μήνες αγώνα

Επίταξη εργάσιμης μέρας, επιτήρηση, κλεισούρα, πειθάρχηση, ασαφροποίηση «ελεύθερου χρόνου», εκκένωση πανεπιστημιακών και κατελημμένων υποδομών, εντατικοποίηση, αδυναμία οργάνωσης συλλογικών αντιστάσεων, ατομικοποίηση, μετακύλιση κόστους (ανα)παραγωγής στις πλάτες μας.

Με την τηλεργασία και την τηλεεκπαίδευση η διάκριση μεταξύ εργάσιμου-μη εργάσιμου χρόνου γίνεται πλέον πολύ θολή. Επιβάλλονται ευέλικτες σχέσεις εργασίας και γινόμαστε «just-in-time» εργαζόμενοι διαθέσιμοι ανά πάσα στιγμή, λογική που είδαμε πόσο εύκολα μπορεί να κυριαρχήσει σε σχολεία και πανεπιστήμια με διδάσκοντες και διδασκόμενους να είναι διαρκώς σε επαγρύπνηση για «δουλειά».

Εν μέσω πανδημίας επιχειρήθηκε και επιβλήθηκε σε σημαντικό βαθμό η συνθήκη της τηλεργασίας/τηλε-εκπαίδευσης και επιταχύνθηκαν με πειθαρχικό τρόπο διαδικασίες που μέχρι τώρα ήταν αρκετά αργές. Παρά τις αξιοσημείωτες αντιστάσεις, κυρίως στο χώρο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (από μαθητές και εκπαιδευτικούς), εξακολουθούμε να νιώθουμε την ανάγκη να δώσουμε συλλογικά απαντήσεις σε «ενοχλητικά» ερωτήματα:

Γιατί νομιμοποιείται η περίοδος τηλεεκπαίδευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εν μέσω πανδημίας σαν να μη συνέβη τίποτα;

Γιατί ακόμα και οι τηλεξετάσεις γίνονται αποδεκτές σε μεγάλο βαθμό;

Γιατί οι όποιες αντιδράσεις στην τηλεεκπαίδευση από φοιτητές δεν μετατράπηκαν σε κίνημα;

Τι αντιτάσεις υπάρχουν στο πεδίο της τηλεργασίας;

Αν η συνθήκη της τηλεργασίας/τηλεεκπαίδευσης αντιστοιχεί στην απομονωμένη, ατομικοποιημένη (ενόστε σε καραντίνα) και πειθαρχημένη εργαζόμενη/εκπαιδευόμενη, σε τι (μαύρες) σκέψεις οδηγήσατε για το μέλλον των συλλογικών αγώνων;

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σάββατο 27/6 - 19:00
Νομική (είσοδος από Μασσαλίας)
Θα τοποθετηθούν τηλεργά(ρι)ες και τηλεεκπαιδευόμενοι/ες
[θα ακολουθήσει bar]

Συνέλευση
 Ενάντια
 στη Βιοεξουσία
 και την Κλεισούρα

Παρεμβάσεις δύο τηλεγατριών στην εκδήλωση-συζήτηση: Γιατί τόση συμμόρφωση στην τηλεργασία και τηλεεκπαίδευση;

Χ: Εργάζομαι στην εταιρεία γύρω στους 3-4 μήνες, αλλήλ πρόλαβα να πάω στα γραφεία το πολύ για τρεις εβδομάδες και μετά εργάστηκα από το σπίτι γιατί μας έβαλαν σε τηλεργασία αφού υπήρχαν επιβεβαιωμένα κρούσματα, αν και δε μας τα έλεγαν.

Έχω τέσσερα θέματα που θα ήθελα να αναπτύξω. Πρώτο είναι το πώς το σπίτι μου έγινε χώρος εργασίας και τι σημαίνει αυτό για μένα. Δεύτερο είναι οι μηχανισμοί ελέγχου, ειδικά στην Teleperformance, τι ακριβώς παρακολουθούσαν, τα computer κλπ. Τρίτο είναι η αλληλοπίεση της τηλεργασίας και πώς τη βίωσα και τέταρτο είναι η βαρεμάρα ...πόσο τρελά βαρετή ήταν/είναι αυτή η εμπειρία.

Αρχικά, το σπίτι μου έγινε χώρος εργασίας. Μπήκε το computer της Teleperformance στο σπίτι, που είναι ο χώρος που αράζω, ηρεμώ, κάνω ό,τι θέλω, μπήκε ο καταναγκασμός δηλαδή, το ότι είσαι εκεί 8 ώρες κάθε μέρα και δουλεύεις. Όταν μου στάλθηκε ο υπολογιστής έπρεπε να τον στήσω και να τον φτιάξω μόνη μου, υπήρξε δηλαδή μια ανάθεση ευθύνης από την Teleperformance στους εργαζόμενους, όσον αφορά τη συναρμοδότηση και τη συντήρηση του εξοπλισμού. Εγώ δεν είχα καν internet στο σπίτι και αναγκαζόμουν να βάζω megabyte από το κινητό μου για να δουλεύω τις πρώτες μέρες, τρελά έξοδα... Ήταν μια εισβολή κάπως στον χώρο μου, ένιωσα ότι δεν ήταν πλέον τόσο δικός μου αλλά ότι ήταν και κάτι άλλο μέσα. Άλλωστε και τα συμβόλαια που μας έστειλαν μετά να υπογράψουμε συνοδεύονταν και από ένα δεύτερο χαρτί¹ το οποίο όριζε ότι ο χώρος του εργαζομένου στο σπίτι έπρεπε να είναι ήσυχος, καθαρός και τακτοποιημένος. Και όλο αυτό, το ότι δηλαδή μπήκε η Teleperformance στο σπίτι μου κάπως με έκανε και εμένα την ίδια να αποξενωθώ από τον ίδιο μου τον χώρο, το ίδιο μου το σπίτι.

Μετά, όσον αφορά τους μηχανισμούς ελέγχου, όταν ήρθαν τα computer μάς είχαν βάλει να κατεβάσουμε προγράμματα τα οποία παρακολουθούν τις σελίδες που μπαίνει το computer, βλέπουν πόση ώρα είσαι μέσα κλπ. Όλα αυτά ειπώθηκε ότι τα έκαναν για να εγγυηθούν την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ποιότητα των παρεχομένων από εμάς υπηρεσιών. Αυτό όμως δημιούργησε

1. Αναφέρεται στην νέα τροποποιητική σύμβαση που έστειλε στα τέλη Μαρτίου 2020 η τηλεφωνική εταιρεία Teleperformance Greece στους εργαζόμενούς της για να ρυθμίσει την τηλεργασία, στην οποία αναφερόταν στη λεγόμενη από τα αφεντικά πολιτική Clean Desk που ορίζει ότι οι εργαζόμενοι δεν μπορούν να έχουν τίποτα πάνω στα γραφεία τους, πέρα από ένα μπουκαλάκι με νερό. Στην ίδια αυτή σύμβαση η εταιρεία ενημερώνει –όπως θα καταθέσει και η εργαζόμενη στη μαρτυρία της λίγο παρακάτω– τους εργαζόμενους ότι θα στείλει στον/στην καθένα/μία εργαζομένη από μια webcam «για να εξασφαλισθεί ότι τα δεδομένα των πελατών θα παραμείνουν ασφαλή όσο τα χειρίζεστε», όπως τους ανακοίνωσε...

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 10

μια μεγάλη αντίφαση. Γιατί η εγγύηση των δεδομένων των πελατών κόστισε ουσιαστικά την καταπάτηση των δικών μας προσωπικών δεδομένων, του δικού μας δικαιώματος για ιδιωτικότητα, το οποίο [γεγονός] ήταν πάρα πολύ προβληματικό. Με τα δεύτερα συμβόλαια² μάλιστα που όριζαν πώς έπρεπε να είναι ο χώρος εργασίας στην πραγματικότητα ήθελαν να ελέγξουν τον χώρο του σπιτιού σου, δηλαδή μπαίνει η Teleperformance και σου λείει πώς πρέπει να είναι το σπίτι σου, το οποίο είναι...τρελό. Κι σε αυτά τα νέα συμβόλαια αναφέρθηκε ότι ήθελαν να βάλουν και κάμερες, με τη λογική ότι θα υπάρχει μια κάμερα στον υπολογιστή, η οποία ανά πάσα στιγμή, τελείως τυχαία, θα παίρνει snapshot από το χώρο μπροστά στον υπολογιστή οπότε θα τσεκάρουν οι supervisors αν είσαι μπροστά στον υπολογιστή, αν έχει χαρτιά ή κινητά για να αντιγράψεις στοιχεία των πελατών. Αυτό τελικά δεν έγινε ενώ προβλεπόταν στο συμβόλαιο με τους νέους όρους εργασίας από το σπίτι, αλλά έχει ήδη υπογραφεί [από εργαζομένους], δηλαδή όσοι το έχουν υπογράψει ως όρο μαζί με το συμβόλαιο δεν ξέρουν στο μέλλον τι μπορεί να γίνει, αν τους πουν να, εδώ το έχεις υπογράψει.

Τώρα, όσον αφορά το πώς το βίωσα εγώ και την αποξένωση που ένιωσα ήταν πάρα πολύ περίεργη η φάση. Ήτανε ότι δουλεύεις μόνος σου, το 1/3 της ημέρας το περνάς μόνος σου μπροστά σε ένα computer, χάνεις τελείως την επαφή με τον κόσμο. Εγώ ήμουν τρεις βδομάδες στο γραφείο και τρεις βδομάδες ήταν η εκπαίδευση, δεν έχω γνωρίσει καν τους συνεργάτες μου, δεν ξέρω ποιοι είναι, ξέρω ότι υπάρχουν σαν άτομα στο chat. Προφανώς η οργάνωση για ο,τιδήποτε μετά [σ.σ. την επιβολή της τηλεργασίας] ήταν πάρα πολύ δύσκολη πχ. **όταν μας έστειλαν τα νέα συμβόλαια προσπάθησα να επικοινωνήσω με το σωματείο μου, το οποίο εν τέλει μου είπε υπογράψέ το.** [δική μας η έμφαση] Ήταν εντελώς προσωπική η πρωτοβουλία όποιων ατόμων ήθελαν να το ψάξουν και να το τρέξουν. Εν τέλει, κάποιοι συνεργάτες από το τμήμα μου πήγαν σε δικηγόρο για να δουν αν όντως το συμβόλαιο είναι νομικά εντάξει. Αυτό που έγινε ξεκάθαρο είναι ότι αυτό που αναγνώρισε η εταιρεία επάνω μου είναι ότι δεν υπάρχω σαν άτομο, αλλά ότι είμαι μια τελείως abstract [σ.σ. αφηρημένη/αόριστη] εργατική δύναμη. Κάθε βδομάδα μας στέλνουν ορισμένα screen shots με τα στατιστικά μας. Είμαστε κωδικοποιημένοι, ο καθένας έχει τον κωδικό του και δίπλα δείχνει πώς τα πας. Κι ένιωσα κι εγώ πραγματικά ότι έγινα στατιστικό κομμάτι μιας μεγάλης ταμπέλας που άμα τα πας καλά δείχνει πράσινο, αν τα πας κακά δείχνει κόκκινο. Αυτό ήταν φρίκη...

Και τέλος αυτό με τη βαρεμάρα. Ενώ στην αρχή όλη αυτή τη φάση της τηλεργασίας την ένιωσα αρκετά ψυχοφθόρα, ψυχοσυναισθηματικά δηλαδή ήμουν καταβεβλημένη. Το ότι δηλαδή τελειώνες τη δουλειά και μετά καθόσουν σπίτι γιατί ήταν και η καραντίνα, στο τέλος είχα σιχαθεί και το σπίτι, αυτό κατέληξε από ψυχοφθόρο να είναι τελείως, τελείως βαρετό, αν και βέβαια έχει να κάνει και με το είδος της δουλειάς. Η δική μου δουλειά είναι εντελώς ηλίθια, χωρίς κάποια χρησιμότητα, το να κάνουμε δηλαδή τεχνική υποστήριξη του... ναι ...[γέλια]. Αλλά μέσα από τη βαρεμάρα, το σκέφτηκα κάπως, βγήκε κι από μόνο του δηλαδή,

2. Ο.π.

επειδή είχα αγχωθεί τόσο πολύ, άρχισα να σκέφτομαι διάφορες στρατηγικές για να αποφύγω τη δουλειά όσο περισσότερο μπορούσα, οπότε προσπάθησα να ξεμπλέκω όσο πιο πολύ χρόνο μπορούσα για να φύγω από τη μαυρίλα του ύστατου καπιταλισμού, από το κλικ, κλικ, κλικ, μείλι, μείλι και **κατέληξα σε σημείο να έχω βρει κάποια κόλλημα πώς να αφήνεις το computer ανοιχτό χωρίς να κλείνει ή πώς να αλληλάξεις κάποια settings για να δείχνει ότι κινείται, οπότε να μπορώ εγώ ταυτόχρονα να κάνω κι άλλα πράγματα.** [δική μας η έκφραση]

Δεν έχω να εκφέρω κάποια μεγάλη κατακλείδα. Να πω μόνο ότι από δικής μου πλευράς η τηλεργασία δεν ήταν επιλογή μου, από τη στιγμή όμως που μου επιβλήθηκε ως μόνη λύση αυτό που εμένα με βοήθησε να το παλέψω ήταν ότι βρήκα τεχνικές να ξεκλέβω τον χρόνο μου, δηλαδή το να προσπαθείς να κερδίσεις τον χώρο σου και τον χρόνο σου πίσω.

Κ: Θέλω να μεταφέρω μια διαφορετική και συμπληρωματική μαρτυρία. Εργάζομαι στην Teleperformance περίπου ένα χρόνο. Πρόκειται για ένα περίεργο περιβάλλον, έχει να κάνει και με την πολιτική που έχει κάθε εταιρεία, η οποία είναι κάπως διαφορετική.

Ένα θέμα που άλλαξε πάρα πολύ είναι το ζήτημα της επιτήρησης, που όντως είναι πολύ πιο έντονη, όχι τόσο πολύ ο έλεγχος μέσω του υπολογιστή που αυτό υπήρχε ούτως ή άλλως, αλλά [μέσω της] χρήσης ενός VPN, το οποίο συνδέεται στο router του σπιτιού και, όπως προέβλεπε το δεύτερο συμβόλαιο που ανέφερε και η συνάδελφος, ανά πάσα στιγμή μπορούν να συλλέξουν ευαίσθητες προσωπικές πληροφορίες, όπως προσωπικές και πολιτικές πεποιθήσεις, συνδικαλιστική δράση, σεξουαλικός προσανατολισμός και να χρησιμοποιηθούν κατά περίπτωση. Όταν ρώτησα, πληροφορήθηκα ότι αυτό που μπορεί να γίνει μέσω του VPN είναι να δει τις αναρτήσεις που κάνω στον προσωπικό μου υπολογιστή κι αυτό είναι αρκετά σοκαριστικό.

Κάτι άλλο που πρέπει να δούμε είναι ότι ο συγκεκριμένος χώρος εργασίας είναι πολύ αυστηρός και επιτηρούμενος, τα πάντα παρακολουθούνται από κάμερες και η πρόσβαση γίνεται με αυστηρούς ελέγχους, καρτελάκια κλπ. για να μπει από πύλες εισόδου και να μετακινηθείς από το ένα μέρος στο άλλο, δεν μπορείς να μεταφέρεις προσωπικά αντικείμενα. Η τηλεργασία επέτρεψε στον κόσμο να γίνει πολύ πιο χαλαρός στο να κάνει διάφορα, με την εμπειρία μιας μικρής ομάδας εργαζομένων που γνωρίζω λέω ότι μπορούσαν οι εργαζόμενοι να ξεκλέψουν χρόνο για να κάνουν μια σειρά διαφορετικά πράγματα, δηλαδή για να μπορούν να τρώνε, να μαγειρεύουν, να μπορούν φίλοι σου να κάτσουν, να αράξετε παρέα και να κάνεις παράλληλα τη δουλειά σου, κάτι που είναι πολύ απαγορευμένο και προσπάθησαν πολύ να το περιορίσουν, είναι όμως γεγονός ότι συνέβη. Η τηλεργασία, παρόλο που η εργοδοσία δεν το θέλει, βοήθησε πολλούς ανθρώπους να είναι πολύ πιο χαλαροί και με αυτόν τον τρόπο βέβαια αυξήθηκε και η αποδοτικότητά τους.

Ένα άλλο σχόλιο για τις κάμερες. Η εταιρεία είπε ότι οι webcam θα χρησιμο-

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 10

ποιηθούν εφόσον αυτό είναι απαραίτητο για την εξυπηρέτηση πελατών, γιατί υπάρχουν τμήματα που εξυπηρετούσαν τους πελάτες μέσω κάμερας, οπότε δεν άλλαξε κάτι ως προς αυτό, ούτε και στην παρακολούθηση της δραστηριότητας του υπολογιστή, κάτι που ούτως ή άλλως συνέβαινε και στον χώρο παραγωγής. **Πάντως στη συγκεκριμένη εταιρεία η τηλεργασία δεν ήταν επιθυμητή από την εργοδοσία επειδή μειώνει τον έλεγχο και ξέρει ότι οι εργαζόμενοι μπορούν να δημιουργήσουν πολλά προβλήματα.** [δική μας η έμφαση] Αξιοσημείωτο στην περίπτωση της συγκεκριμένης εταιρείας είναι το ζήτημα του μισθού, γιατί δίνει μόνο τον βασικό μισθό κι όλα τα υπόλοιπα τα δίνει ως bonus και οι συμβάσεις της είναι μηνιαίες, δίμηνες, τρίμηνες και όταν φτάνεις για να γίνεις αορίστου [χρόνου], σου αλληάζουν εργοδότη. [σ.σ. εννοεί ότι γίνεσαι ενοικιαζόμενος σε άλλη εταιρεία/ ή παραιτείσαι και προσλαμβάνεσαι σε άλλη θυγατρική].

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 11

Επικαιροποιημένη εισήγηση και αφίσα της συζήτησης-εκδήλωσης αγώνα: *Ούτε κλείσιμο στο σπίτι, ούτε κλείσιμο στα σχολικά κλουβιά*

Συνέλευση ενάντια στη βιοεξουσία & την κλεισούρα

Πολιτική εκδήλωση

21 Σεπτεμβρίου 2020, θεατράκι πλ. Νέας Σμύρνης

ΟΥΤΕ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Από τον Μάρτι που ξεκίνησε η υπόθεση της πανδημίας, το κράτος –με την υποστήριξη συνδικάτων, πολιτικών κομμάτων και τη γενική συμμόρφωση στην ιδεολογία της «ατομικής ευθύνης»– διαχειρίζεται την κρίση με ένα τρόπο φτηνό και επωφελητό τόσο για το ίδιο όσο και για τους καταπινακτές.

Και τώρα που το κράτος δεν μπορεί (για λόγους διαρκούς μείωσης των κερδών) να επιβάλλει ξανά γενικό lockdown, αναβιβάζει το τροπάρι της «ατομικής ευθύνης», της «κοινωνικής απόστασης», της «κρίσης της εθνικής οικονομίας» και του «σφιγμένου του ζωνναριού» (του δικού μας εννοείται).

Γι' αυτό σήμερα, με διπλάσια «κρούσματα» από τον Μάρτι, πάνε να στριμώξουν μαθητές και εκπαιδευτικούς σε τάξεις-κλουβιά των 25 ατόμων με μάσκες κλπ. Ταυτόχρονα θέλουν να επιβάλλουν στους εκπαιδευτικούς (μόνιμους και νέους τρίμηνους) να κάνουν, είτε με κάμερες στην τάξη είτε επιπλέον του ωραρίου τους, την ίδια αποτυχημένη τηλεκπαίδευση σε όσους μαθητές δεν παύσουν για οποιοδήποτε λόγο το πόδι τους στο σχολείο. Το ίδιο κάνουν και στα πανεπιστήμια που εξακολουθούν να τα κρατούν κλειστά.

Να μην υποκαύσουμε. Να εκμεταλλευτούμε την κρίση προς όφελος της εργατικής τάξης, προς δικό μας όφελος.

Να απαιτήσουμε:

- Μικρά τμήματα μαθητών χωρίς υποχρεωτική μάσκα ώστε να μπορεί να γίνει μάθημα χωρίς αστυνόμευση και αξιολόγηση. Επίσης χώρων φροντιστηρίων και ιδιωτικών σχολείων χωρίς αποζημίωση των ιδιοκτητών τους, άμεση πρόσληψη των συναδέλφων εκπαιδευτικών των φροντιστηρίων που τους εξουσιάζουν τόσο χρόνια και των πρόσφατα εκδικητικά απολυμένων με τον νόμο Κεραμέως από τα ιδιωτικά σχολεία.

- Προσλήψεις μόνιμων εκπαιδευτικών και για διδασκαλία κατ' οίκον (έτσι ώστε να ανοίξουμε το δρόμο και στην θεσμοθέτηση και πρόσληψη νοσοκόμων στο σπίτι και το σχολείο)

- Πρόσληψη επιπλέον προσωπικού καθαριότητας

- Μείωση της διδακτέας ύλης και της εντατικοποίησης

- Εγγυημένο εισόδημα σε όσους μείνουν άνεργοι και αύξηση των μισθών στους υπόλοιπους που θα τα καθορίσουν οι ίδιοι σύμφωνα με τις ανάγκες τους

- Αύξηση των πληρωμένων γονικών αδειών

ΟΥΤΕ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΛΟΥΒΙΑ ΤΩΝ 25 ΜΑΘΗΤΩΝ

Συζήτηση - Εκδήλωση Αγώνα

ενάντια στην πολιτική διαχείριση της πανδημίας στα σχολεία και παντού

Μόνο ένα διεκδικητικό κίνημα που θα έχει ως στόχο την ικανοποίηση των άμεσων κοινωνικών αναγκών θα ανοίξει χώρο και για την πιο ουσιαστική κριτική στην εκπαίδευση και στην ιατρικοποίηση των κοινωνικών ζητημάτων.

Δευτέρα 21/09, 7μμ
Polis Park, Νέα Σμύρνη

συνέλευση ενάντια στη βιοξουσία και την κλεισούρα

«Θέλω να τονίσω ότι το ζήτημα των σχολείων έχει μια έντονα ταξική διάσταση... Εάν τα σχολεία μείνουν κλειστά, πολλοί γονείς θα αναγκάζονται να δουλέψουν λιγότερο ή και καθόλου, καθώς τα πιο αδύναμα νοικοκυριά είναι αυτά που δεν έχουν τη δυνατότητα να αναθέσουν σε κάποιον άλλο τη φροντίδα των παιδιών... Να στηρίξουμε όχι τις επιλογές της κυβέρνησης αλλά τις επιλογές των ειδικών. Οι ειδικοί μάς είπαν να ανοίξουμε τα σχολεία με υποχρεωτική μάσκα σε όλες τις ηλικίες... Η ήλση της διπλής βάρδιας έχει πολύ σημαντικά μειονεκτήματα... Ο ένας γονιός εκεί που έχουμε δύο εργαζόμενους γονείς, θα μείνει υποχρεωτικά στο σπίτι... Από την άλλη αίθουσες για ολιγομελή τμήματα πολύ απλά δεν υπάρχουν»

K. Μητσοτάκης, 7/9/2020

«Ασφαλώς θα θέλαμε λιγότερα παιδιά στις τάξεις αλλά δίνουμε οδηγίες επί του επιπέδου, δεν παίρνουμε πολιτικές αποφάσεις... Τα παιδιά είναι η πιο ασφαλής ομάδα ηλικιακά. Δύσκολα κολλάνε και δύσκολα μεταδίδουν τον ιό. Τις μάσκες τις φοράμε για να μην υπάρχει διασπορά του ιού»

N. Σύψας, 14/9/2020

«Προτείνεται, σε ειδικές περιπτώσεις παιδιών που μπορεί να εμφανίζουν φοβία, αγχώδεις διαταραχές ή ανασφάλεια, σχετικά με τη χρήση μάσκας ή και τη νόσο COVID-19, η εξατομικευμένη προσέγγιση με τη συνδρομή τόσο των αρμόδιων εκπαιδευτικών όσο και ειδικών επιστημόνων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης»

Οδηγίες ΕΟΔΥ (Ιατρικοποίησης Εγκώμιον)

Ευχαριστούμε τον κ. Μητσοτάκη για τη διευκρίνιση ότι η κοινωνία στην οποία ζούμε είναι μια ταξική κοινωνία, δηλαδή μια βαθιά διαιρεμένη κοινωνία στην οποία ένα μικρό κομμάτι της (τα αφεντικά) εκμεταλλεύονται την εργασία του μεγάλου κομματιού της (των μισθωτών). Έτσι δημιουργήθηκε η εργατική τάξη που πρέπει να νοικιάσει την εργασιακή της δύναμη για να επιβιώσει και η τάξη των μικρών, μεσαίων και μεγάλων αφεντικών που ζουν λίγο ή πολύ πλουσιοπάροχα από εργασία που δεν έχουν εκτελέσει αυτοί οι ίδιοι.

Τον ευχαριστούμε επίσης γι' αυτή τη διευκρίνιση γιατί, αντίθετα, οι οπαδοί του και οι θλιβεροί ψηφοφόροι του ισχυρίζονται ότι δεν υπάρχουν κοινωνικές τάξεις, ότι η κοινωνία αποτελείται μόνο από άτομα, οικογένειες, κατοίκους μιας συγκεκριμένης περιοχής και γείτονες – μια εντελώς δηλαδή διαστρεβλωμένη εικόνα της πραγματικότητας.

Ακριβώς λοιπόν επειδή αυτή είναι μια ταξική κοινωνία, στην οποία οι περισσότεροι γονείς πρέπει να σηκωθούν νωρίς το πρωί για να πάνε στους εργασιακούς χώρους όπου τους εκμεταλλεύεται η κοινωνική τάξη στην οποία ανήκει και ο κ. Μητσοτάκης, ένα δεύτερο lockdown θα ήταν μάλλον απαγορευτικό –θα εξηγήσουμε γιατί– και οι δάσκαλοι του δημοτικού σχολείου πρέπει να είναι κάθε μέρα στη θέση τους ως παιδοφύλακες, όπως μας εξηγεί ο κ. Μητσοτάκης στη δήλωσή του.

Ένα δεύτερο, γενικευμένο, πανελλαδικά, lockdown θα ήταν μάλλον απαγορευτικό:

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 11

1) γιατί περιορίζοντας την παραγωγή και την κυκλοφορία επιδεινώνει την οικονομική κρίση και μειώνει ακόμη περισσότερο τα κέρδη των αφεντικών.

2) γιατί η τηλεκαπαίδευση που χρησιμοποιήθηκε ως αναγκαία απασχόληση των έγκλειστων μαθητών του περασμένου Μαρτίου-Απριλίου ήταν μεν ένας φτηνός για το κράτος τρόπος προσωρινής πειθάρχησης εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων, αλλά από εκπαιδευτική και ουσιαστικά πειθαρχική σκοπιά εξεταζόμενη ήταν μια πλήρης αποτυχία ειδικά για το δημοτικό και το γυμνάσιο.

Το σχολείο είναι, όπως και το νοσοκομείο, ένας από τους βασικούς θεσμούς αναπαραγωγής της εργασιακής δύναμης. Το νοσοκομείο επιδιορθώνει την άρρωστη εργασιακή δύναμη και το εκπαιδευτικό σύστημα την διαμορφώνει, την αξιολογεί και την κατανέμει σε θέσεις εργασίας. Και για να λειτουργήσει σωστά, δηλαδή με έναν αποδοτικό τρόπο για την άρχουσα τάξη, πρέπει να πειθαρχεί τα σώματα των εκπαιδευόμενων – μια διαδικασία που είναι ριψοκίνδυνη, αφού τα υπό πειθάρχηση σώματα έχουν, δυστυχώς, την τάση να ξεγείρονται – και να αναπτύσσει τις γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητές τους – πράγμα που δεν μπορεί να το κάνει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, με την οποία το σχολικό σύστημα γλιτώνει μεν την άσκηση κριτικής μέσα στην τάξη και τυποποιεί τη γνώση, αλλά δεν μπορεί από μόνη της να καθοδηγήσει τις συμπεριφορές. Είπαμε «άσκηση κριτικής μέσα στην τάξη»· πράγματι, αναπτύσσοντας τις πνευματικές δεξιότητες της εργασιακής δύναμης, το σύστημα ρισκάρει πάντα να τις χρησιμοποιήσουν οι μαθητές για να του ασκήσουν κριτική στο σύστημα και να θέσουν ενοχλητικά

ερωτήματα: η άσκηση εξουσίας ενέχει πάντα ένα **ρίσκο**.

Είπαμε στην αφίσα της εκδήλωσης ότι το κράτος προσπαθεί να διαχειριστεί την επιδημία με έναν τρόπο που να είναι **φτηνός** και **επωφελής** για το ίδιο και τους καπιταλιστές.

Φτηνός σημαίνει να μη βάλει το χέρι στην τσέπη, να μην αυξήσει τις κρατικές δαπάνες για την εκπαίδευση και την υγεία, με περισσότερες προσλήψεις κλπ.

Επωφελής γιατί η «κατάσταση εξαιρέσεως» που το ίδιο δημιούργησε του δίνει την ευκαιρία να μειώσει τους μισθούς, να αλλιάξει τις εργασιακές σχέσεις προς το χειρότερο, να επιβάλει το διευθυντικό δικαίωμα, να δώσει άπειρες διευκολύνσεις στα αφεντικά. Θα πούμε περισσότερα επ' αυτού παρακάτω.

Μπορεί κάποιος να ρωτήσει: «Μα δεν θέλει να προστατεύσει υγειονομικά τον πληθυσμό;» Φυσικά και θέλει. Κανένα κράτος και κανένας καπιταλιστής δεν βρίσκει νόημα στην εκμετάλλευση μιας ασθενούς εργασιακής δύναμης. Αλλά το κράτος αυτό θέλει να γίνει με έναν τρόπο που να είναι **πειθαρχικός** και **αποδοτικός** για τους καπιταλιστές: «Εμείς θα σου πούμε πώς θα δουλέψεις· πού, πότε και μέχρι ποια ώρα θα καταναλώσεις· με πόσους ανθρώπους θα βρεθείς στον δημόσιο χώρο· πώς θα στοιβαχθούν και θα στοιχθούν οι μαθήτριες στα σχολεία· πότε και αν θα έχεις το δικαίωμα να μιλήσεις· γιατί εμείς ξέρουμε κι εσύ δεν ξέρεις».

Για μια ακόμη φορά εμφανίζεται ξεκάθαρα μπροστά στα μάτια μας η βασική αντίφαση του καπιταλιστικού κράτους: η πρώτη βασική λειτουργία του κράτους, η **νομιμοποίηση των εκμε-**

ταλληλευτικών σχέσεων μέσω της αύξησης των «κοινωνικών δαπανών» θα έρχεται πάντα αναγκαστικά σε σύγκρουση με το **αναγκαίο κόστος τους**, δηλαδή με τη δεύτερη λειτουργία του, την ανά-

γκη **προώθησης της συσσώρευσης του κεφαλαίου**. Σε απλούστερα ελληνικά, «φράγκα θα υπάρχουν για ό,τι κρίνουμε εμείς ότι έχει προτεραιότητα στη σημερινή συγκυρία».

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΩΝ ΜΝΗΜΟΝΙΩΝ ΤΗΣ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΑΞΙΩΣΗΣ ΜΕ ΑΛΛΟ ΟΝΟΜΑ

Μία είναι η επωδός που ακούγεται τελευταία από το πολιτικό προσωπικό του κεφαλαίου, ως «απάντηση» στα αιτήματα για αύξηση των κοινωνικών δαπανών στην υγεία και την παιδεία: «πράττουμε το καλύτερο στο μέτρο του εφικτού».

Ποιό είναι, όμως, αυτό το «εφικτό» στην ταξική, όπως παραδέχθηκε και ο ίδιος ο πρωθυπουργός μας, ελληνική κοινωνία;

Ας εξετάσουμε την **κατανομή των κρατικών πόρων** που χρησιμοποιήθηκαν για την «αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας». Ενώ είναι γνωστό, ακόμη και από μελέτες κυριλλέ πανεπιστημίων ότι οι υγειονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας είναι πιο σοβαρές, τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά, στις εργάτριες και τους εργάτες, εν τούτοις οι κρατικές επιλογές στρέφονται σταθερά προς την κατεύ-

θυνση της ελαχιστοποίησης των απωλειών των καπιταλιστών ή έστω στην εξασφάλιση εκείνων των όρων που θα επιτρέψουν την γρήγορη επανάκαμψη των κερδών τους, όταν το επιτρέψουν οι ευρύτερες συνθήκες.

Πιο συγκεκριμένα και σύμφωνα με τα τελευταία δημοσιοποιημένα στοιχεία για την εκτέλεση του προϋπολογισμού (βλ. κρατικές δαπάνες περιόδου Ιανουαρίου-Ιουλίου 2020) από τις επιπλέον δαπάνες που εκταμιεύθηκαν στην υπηρεσία της κρατικής διαχείρισης της πανδημίας (4,86 δισ. ευρώ) **μόνο** το 24,5% (ή 1,19 δισ. ευρώ) έλαβαν **οι μισθωτοί** και οι «επιστήμονες-ελεύθεροι επαγγελματίες». Και τα υπόλοιπα φράγκα πού πήγαν;

Το 47% των δαπανών κατευθύνθηκαν στα ταμεία επιχειρήσεων (2,29 δισ. ευρώ για αποζημιώσεις ειδικού σκοπού και ενισχύσεις με τη μορφή της

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 11

επιστρεπτέας προκαταβολής), ενώ τα ασφαλιστικά ταμεία (ΕΦΚΑ) και ο ΕΟ-ΠΥΥ έλαβαν 0,420 δισ. ευρώ και 0,263 δισ. ευρώ αντίστοιχα ή 14,1% του συνόλου (ποσό που σε κανονικές συνθήκες θα βάρυνε τα αφεντικά και επομένως θα πρέπει να συνυπολογιστεί ως επιπρόσθετο όφελος στα 2,29 δισ. ευρώ που εξασφάλισαν).

Ταυτόχρονα, καθ' όλη τη διάρκεια της διαχείρισης της πανδημίας συνεχίστηκε **αμείωτη η επίθεση στον άμεσο κι έμμεσο μισθό της τάξης μας.**

Μάλιστα, οι πιο πρόσφατες ρυθμίσεις που εντείνουν την επίθεση στον εργατικό μισθό εντάχθηκαν στον νόμο 4722/2020 του... Υπουργείου Υγείας επιβεβαιώνοντας έτσι, έστω και αθέλητα, τη σύγκλιση του πολιτικού και του ιατρικού πεδίου. Σύμφωνα με εκείνες τις διατάξεις:

α) **Νομιμοποιείται η απλήρωτη υπεργασία.** Το μέτρο αρχικά αφορά εργαζόμενους που τίθενται σε προληπτική καραντίνα 7 ή 14 ημερών (βάσει των μέτρων του ΕΟΔΥ) και που δεν δύνανται να εργαστούν εξ αποστάσεως. Η απλήρωτη εργασία που θα αναγκαστούν να παράσχουν οι εν λόγω εργαζόμενοι αφορά μία επιπλέον ώρα πέραν της λήξης του κανονικού ωραρίου, έως ότου συμπληρωθούν οι μισές ώρες εργασίας που χάθηκαν στην καραντίνα. Είναι σαφές ότι με το παραπάνω μέτρο μεταφέρεται **επιπλέον πίεση στους εργαζόμενους** που τυχόν βρεθούν σε καραντίνα να δουλέψουν **από απόσταση.**

Η επίσημη **καταστρατήγηση του 8ωρου ωραρίου**, αυτού του δομικού στοιχείου του εργατικού δικαίου, έρχεται να επικυρώσει τυπικά, αλλά και να επεκτείνει, το ξεχειλίωμα των ωραρίων που ήδη επιβάλλουν οι εργοδότες σε

μία σειρά εργασιακών χώρων εδώ και χρόνια.

Ταυτόχρονα, για τους υπόλοιπους εργαζόμενους προβλέπεται η **δυνατότητα υπερωριακής απασχόλησης πέραν των νόμιμων ορίων, δίχως να απαιτείται υπουργική απόφαση**, μέχρι το τέλος του έτους (ενώ η δυνατότητα αυτή δινόταν αρχικά στα αφεντικά μόνο μέχρι τις 14/9/2020).

β) **Παρατείνεται η δυνατότητα αναστολής συμβάσεων εργασίας** στους πληττόμενους κλάδους βάσει ΚΑΔ μέχρι τέλη Οκτώβρη. Συνεπώς ένας μεγάλος αριθμός εργαζομένων συνεχίζει να ζει με το ψωροεπίδομα ειδικού σκοπού (534 ευρώ το μήνα). Παρά το θετικό γεγονός ότι πληρώνονται δίχως να δουλεύουν, το ποσό αφενός είναι κατώτερο του υφιστάμενου κατώτατου μισθού, αφετέρου θα συμπαρασύρει προς τα κάτω το επίδομα Χριστουγέννων για το σύνολο των εργαζομένων που δεν εργάστηκαν, λόγω αναστολής της σύμβασής τους, έστω και έναν μήνα, δηλαδή για την μεγάλη πλειοψηφία των (δηλωμένων) εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα. Παράλληλα, οι ασφαλιστικές εισφορές εργαζομένων σε εποχικές επιχειρήσεις που δεν επαναληφτούργησαν για όλη την περίοδο από 1/6/2020 έως 30/9/2020 (ή μέρος αυτής) θα υπολογιστούν επί του ποσού των 534,00 ευρώ, επιταχύνοντας κι άλλο το άδειασμα των ασφαλιστικών ταμείων.

γ) Αντίστοιχα, **παρατείνεται η επιβολή της εκ περιτροπής εργασίας, με ταυτόχρονη μείωση μισθού κατά -20% σε μηνιαία βάση, μέσω του προγράμματος ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ** μέχρι το τέλος του έτους, μέτρο που έχει οδηγήσει σε αύξηση της εντατικοποίησης της εκμετάλλευσης (καθώς το μισό προσωπικό

«βγάξει τη δουλειά»), ενώ οι νέοι μειωμένοι μισθοί δεν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών μας

δ) **Καθηλώνεται ο κατώτατος μισθός** στα σημερινά επίπεδα μέχρι την άνοιξη του 2021. Το μέτρο αυτό είναι σημαντικό ακόμη περισσότερο σήμερα, καθώς μέσω της επιβολής της εκ περιτροπής εργασίας (είτε μέσω του προγράμματος ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ, είτε δίχως αυτό) ο αριθμός των εργαζόμενων που πλέον αμείβονται με τον κατώτατο μισθό έχει αυξηθεί σημαντικά.

ε) Πλέον των ασφαλιστικών εισφορών **τα αφεντικά απαλλιάσσονται από επιπλέον εργατικά κόστη**, όπως το 1/3 των αποδοχών των γονέων που κάνουν χρήση άδειας λόγω νόσησης των παιδιών τους από τον κορονοϊό (για το διάστημα της άδειας το 1/3 των αποδοχών θα καταβάλλεται από τον κρατικό προϋπολογισμό).

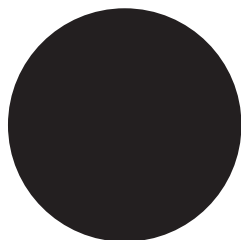
Επιπλέον, βάσει της Κοινής Υπουργικής Απόφασης υπ' Αριθμ. οικ. 36124/1194, **διευρύνθηκε χρονικά το διευθυντικό δικαίωμα**, όσον αφορά

την επιβολή τηλεργασίας έως το τέλος του έτους (και βλλήπουμε). Για την ακρίβεια, ήδη βάσει των πρόσφατων μέτρων που ανακοινώθηκαν στις 18/9 με ισχύ έως 4/10 επιβάλλεται στην Αττική η **υποχρεωτική τηλεργασία στο 40%** των εργαζομένων σε **δημόσιο και ιδιωτικό τομέα**, όπως επίσης **επιβάλλεται ανώτατο όριο 9 ατόμων για τις συναντήσεις σε κλειστούς και ανοικτούς χώρους** (μέτρο που, φυσικά, δεν ισχύει για τα σχολεία με 25 μαθητές ανά τάξη...).

Όλα αυτά συμβαίνουν ενώ δεν υπάρχει καμία νομοθετική παρέμβαση που να εξασφαλίζει την **προστασία των θέσεων εργασίας** μετά τη λήξη των «έκτακτων συνθηκών» που γέννησε η πανδημία, είτε όσων εργαζομένων βρίσκονται σήμερα σε αναστολή σύμβασης είτε σε επιβληθείσα εκ περιτροπής ή εξ αποστάσεως εργασία, **εντείνοντας την γενική επισφαλειοποίηση της αγοράς μισθωτής εργασίας και τη συγκράτηση, αν όχι συμπίεση, των μισθών.**

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΑ ΘΡΑΝΙΑ; ΚΑΛΩΣ ΗΡΘΑΤΕ ΣΤΟΝ ΕΦΙΑΛΤΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΞΙΩΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η επιστροφή στα σχολεία τον Σεπτέμβρη, δηλαδή το μάντρωμα και ο συνωστισμός στα ασφυκτικά γεμάτα σχολικά κλουβιά των 25-27 ατόμων, και όσα αντιμετωπίζουμε μαθήτ(ρι)ες και εκπαιδευτικοί εκεί μέσα είναι ενδεικτικά του τρόπου με τον οποίο το κράτος διαχειρίζεται πολιτικά την κρίση της πανδημίας.

Η τωρινή εμπειρία, όπως και αυτά που ζήσαμε κατά τη διάρκεια της καραντίνας με το φιάσκο της απαράδεκτης τηλεκαίδευσης, καταρχάς όσον αφορά το παιδαγωγικό σκέλος της, αποδεικνύει, όπως είδαμε και πιο πριν, ότι η κρατική διαχείριση αποσκοπεί στο να συνδυάσει το μικρότερο δυνατό κόστος με τη μεγαλύτερη δυνατή ωφέλεια για το κεφάλαιο και τα αφεντικά. Αυτό στην πράξη σημαίνει:

- **μηδέν δαπάνες** για αγορά πχ. μόνων θρανίων, διαγνωστικών τεστ και ειδών καθαριότητας·
- **μηδέν δαπάνες** για μόνιμους διορισμούς εκπαιδευτικού προσωπικού και προσωπικού καθαριότητας, (προσχηματικά, και μόνο, ένα 30% των καθαριστ(ρι)ών μετατράπηκε από μερικής σε πλήρους απασχόλησης, ενώ πολλές από αυτές είναι 3ωρης απασχόλησης και ενδέχεται στη διάρκεια αυτών των ωρών να πρέπει να καθαρίσουν και 2 και 3

σχολικές μονάδες, την ίδια στιγμή που 50 καθαρίστριες απολύθηκαν πρόσφατα επειδή δεν είχαν πιστοποιητικό γλωσσομάθειας)·

- **απολύσεις** συναδέλφων αναπληρωτών, αφού με τον εκπαιδευτικό νόμο του Μαΐου, κατά τη διάρκεια της καραντίνας, το υπουργείο αποφάσισε να αυξήσει τον αριθμό των μαθητ(ρι)ών ανά τάξη του δημοτικού από 22 σε 26
- προσλήψεις με **τρίμηνη σύμβαση προσωρινών δασκάλων και καθηγητ(ρι)ών**, τις οποίες το υπουργείο θα μεταχειρίζεται ως αναλώσιμα ανταλλακτικά που θα αντικαταστήσουν άρρωστους συναδέλφους ή θα κάνουν τηλεκαίδευση σε εκείνους τους μαθητές που δε θα μπορούσαν να επιστρέψουν στα θρανία· και ύστερα θα τις πετάξει ξεζουμισμένες στην άκρη.

Μιλώντας για αυτό το πιο πρόσφατο κεφάλαιο στην επιχείρηση του κράτους να επεκτείνει την **ελαστική εργασία** στο δημόσιο, δηλαδή την θέσπιση του τριμηνίτη αναπληρωτή, θέλουμε να υπογραμμίσουμε ότι η εργασία αυτού του είδους αποτελεί τον ορισμό της **just-in-time παραγωγής** εκπαιδευτικού έργου, για όσο το απαιτούν οι συνθήκες. Παράλληλα, και αυτό είναι εξίσου σημαντικό, δημιουργείται μια **νέα** υποκατηγορία εργαζομένων, η οποία οξύνει τον **ανταγωνισμό** και τις υφιστάμενες **διαίρέσεις** με-

ταξύ των εκπαιδευτικών (πχ. θα είναι πιο δύσκολο σε έναν μόνιμο να αρνηθεί την τηλεκαίδευση, όταν γνωρίζει ότι υπάρχει μια υποκατηγορία εκπαιδευτικών, οι οποίοι έχουν προσληφθεί ακριβώς για αυτό τον σκοπό), αλλά και μεταξύ των αδιόριστων/αναπληρωτών, καθώς το σύστημα αυτό θα λειτουργήσει συμπληρωματικά με το ήδη ανταγωνιστικό σύστημα του **προσοντολόγιου**.

Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης με πρόσχημα την πανδημία ήταν η κατάλληλη ευκαιρία για να καταφέρει το υπουργείο να επιτύχει ό,τι θα δυσκολευόταν να κάνει σε «φυσιολογικές» συνθήκες. Στη διάρκεια της καραντίνας προωθήθηκε το έκτρωμα της **εξ αποστάσεως εκπαίδευσης** παρά το γεγονός ότι και το δικαίωμα των μαθητών σε «ίση» πρόσβαση στην εκπαίδευση παραβιάστηκε και η τηλεκαίδευση αποδείχθηκε ένα τεράστιο τεχνολογικό φιάσκο. Με το μέτρο της τηλεκαίδευσης επιβλήθηκαν οι **εργασιακές σχέσεις-λάστιχο** με καθηγητές και δασκάλους να ξενυχτάνε στα πληκτρολόγια αυτοεπιμορφούμενοι και γονείς και μαθητές να προσπαθούν αγχωμένα να εξοικειωθούν με το «θαύμα» της σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης.

Τον περασμένο Μάιο το υπουργείο Παιδείας προσπάθησε να επιβάλει, με τη γνωστή τροπολογία, **κάμερες στην τάξη**, ώστε να αυξηθεί ο έλεγχος, ο εκφοβισμός και η πειθάρχηση εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων, πάντοτε με φόντο την αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού και την ανάγκη των καπιταλιστών να «εξοικονομήσουν πόρους» μέσω της μείωσης των δημόσιων δαπανών για την παιδεία. Έτσι εμφανίστηκε

τον Μάιο το πρώτο σημαντικό κίνημα ενάντια στην τηλεργασία.

Επιπλέον σε όλα τα παραπάνω το κράτος βρήκε την ευκαιρία να εφαρμόσει σχεδόν ανεμπόδιστα, λόγω της συμμόρφωσης στην ιδεολογία του μενουμεσπιτισμού, την εκπαιδευτική του ατζέντα, την οποία έχει υιοθετήσει και σταδιακά εφαρμόζει την **τελευταία δεκαετία** και η οποία περιλαμβάνει: **την αυστηρότερη διαλογή/αξιολόγηση των μαθητριών** μέσω τυποποιημένων εξετάσεων (βλ. την επαναφορά της λεγόμενης «τράπεζας θεμάτων» από φέτος)· **την αύξηση των εξεταζόμενων μαθημάτων** σε όλη τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση· την νομοθέτηση της **αξιολόγησης της σχολικής μονάδας** που θέλει το κάθε σχολείο να λειτουργεί ως ανταγωνιστική **επιχείρηση** – as μιν ξεχνάμε, επίσης, ότι η αξιολόγηση των σχολείων πάει χέρι-χέρι με την (επερχόμενη) **αξιολόγηση των εργαζομένων σε αυτά**· την **διευκόλυνση των απολύσεων** των ιδιωτικών εκπαιδευτικών που αντιστέκονταν στις εξοντωτικές απαιτήσεις της εργοδοσίας τους. Όλα αυτά και ενώ ετοιμάζεται νέος νόμος για την **επαγγελματική εκπαίδευση** σε αργαστή συνεργασία με τον ΣΕΒ.

Στο μεταξύ, η έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού και σχολικών αιθουσών είναι το αποτέλεσμα της χρόνιας **υποχρηματοδότησης** της δημόσιας παιδείας γενικότερα και ειδικότερα μέσω των σκληρών προγραμμάτων λιτότητας που εφαρμόζονται την τελευταία δεκαετία. Αυτή η μεθοδική στρατηγική απαξίωσης του δημόσιου σχολείου μέσω αλληπάλληλων συγχωνεύσεων σχολικών μονάδων και μειώσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού, συνεχίζεται και σήμερα, στη διάρκεια των

έκτακτων συνθηκών που δημιουργεί η διαχείριση της πανδημίας αφού, ενώ έχουν εξασφαλιστεί κονδύλια ύψους 37 δισ. από την ΕΕ, αυτά δεν χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών μας. Αντίθετα, ανακοινώνονται νέα εξοπλιστικά προγράμματα και προσλήψεις στρατόκαυλων και, όπως είδαμε πιο πάνω, η οικονομική ενίσχυση των αφεντικών. Θα μπορούσε κανείς να συγκρίνει τις εγχώριες πρόσθετες δαπάνες πχ. σε εκπαιδευτικές υποδομές, με τις αντίστοιχες επενδύσεις που ήδη κάνει το ιταλικό κράτος: παρόλο που κι αυτές θεωρούνται ανεπαρκείς βάσει των εκεί αναγκών (πχ. μεγάλο μέρος των νέων προσλήψεων δεν αφορά μόνιμο προσωπικό), εν τούτοις απέχουν παρασάγγας από το ελληνικό αντί-παράδειγμα των... μηδενικών πρόσθετων δαπανών.

Σε σχέση με την κατάσταση που αντιμετωπίζουμε μέσα στα σχολεία τώρα και τους λόγους που αποφασίστηκε η επιστροφή μας στην «κανονικότητα» θέλουμε επίσης να σημειώσουμε τα εξής:

Σε συνέχεια του φιάσκου της τηλεεκπαίδευσης της περασμένης χρονιάς, κατά τη διάρκεια του οποίου έστησαν μπροστά στις οθόνες ακόμα και μικρά παιδιά του Δημοτικού, για τα οποία δεν θα έπρεπε να υπάρχει ούτε καν σκέψη για online μαθήματα, σήμερα έρχονται και τα πετάνε σε ασφυκτικά γεμάτες σχολικές τάξεις προσθέτοντας ένα επιπλέον καψόνι: αυτό της **μάσκας**.

Οι απεγνωσμένοι με την παράνοια του τηλεμαθήματος γονείς είναι σήμερα δικαίως ανάστατοι με αυτό το ζήτημα. Και είναι λογική η ανησυχία αφού πολλοί γονείς, μαθητές και εκπαιδευτικοί καταλαβαίνουν με πολύ καλά ότι η μά-

σκα δεν αποτελεί μόνο ένα **βασανιστήριο** –ιδιαίτερα για παιδιά μικρών ηλικιών που μένουν στο ολοήμερο σχολείο 8πμ-4μμ, ένα ολοκλήρο 8ωρο δηλαδή– αλλά ότι είναι επίσης **το μέσο της ολοκληρωτικής αποδιοργάνωσης του μαθήματος**.

Και σα να μη φτάνει ότι οι εκπαιδευτικοί δεν ακούμε τους μαθητές μας, ούτε αυτοί εμάς ή ότι η φωνή που βγάζουμε μαζί με την ελληπιπή ανάσα μάς εξοντώνει ήδη από τις πρώτες ώρες του ωραρίου, προστίθενται και τα πρωτόκολλα υγιεινής που θα πρέπει, λέει, να τηρηθούν σε σχολικές μονάδες 200-300 ατόμων, οι ασφυκτικές οδηγίες των «ειδικών» του ΕΟΔΥ για διαλείμματα, ικανές αποστάσεις, συγκρότηση μόνιμων και σταθερών ομάδων μαθητ(ρι)ών, η αύξηση των εφημεριών ώστε να τηρούνται όλα τα παραπάνω και ταυτόχρονα η εντατικοποιημένη διδασκαλία για να βγει η ύλη πχ. των πανελλαδικών.

Όλα αυτά δημιουργούν ένα εφιαλτικό τοπίο μέσα στο οποίο καλούμαστε να κινηθούμε τόσο εμείς όσο και οι μαθήτριες και μέσα στο οποίο δημιουργούνται συνθήκες διάλυσης του σχολείου, **παρεμποδίζοντας τις ουσιαστικές και δημιουργικές πλευρές της παιδαγωγικής αλληλεπίδρασης** (και αναμεταξύ των μαθητών και μεταξύ διδασκομένων και διδασκόντων) και δείχνουν ότι η εκπαιδευτική διαδικασία με παράλληλη χρήση μάσκας είναι μια μεγάλη κρατική απάτη.

Το κράτος απαξιώνει τον εκπαιδευτικό ρόλο του διδακτικού προσωπικού και αξιώνει από αυτό να παίξει κατά βάση τον ρόλο του **χωροφύλακα της μάσκας**. Η επιτήρηση και η αστυνόμευση των μαθητ(ρι)ών αυξάνεται εντός

του σχολικού χώρου, όπως **αυξάνεται και στον δημόσιο χώρο**: την ίδια στιγμή που η κυβέρνηση θεσπίζει το όριο συνάθροισης 9 ατόμων με μάσκες σε πλατείες, συν την απαγόρευση κυκλοφορίας τη νύχτα, διατηρεί τις 27 μαθήτριες ανά τάξη, αφού η μείωσή τους προϋποθέτει μεγάλες δαπάνες για κτιριακές εγκαταστάσεις και προσλήψεις εκπαιδευτικών.

Κι όλα αυτά τη στιγμή που τα κενά στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι **ήδη** πολύ μεγάλα: υπολογίζονται σε τουλάχιστον 15.000. Ενδεικτικά και μόνο, αξίζει να γίνει αναφορά στα 10 δημοτικά σχολεία της Ν. Σμύρνης, όπου η κατάσταση σε μια πρώτη, (και σίγουρα όχι πλήρη) καταγραφή είναι η εξής, σύμφωνα και με τις πληροφορίες που έχουμε εδώ και μερικές μέρες: 15 κενά δασκάλων τάξης, ενός γυμναστή, 486 ώρες ειδικοτήτων και 12 ώρες δασκάλη, ενώ τα ολοήμερα υπολείπουν. Πουθενά δεν έχουν έρθει όλες οι παράλληλες στηρίξεις που ζητήθηκαν και πάλι θα γίνει «μοίρασμα» ενός/μιας εκπαιδευτικού σε δύο ή τρία παιδιά, ενώ στο 2ο Νηπιαγωγείο, δεν έχουν καλυφθεί ακόμη τα 3 κενά νηπιαγωγών.

Το κράτος στο μεταξύ έχει «ξεμπερδέψει» με τη διαχείριση των, σοβαρών όπως το ίδιο διατείνεται, υγειονομικών συνεπειών της πανδημίας, νομοθετώντας απλά και μόνο την χωρίς ημερομηνία λήξης υποχρεωτική χρήση μάσκας και **μετακυλίοντας**, έτσι, την ευθύνη στο κάθε «άτομο» **ξεχωριστά**. Η καπιταλιστική ιδεολογία της «ατομικής ευθύνης», αυτή η πολυπλόκαμη απάτη, αναβαθμίζεται διαρκώς όσο οι ταξικοί αγώνες υποχωρούν. Καθιστά τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς των παι-

διών «υπεύθυνους» να διαχειριστούν το ζήτημα, βάσει των «ατομικών ευθυνών» τους, βάζοντας πλάτη στα πειθαρχικά καθήκοντα που απαιτεί μια τέτοιου τύπου διαχείριση.

Ταυτόχρονα, η χρήση (ή μη) μάσκας, το αν αυτή προστατεύει ή όχι και πόσο, μονοπωλεί τη δημόσια συζήτηση: κάπως έτσι, οι καπιταλιστικές πολιτικές, κοινωνικές και βιολογικές αιτίες της εκδήλωσης της πανδημίας, όπως επίσης και η εδώ και δύο αιώνες βιοπολιτική διαχείριση του εμπορεύματος εργασιακή δύναμη **συσκοτίζονται**, εάν δεν εξαφανίζονται από τη δημόσια σφαίρα· **το κοινωνικό ζήτημα μετατρέπεται σε υγειονομικό**, όπως ακριβώς είχε συμβεί και στα μέσα Μαρτίου, συμβάλλοντας στην **κοινωνική συμμόρφωση** στα μέτρα καραντίνας, περιορισμών ή/και τοπικών lockdown.

Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα, λοιπόν, όσοι ασκούν κριτική στην επιβολή του μέτρου της μάσκας, όσοι δηλαδή αντιτίθεται στην επιλογή του κράτους να μας την πηλασάει ως το κύριο μέτρο προστασίας, και την καταγγέλλουν ως μέσο κοινωνικής απομόνωσης, ως μέσο υποτίμησης και απαξίωσης της εργασιακής μας δύναμης συκοφαντούνται ως συμμορευτές των συνωμοσιολόγων της άκρας δεξιάς, ενώ εκείνοι οι οποίοι έχουν συμμορφωθεί ολοκληρωτικά και αδιαμαρτύρητα με τα μέτρα του κράτους μέχρι σήμερα εμφανίζονται απατηλά ως «υπεύθυνοι υπερασπιστές της κοινωνίας», ακόμη και ως... ριζοσπάστες. Ας θυμηθούμε στο σημείο αυτό, το βρώμικο παιχνίδι συκοφαντίας των προλητάριων που συμμετείχαν στο αντι-μνημονιακό κίνημα του 2010-2012, με πρόσχημα την παρουσία ακροδεξιών σε αυτό.

Όσοι για αμυντικούς λόγους προς τη στάση των ακροδεξιών, που απομονώνουν το ζήτημα της χρήσης μάσκας και αντιδρούν μεμονωμένα σε αυτή δίχως να αμφισβητούν το καπιταλιστικό σύστημα ή να εγείρουν έστω κάποια υλική διεκδίκηση απ' αυτό, υιοθετούν τη ρητορική του κράτους σχετικά με τη χρήση της μάσκας, **αδυνατούν να συλλάβουν τη συνολική κρατική στρατηγική, να συσχετίσουν και εν τέλει να ερμηνεύσουν τις κρατικές επιλογές:** τι αποφεύγει για παράδειγμα το κράτος να κάνει υιοθετώντας και προκρίνοντας, ως μόνο δήθεν «σωστό» μέτρο, τη χρήση μάσκας. **Αναθέτοντας την «υπεράσπιση της κοινωνίας» στο κράτος συναινούν στην πολιτική υποτίμησης που αυτό συνεχίζει να εφαρμόζει, εκμεταλλευόμενο την πανδημία.**

Οι **αντιφατικές οδηγίες** του ΕΟΔΥ προς τις σχολικές μονάδες είναι η απόδειξη ότι η επιβολή της μάσκας είναι μια πολιτική απόφαση κι όχι απλά ένα αναγκαίο υγειονομικό μέτρο. Ο πολυδιαφημισμένος ΕΟΔΥ, ενώ τον Ιούνιο πρότεινε άνοιγμα σχολείων με εκ περιτροπής παρουσία των μαθητών ή ακόμη και το μοίρασμά τους σε δύο αίθουσες τοποθετημένους σε μονά θρανία, ώστε να εξασφαλιστούν οι «απαιτούμενες αποστάσεις» μεταξύ τους, τον Σεπτέμβριο, δύο μήνες δηλαδή πιο μετά, δήλωνε: *«Μέσα στις τάξεις δεν ποντάρουμε στις αποστάσεις. Οι μαθητές θα αγκαλιαστούν θα φιληθούν δεν θα κρατήσουν απόσταση, είτε είναι 15, είτε είναι 25. Για αυτό προκρίνουμε τη μάσκα. Ασφαλώς θα θέλαμε λιγότερα παιδιά τις τάξεις αλλά δίνουμε οδηγίες επί του εφικτού, δεν παίρνουμε πολιτικές αποφάσεις»*. Από την άλλη, όπως είδαμε, αυτοί που

«παίρνουν πολιτικές αποφάσεις» ισχυρίζονται ότι ακολουθούν «τις επιλογές των ειδικών»! Η αλήθεια είναι ότι πρόκειται για ένα **ενιαίο ταξικό πολιτικο-ιατρικό συμπλέγμα** που ήξει ό,τι να είναι αρκεί να μην επιβαρυνθεί το κεφάλαιο με επιπλέον φόρους, ασφαλιστικές εισφορές, γονικές πληρωμένες άδειες κλπ.

Εκ του αποτελέσματος, πάντως, σε αυτή τη φάση γονείς, εκπαιδευτικοί και ως ένα βαθμό και μαθητές έχουμε διαιρεθεί σε «μασκομάχους» και «μασκοφιλους» – μια διαίρεση που φυσικά εξυπηρετεί την κρατική πολιτική, τη στιγμή μάλιστα που στην καρδιά του ζητήματος βρίσκεται κάτι πολύ πιο ουσιαστικό: **η αύξηση των κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών** πχ. για την παιδεία (με προσλήψεις των χιλιάδων άνεργων αδιόριστων συναδέλφων και η εξασφάλιση σχολικών αιθουσών, ώστε να έχουμε μικρό αριθμό μαθητών στην τάξη) και την υγεία.

Μέσα από τη διαδικασία πειθάρχησης και συναίνεσης στην καπιταλιστική κρατική στρατηγική η μάσκα «μοιραία» θεωρείται απαραίτητη σε τάξεις με τόσο συνωστισμό. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η μάσκα ως ένα βαθμό συμβάλλει στη μη διασπορά του ιού, λαμβάνοντας υπόψη ότι μαθητές και δάσκαλοι παραμένουμε μέσα σε μια τάξη 5-8 ώρες ημερησίως.

Σύμφωνα με τη δική μας οπτική, όμως, η χρήση της μάσκας δεν είναι βλαβερή ή ωφέλιμη –από την σκοπιά μιας υγιούς κοινωνικής ζωής και από εκπαιδευτική σκοπιά είναι βλαβερή– μέσα στο πλαίσιο της απαξιοτικής πολιτικο-ιατρικής διαχείρισης της πανδημίας είναι ωφέλιμη– αλλά **φθηνή** για το κράτος λύση και συνιστά το αποτέλε-

σμα μιας **διπλής ταξικής ήττας** τόσο στο πεδίο του άμεσου μισθού (βλ. αποδοχή του ότι δεν «φτάνουν τα λεφτά» για μόνιμους διορισμούς) όσο και στο πεδίο του έμμεσου μισθού (αποδοχή του ότι δεν «φτάνουν τα λεφτά» για ουσιαστικές παροχές στην παιδεία ή την υγεία, τα μμμ κλπ). Είναι γνωστό ότι όποιος καταφεύγει στην αργκώ του «εφικτού» στην πραγματικότητα μιλάει στη γλώσσα των αφεντικών και των λακέδων τους!

Σε σχέση με τη χρήση μάσκας, αξίζει επίσης να σημειωθεί η περαιτέρω **όξυνση του πειθαρχικού χαρακτήρα** του σχολείου καθώς στο: «Κάτσε κάτω, Βγες έξω, Πες το μάθημα», προστίθεται μία ακόμα διαταγή «Βάλε τη μάσκα σου» και μία Τιμωρία βέβαια (αποβολή από το μάθημα και απουσία για τα μεγαλύτερα παιδιά).

Ο πειθαρχικός χαρακτήρας της επιβολής του μέτρου της μάσκας υπογραμμίζεται, άλλωστε, και από τις πρόσφατες δηλώσεις του ανεκδιήγητου λιομωξιολόγου Σύψα ότι στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό **η μάσκα θα έχει εκπαιδευτικό χαρακτήρα** και ότι **οι μικρές ηλικίες «εκπαιδεύονται ευκολότερα»**.

Όσον αφορά τους λόγους της μαζικής επιστροφής στη σχολική αίθουσα, όπως και τον Μάρτιο έτσι και σήμερα το κράτος επιζητεί το ίδιο πράγμα: να μη χαθεί ο **κοινωνικός έλεγχος** και η **πειθαρχία**, να μη χαλαρώσουν ούτε οι μαθητές ούτε οι γονείς τους και θυμηθούν πώς είναι να ζουν απειλευθερωμένοι από ωράριο, πρωινό ξύπνημα, σχολικό κουδούνι για τους μικρούς, χτύπημα κάρτας για τους μεγάλους, απαλληλαγμένοι από την πειθάρχηση των σωμάτων στην καθιστή στάση και από όλα αυτά

που εν τέλει μας προετοιμάζουν για την μελλοντική συμμόρφωση στο μαγκανοπήγαδο της μισθωτής εργασίας στο εργοστάσιο ή σε όλα αυτά που σήμερα μοιάζουν με εργοστάσιο.

Αυτά είναι τα σχολεία που είχαμε μέχρι σήμερα και σε αυτά τα σχολεία καλούμαστε να επιστρέψουμε παστωμένοι, όπως πάντα, και επιπλέον μασκοφορεμένοι.

Θα θέλαμε να κλείσουμε την εισήγησή μας θυμίζοντας ότι η κανονικότητα στην εκπαίδευση ούτως ή άλλως μέχρι σήμερα ήταν συνυφασμένη με: την **έλληψη καθηγητριών** και τα **χιλιάδες κενά**, την **αδιοριστία**, το **υπεργερασμένο** εκπαιδευτικό προσωπικό κυρίως στη δευτεροβάθμια, την **εντατικοποιημένη ύλη**, την **έλληψη υλικοτεχνικής υποδομής** (χάρτες, βιβλιοθήκες και εκσυγχρονισμένοι ασπροπίνακες, ώστε να μην καταπίνουμε με το τσουβάλι την καρκινογόνα σκόνη της κιμωλίας, αλλιά και προτζέκτορες, οθόνες προβολής, υπολογιστές, φωτοτυπικά μηχανήματα και φωτοτυπικό χαρτί, μπάλλες και άλλα όργανα γυμναστικής και πάει λέγοντας), την **έλληψη επαρκούς προσωπικού για την καθαριότητα**, τις **υπερφορτωμένες με μαθητές τάξεις** κλπ.

Ήταν, με λίγα λόγια συνυφασμένη με την χρόνια **υποχρηματοδότηση** και άρα την **υποβάθμιση** των δημιουργικών πλευρών της.

Μήπως είναι η ώρα να χρησιμοποιήσουμε την κατάσταση **υπέρ μας**;

Μήπως είναι ώρα να εκμεταλλευτούμε την κρίση της πανδημίας προς το συμφέρον μας και να ανατρέψουμε τον εις βάρος μας συσχετισμό που έχει ήδη, εδώ και χρόνια, διαμορφωθεί;

Εάν το αίτημα για αύξηση των δαπανών για την παιδεία παραμένει **διαχρονικό**, κάτω από τις έκτακτες συνθήκες που γεννά η κρατική διαχείριση της πανδημίας, γίνεται, νομίζουμε, ακόμη πιο **επιτακτικό**.

**Να μην υπακούσουμε·
Να εκμεταλλευτούμε την κρίση προς όφελος της εργατικής
τάξης, προς δικό μας όφελος
Να είμαστε εμείς αυτές που θα απαιτήσουμε:**

- Μικρά τμήματα μαθητών χωρίς υποχρεωτική μάσκα ώστε να μπορεί να γίνει μάθημα χωρίς αστυνόμευση και αξιολόγηση. Χώροι υπάρχουν. Μπορούν να επιταχθούν οι χώροι των φροντιστηρίων και των ιδιωτικών σχολείων χωρίς αποζημίωση στους ιδιοκτήτες τους και να προσληφθούν στο δημόσιο οι εκπαιδευτικοί των φροντιστηρίων, που τους έχουν πει το αίμα τόσα χρόνια, όπως και οι εκπαιδευτικοί των ιδιωτικών σχολείων που απολύθηκαν εκδικητικά με τον πρόσφατο νόμο Κεραμέως.
- Προσλήψεις μόνιμων εκπαιδευτικών και για δια ζώσης διδασκαλία στην τάξη και για διδασκαλία κατ' οίκον (έτσι ώστε να ανοίξουμε τον δρόμο και στην θεσμοθέτηση και πρόσληψη νοσοκόμων στο σπίτι και το σχολείο)
- Μείωση της διδακτέας ύλης και της εντατικοποίησης
- Πρόσληψη επιπλέον προσωπικού καθαριότητας
- Εγγυημένο εισόδημα σε όσους μένουν άνεργοι και αύξηση των μισθών στους υπόλοιπους που θα τα καθορίσουν οι ίδιοι σύμφωνα με τις ανάγκες τους
- Αύξηση των πληρωμένων γονικών αδειών

Μόνο ένα διεκδικητικό κίνημα που θα έχει σαν στόχο την ικανοποίηση των άμεσων κοινωνικών αναγκών θα ανοίξει χώρο και για την πιο ουσιαστική κριτική στην εκπαίδευση και την ιατρικοποίηση των κοινωνικών ζητημάτων.

Για επικοινωνία:

<https://againstbiopowerandconfinement.noblogs.org/>
koionika.antisomata@autistici.org

Η *Συνέλευση ενάντια στη βιοεξουσία & την κλεισούρα* συναντιέται κάθε Τετάρτη στις 8μμ στο Αυτοδιαχειριζόμενο Κυβερνείο Νομικής.

Τρικάκια του Αντιεξουσιαστικού συντονισμού μαθητ(ρι)ών,
φοιτητ(ρι)ών, εκπαιδευτικών και εργαζομένων

**ΟΥΤΕ ΤΗΛΕ
ΟΥΤΕ ΕΚΠΑΙ
ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΔΕΝ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΑΓΚΑΖΕ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**10 100 ΧΙΛΙΑΔΕΣ
ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΕ ΕΝΑΝ ΚΟΣΜΟ
ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΣΗΨΗΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**10 100 ΧΙΛΙΑΔΕΣ
ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΕ ΕΝΑΝ ΚΟΣΜΟ
ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΣΗΨΗΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΟΥΤΕ ΚΡΑΤΙΚΗ
ΟΥΤΕ ΙΔΙΩΤΙΚΗ
ΘΕΛΟΥΜΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΗ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΤΡΙΜΗΝΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ
ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ ΜΙΣΑ
ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΘΑ ΧΩΡΕΣΟΥΜΕ
ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΛΟΥΒΙΑ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΣΩΣΤΟ
ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ
ΝΑ ΒΑΛΕΤΕ ΜΥΑΛΟ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**Η ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ
ΜΕ ΤΙΣ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ
ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΑΖΙ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΧΙΛΙΑΔΕΣ
ΤΜΗΜΑΤΑ ΜΙΣΑ
ΤΑ ΤΑΞΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ
ΒΑΖΟΥΜΕ ΜΠΡΟΣΤΑ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

ΚΑΛΟΥΜΕ

**ΜΑΘΗΤ(ΡΙ)ΕΣ, ΦΟΙΤΗΤ(ΡΙ)ΕΣ, ΕΚΠ/ΚΟΥΣ
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ**

**ΣΕ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
(είσοδος από Μασσαλίας)**

ΔΕΥΤΕΡΑ 5/10 ΣΤΙΣ 19:00

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός

Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

ΚΑΛΟΥΜΕ

**ΜΑΘΗΤ(ΡΙ)ΕΣ, ΦΟΙΤΗΤ(ΡΙ)ΕΣ, ΕΚΠ/ΚΟΥΣ
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ**

**ΣΕ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
(είσοδος από Μασσαλίας)**

ΔΕΥΤΕΡΑ 5/10 ΣΤΙΣ 19:00

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός

Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**Ο ΑΓΩΝΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤ(ΡΙ)ΩΝ
ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΔΙΚΑ ΜΑΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός

Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ
ΣΤΙΣ ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ
ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός

Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ
ΣΤΙΣ ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ
ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός

Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**Ο ΑΓΩΝΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤ(ΡΙ)ΩΝ
ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΔΙΚΑ ΜΑΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός

Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΚΑΤΩ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ
ΚΛΟΥΒΙΑ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός

Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΕΝΑΝΤΙΑ
ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός

Μαθητ(ρι)ών, Φοιτητ(ρι)ών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**Η ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΙΝΑΙ
ΑΠΕΡΓΟΣΠΑΣΙΑ
ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ
ΚΑΘΕ ΚΑΤΑΛΗΨΙΑ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητριών, Φοιτητριών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΕΝΤΡΑ ΑΓΩΝΑ
ΓΙΑ ΟΛΗ ΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητριών, Φοιτητριών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**Η ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΙΝΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ
ΣΚΑΤΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητριών, Φοιτητριών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΣΤΑ ΚΛΟΥΒΙΑ ΠΟΥ ΧΤΙΖΕΤΕ
ΔΕΝ ΧΩΡΑΕΙ ΚΑΝΕΙΣ
ΜΑΘΗΜΑ ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΕΞΕΙΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητριών, Φοιτητριών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ
ΔΥΟ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ
ΑΓΩΝΕΣ ΤΑΞΙΚΟΙ
ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητριών, Φοιτητριών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΔΕΝ ΑΝΟΙΓΟΥΜΕ ΘΘΟΝΕΣ
ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ
ΑΓΩΝΕΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητριών, Φοιτητριών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ
ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΝΟΥΝ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥΣ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητριών, Φοιτητριών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

**ΣΗΜΕΡΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΑΡΧΙΖΕΙ ΑΠΟ "Α"
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΑΓΩΝΑΣ
ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ**

Αντιεξουσιαστικός Συντονισμός
Μαθητριών, Φοιτητριών, Εκπ/κών, Εργαζομένων

Η τέχνη του διαχωρισμού

Στο συλλυθητήριο της Πέμπτης 15/10/2020, ημέρα 24ωρης απεργίας προκηρυγμένης από την ΑΔΕΔΥ ο αριθμός των διαχωρισμένων μπλοκ έσπασε όλα τα ρεκόρ, καθώς έφτασε τα 4: ένα των οργανώσεων του Κ.Κ.Ε., ένα των υγειονομικών, ένα μαθητών με συγκρουσιακές διαθέσεις και ένα με όλους τους υπόλοιπους συμμετέχοντες.

Για όσους δεν είχαν τη δυνατότητα να παρευρεθούν στα σημερινά γεγονότα και να παρακολουθήσουν ίδιοι όμμασι την πολιτική τέχνη του διαχωρισμού των αγώνων, βάζω εδώ δυο-τρία πράγματα: Εγώ ήμουν με τον Αη. στο Σύνταγμα, εκεί που οδήγησε διαχωρισμένα από την υπόλοιπη κινητοποίηση το ΠΑΜΕ τους μαθητές που ελέγχει μέσω του mathites.gr και του συντονιστικού τους. Η νοοτροπία των μαθητών που το ακολουθούν δεν διαφέρει σε ορισμένα σημεία από την εξεγερτική τάση των υπολοίπων καταληψιών αν σκεφτεί κανείς ότι εκεί υπήρχαν μαθητές με πανκ εμφάνιση, χτύπαγαν με δύναμη τα πλαστικά τζάμια στις στάσεις, άναψαν καπνογόνα κλπ. Έξυπνα οι συνδικαλιστές του ΚΚΕ τους αφήνουν να έχουν ένα διακριτό από αυτούς μπλοκ, τους αφήνουν να εκφράζουν ελεγχόμενα «αγανακτισμένα» συνθήματα τύπου «κάνετε την παιδεία μας μπουρδέλλο» (ποια παιδεία «μας»;) κλπ. Στην μεγάλη τους πλειοψηφία αυτοί φόραγαν μάσκες και όταν άρχισε να φτάνει ένα αυτόνομο μπλοκ, επίσης μασκοφόρων, «μπαχαλάκηδων» τους πήραν και έφυγαν προς στήλες του ολυμπίου διός. Οι 100 «μπαχαλαίοι» έσπασαν δυο-τρεις τζαμαρίες, τους κυνήγησαν 4 διμοιρίες ΜΑΤ και έγινε μία σύλληψη ή προσαγωγή μπροστά μας (αργότερα έμαθα ότι έγιναν πολύ περισσότερες αλληλού).

Μετά κινηθήκαμε προς το τρίτο, αριστεριστικό μπλοκ, αυτό που ελέγχεται μέσω του [ανυπότακτου μαθητή.gr](http://ανυπότακτου.μαθητή.gr), σαφώς μικρότερο από του ΚΚΕ αλλά όχι αμελητέο, το οποίο κατέληξε στη Νομική στο προαύλιο μπροστά από το ΑΚΝ. Εκεί ξεκίνησαν συνέλευση και εμείς βγάλαμε έξω από το ΑΚΝ τα τραπεζάκια μας με το υλικό του «συντονισμού» και μοιράσαμε τρυκάκια. Δυο-τρεις ομιλίες καταληψιών μαθητών ήταν ενδιαφέρουσες: ένας μαθητής με φοβερή ειλικρίνεια είπε ότι η βασική σύγκρουση δεν είναι αυτή μεταξύ μαθητών-Κεραμέως, αλλά η σύγκρουση μεταξύ των ίδιων των μαθητών του σχολείου, καθώς οι συμμαθητές τους τους πιέζουν να σταματήσουν την κατάληψη για να σταματήσει και η τηλεκαίδηση, και η σύγκρουση μεταξύ μαθητών και καθηγητών που βάζουν τηλε-απουσίες. Ένας άλλος είπε ότι οι τοπικές κινητοποιήσεις στον δρόμο είναι πιο σημαντικές από τις κεντρικές και κάλεσε όλα τα παρευρισκόμενα σχολεία του Περιστερίου να συνεργαστούν.

Η παντελής απουσία του α/α/α χώρου ήταν ΚΑΙ σήμερα εμφανέστατη και ενδεικτική της απροθυμίας του να συμμετάσχει σε μια σοβαρή κινηματική επεξεργασία μιας θεωρητικο-πρακτικής δραστηριότητας στα εκπαιδευτικά.

Κ.
15/10/2020

Πώς οι συνδικαλιστές επιβάλλουν στην πράξη την τηλεκαπαίδευση

Ό,τι ακολουθεί είναι η βιωματική αποτύπωση από τη σκοπιά μιας εργαζόμενης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση της κατάστασης που επικράτησε στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ της επιστροφής στις τάξεις τον Μάιο του 2020 και της σχεδόν ολοκληρωτικής συμμόρφωσης όλου του κλάδου των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην επιταγή του κράτους για παροχή τηλ-«εκπαίδευσης» με τη μορφή αποκλειστικά της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (εξαε στο εξής) μέσα από την πλατφόρμα Webex της ιδιωτικής εταιρείας Cisco.

Τα γεγονότα

Καταρχάς, στην 1^η Γ.Σ. στην ΕΛΜΕ μου με την επιστροφή στην «κανονικότητα» τον Ιούνιο του 2020 το κλίμα ήταν ενδεικτικό της στάσης που επρόκειτο να κρατήσουν στη συνέχεια οι συνδικαλιστές όλων των παρατάξεων (μόνο αριστερών στο συγκεκριμένο Δ.Σ.) απέναντι στην εργασιακή συνθήκη της τηλεκαπαίδευσης που παράτυπα μας είχε επιβληθεί το περασμένο διάστημα του πρώτου λοκντάουν: αγνόησαν το θέμα παντελώς. Και μόνο όταν τέθηκε επιτακτικά από μεριάς μου, αναγκάστηκαν να φανερώσουν την υποστηρικτική προς την τηλεργασία στάση τους ως δήθεν αναγκαία για να μην συκοφαντηθούν οι εκπαιδευτικοί ως τεμπέληδες και υποτιθέμενα κοινωνικά ωφέλιμη για να μη μείνουν τα κακόμοιρα παιδιά εγκαταλειμμένα (και φυσικά μη πειθαρχημένα). Εν ολίγοις, ευτυχώς που το κράτος (και οι συνδικαλιστές) φρόντισαν να εφαρμοστεί το «σωτήριο» μέτρο της τηλεκαπαίδευσης!

Στη συνέχεια, το φθινόπωρο, με την έναρξη του σχολικού έτους στις 12/9/2020 δημοσιεύεται η κοινή υπουργική απόφαση 120126 και κατόπιν φτάνει στις σχολικές μονάδες η εγκύκλιος για την «Παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2020-2021», η οποία νομοθετεί την υποχρεωτικότητα αποκλειστικά της σύγχρονης εξαε.

Οι διευθυντές και οι διευθύντριες των σχολικών μονάδων δεν αντέδρασαν με κοινό τρόπο, γεγονός όμως είναι ότι στη δευτεροβάθμια έσπευσαν να μας πιέσουν να φτιάξουμε άμεσα λογαριασμούς webex, αφού, όπως δεν παρέλειπαν να μας τονίζουν, ήμαστε υποχρεωμένοι/ες άλλωστε. Στην πρωτοβάθμια δεν υπήρχε τόση πίεση, χωρίς όμως να έχει κάποια διαφορετική εξέλιξη η κατάσταση, όταν τελικά χρειάστηκε να παρέχουν και οι συναδέλφισσες και οι συνάδελφοι των δημοτικών σχολείων σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Ακριβώς δύο μήνες αργότερα, στις 12/11/2020, βρέθηκα στην αδιανόητη μέχρι τότε για μένα θέση να φτιάχνω λογαριασμό στη cisco και να συνδέομαι εικονικά με τους μαθητές και μαθήτριάς μου για να παραστήσω την καρικατούρα της δα-

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 14

σκάλας. Τόσοι μήνες αγώνα ενάντια στην τηλεργασία και τη γελοιογραφία-τηλε-«εκπαίδευση» οδήγησαν σε αυτήν την πικρή ήττα. Ας όψεται η αμέριστη στήριξη που πρόσφεραν στην κυβέρνηση οι συνδικαλιστικές ηγεσίες, όχι μόνο της ΟΛΜΕ αλλά και των τοπικών ΕΛΜΕ!

Τι μεσολάβησε

Δύο έκτακτες γενικές συνελεύσεις έγιναν στη διάρκεια Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου στην ΕΛΜΕ μου στις οποίες έθεσα το ζήτημα των πιέσεων της δ/σης σχετικά με τη δημιουργία λογαριασμού και ευρύτερα σε σχέση με τη στάση που θα κρατούσε ο κλάδος απέναντι στην εφαρμογή του νέου νόμου περί υποχρεωτικότητας της σύγχρονης εξαι. Και στις δύο περιπτώσεις οι αριστερές παρατάξεις υποβάθμισαν το θέμα και το αντιμετώπισαν με υπεκφυγές και οπωσδήποτε χωρίς την κατάθεση κάποιου αγωνιστικού πλάνου δράσης. Βέβαια η συνδικαλιστική ρητορική σε αυτή τη φάση είχε αλλιάξει και στη ζωνρή αγωνία του «τι κάνουμε όταν μας αναγκάσουν σε τηλεεκπαίδευση» η απάντηση από τους συνδικαλιστές ερχόταν με ένα γενικόλογό, δημαγωγικό και παραπλανητικό τρόπο: «Όχι στην τηλεεκπαίδευση. Θέλουμε ανοιχτά σχολεία με 15 μαθή(ρι)ες στην τάξη». Το αποτέλεσμα ήταν ότι ελλείψει κάποιας σαφούς κατεύθυνσης από μεριάς του σωματείου, η συντριπτική πλειοψηφία των συναδέλφων και των συναδελφισσών που γνώριζα στα περίξ σχολεία ή είχαν ήδη κάνει λογαριασμό στην πλατφόρμα της cisco ή ήταν ανά πάσα στιγμή έτοιμες/οι να τον ανοίξουν έχοντας ξεκάθαρα αντιληφθεί ότι δεν υπήρχε η βούληση για κάτι διαφορετικό από μεριάς συνδικαλιστών.

Στο τέλος του Οκτώβρη όταν έκλεισε ένα τμήμα στο σχολείο μου λόγω κρούσματος ενεργοποιήθηκε άμεσα ο μηχανισμός της τηλε-«εκπαίδευσης». Μία ακόμα συνάδελφος κι εγώ, «αρνήτριες» webex αμφότερες, βρεθήκαμε εντελώς ξεκρέμαστε μπροστά στην απροθυμία του σωματείου να μας παρέχει συνδικαλιστική κάλυψη και υποστήριξη ώστε να μην υποχωρήσουμε σε μια νομοθεσία της οποίας τις επιταγές είχαμε αρνηθεί το προηγούμενο διάστημα με πλήρη συνείδηση τόσο της αντιπαιδαγωγικής της διάστασης όσο και του ρόλου που είχε στην επίθεση στο εργασιακό καθεστώς των εκπαιδευτικών. Τοποθετηθήκαμε μέσα στον σύλληγο διδασκόντων αλλά και γραπτά στο σωματείο μας αναδεικνύοντας το έκνομο της κατάστασης, επικαλεστήκαμε τον Ν. 1566 και το καθηκοντολόγιο για να δείξουμε πόσο μετέωρη νομικά είναι η υπουργική απόφαση, εκφράσαμε την εναντίωσή μας να βάλουμε κάμερες στα σπίτια μας υποστηρίζοντας ότι το υπουργείο παρανομεί επιβάλλοντας δια νόμου τη σύγχρονη εξαι από τη στιγμή που δεν έχει συμμορφωθεί στην απαίτηση της Αρχής Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων για τη δημοσίευση της Εκτίμησης Αντικτύπου. Κι όλα αυτά ήταν επιχειρήματα που η ίδια η Ομοσπονδία είχε αξιοποιήσει μέσω του Νομικού της Συμβούλου προκειμένου να προσβάλει την εγκατάσταση καμερών μέσα στην τάξη αλλά και για να κηρύξει αποχή από την τηλε-«εκπαίδευση» στη διάρκεια των μαθητικών αγώνων για αύξηση των δαπανών για την παιδεία. Ήταν επομένως ένα ήδη έτοιμο προς αξιοποίηση για αντίσταση και άρνηση οπλοστάσιο, που όμως κρατήθηκε σκόπιμα ανενεργό.

Η αγωνιστική μας διάθεση πάντως δεν είχε καμιά απολύτως σημασία και αξία για ένα σωματείο το οποίο ασχολούταν μόνο με το τρίξιμο της καρέκλας των αιρετών στα υπηρεσιακά συμβούλια, με τους οποίους/ες η υπουργός αποφάσισε να τελειώνει δίνοντας ένα αποφασιστικό χτύπημα στο διαμεσολαβητικό χαρακτήρα του συνδικαλιστικού οργάνου των εκπαιδευτικών.

Το αποτέλεσμα ήταν σχεδόν να παρακαλούμε τους εκπροσώπους μας στο Δ.Σ. να μας στηρίξουν ζητώντας τους να κηρύττουν μια δίωρη στάση εργασίας κάθε φορά που είχαμε μάθημα με το τμήμα που βρισκόταν σε καραντίνα. Από τον γνήσιο αγωνιστικό συνδικαλιστικό εκπρόσωπο του ΠΑΜΕ μάλιστα το μόνο που λάβαμε ως απάντηση στις επικλήσεις μας για στήριξη ήταν ότι *«η σύγχρονη εξαι είναι επιβεβλημένη δια νόμου και η άρνησή της συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα»*. Παρόλο που αυτή η στάση εργασίας κηρύχτηκε τελικά με χίλια τηλεφωνήματα και διαπραγματεύσεις με τους παραταξιάρχες της ΕΛΜΕ και παρόλο που δεν γνωστοποιήθηκε παρά μόνο στο δικό μου σχολείο(!), σαν να φοβόταν το Δ.Σ. μην τυχόν και δοθεί μήνυμα ανυποταξίας σε άλλους συναδέλφους/ισσες και γίνει παράδειγμα μη συμμόρφωσης, δεν είχαμε ακόμα συλλάβει το μέγεθος της ταξικής συνεργασίας υπουργείου-συνδικαλιστών για την επιβολή της τηλ-«εκπαίδευσης».

Ήρθε όμως το λοκντάουν και η εντελώς παθητική και συναινετική στάση του σωματείου αποκάλυψε αυτό που δεν είχαμε θελήσει μέχρι τότε να αποδεχτούμε.

Ο επίλογος(;)

Παρά το γεγονός ότι υπήρχε πολύς χρόνος ώστε να ετοιμαστούν οι γραμμές άμυνας του κλάδου οι συνδικαλιστές αποφάσισαν να αφήσουν τους συναδέλφους στην τύχη τους σαφώς με την πεποίθηση ότι περιθωριοποιημένοι και απομονωμένοι δε θα είχαν να κάνουν τίποτα άλλο παρά σύγχρονη εξαι από την πλατφόρμα της cisco webex meetings. Κάποιοι από αυτούς/ές ούτε καν για τα προσχήματα δεν ακολούθησαν ούτε την κατεύθυνση του σαμποτάζ που η ίδια η παράταξη τους έδινε, να πραγματοποιούν δηλαδή τις τηλεδιασκέψεις μέσα στη σχολική τους μονάδα και μέσα από το σχολικό δίκτυο το οποίο δεν μπορεί να αντέξει πολλές συνδέσεις οπότε πέφτει.

Αφού ούτε και αυτό δε στάθηκε δυνατόν και αφού η συμμόρφωση είναι πλήρης, δεν είναι παράξενο που με τις ευλογίες του σωματείου εσχάτως ήρθε και η ηλεκτρονική καταγραφή του μαθήματός μου από γονέα που δεν ενέκρινε το περιεχόμενο του μαθήματός μου με στόχο την καταγγελία μου ώστε να πειθαρχήσω στα γούστα του περι διδασκαλίας.

Κι όχι μόνο αυτό. Το τελευταίο επεισόδιο στην επιβολή της τηλεκπαίδευσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι ότι με τα ευχολόγια των συνδικαλιστών, παμπτών, συριζέων και ναριτών φτάσαμε σήμερα το υπουργείο να έχει την άνεση να ζητάει την ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθητ(ρι)ών μας, ακριβώς όπως θα ζητήσει πολύ σύντομα την αξιολόγηση των αξιολογητών.

Δ.Κ.

Αθήνα, 13/12/2020

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 15

η κρατική διαχείριση της πανδημίας είναι η αναβαθμισμένη συνέχιση της δεκάχρονης πολιτικής των «μνημονίων» με άλλο όνομα

από τις νέες περιφράξεις του επιχειρηματικού πανεπιστημίου
στις περικοπές του άμεσου μισθού· τις απλήρωτες υπερωρίες·
την παρεμπόδιση της απεργίας· την απαγόρευση της
δημόσιας συνάθροισης και την αστυνομοκρατία

με φόντο ένα καινούργιο «μνημόνιο»

συνέλευση ενάντια στη
βιοεξουσία & την κλεισούρα

26 Νοέμβρη 2020

«Αντιμετωπίζουμε πολλές προκλήσεις ταυτόχρονα, θέλω όμως να εκφράσω την απόλυτη ικανοποίησή μου από τον τρόπο λειτουργίας της Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Είναι πολύ σημαντικό σε καμία περίπτωση να μην ανασταλεί το μεταρρυθμιστικό έργο της Κυβέρνησης λόγω Covid».

Κ. Μητσούτσικης, 3 Νοεμβρίου 2020 στο τούιτερ.

– Η Ευρώπη ήλθε ένα πολύ απλό πράγμα: “ξοδέψτε με βάση τις δυνατότητές σας, όχι όσα έχετε”. Αυτή τη στιγμή ό,τι ξοδεύουμε είναι μελλοντικοί φόροι.

Ερώτηση: *Με άλλα λόγια εκτιμάται ότι εάν ξεφύγουμε τώρα δεν αποκλείεται –σε βάθος χρόνου βεβαίως– κι ένα νέο Μνημόνιο, δηλαδή δημοσιονομικές προσαρμογές νέες;*

– Και δεν θα είναι σε μεγάλο βάθος χρόνου διότι οι αγορές αντιδρούν έντονα όταν βλέπουν ότι δεν υπάρχει υπεύθυνη δημοσιονομική διαχείριση.

Θ. Σκυλακάκης, αν. υπουργός οικονομικών, 21 Σεπτεμβρίου 2020 στον άλφα 98.9.

Το νέο λοκντάουν αποτελεί πτυχή μιας ήδη αρκετά μίζερης και ασφυκτικής πραγματικότητας. Η πολυδιαφημισμένη πορεία επιστροφής στην «κανονικότητα» –την καπιταλιστική κανονικότητα– ξαναδιακόπηκε στο όνομα της προστασίας του πιο πολύτιμου εμπορεύματος για το κεφάλαιο, της αξιοπαραγωγού εργασιακής μας δύναμης, υπό το βάρος της καθημερινής αύξησης των νοσηλευόμενων λόγω covid-19 και μέσα σε συνθήκες μεθοδικής, εδώ και χρόνια, διάλυσης των δημόσιων υποδομών υγείας.

Η κυβέρνηση αφού κατάφερε να εδραιώσει εν μέρει την πρακτική και την ιδεολογία της «ατομικής ευθύνης» και του «υπεύθυνου μενουμεσπιτισμού» την περασμένη άνοιξη –ιδεολογία που είχε σπεύσει να ενστερνιστεί ακόμα και μεγάλο κομμάτι της αριστεράς και του α/α χώρου– επανέρχεται σε αυτήν την τακτι-

κής φύσης κίνηση με στόχο να εκτρέψει τη συζήτηση που είχε ήδη ξεκινήσει γύρω από τον κεντρικό σκοπό της κρατικής διαχείρισης της πανδημίας: τη μετακύλιση του μεγαλύτερου δυνατού κόστους της αντιμετώπισής της στις πλάτες μας.

Με μια σημαντική διαφορά όμως. Η τωρινή χρήση της βιοπολιτικής του εγκλεισμού συνοδεύεται από μια έξαρση των πειθαρχικών μέτρων (βλ. διπλασιασμό των προστίμων και απαγόρευση της κυκλοφορίας μετά τις 9) και της κατασταλτικής βίας (βλ. ταυτόχρονα εκκενώσεις στο ΕΜΠ και την Πρυτανεία του Πολυτεχνείου και άγριες επιθέσεις στους διαδηλωτές της 17ης Νοέμβρη από χιλιάδες μπάτσους, δελτάδες και ΕΚΑΜ), λόγω του ότι δυσκολεύεται πλέον να παρουσιάζει την κρατική επιλογή του λοκντάουν ως μια δήθεν αμερόληπτη αντιμετώπιση ενός ζητήματος «δημόσιας υγείας» που αποφασίζεται μέσα σε ένα πολιτικό κενό και ανεξάρτητα από τις, εν πολλοίς σπασμωδικές αλλιά υπαρκτές, αντιδράσεις ενάντια στην υγιεινιστική αναβάθμιση της κοινωνικής πειθάρχησης.

Δεν μπορεί να αποκρύψει πως ακόμα και οι περιορισμένες σε ένταση και έκταση προληπτικές διεκδικήσεις και αντιστάσεις που εκφράστηκαν τους προηγούμενους μήνες δεν μπορούν να γίνουν ανεκτές από το σύστημα, κι αυτό γιατί έρχονται σε αντιπαράθεση με τη δεκάχρονη καπιταλιστική στρατηγική που ακολουθεί το σύνολο του πολιτικού προσωπικού του κεφαλαίου (σήμερα η δεξιά φράξια του, χτες κάποια άλλη).

Δεν μπορεί να βάλει κάτω από το χαλί της «προστασίας της δημόσιας υγείας» τη χρησιμοποίηση του λοκντάουν ως προληπτικού μέτρου αποφυγής μιας έκρηξης της κοινωνικής δυσφορίας

και γενίκευσης ανταγωνιστικών αιτημάτων και πρακτικών που προσανατολίζονται στην ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών. Συνιστούμε λοιπόν να κρατηθούν αποστάσεις, έστω και για μία φορά, από ερμηνείες που μυστικοποιούν αυτό που τα πολιτικά αφεντικά φαίνεται να γνωρίζουν πολύ καλά: τον υπαρκτό ταξικό ανταγωνισμό που προσανατολίζει τις επιλογές τους, όπως και τις δικές μας όταν δεν εγκλιωβιζόμαστε στα ψευδοιλήμματα που μας βάζουν οι επαγγελματίες ειδικοί της παραπλάνησης.

Εξαιτίας λοιπόν αυτού του ανομολόγητου μυστικού, που βρίσκεται στην καρδιά ενός όχι μόνο άκαρδου αλλά και αρρωστημένου κόσμου, το πολιτικό προσωπικό του κεφαλαίου επέλεξε, με χαρακτηριστική απροθυμία και καθυστέρηση, όπως δείχνει η μέχρι πρόσφατα διακηρυγμένη άρνησή του παρά τον αυξημένο ήδη από τον Σεπτέμβρη αριθμό νοσηλεύομενων από covid-19 σε σχέση με αυτόν του ανοιξιότατου αποκντάουν, την προσωρινή παύση ενός τμήματος της καπιταλιστικής οικονομίας. Αντιθέτως, επέδειξε χαρακτηριστική προθυμία να εφαρμόσει μετά το τέλος της τουριστικής σεζόν το μέτρο του πειθαρχικού περιορισμού της κυκλοφορίας του προλεταριάτου στον δημόσιο χώρο – ειδικά για το κομμάτι του που δεν πρόκειται άμεσα να λειτουργήσει ως εργασιακή δύναμη.

Τα δυστοπικά αποτελέσματα παλιού και νέου lockdown αρχίζουν και γίνονται εμφανή, μεταξύ άλλων, στην ενορχηστρωμένη προσπάθεια χειροτέρευσης των όρων εκμίσθωσης της εργατικής τάξης από το κεφάλαιο (βλ. **νέο εργασιακό νομοσχέδιο**), στην εμβάθυνση της επιχειρηματοποίησης στο πανεπιστήμιο (βλ. **νέες περιφράξεις και πανεπιστημι-**

ακή αστυνόμευση), στην επερχόμενη παράδοση ενός μέρους της εργατικής κατοικίας στους ραντιέρηδες του τραπεζικού κεφαλαίου (βλ. **νέο πτωχευτικό κώδικα**). Και φυσικά δεν σταμάτησε ούτε στιγμή από τον Μάιο και μετά να χτυπάει κάθε προσπάθεια ανασυγκρότησης της ήδη κατακερματισμένης και αναιμικής προλεταριακής δημόσιας σφαίρας.

Παράλληλα, όμως, νομίζουμε ότι έχει αρχίσει να γίνεται επίσης εμφανές πως η συγκεκριμένη επιλογή του δεύτερου αποκντάουν αποτελεί προϊόν της αποτυχίας του κράτους να παρουσιάσει την πολιτική διαχείρισης μιας κοινωνικής κρίσης ως απλή και μόνο υγειονομική· της σχετικής διάρρηξης της συμμόρφωσης στα προηγούμενα μέτρα πειθάρχησης που επέβαλε η βιοπολιτική της υγειονομικής αστυνόμευσης· και της ανάγκης για μια αυταρχική απάντηση:

α) στις **διεκδικήσεις τμημάτων της εργατικής τάξης** που εκφράστηκαν κυρίως με αιτήματα για αύξηση των κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών σε υγεία, εκπαίδευση, μέσα μεταφοράς – αύξηση που θα οδηγούσε σε βελτίωση του επιπέδου της συλλογικής κατανάλωσης της εργατικής τάξης και που εκ των πραγμάτων θα αναιρούσε στην ουσία της την άκαμπτη πολιτική της απαξίωσης που ακολουθείται συνολικά από το κεφάλαιο τα τελευταία χρόνια·

β) στις **μαχητικές διεκδικήσεις του νεανικού προλεταριάτου στα σχολεία** (καταλήψεις) που επίσης είχαν ως αίτημα την αύξηση των κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών, ενώ ταυτόχρονα μπλόκαραν προσωρινά την πειθαρχική διάσταση της λειτουργίας της εκπαίδευσης, χωρίς να ξεχνάμε και τον απείθαρχο «συνωστισμό» του στον δημόσιο χώρο (πληατείες) που απέδειξε πως η

ανάγκη για κοινωνική συνεύρεση είναι πιο επιτακτική από κάθε είδους αποστασιοποίηση –εκτός από αυτήν που πρέπει να κρατάμε από τους υποστηρικτές του ενουμεισπιτισμού·

γ) στη γενικευμένη δυσπιστία που προκάλεσαν και προκαλούν οι αντιφατικές επικλήσεις στην «ατομική ευθύνη» και την «τήρηση των αποστάσεων», την ίδια ώρα που η πεισματική άρνηση των αφεντικών να βάλουν το χέρι πιο βαθιά στην τσέπη ώστε να μην δώσουν μόνο τα ψίχουλα των επιδομάτων για τις αναστολές συμβάσεων, αλλά να τα σκάσουν χοντρά, μεταξύ άλλων σε νέα μέσα μεταφοράς, νοσοκομεία, σχολεία, γίνεται έκδηλη.

Συγχρόνως, το πολιτικό προσωπικό του κεφαλαίου βρίσκεται διαρκώς αντιμετώπιζόμενο ακόμα και με τα μικρομεσαία αφεντικά, κυρίως αυτά που δραστηριοποιούνται στη βιομηχανία της εστίασης αλλά και αυτά του λιανικού εμπορίου –όπου κυριαρχούν ειδηλιακές συνθήκες εκμετάλλευσης όπως πολλοί/ες από εμάς γνωρίζουν καλά– τα οποία βρέθηκαν σε μειονεκτική θέση μέσα στη γενικότερη διαδικασία απαξίωσης του κεφαλαίου, η οποία τελικά είτε τους πέταξε εντελώς έξω με την πρόσκαιρη αναστολή της λειτουργίας των επιχειρήσεών τους είτε οδήγησε στη μείωση του τζίρου τους.

Το κλείσιμο των χώρων της αθλοτριωμένης διασκέδασης και κατανάλωσης δεν θα γινόταν ανεκτό για καιρό από τους μαγαζάτορες εάν δεν συνδυαζόταν με μια απαγόρευση κυκλοφορίας στον δημόσιο χώρο που να υπενθυμίζει πως η ικανοποίηση των αναγκών του προλεταριάτου, συμπεριλαμβανόμενης και της αναψυχής του, επιτρέπεται μόνο όταν συμβάλλει άμεσα στην κερδοφορία τους.

Αντιμέτωπη με πολλά ανοιχτά μέτωπα λοιπόν, η κυβέρνηση προχωρά εν τούτοις με αμείωτο ζήλο σε μια σειρά νομοθετικών παρεμβάσεων, επιβεβαιώνοντας ότι ο λύκος στην αναμμουπούλα χαίρεται:

- Περιορίζει την ελεύθερη κίνηση του απείθαρχου προλεταριάτου και εμποδίζει, ακόμη και με χουντοδιατάγματα της αστυνομικής διεύθυνσης, τις δημόσιες συναθροίσεις που πάνε κόντρα στον κρατικό πειθαρχικό μονόλογο – είτε αυτό αφορά πορείες, είτε εκδηλώσεις και μικροφωνικές·
- Ετοιμάζει νέες περιφράξεις στα πανεπιστήμια, επιταχύνοντας την επιχειρηματοποίηση (μέρους) των δραστηριοτήτων τους και εντατικοποιώντας την (άμισθη ή κακοπληρωμένη) εργασία των φοιτητ(ρι)ών·
- Ετοιμάζει νέα επίθεση, μέσω της αξιολόγησης, στο εκπαιδευτικό προσωπικό επιβάλλοντας καταρχήν μείωση μισθού εφόσον αρνηθούν να εφαρμόσουν την πειθαρχική τηλεπαίδευση και τις τηλεαπουσίες·
- Ετοιμάζει νέα επίθεση στους όρους ενοικίασης της εργασιακής μας ικανότητας στρώνοντας τον δρόμο για ατομικές συμβάσεις εργασίας, με χαμηλότερους μισθούς, απλήρωτες υπερωρίες, (ακόμη πιο) ελαστικό ωράριο και ηλεκτρονικές ψηφοφορίες για να καθίστανται ακόμη πιο σπάνιες, από όσο είναι ήδη σήμερα, οι απεργίες·
- Ετοιμάζει νέα επίθεση στον έμμεσο μισθό, μειώνοντας τα έσοδα των ασφαλιστικών ταμείων και στρώνοντας τον δρόμο για την κεφαλαιοποιητική, ατομική ασφάλιση και σύνταξη

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ 15

- δηλαδή για συντάξεις της πλάκας βάσει των ατομικών εισφορών του κάθε απομονωμένου εργαζόμενου.
- Ενώ, ήδη έχει θεσμοθετήσει το νέο «πτωχευτικό κώδικα», με τον οποίο

θα συνεχιστεί η επίθεση στην εργατική κατοικία, δηλαδή στον εργατικό μισθό.

As δούμε πιο αναλυτικά κάποιες από τις αυτές «παρεμβάσεις».

το επερχόμενο εργασιακό νομοσχέδιο που διαλύει τα ωράρια, ρίχνει τους μισθούς και εμποδίζει τις απεργίες

«Όταν μία επιχείρηση συμφωνεί με τους εργαζόμενους μέσω επιχειρησιακής σύμβασης για να πάει από πενήνήμερο σε επταήμερο με τη σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων (...) δεν κάνουμε τίποτε άλλο από το να αναγνωρίζουμε ότι είμαστε σε έναν κόσμο που αλλάζει και πρέπει οι εργαζόμενοι, οι επιχειρήσεις και το κράτος να προσαρμοστούν σε αυτή τη νέα πραγματικότητα»

Κ. Μητσοτάκης, 12 Μαΐου 2019

«Θα θέσουμε σύντομα σε δημόσια διαβούλευση την πρότασή μας για το εργασιακό νομοσχέδιο (...) Φαντάζομαι λίγοι θα είχαν αντίρρηση στο να μπορούν οι εργαζόμενοι να έχουν περισσότερη ευελιξία, εφόσον το επιθυμούν οι ίδιοι, χωρίς αυτό να σημαίνει κατάργηση το οκτώωρου (...) λίγοι μπορεί να έχουν αντίρρηση για το γεγονός ότι ένας εργατικός νόμος του 1982 χρειάζεται επιτέλους κάποιο ουσιαστικό εξορθολογισμό»

Κ. Μητσοτάκης, 13 Σεπτεμβρίου 2020

Η εμβάθυνση της **επίθεσης** στον **άμεσο και έμμεσο μισθό** συνδέεται βέβαια με την επιχειρούμενη προσπάθεια περαιτέρω ελαστικοποίησης της αγοράς εργασίας, όχι μόνο με όχημα ΠΝΠ ή άλλες έκτακτες ρυθμίσεις υπό το πρόσχημα της αντιμετώπισης του κορονοϊού, αλλά και με ένα ολοκληρωμένο σχέδιο νόμου του υπουργείου (εκμετάλλευσης της) Εργασίας, το οποίο θα επιχειρήσει να επικυρώσει και τυπικά όλο το πλήγμα των νέων συσχετισμών που διαμορφώθηκαν στους χώρους ερ-

γασίας καθόλη την περίοδο 2010-2020, οι οποίοι ενθαρρύνουν την εργοδοτική ασυδοσία.

Δεν είναι τυχαία η από μεριάς μας σύνδεση του νέου νόμου με την εποχή των μνημονίων. Ούτε βέβαια τυχαία ήταν η πρόσφατη ωμή παραδοχή του αναπληρωτή υπουργού Οικονομικών Θ. Σκυλιάκακη ότι *«οι σημερινές παροχές στη δίνη της πανδημίας θα είναι μελλοντικοί φόροι»*, προαναγγέλλοντας ταυτόχρονα ένα νέο, σκληρό μνημόνιο.

Σε κάθε περίπτωση, το νέο νομοσχέδιο για τα εργασιακά, σύμφωνα και με όσα έως τώρα έχουν διαρρεύσει, αποσκοπεί:

- Στην **πλήρη εξάρθρωση του πενήνήμερου 8ωρου**, της βάσης δηλαδή του εργασιακού δικαίου, καθώς το εβδομαδιαίο 40ωρο θα μπορεί να κατανέμεται από το αφεντικό κατά το δοκούν, με μέγιστο όριο τις 10 ώρες ανά ημέρα δίχως πρόσθετη αμοιβή, ενώ οι υπερωρίες θα «ανταλλάσσονται» με ρεπό ή άδειες εντός 6μήνου, δίχως δηλαδή να πληρώνονται με την έως τώρα νόμιμη προσαύξηση. Τέτοιου τύπου διευθέτηση προβλεπόταν ήδη στην νομοθεσία με τον Ν. 3986/2011, ο οποίος όμως απαιτούσε σχετική επιχειρησιακή

συλλογική σύμβαση. Με τον νέο νόμο, όταν δεν επιτυγχάνεται συμφωνία βάσει επιχειρησιακής συλλογικής σύμβασης, δίνεται η δυνατότητα μονομερούς προσφυγής του καπιταλιστή στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας. Αυτό είναι 7μελές όργανο – 5 μέλη διορίζονται από την κυβέρνηση και τα άλλα δύο εκπροσωπούν τη ΓΣΕΕ και τις εργοδοτικές ενώσεις αντίστοιχα. Μια από τις λαμπρές του δραστηριότητες έως τώρα ήταν ότι ενέκρινε τις ομαδικές απολύσεις...

Ταυτόχρονα θα δίνεται η δυνατότητα κατάργησης της αργίας τα Σάββατα και τις Κυριακές, στη βάση, και μόνο, σχετικής επιχειρησιακής σύμβασης. Είναι προφανές ότι τέτοια μέτρα ακυρώνουν στην πράξη την έννοια της υπερωρίας και μειώνουν δραστικά την αμοιβή της. Ας θυμηθούμε στο σημείο αυτό, ότι βάσει του νόμου Ν. 4722/2020, ήδη προβλέπεται η υποχρεωτική αναπήρωση του μισού χρόνου της καραντίνας, στην οποία βρέθηκε η εργαζόμενη, με απλήρωτες υπερωρίες. Με βάση το παραπάνω, τίθενται, έτσι, οι βάσεις ακόμη και για 66ωρη εργασία σε μία εβδομάδα. Το μέτρο αυτό δείχνει επίσης ότι το κράτος και οι εργοδότες αντιμετωπίζουν την απουσία από τη δουλειά εν μέσω καραντίνας ως κοπάνα ή αδήλωτη απεργία.

Αξίζει να θυμηθούμε όμως και κάτι

άλλο: βάσει των ειδικών μέτρων, με πρόσχημα την διαχείριση της πανδημίας οι εργοδότες πλέον δεν οφείλουν να ενημερώνουν άμεσα την (αποδεκατισμένη) Επιθεώρηση Εργασίας σχετικά το ωράριο απασχόλησης του προσωπικού τους. Καταλαβαίνουμε όλοι τι έχει να γίνει στα ήδη ξεχαρβαλωμένα ωράρια.¹

- Στην **προς τα πάνω εξίσωση του πηλαφόν των νόμιμων υπερωριών** στο σύνολο των επιχειρήσεων σε 120 ώρες ανά εξάμηνο. Από το μέτρο πλήττονται οι εργαζόμενοι σε βιομηχανίες και βιοτεχνίες καθώς σε αυτές το επιτρεπόμενο όριο ανά εξάμηνο ήταν... 48 ώρες, δηλαδή θα μπορούν να τους επιβιβάζονται 4 ώρες υπερωρίας παραπάνω ανά εβδομάδα εργασίας, άσχετα από τις κοινωνικές ανάγκες τους, που θεωρούνται, ακόμη πιο ξεκάθαρα, πλέον, απλά «εξαρτήματα» της παραγωγής, δίχως δικό τους ελεύθερο χρόνο.

Με το μέτρο αυτό, η παροχή εργασιακής δύναμης προσαρμόζεται ακόμη πιο στενά στις συγκυριακές παραγωγικές ανάγκες κάθε επιχείρησης.

- Στην **παράκαμψη των συλλογικών συμβάσεων εργασίας** καθώς θα θεσμοθετηθεί το «δικαίωμα» της «ατομικής διαπραγμάτευσης» με το αφεντικό για τον καθορισμό «ατομικού ωραρίου και μισθού». Ξέρουμε όλοι τι συνήθως σημαίνει «ατομική διαπραγμάτευση» με το αφεντικό και τι

1. Σύμφωνα με στοιχεία της ΓΣΕΕ, πριν την «πανδημία του κορονοϊού» η εγχώρια αγορά εργασίας ήδη μαστίζονταν από την «πανδημία της απλήρωτης υπερωρίας», καθώς «το 73% των απασχολούμενων σε όλους τους κλάδους εργαζόταν υπερωριακά, ενώ σε ορισμένους κλάδους, όπως η μεταποίηση και οι μεταφορές, το αντίστοιχο ποσοστό ξεπερνούσε το 80%». Βλ. *Η ελληνική οικονομία και απασχόληση (Ετήσια Έκθεση)*, 2020, σελ. 73.

είδους πιέσεις μπορούν να ασκηθούν στους εργαζομένους – αυτό μάλλον θα εννοούσε ο πρωθυπουργός μας όταν μιλούσε για εργαζόμενους που επιθυμούν οι... ίδιοι να δουλέψουν με περισσότερη ευελιξία.

Η «δυνατότητα» ατομικής διαπραγμάτευσης του ωραρίου θα περιλαμβάνει και τα χρονικά όρια της **τηλεετοιμότητας**, του χρόνου δηλαδή που οφείλει να βρίσκεται σε ετοιμότητα ο τηλε-εργαζόμενος και τις προθεσμίες ανταπόκρισής του στις απαιτήσεις για τηλεργασία από το αφεντικού του. Και πάλι μπορούμε εύκολα να υποψιαστούμε τι είδους «συμφωνίες» θα προκύψουν, σε μια συνθήκη που ούτως ή άλλως επεκτείνει τα χρονικά όρια της εργασίας.

- Στη δυνατότητα **επιβολής τηλεργασίας** από τα αφεντικά απλά και μόνο με την επίκληση του «κινδύνου δημόσιας υγείας». Ο νέος νόμος προβλέπει τη λειτουργία συστημάτων ελέγχου και επιτήρησης της εργασίας του τηλε-εργαζόμενου, εκτός της κάμερας, εφόσον –κι εδώ γελάμε– α) αυτά είναι συμβατά με τη νομοθεσία «περί δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»· β) επιβάλλονται από τις λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης και γ) περιορίζονται στο πλαίσιο του επιδιωκόμενου σκοπού, δηλαδή της επιτήρησης της τηλεργασίας!
- Στην **ενθάρρυνση των εργοδοτικών εκβιασμών**, καθώς η επίλυση των εργατικών διαφορών **αφαιρείται από την Επιθεώρηση Εργασίας** –βάσει και των συμφωνιών που αποτυπώνονται στην 7η έκθεση «ενισχυμένης εποπτείας» που ενέκρινε πρόσφατα η Κομισιόν– και

ανατίθεται στον ΟΜΕΔ, όπου κυριαρχούν οι εργοδοτικοί φορείς και ο οποίος δεν διαθέτει ελεγκτικούς μηχανισμούς, ορίζεται νέο πλαίσιο κατάθεσης των αιτήσεων στον ΟΜΕΔ και τέλος καταργείται ο β΄διαιτητικός βαθμός.

- Στην **απομόνωση του υπό απόλυση εργαζομένου**, καθόλη την περίοδο της προειδοποίησης απόλυσης, ενώ έχει ήδη καταργηθεί η ανάγκη αιτιολόγησής της και οι σχετικές αποζημιώσεις, όταν υφίστανται, έχουν μειωθεί δραματικά.

Επίσης: επίκεινται νέες αλλαγές στον Ν. 1264/1982 που αφορά τις συνδικαλιστικές λειτουργίες, όπως αυτήν της κήρυξης απεργίας. Ειδικά για την τελευταία, ενώ οι όροι προκήρυξής της έχουν ήδη αυστηροποιηθεί, επί ημερών ΣΥΡΙΖΑ, με την ανάγκη εξασφάλισης του 50% + 1 των οικονομικά ενεργών μελών για την κήρυξή της, τώρα θα προστεθεί η **εξ αποστάσεως συμμετοχή στην ψηφοφορία** μέσω ηλεκτρονικής ψήφου.

Ενώ ήδη το προηγούμενο μέτρο εμποδίζει σε μεγάλο βαθμό την κήρυξη απεργίας, στους χώρους εργασίας που αυτό ακόμη είναι εφικτό, ο νέος νόμος έρχεται εν μέρει **να καταργήσει την ουσία της επιβάλλοντας προσωπικό ασφαλείας** ίσο με τουλάχιστον το 40% (!) του συνόλου κατά την διάρκειά της στους λεγόμενους «ζωτικής σημασίας» τομείς του ιδιωτικού και ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Με αυτόν τον τρόπο στην ουσία **νομοθετείται προκαταβολικά η επίταξη μέρους των απεργών**, ενώ ταυτόχρονα **απαγορεύονται** οι όποιες δυναμικές ενέργειες, όπως **οι καταλήψεις «χώ-**

ρων» και «εισόδων», ενώ εφευρίσκειται η κατηγορία της «άσκησης ψυχολογικής ή σωματικής βίας» (στα αφεντικά; στους απεργασπάστες; στους μπάτσους;) βάσει της οποίας θα κρίνεται παράνομη η απεργία.

Αλλά δεν είναι μόνο αυτά: ο μέσος μισθός ήδη μειώθηκε κατά περίπου 10% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2019 (από 885 ευρώ σε 802 ευρώ),² ενώ σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ η **συνολική μείωση των μισθών των εργαζομένων κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2020 αγγίζει τα 1,3 δισ. ευρώ** σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι. Πλέον το 72,9% (!) των εργαζομένων την βγάζει με λιγότερα από 1.000 ευρώ καθαρά τον μήνα,³ ενώ οι άνεργοι... δεν την βγάζουν καθόλου: ακόμα και από τους καταγεγραμμένους μακροχρόνια άνεργους, μόνο 1 στους 5 παίρνει το πρόσφατα ανακοινωμένο, έκτακτο επίδομα των 400 ευρώ.

Στην παραπάνω συγκυρία η **κυβέρνηση σχεδιάζει να χτυπήσει κι άλλο τα έσοδα των ασφαλιστικών ταμείων**: τόσο μέσω της επερχόμενης μείωσης του μέσου μισθού –ήδη ο κατώτατος μισθός έχει παγώσει και ο καθορισμός του μεταφέρθηκε για το 2021–, όσο κι εξαιτίας της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών στον ιδιωτικό τομέα κατά 3%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του προϋπολογισμού για το 2021, ο οποίος κατα-

τέθηκε πριν λίγες ημέρες, η εν λόγω μείωση θα αγγίξει τα 650 εκατ. ευρώ και πέρα από τα ασφαλιστικά ταμεία θα πλήξει και τους πόρους του ΟΑΕΔ κατά 40% (από 1,7 δισ. ευρώ σε 1 δισ.), απώλειες που θα καθυφθούν μέσω κρατικής επιχορήγησης, δηλαδή μέσω της φορολόγησής μας. Αντίστοιχα, **τα κονδύλια για τους άνεργους θα μειωθούν** κι αυτά κατά 38% (από 2,15 δισ. ευρώ σε 1,33 δισ.), παρόλη την ήδη ορατή αύξηση της ανεργίας, αύξηση που βέβαια αναμένεται να συνεχιστεί.

Οι κρατικές δαπάνες για τις συντάξεις, ύστερα από το φετινό διάλειμμα όπου αυτές παρουσιάστηκαν αυξημένες, εξαιτίας της καταβολής των αναδρομικών ποσών που εκδικάστηκαν σε ορισμένες κατηγορίες συνταξιούχων –αναδρομικά, τα οποία, ως σημειωθεί, δόθηκαν μεν αλλά κουτσουρεμένα–, θα μειωθούν κατά 2,1 δισ. ευρώ, όσον αφορά τις κύριες συντάξεις, και κατά 127 εκατ. ευρώ, όσον αφορά τις επικουρικές. Μάλιστα, οι μειώσεις είναι τέτοιες ώστε η συνταξιοδοτική δαπάνη αναμένεται να πέσει κάτω και από την αντίστοιχη του 2019.⁴

Η παραπάνω πολιτική μείωσης των συντάξεων είναι αποτέλεσμα της δεκάχρονης πολιτικής των μνημονίων που, από ότι βλέπουμε, συνεχίζεται αμείωτη και σήμερα. Μάλιστα, έχει προαναγγελθεί **νέα επίθεση στις συντάξεις** με

2. Ό.π., σελ. 82.

3. Ό.π.

4. Δεν μειώνεται μόνο η συνταξιοδοτική δαπάνη. Εν μέσω πανδημίας οι κρατικές δαπάνες για την υγεία μειώνονται και αυτές, κατά 570 εκατ. ευρώ ή κατά 12% (από 4,8 δισ. ευρώ σε 4,25 δισ. ευρώ), όπως μειώνονται και οι έκτακτες δαπάνες για την πανδημία: από 523 εκατ. ευρώ φέτος σε μόλις 131 το 2021 (μείωση 75%). Αντίθετα, αυξάνονται οι δαπάνες για στρατιωτικούς εξοπλισμούς κατά 30%.

την αντικατάσταση του επικουρικού σκέλους της από την ιδιωτική κεφαλαιοποιητική ασφάλιση, μέσω ατομικών ή επιχειρησιακών συμβάσεων. Το μέτρο αρχικά θα αφορά υποχρεωτικούς «νέους ασφαλισμένους», θα «πιάσει» όμως και παλαιότερους, καθώς η σχεδιασμένη μείωση των εσόδων

από τις ασφαλιστικές εισφορές θα οδηγήσει σε μεγάλες μειώσεις και στις τρέχουσες επικουρικές (βλ. μνημονιακή ρήτρα παροχής συντάξεων στο βαθμό που εξασφαλίζεται η «βιωσιμότητα» των ταμείων), σπρώχνοντας κι άλλους εργαζόμενους σε «ατομικές λύσεις» ασφάλισης.

το επιχειρηματικό πανεπιστήμιο και οι νέες περιφράξεις του

«Το άσυλο για εμάς δεν έχει θέση στο ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο, όπως εφαρμόζεται σήμερα. Θα ισχύει στο δημόσιο πανεπιστήμιο ό,τι ακριβώς ισχύει σε κάθε δημόσιο χώρο της χώρας. Θα μπορούν να επέμβουν οι αρχές αυτεπαγγέλτως για κάθε αξιόποινη πράξη που λαμβάνει χώρα στο πανεπιστήμιο. Υπάρχει μια σκέψη που θέλουμε να συζητήσουμε. Εξετάζουμε να υπάρχει ένα σύστημα ελεγχόμενης εισόδου στα Ιδρύματα. Εγώ δεν γνωρίζω κανένα πανεπιστήμιο του εξωτερικού που να μην υπάρχει έλεγχος».

N. Κεραμέως, 10 Ιουλίου 2019 στον σκάι.

Το κράτος αναγνωρίζοντας, όπως άλλωστε κι εμείς, τα πανεπιστήμια ως εν δυνάμει κέντρα αγώνα ενάντια στην κρατική διαχείριση της πανδημίας, εκμεταλλεύτηκε την πανδημία, και τα έκλεισε με την πρώτη ευκαιρία, επιβάλλοντας την τηλεκπαίδευση ήδη από τον προηγούμενο Μάρτη και τις τηλεξετάσεις στην εξεταστική του θερινού εξαμήνου.

Η κρατική διαχείριση των όρων λειτουργίας των πανεπιστημίων ήταν πλήρως επιθετική για την τάξη μας αν σκεφτούμε ότι έπαψε η λειτουργία τους ως οικειοποιημένων δημόσιων χώρων και πεδίων διεκδίκησης, όπου στεγάζονται συνελεύσεις, εκδηλώσεις και στεγαστι-

κές καταλήψεις μεταναστ(ρι)ών, ενώ παράλληλα έγινε κάθε προσπάθεια ώστε να μην σταματήσει καμία επιχειρηματική δραστηριότητα που γίνεται χάρη στην άμισθη εργασία φοιτητ(ρι)ών ή την κακοπληρωμένη εργασία διδακτορικών φοιτητ(ρι)ών κι ερευνητ(ρι)ών.

Η τηλεκπαίδευση που έχει γενικευθεί από τον Μάρτη και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα αποτελεί ένα ξεκάθαρο όπλο περαιτέρω εξατομίκευσης των φοιτητ(ρι)ών, αναγκάζοντάς τους να παραμένουν σπίτι απομονωμένες.

Η πειθαρχική-κατασταλτική διάσταση της τηλεκπαίδευσης καθίσταται ξεκάθαρη από το γεγονός ότι ενώ η κυβέρνηση είχε χαλαρώσει τα μέτρα της από τον Μάιο μέχρι τις 6/11/2020, τα πανεπιστήμια δεν σταμάτησαν ποτέ να βρίσκονται σε lockdown. Επίσης, ενδεικτικό είναι ότι την περίοδο του εαρινού lockdown δεν είχε περάσει ούτε μια βδομάδα από το κλείσιμο των πανεπιστημίων από όταν εκκενώθηκε η κατάληψη του κτηρίου Γκίνη, ενός χώρου που επί χρόνια αποτελούσε κέντρο αγώνα και όπου διέμεναν μετανάστ(ρι)ες.

Μετά την εκκένωση του κτιρίου

Γκίνη ακολούθησε μια νέα σειρά κατασταλτικών ενεργειών, όπως η απόπειρα εκκένωσης των φοιτητικών εστιών και επιθετικής εκδίωξης των φοιτη(ρι)ών που μένουν εκεί, καθώς και το σαμποτάρισμα του server του espiv, που στεγάζεται στο Πάντειο. Να σημειωθεί εδώ ότι η διαζώσης κινηματική δραστηριοποίηση ήταν που κατάφερε εν τέλει να αναχαιτίσει τις παραπάνω επιθετικές ενέργειες της κυβέρνησης. Προσωρινά, βέβαια, αφού με την επιβολή του νέου lockdown επιχειρείται εκ νέου η εκδίωξη φοιτητών από εστίες όπως μαθαίνουμε από καταγγελία εστιακών φοιτητών στην Κομοτηνή, οι οποίοι μάλιστα καλούνται να μαζέψουν κι όλα τους υπάρχοντα με την αποχώρησή τους.

Η έλλειψη αυτής της διαζώσης κινηματικής δραστηριοποίησης, η απόνεκρωση των πανεπιστημιακών χώρων από φοιτήτριες ως αποτέλεσμα της εντατικοποιημένης φοιτητικής εργασίας και της πολιτικής διαχείρισης της πανδημίας από το κράτος και συγκεκριμένα της εφαρμογής τηλεκπαίδευσης, η έξαρση της κατασταλτικής βίας κατά τη δεύτερη φάση της βιοπολιτικής τους εγκλεισμού, η κατάργηση του ασύλου και συνοδικά η επιχειρηματοποίηση του πανεπιστημίου ήταν που έδωσαν και τη δυνατότητα για την ταυτόχρονη εισβολή εκατοντάδων μπάτσων όλων των ειδών (ΔΕΛΤΑ, ΟΠΚΕ, ΕΚΑΜ) στο κάτω και το επάνω Πολυτεχνείο, στις 13/11.

Η επίθεση αυτή στη συγκέντρωση εργαζομένων και φοιτητριών στο κάτω Πολυτεχνείο και στην κατάληψη της πρυτανείας του ΕΜΠ στην Πολυτεχνειούπολη είχε ως αποτέλεσμα τη σύλληψη συνοδικά 92 αγωνιστ(ρι)ών, οι οποίες εναντιωνόμενες στο λοκάουτ του ΕΜΠ κρατούσαν το πανεπιστήμιο

ανοιχτό εν μέσω γενικευμένου lockdown, προκειμένου να απαιτήσουν την κανονική διεξαγωγή του τριμήνου και της πορείας της 17ης Νοέμβρη.

Στις κάμερες της τηλεκπαίδευσης που έχουμε στα σπίτια μας επιχειρήθηκε να προστεθούν οι κάμερες στις σχολικές τάξεις και τώρα οι κάμερες μέσα στα πανεπιστήμια. Και όχι μόνο αυτό. Στην πρόσφατη σύνοδο των πρυτάνεων με τον πρωθυπουργό και την υπουργό παιδείας, η κυβέρνηση πρότεινε **μπάρες εισόδου και κάμερες** στις σχολές· την ίδρυση **ειδικού αστυνομικού σώματος φύλαξης τους**· όπως και την **αυστηροποίηση των ποινών** που θα επιβάλλονται στις φοιτήτριες για αδικήματα τα οποία θα τελούνται σε περιοχές της «πανεπιστημιακής κοινότητας». Οι πρυτάνεις, παίζοντας το χαρτί του «καλού μπάτσου», αρνήθηκαν την αυστηροποίηση των ποινών, ισχυριζόμενοι ότι το ήδη αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο αρκεί, ενώ δήλωσαν ότι συμφωνούν με την ίδρυση ενός ειδικού αστυνομικού σώματος, αρκεί αυτό να υπάγεται στις δικές τους διοικήσεις και όχι στο υπουργείο Προ.Πο.

Παρόλ' αυτά για την κυβέρνηση φαίνεται να αποτελεί προτεραιότητα η αστυνόμευση των πανεπιστημιακών χώρων με συγκεκριμένους όρους. Γι' αυτό και μερικές ημέρες μετά την απόφαση των πρυτάνεων η Κεραμέως δήλωσε ότι θα προκηρυχθεί η πρόσληψη 1.500 ειδικών φρουρών από το υπουργείο Προ.Πο. Η «ομάδα προστασίας πανεπιστημιακών ιδρυμάτων» θα έχει την έδρα της εντός των πανεπιστημιακών χώρων, θα υπάγεται στο υπουργείο Προ.Πο. και θα είναι αποσπασμένη στα ΑΕΙ. Λεπτομέρειες για τα ακριβή χαρακτηριστικά αυτής της ομάδας δεν έχουν γίνει ακόμη γνωστές.

Πιο πρόσφατη εξέλιξη στις προσπάθειες αστυνόμευσης και περίφραξης του πανεπιστημίου αποτελεί η απόφαση του πρυτανικού συμβούλιου του ΕΚΠΑ για την καταγραφή στοιχείων όσων ατόμων εισέρχονται στις φοιτητικές εστίες του ιδρύματος για λόγους «προστασίας» της υγείας των εστιακών φοιτητών. Δεν είναι τυχαίο, φυσικά, ότι οι φοιτητικές εστίες αποτελούν τους τελευταίους μήνες τους βασικούς χώρους στέγασης κινηματικών δραστηριοτήτων και συνελεύσεων.

Με την **περίφραξη των πανεπιστημίων με μπάτσους, σεκιουριτάδες και μπάρες εισόδου και τον πλήρη έλεγχο του εσωτερικού** τους επιχειρείται να απογυμνωθεί η λειτουργία των πανεπιστημίων από την έμπρακτη προληπτική κριτική ώστε να μην είναι τίποτα άλλο από εργοστάσια παραγωγής ενός σημαντικού εμπορεύματος, της **εξειδικευμένης εργασιακής δύναμης**. Αυτή η τελευταία συνίσταται σε συγκροτημένες και αξιοποιήσιμες από το κεφάλαιο γνώσεις, μέσα στην αλληλοτριωτική παραγωγική-εργασιακή διαδικασία, είτε αυτή είναι έμμισθη είτε άμισθη.

Επομένως καταλαβαίνουμε πολύ καλά τι θέλουν να προστατεύσουν η αστυνομία και οι κάμερες στα πανεπιστήμια, χρησιμοποιώντας ως πρόφαση τους δήθεν «μπαχαλάκηδες τρομοκράτες», όπως άλλοτε χρησιμοποιούσαν τους μετανάστες μικροπωλητές και τους τοξικοεξαρτημένους. Οι μπάτσοι και οι κάμερες προστατεύουν την επιχειρούμενη εδώ και χρόνια ολοένα και μεγαλύτερη **επιχειρηματοποίηση** των πανεπιστημιακών δραστηριοτήτων, η οποία πάει χέρι-χέρι με την (προληπτική) καταστολή κάθε δυνατότητας αγωνιστικής δράσης μέσα σε αυτά.

Με άλλα λόγια, προσπαθούν να διαφυλάξουν την απρόσκοπτη λειτουργία των πανεπιστημίων ως επιχειρήσεων που βγάζουν κέρδος από την εκμετάλλευση της άμισθης κι έμμισθης εργασίας των φοιτητριών (βλ. από την απλήρωτη προπτυχιακή προετοιμασία της εργασιακής μας δύναμης και τις απλήρωτες πρακτικές, διπλωματικές και κλινικές ασκήσεις, μέχρι την κακοπληρωμένη εργασία ερευνητριών).

Τα **ερευνητικά προγράμματα** πέρα από το ότι έχουν ως βασική λειτουργία την εκμετάλλευση της εργασίας των φοιτητριών, είναι οργανωμένες συνεργασίες με τον ιδιωτικό επιχειρηματικό τομέα, τον στρατό και την αστυνομία. Το ΕΜΠ είναι γνωστό για την έρευνά του σχετικά με τη φύλαξη συνόρων, την καταστολή, τον πολεμικό εξοπλισμό (βλ. προγράμματα Ranger, Andromeda, Ingenious, Prevision), είναι όμως επίσης γνωστό για τις σημαντικές του συνεργασίες τόσο με άλλα διεθνή πανεπιστήμια όσο και με τις μεγαλύτερες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Για να δώσουμε μόνο ένα παράδειγμα, αν σκεφτούμε την έρευνα που γίνεται σχετικά με την αξιοποίηση των αιολικών πάρκων ή των ενεργειακών αποθεμάτων σε φυσικό αέριο και υδρογονάνθρακες. Εάν αναφέρουμε αυτό το παράδειγμα, από πολλά-πολλά άλλα –μόνο το ΕΜΠ τρέχει πάνω από 1.500 ερευνητικά πρότζεκτ– είναι γιατί η κυβέρνηση έσπευσε να ψηφίσει, εν μέσω lockdown, νόμο που, μεταξύ πολλών άλλων, επιτρέπει τις εξορύξεις υδρογονανθράκων μέσα σε περιοχές Natura, ενώ ταυτόχρονα, κρατούσε κλειστά τα πανεπιστήμια στους φοιτητές μην τυχόν και εμποδιστεί η αντίστοιχη έρευνα.

Εκτός από την έρευνα, που αποτελεί

το πλέον σημαντικό κομμάτι της επιχειρηματικής δραστηριότητας στα πανεπιστήμια, η τελευταία αναδεικνύεται και από μια σειρά **υπεργολαβιών** (βλ. ανάληψη της σίτισης και της φύλαξης), αλλά και από τη φάμπρικα ίδρυσης επί πληρωμή μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών και ξενόγλωσσων τμημάτων (όπως αυτό της Φιλοσοφικής ΕΚΠΑ).

Ο επιχειρηματικός χαρακτήρας του πανεπιστημίου αναδεικνύεται επίσης, από την προσπάθεια πειθάρχησης των φοιτητών μέσω της σχεδιαζόμενης επιβολής του «v+2». Το «v+2», όπως και όλα τα χαρακτηριστικά του επιχειρηματικού πανεπιστημίου που αναφέρουμε πιο πάνω, κατασκευάζει τον αυριανό πειθήνιο εργαζόμενο ο οποίος οφείλει να είναι γρήγορος και παραγωγικός, καταφέροντας να συνδυάζει δουλειά και σχολή χωρίς να έχει χρόνο να ασχοληθεί με κάτι άλλο, ώστε να είναι έτοιμος να μπει κατόπιν στην εντατικοποιημένη, ανταγωνιστική και ελαστικοποιημένη αγορά εργασίας.

Δεν φτάνει λοιπόν που δουλεύουμε

αμισθί μέσα στα πανεπιστήμια, αυτό θα πρέπει να γίνεται και με την ταχύτητα και ένταση που απαιτεί το κράτος εντός ενός χώρου επιτηρούμενου από κάμερες και περιφραγμένου από μπάτσους.

Και για να μην ξεχνιόμαστε: ο «εξευρωπαϊσμός» και η αστυνόμευση των πανεπιστημίων ήταν ένας από τους κύριους, δηλωμένους στόχους της ΝΔ πριν καν πάρει στην εξουσία.

Ακόμη περισσότερο, όσα βλέπουμε να προαναγγέλλονται τώρα, αποτελούν διαχρονικό στόχο **όλων των προηγούμενων κυβερνήσεων**

– ίσως όχι με τον ίδιο άγαρμπο και βιαστικό τρόπο. Στην παρούσα συγκυρία η κυβέρνηση

επαναφέρει πονηρά τη «θεωρία των δύο άκρων», στον απόηχο της καταδίκης του ενός «άκρου», και της «πάταξης της ανομίας στα πανεπιστήμια», εκμεταλλευόμενη αφενός τις σχεδόν ανύπαρκτες κοινωνικές αντιστάσεις στα πανεπιστήμια ενάντια στην τρέχουσα κρατική διαχείριση της πανδημίας, αφετέρου τη σπέκουλα γύρω από την επίθεση στον πρύτανη της ΑΣΟΕΕ.

ΚΙ ΕΝΩ ΜΑΣ ΤΗΝ ΠΕΦΤΟΥΝ ΤΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ ΑΠΟ ΠΑΝΤΟΥ...

...σήμερα, εμείς καλούμαστε να εκμεταλλευτούμε την κρίση προς όφελος της **εργατικής τάξης**· καλούμαστε να παλέψουμε, σε συνθήκες άρσης της τυπικής, συνταγματικής νομιμότητας, για την **ικανοποίηση των δικών μας άμεσων αναγκών!**

Για επικοινωνία:

<https://againstbiopowerandconfinement.noblogs.org/>

koinonika.antisomata@autistici.org

fb: *Ιστορίες Προληταριακής Κληισούρας*

...να είμαστε εμείς αυτές που θα απαιτήσουμε:

ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ.

ΕΠΙΤΑΞΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΚΛΙΝΙΚΩΝ

ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΤΩΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΤΟΥΣ.

ΝΑ ΓΚΡΕΜΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΤΕΙΧΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΕΓΚΛΕΙΣΜΟΥ: ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ, ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΛΟΥΒΙΑ, ΣΤΑ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ, ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ

ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΩΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ.

ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΙΣΘΟ ΓΙΑ ΟΛΕΣ!

ΝΑ ΜΗΝ ΣΤΕΡΗΘΕΙ ΚΑΜΙΑ ΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ.

ΝΑ ΜΗΝ ΠΕΡΑΣΕΙ Η ΑΣΤΥΝΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΕΣ, ΣΤΙΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ.

ΝΑ ΠΑΡΟΥΜΕ ΠΙΣΩ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.

ΚΑΤΩ Η ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑΣ.

ΣΒΗΣΤΕ ΤΙΣ ΘΘΝΕΣ Ν' ΑΡΧΙΣΟΥΝ ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ.

ΑΝΟΙΧΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΣΧΟΛΕΙΑ· ΜΙΚΡΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ & ΦΟΙΤΗΤΩΝ.

ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΘΑ ΤΑ ΚΛΕΙΝΟΥΜΕ ΜΟΝΟ ΕΜΕΙΣ, ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΜΑΣ, ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΚΕΣ ΜΑΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΣΤΟΥΣ ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ.

* ΜΕΤΡΟ, ΔΟΥΛΙΤΣΑ, ΚΡΕΒΑΤΑΚΙ / ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΡΟΜΠΟΤΑΚΙ

Απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου ΕΚΠΑ για θερμομέτρηση και καταγραφή στοιχείων επισκεπτών στις ΦΕΠΑ¹

The screenshot shows the website of the National and Kapodistrian University of Athens (EKPA). At the top left, there is a logo for the year 1837 and the text '1837 2017 ΧΡΟΝΙΑ'. To the right of the logo is the text 'ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών'. Further right, it says 'Εφορεία ΦΕΠΑ Φοιτητική Εστία'. Below this is a navigation menu with links: 'Ανακαινώσιες', 'Αναζήτηση', 'Χάρτης ιστοτόπου', and 'Επικοινωνία'. The main content area features a large image of the university buildings. Below the image is a navigation bar with buttons: 'Γενικές Πληροφορίες', 'Κανονισμός', 'Δικαιολογητικά', 'Επικοινωνία', 'Πρόσβαση', and 'Downloads'. Below the navigation bar, there is a breadcrumb trail: 'Αρχική σελίδα > Προβολή νέων'. The main content area has a heading 'Προβολή νέων' and a sub-heading 'ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΥΤΑΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ' dated 18.11.2020. The text of the announcement reads: 'Λόγω της διαρκώς επιδημιούμενης επιδημιολογικής κατάστασης στη χώρα και ιδιαίτερα στην Αττική, το Πρυτανικό Συμβούλιο συνιστά στους φοιτητές του Ιδρύματός να αποφεύγουν τις μετακινήσεις που δεν είναι απολύτως απαραίτητες, καθώς και τον συγχρωτισμό με άτομα που δεν είναι του αμέσου περιβάλλοντός τους. Υπενθυμίζει, επίσης, ότι η χρησιμοποίηση της μάσκας με τον σωστό τρόπο αποτελεί βασικό μέτρο προστασίας των ιδίων και των οικείων τους. Για τη μεγαλύτερη προστασία των φοιτητών που διαμένουν στις Φοιτητικές Εστίες του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΦΕΠΑ), την περαιτέρω θωράκιση των εστιών έναντι της πανδημίας και τη διασφάλιση της δυνατότητας χρηλίκησης πιθανών κρούσμάτων, το Πρυτανικό Συμβούλιο αποφάσισε να εφορμιστεί στις εδούδους των ΦΕΠΑ η διαδικασία της θερμομέτρησης και της καταγραφής των στοιχείων όλων των επισκεπτών. Αποφάσισε, επίσης, να φροντίσει τόσο για την αδιάλειπτη κάλυψη των αναγκών των εστιών σε αντισηπτικά και μάσκες, όσο και για τη διενέργεια απολυμνώσεων σε περίπτωση εμφάνισης κρούσματος.'

Copyright © 2008-2011 Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Συντελεστές

18/11/2020

1. Πηγή: <http://fepa.uoa.gr/proboli-newn/anakoinwsh-toy-prytanikoy-symboylioy.html>

Ανακοίνωση της Σύγκλητου του ΕΚΠΑ της 22/12/2020 σχετικά με τη φύλαξη των ΑΕΙ¹

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ 22/12/2020

Η Σύγκλητος του ΕΚΠΑ, κατά τη σημερινή της συνεδρίαση (22/12/2020), αφού έλαβε υπόψη τις πρόσφατες εξαγγελίες της κυβέρνησης για τη φύλαξη των ΑΕΙ και τις σχετικές αποφάσεις της Συνόδου των Πρυτάνεων, ενέκρινε το ακόλουθο ψήφισμα:

1. Δηλώνει ότι η ανάγκη ενισχυμένης και διαρκούς φύλαξης των χώρων του Πανεπιστημίου (στο ΕΚΠΑ ιδιαίτερα στην Πανεπιστημιούπολη του Ζωγράφου) είναι υπαρκτή και ότι το πρόβλημα πρέπει επειγόντως να επιλυθεί με τρόπο αποτελεσματικό και οριστικό.

2. Αναγνωρίζει ότι ο έλεγχος εισόδου σε κτήρια του Πανεπιστημίου είναι μια διαδικασία η οποία μπορεί να εφαρμοστεί. Θα πρέπει να εξεταστεί η εφαρμογή της σε συγκεκριμένα κτήρια ειδικού ενδιαφέροντος (εργαστήρια με ειδικό εξοπλισμό, βιβλιοθήκες, χώροι διοίκησης κ.λπ.), δεδομένου ότι θα υπάρξουν πρακτικά προβλήματα τα οποία θα απαιτηθεί να αντιμετωπιστούν (ουρές φοιτητών, καθυστερήσεις, συνωστισμοί κ.λπ.).

3. Προτείνει η φύλαξη να ανατεθεί αποκλειστικά και μόνο σε μόνιμο πανεπιστημιακό προσωπικό, το οποίο θα πρέπει να έχει την απαραίτητη εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και τις αναγκαίες αρμοδιότητες, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στην ιδιαιτερότητα του πανεπιστημιακού περιβάλλοντος. Η ανάθεση της φύλαξης σε όργανα που δεν ανήκουν στην πανεπιστημιακή κοινότητα και δεν ελέγχονται από αυτήν, θα μπορούσε να αντιβαίνει στον συνταγματικά κατοχυρωμένο τρόπο διοίκησης του Πανεπιστημίου, αλλά κυρίως στην ειδική αποστολή του. Με βάση το ισχύον νομικό πλαίσιο η αντιμετώπιση της παραβατικότητας ποινικής φύσεως ανήκει στην αρμόδια δύναμη της πολιτείας.

4. Το Ίδρυμα (και ιδιαίτερα η Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου) έχει ανάγκη φύλαξης σε εικοσιτετράωρη βάση και προς τούτο απαιτείται η δημιουργία υπηρεσίας φύλαξης με ικανό αριθμό προσωπικού. Τα ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη της υπηρεσίας φύλαξης θα αποτελούν βασική συνιστώσα της ακαδημαϊκής ζωής και θα πρέπει να είναι και να αισθάνονται μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, η οποία τους έχει αναθέσει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο. Η εν λόγω υπηρεσία θα αποτελέσει μονάδα του Πανεπιστημίου και θα υπάγεται στη Σύγκλητο, το Πρυτανικό Συμβούλιο και τον Πρύτανη του Ιδρύματος.

1. https://www.uoa.gr/anakoinoiseis_kai_ekdiloseis/proboli_anakoinois/anakoinosi_tis_sygklitoy_tis_synedriasis_tis_22_12_20_schetika_me_ti_fylaxi_ton_aei/

5. Κρίνει ότι διατάξεις πειθαρχικού περιεχομένου δεν έχουν θέση σε νομοσχέδιο περί φύλαξης των ΑΕΙ. Το σχετικό θέμα συνδέεται με το αυτοδιοίκητο του Πανεπιστημίου και θα έπρεπε να ρυθμίζεται εσωτερικά από τα Πανεπιστήμια στη βάση γενικών διατάξεων για τη σύνταξη σχετικών κανονισμών, οι οποίες θα περιλαμβάνουν κατευθύνσεις, αρμοδιότητες και διαδικασίες.

6. Επαναλαμβάνει το αίτημά της για επιπλέον χρηματοδότηση, απαραίτητη για την ενίσχυση των υπάρχουσών υπηρεσιών φύλαξης.

22/12/2020

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικών και Καποδιστριακών
Πανεπιστήμιων Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ 22/12/2020

Η Σύγκλητος του ΕΚΠΑ, κατά τη σημερινή της συνεδρίαση (22/12/2020), αφού έλαβε υπόψη τις πρόσφατες εξαγγελίες της κυβέρνησης για τη φύλαξη των ΑΕΙ και τις σχετικές αποφάσεις της Συνόδου των Πρυτάνεων, ενέκρινε το ακόλουθο ψήφισμα:

1. Δηλώνει ότι η ανάγκη ενισχυμένης και διαρκούς φύλαξης των χώρων του Πανεπιστημίου (στο ΕΚΠΑ ιδιαίτερα στην Πανεπιστημιούπολη του Ζωγράφου) είναι υπαρκτή και ότι το πρόβλημα πρέπει επειγόντως να επιλυθεί με τρόπο αποτελεσματικό και οριστικό.
2. Αναγνωρίζει ότι ο έλεγχος εισόδου σε κτήρια του Πανεπιστημίου είναι μια διαδικασία η οποία μπορεί να εφαρμοστεί. Θα πρέπει να εξεταστεί η εφαρμογή της σε συγκεκριμένα κτήρια ειδικού ενδιαφέροντος (εργαστήρια με ειδικό εξοπλισμό, βιβλιοθήκες, χώροι διοίκησης κ.λπ.), δεδομένου ότι θα υπάρξουν πρακτικά προβλήματα τα οποία θα απαιτηθεί να αντιμετωπιστούν (ουρές φοιτητών, καθυστερήσεις, συνωστισμοί κ.λπ.).
3. Προτείνει η φύλαξη να ανατεθεί αποκλειστικά και μόνο σε μόνιμο πανεπιστημιακό προσωπικό, το οποίο θα πρέπει να έχει την απαραίτητη εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και τις αναγκαίες αρμοδιότητες, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στην ιδιαιτερότητα του πανεπιστημιακού περιβάλλοντος. Η ανάθεση της φύλαξης σε όργανα που δεν ανήκουν στην πανεπιστημιακή κοινότητα και δεν ελέγχονται από αυτήν, θα μπορούσε να αντιβαίνει στον συνταγματικά κατοχυρωμένο τρόπο διοίκησης του Πανεπιστημίου, αλλά κυρίως στην ειδική αποστολή του. Με βάση το ισχύον νομικό πλαίσιο η αντιμετώπιση της παραβατικότητας ποινικής φύσεως ανήκει στην αρμόδια δύναμη της πολιτείας.
4. Το Ίδρυμα (και ιδιαίτερα η Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου) έχει ανάγκη φύλαξης σε εικοσιτετράωρη βάση και προς τούτο απαιτείται η δημιουργία υπηρεσίας φύλαξης με ικανό αριθμό προσωπικού. Τα ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη της υπηρεσίας φύλαξης θα αποτελούν βασική συνιστώσα της ακαδημαϊκής ζωής και θα πρέπει να είναι και να ασθάνονται μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, η οποία τους έχει αναθέσει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο. Η εν λόγω υπηρεσία θα αποτελεί μονάδα του Πανεπιστημίου και θα υπάγεται στη Σύγκλητο, το Πρυτανικό Συμβούλιο και τον Πρύτανη του Ιδρύματος.
5. Κρίνει ότι διατάξεις πειθαρχικού περιεχομένου δεν έχουν θέση σε νομοσχέδιο περί φύλαξης των ΑΕΙ. Το σχετικό θέμα συνδέεται με το αυτοδιοίκητο του Πανεπιστημίου και θα έπρεπε να ρυθμίζεται εσωτερικά από τα Πανεπιστήμια στη βάση γενικών διατάξεων για τη σύνταξη σχετικών κανονισμών, οι οποίες θα περιλαμβάνουν κατευθύνσεις, αρμοδιότητες και διαδικασίες.
6. Επαναλαμβάνει το αίτημά της για επιπλέον χρηματοδότηση, απαραίτητη για την ενίσχυση των υπάρχουσών υπηρεσιών φύλαξης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πρόλογος στο κείμενο του Robert Ovetz

«Ο κάθε καθηγητής θα έχει μια προσέγγιση ως προς το πόσο μπορεί να χρησιμοποιεί την τηλεκατάρτιση και να κάνει μάθημα από απόσταση. Νομίζω αυτό θα αξιοποιηθεί ως εργαλείο πολύ περισσότερο απ' ό,τι στο παρελθόν. [...] Αυτό που θα κάνει η 4η βιομηχανική επανάσταση θα είναι να μετατοπίσει τη συζήτηση σε μια λογική πολλών μικρών προγραμμάτων στοχευμένης επιμόρφωσης που θα προσφέρουν τα πανεπιστήμια ή και άλλοι φορείς με στόχο να αποκτήσουν δεξιότητες. [...] Το πιθανότερο είναι να κάνει κανείς περισσότερες από μία καριέρες στη ζωή του. [...] Πρέπει να γεννιούνται οι ιδέες στο πανεπιστήμιο και να μετατρέπονται γρήγορα σε φυτώριο ιδεών, χρειάζεται αλληλαγή στην κουλτούρα, χρειάζεται να χτιστούν με πολύ συγκεκριμένες προσεγγίσεις προγράμματα σπουδών. Χρειαζόμαστε τους μηχανισμούς εκείνους που θα επιτρέψουν στα πανεπιστήμια να γίνουν φυτώρια επιχειρηματικότητας».

Κ. Πιερρακάκης, Υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης,
23/01/2021, online ημερίδα της ΔΑΠ-ΝΔΦΚ academy

Στο πλαίσιο της αυτομόρφωσης που πραγματοποιήθηκε τον Μάιο-Ιούνιο του 2020 στο στέκι Άνω-Κάτω Πατησίων με θέμα την τηλεκατάρτιση, στρέψαμε μεταξύ άλλων την προσοχή μας στους τρόπους που η τελευταία έχει αξιοποιηθεί σε πανεπιστήμια χωρών του εξωτερικού. Αποφασίσαμε συγκεκριμένα να συζητήσουμε εκτενώς το άρθρο «*Κάντε κλικ στο «Αποθήκευση και επιστροφή στο μάθημα»: τηλεκατάρτιση, επισφαλαιοποίηση και πειθάρχηση της ακαδημαϊκής εργασίας*» γραμμένο από τον σύντροφο Robert Ovetz. Από αυτό το άρθρο είχαμε μάλιστα αντλήσει ορισμένα από τα επιχειρήματα που χρησιμοποιήσαμε στο κείμενό μας «*Τηλεκπαίδευση-Τηλεργασία: το επιχειρηματικό πανεπιστήμιο και το επιτηρούμενο σχολείο στα καλύτερά τους*» (βλ. Ντοκουμέντο 3 σελ. 64). Επιλέξαμε τελικά να μεταφράσουμε ένα μεγάλο μέρος του και να το παρουσιάσουμε εδώ.

Συγκεκριμένα, ο Ovetz καταπιάνεται με την επιβολή ενός πιο μόνιμου συστήματος εξειδικευμένων πακέτων τηλε-κατάρτισης σε διάφορα κολλέγια και πανεπιστήμια των ΗΠΑ. Βέβαια, οι πτυχές της τυποποιημένης τηλεκατάρτισης/τηλεκατάρτισης και ο βαθμός στον οποίο προβλέπουμε μια μονιμότερη παρουσία της στα καθ' ημάς είναι *μόνο ένας* από τους λόγους που εναντιωθήκαμε στην τηλε-συμμόρφωση των προηγούμενων μηνών. Ήδη άλλωστε περιγράψαμε σε αυτήν την έκδοση τον ρόλο που μπορεί η τηλεκατάρτιση να παίξει σε περιόδους επιβολής «καθεστώτος έκτακτης ανάγκης», όπως η πανδημία, για να παραλύσει τις κοινωνικές σχέσεις και να λειτουργήσει σε διάφορες περιπτώσεις ως μέσο καταστολής (βλ. καταλήψεις σχολείων, προσπάθεια κλεισίματος του server του espn, σφράγισμα της πύλης του Πολυτεχνείου, παύση λειτουργίας της συντριπτικής πλειοψηφίας των πολιτικών στεκιών στις σχολές). Εννοείται ότι δεν αντιμετωπίζουμε την τηλεκατάρτιση ως την απόλυτη πηγή του κακού, αλλά εξετάζουμε το πώς αυτή **συναρμόζεται** στο μοντέλο της επιχειρηματοποιούμενης, εδώ και χρόνια, ανώτατης εκπαίδευσης ή ακόμα πώς επηρεάζει **την εργασιακή συνθήκη** μαθητών και εκπαιδευτικών σε χαμηλότερες βαθμίδες. Ο ίδιος ο Ovetz παρουσιάζει τη διαδικτυακή εκπαίδευση ως **σύμπτωμα** των «νέων στρατηγικών μανάτζμεντ». Δεν περιμένουμε η τηλεκατάρτιση να αντικαταστήσει πλήρως την παραδοσιακή εκπαίδευση, όπως έγινε κατά τη διάρκεια των δύο λοκντάουν.

κάτι τέτοιο δεν συμφέρει μακροπρόθεσμα το κεφάλαιο. Δεν πρόκειται όμως να αγνοήσουμε και να αποδεχθούμε μοιρολατρικά ούτε το μόνιμο φόβητρο της έκτακτης και καθολικής εφαρμογής της ούτε και μια πιο εδραιωμένη και μονιμότερη παρουσία της στα πλαίσια ενός ταξικού, δυαδικού συστήματος γενικής και τεχνικής εκπαίδευσης.

Δυστυχώς, στα πλαίσια του αγώνα ενάντια στην τηλεκαίδηση, του οποίου ήμασταν μέρος την άνοιξη του 2020 συμμετέχοντας επιπλέον στον συντονισμό «*μαθητές/τριες, φοιτήτριες/ές, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενες στα πανεπιστήμια, διδακτορικοί σε τηλε-άρνηση*», συναντήσαμε συντρόφους που στάθηκαν αρνητικά απέναντι στο εγχείρημά μας. Θα αναφέρουμε για παράδειγμα συντρόφους από τους κύκλους της αυτονομίας που ερμήνευσαν τη στάση μας ως «τεχνοφοβική» (sic) και μας αντιμετώπισαν ως προσκολλημένους σε μία εκπαιδευτική συνθήκη που υποτίθεται ότι εξιδανικεύαμε και η οποία «αναπόφευκτα» θα παρέλθει. Αντιλαμβανόμενοι ότι η τεχνική σύνθεση του κεφαλαίου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάγκη για διευρυμένη συσσώρευση (αξίας), όντως αμφισβητούμε πλήρως την ταξική ουδετερότητα κάθε τεχνικής «εξέλιξης» στην ταξική κοινωνία που ζούμε. Προσυπογράφουμε τη θέση του Μαρξ ότι «οι σχέσεις παραγωγής βρίσκονται εντός των παραγωγικών δυνάμεων», την οποία παραθέτει στο άρθρο του και ο ίδιος ο Ovetz. Αναγνωρίζουμε πάντως ότι στους αγώνες μας δεν έχει κανένα νόημα να εστιάζουμε γενικά και αόριστα στις τεχνολογίες καθ' αυτές· να αναπολούμε κάποιο χαμένο παρελθόν και να γκρινιάζουμε ή να αερολογούμε σαν ακαδημαϊκοί. Με γνώμονα μια προληπτική στρατηγική, ενδιαφερόμαστε περισσότερο για την ειδική καπιταλιστική χρήση αυτών των τεχνολογιών στους νέους τρόπους συνάρθρωσης και κοινωνικοποίησης της εργασιακής δύναμης, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για τους χώρους εργασίας μας, καθώς εκεί όπως και στους δρόμους είναι που μπορούμε να παρέμβουμε και να είμαστε απειλητικοί – και σίγουρα όχι στη σφαίρα της κατανάλωσης και στα R&D τμήματα των εταιρειών.

Κινούμενοι σε πολύ διαφορετική κατεύθυνση, οι παραπάνω σύντροφοι, υποκύπτοντας στον τεχνολογικό ντετερμινισμό της πλήρους υποκατάστασης της ζωής εκπαίδευσης από ένα νέο τεχνολογικό-γνωσιοθεωρητικό υπόδειγμα, υποθέτουν ότι με κάποιο τρόπο, εκ του μηδενός, χωρίς να έχει ή να χρειάζεται να υπάρξει κάποια αντίσταση στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών ελέγχου, θα γεννηθούν (υποτίθεται) **αυτοματικά** νέου τύπου δυναμικές εργατικές αντιστάσεις· **από-του** κιόλας αυτές οι τεχνολογίες θα έχουν ήδη εγκατασταθεί για τα καλά. Διόλου τυχαία, τα παραδείγματα αντιστάσεων που ακούσαμε τότε και συνεχίζουμε να ακούμε σήμερα περιορίζονταν κυρίως στο επίπεδο των **ατομικών** αρνήσεων.

Ενδιαφέρον έχει μάλιστα, όπως το περιγράφει ο Ovetz, ότι τα προγράμματα διαδικτυακής εκπαίδευσης πηλασάνονται από το κεφάλαιο με επιχειρήματα σχετικά με τη «συμπεριληπτικότητα», την «κοινωνική δικαιοσύνη», την «προσβασιμότητα», τις «ίσες ευκαιρίες» κλπ. Τα ίδια επιχειρήματα περί ατομικών δικαιωμάτων, προσβασιμότητας κλπ. ακούσαμε από τους εν λόγω συντρόφους που μ' αυτόν τον τρόπο υπερασπιζόνταν την **δική τους αδράνεια** απέναντι στην επιβολή της

τηλεκπαίδευσης σε βάρος των συλλογικών προλεταριακών συμφερόντων. Πίσω από αυτήν τη στάση, που απ' ό,τι φάνηκε χαρακτήριζε μέσα στην άνοιξη και το καλοκαίρι του 2020 τη συντριπτική πλειοψηφία ακόμα και των αντιεξουσιαστικών και αυτόνομων φοιτητικών κύκλων κρυβόταν ή και παρουσιαζόταν ωμά ως «πρακτική αντίστασης» η ατομική στρατηγική του «να περάσουμε όσο το δυνατόν περισσότερα μαθήματα τώρα που μπορούμε» εκμεταλλευόμενοι την πρωτόλεια και ατελή χρήση της τηλεξέτασης στην πρώτη περίοδο εφαρμογής της. Αυτή η λογική συνεπαγόταν την απόλυτη νομιμοποίηση των τηλεξετάσεων όλης της προηγούμενης περιόδου, με αποτέλεσμα την προσπάθεια επέκτασης της χρήσης τους και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, προσπάθεια που, όπως προείπαμε, απέβη άκαρπη χάρη στην αντίσταση των εκπαιδευτικών.

Μια στάση υποτίμησης της **έμπρακτης εναντίωσης** στην τηλεργασία εν γένει, συναντήσαμε ακόμη και σε απόψεις που κατά τα άλλα αναγνωρίζουν τις τραγικές συνέπειες της καπιταλιστικής χρήσης της εργασίας κατ' οίκον και κρατούν αποστάσεις από δικαιωματίστικα επιχειρήματα.¹ Στην ίδια γραμμή πλεύσης με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες, αλλιά μέσω μιας συνδικαλιστικής λογικής αυτή τη φορά, υπερασπίζονται τη μετάθεση των (τηλε)αντιστάσεων σε μια **μελλοντική** συνθήκη όπου η τηλεργασία θα είναι πια κανονικότητα. Μια τέτοια στάση πατάει, μεταξύ άλλων, στην αποσιώπηση και απαξίωση των **πραγματικών αγώνων τηλεάρνησης που έλαβαν χώρα στον τομέα της εκπαίδευσης**: από τις μαζικές και συντονισμένες αντιστάσεις ενάντια στην κάμερα στην τάξη, μέχρι τις πιο μειοψηφικές αρνήσεις που στρέφονται συλλογικότερα ενάντια στην τηλεκπαίδευση.

Ένα πρόταγμα αντίστασης που εκφράζεται επίσης από συντρόφους, και το οποίο κινείται στην παραπάνω γραμμή μονιμοποίησης της τηλεργασίας, είναι αυτό της διεκδίκησης της κάλυψης από τα αφεντικά των ατομικών μας δαπανών εν ώρα εργασίας κατ' οίκον.² Πρόκειται για ένα πρόταγμα που ταυτίζεται ουσιαστικά με τη στάση που κράτησαν απέναντι στην εισαγωγή της τηλεκπαίδευσης την άνοιξη του 2020 («τάμπλετ για τον λαό») το ΚΚΕ, τα συνδικάτα εκπαιδευτικών και στο σύνολό της η αριστερά (πλην των Αγωνιστικών Κινήσεων/ΚΚΕ(μ-η)): παρά τις χάρτινες, πολιτικάντικες διακηρύξεις περί ανοικτών σχολείων το φθινόπωρο (όταν τα άνοιξε το κράτος!) και σχολών τον Δεκέμβρη-Γενάρη (όταν η αγανάκτηση των φοιτητριών είχε αρχίσει πλέον να συσσωρεύεται), η αριστερά **δεν** είναι εναντίον της τηλεκπαίδευσης και της τηλεργασίας γενικά.

Αποδίδουμε την ανωτέρω συνδικαλιστικού τύπου στάση στην ορθώς αναγνωρισμένη από τους παραπάνω συντρόφους **πραγματική αδυναμία ή απροθυμία** των εργαζομένων σε πολλούς κλάδους να εναντιωθούν στην τηλεργασία **συνο-**

1. Αν και οι απόψεις αυτές απηχούν ευρύτερους κύκλους, ίσως η πιο συγκροτημένη παρουσίασή τους εντοπίζεται στην μπροσούρα *Σημειώσεις για την τηλεργασία και την επέκταση της ελαστικής εργασίας από την πίσω πόρτα* από τις Κινήσεις για την Ταξική Αυτονομία που κυκλοφόρησε τον Οκτώβριο του 2020.

2. Αναφερόμαστε στις αφίσες των Unreal Estate με κεντρικό σύνθημα «Η τηλεργασία ρίχνει τους μισθούς» και των Νομάδων με σύνθημα «Την τηλεργασία δεν την γουστάρω».

λικά. Παραγνωρίζεται όμως ότι αυτή η στάση συνδέεται με την **ευρύτερη συμμόρφωση** στην κρατική διαχείριση της πανδημίας, **πτυχή** της οποίας ήταν και η επιβολή τηλεργασίας. Η μόνιμη υπαγωγή στην τηλεργασία δεν μπορεί να θεωρηθεί σε καμία περίπτωση ευθύς εξαρχής δεδομένη σε κάθε χώρο εργασίας, μάλιστα ανεξαρτήτως θέσης της κάθε επιχείρησης στο κύκλωμα συσσώρευσης κεφαλαίου, και δεν πρέπει να οδηγούμαστε σε ισοπεδωτικές διατυπώσεις παρασυρόμενοι από εκείνες τις περιπτώσεις όπου η ύπαρξη των εργαζομένων στον χώρο δουλειάς ήταν έτσι κι αλλιώς δυσβάσταχτη και ασφυκτικά ελεγχόμενη, ίσως περισσότερο απ' ό,τι στο σπίτι (πχ. τηλεφωνικά κέντρα), ή σε εκείνες όπου οι πρακτικές τηλεπιτήρησης δεν έχουν τεθεί σε πλήρη εφαρμογή και ο τηλεεργαζόμενος μπορεί (ακόμα) να ξεκλέβει χρόνο στα μουλωχτά. Στο τέλος-τέλος, όσο ακόμα βρισκόμαστε στη φάση της επιβεβλημένης κατάστασης εξαίρεσης λόγω πανδημίας, η τηλεργασία πρέπει να πολεμάται πρώτα-πρώτα σε αυτό το ειδικό ιστορικό πλαίσιο και όχι αφηρημένα και αντι-ιστορικά· ούτε βέβαια να μετατίθενται οι αντιστάσεις σε ένα προδιαγεγραμμένο μέλλον.

Όσον αφορά τώρα ειδικότερα την τηλεκαίτευση, πέρα από τα πανεπιστήμια, στα σχολεία είδαμε την κατασταλτική χρήση των τηλεμαθημάτων και της τηλεαποψίας ενάντια στο μέσο της κατάληψης. Παράλληλα, μπροστά στα μάτια μας εκτυλίσσεται η όξυνση της επισφαλαιοποίησης της διδακτικής εργασίας με το παράδειγμα των τρίμηνων *just-in-time* αναπληρωτών εκπαιδευτικών οι οποίοι προσλαμβάνονται ως φθηνότεροι αναπληρωτές με διαρκώς ανανεούμενες συμβάσεις μικρότερης διάρκειας για να υπηρετήσουν τους σκοπούς της τηλεκαίτευσης. Κατά τη διάρκεια των περιόδων λοκντάουν παρατηρήσαμε επίσης την επέκταση της διαδικτυακής εργάσιμης ημέρας των εκπαιδευτικών. Ο Ovetz προειδοποιεί ότι η μονιμοποίηση της πρακτικής της διαδικτυακής οργάνωσης του μαθήματος μέσα από κατάλληλα περιβάλλοντα τύπου e-class ή το γνωστό σε κάποιους φοιτητές Moodle (βλ. Content Management Systems) συνεπάγεται επίσης την αποτελεσματικότερα μετρήσιμη και αξιολογήσιμη καταγραφή της εργασιακής διαδικασίας, είτε μιλάμε για διαδικτυακές παραδόσεις είτε όχι. Ενώ η **εξωτερική** αξιολόγηση των σχολείων έχει ήδη θεσμοθετηθεί (βλ. Ν. 4692/2020), το υπουργείο Παιδείας σπεύδει να αναπτύξει πλατφόρμα στην οποία θα καταχωρούνται τα δεδομένα αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Κάτι τέτοιο άλλωστε προβλέπει τόσο η «Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025» όσο και η πρόσφατη έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην παραπάνω διαδικασία αξιολόγησης θα συμμετέχουν και οι γονείς, διευρύνοντας τα όρια του (κοινωνικού) ελέγχου πάνω στην εργασία των εκπαιδευτικών – και τις αντιστάσεις τους ενάντια σε πρακτικές όπως η τηλεκαίτευση. Η έκτακτη καθολική εφαρμογή της τηλεκαίτευσης είχε λοιπόν όλους αυτούς τους μήνες περισσότερο ένα χαρακτήρα εξοικείωσης με την ψηφιακή αξιολόγηση και τα μελλοντικά εξειδικευμένα πακέτα τηλε-κατάρτισης, στα οποία αναφέρεται ο Ovetz.

Είδαμε, επίσης, νομοθετήματα του Υπουργείου Παιδείας που αφορούσαν μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς που δεν μπορούσαν να πάνε σχολείο λόγω ασθένειας και αντ' αυτού χρησιμοποίησαν την τηλεκαίτευση (τη στιγμή μάλιστα που

προβλέπεται η κατ' οίκον διδασκαλία για μαθητές/τριες που είναι αδύνατη η φοίτησή τους στο σχολείο λόγω σοβαρών βραχυχρόνιων ή χρόνιων νοσημάτων, άρθρο 6 παρ. 4.γ. του Ν. 3699/2008). Έτσι, αν και η περιθωριακή χρήση της τηλεεκπαίδευσης υπήρχε άτυπα εδώ και χρόνια για περιπτώσεις όπου δεν είχαν εξασφαλιστεί οι κατάλληλες υποδομές και δεν είχαν προσληφθεί οι απαιτούμενοι εκπαιδευτικοί για να καλυφθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες σε σχετικά απομονωμένες περιοχές της χώρας, η πρόσφατη περίοδος νομιμοποίησης της τηλεεκπαίδευσης θα επιτρέψει σ' αυτήν την πρακτική να αποκτήσει πολύ μεγαλύτερες διαστάσεις, όποτε το κρίνει απαραίτητο το υπουργείο.

Σχετικά με το άρθρο που μεταφράσαμε, τώρα, τα προγράμματα σπουδών και τα μαθήματα στα οποία αυτό αναφέρεται δεν είναι απλά μια αυτούσια μεταφορά της κλασικής διάλεξης σε ηλεκτρονική μορφή. Είναι μαθήματα τηλεμάθησης δεξιοτήτων στα οποία η διδασκαλία ορθολογικοποιείται στα πρότυπα της τεϊλορικής οργάνωσης της παραγωγής. Με την οργάνωση εξειδικευμένων πακέτων τηλεκατάρτισης το μάθημα ανάγεται σε απλή ακολουθιακή ολοκλήρωση καθηκόντων, προσαρμόζεται βαθύτερα στο νεοφιλελεύθερο υπόδειγμα, παράγοντας (αυτο)πειθαρχημένους, ευέλικτους εργαζόμενους-απόφοιτους. Ουσιαστικά, η τηλεεκπαίδευση τροποποιεί το περιεχόμενο και τη διαδικασία της διδασκαλίας (αυτό που ο Ovetz αποκαλεί «κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα») διαμορφώνοντας **νέου τύπου ευέλικτη εργασιακή δύναμη**. Η τηλεεκπαίδευση ταυτόχρονα επιβάλλει έναν **νέο καταμερισμό εργασίας** των διδασκόντων, εντείνοντας τις ιεραρχίες στο εσωτερικό τους. Αξίζει να σημειωθεί τέλος ότι το άρθρο αναγιγνώσκει τη συγκεκριμένη κατάσταση μέσα από τον φακό της ταξικής πάλης, δηλαδή βλέπει την επιτήρηση και την πειθάρχηση του διαδικτυακού μαθήματος, μεταξύ άλλων, και σαν **απάντηση του κεφαλαίου στις αντιστάσεις των φοιτητ(ρι)ών και των εκπαιδευτικών**: ο Ovetz συνδέει ουσιαστικά αυτήν την τάση για διεύρυνση του διαδικτυακού μαθήματος, όχι αόριστα με τις τεχνικές εξελίξεις, αλλά **συγκεκριμένα** με το σύγχρονο μοντέλο συσσώρευσης κεφαλαίου και οργάνωσης της εργασίας.

KΑΝΤΕ ΚΛΙΚ ΣΤΟ «ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ»: ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΙΘΑΡΧΗΣΗ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ³

[απόσπασμα]

του **Robert Ovetz**

Εισαγωγή

Το κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα⁴ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης –μέσω του

3. (ΣτΜ) Το «Αποθήκευση και επιστροφή στο μάθημα» («save and return to course») είναι ένα εικονίδιο που συναντάται σε μαθησιακές πλατφόρμες διαχείρισης περιεχομένων (Content Management Systems) όπως το Moodle, το Canvas κ.α., όπου ο υπεύθυνος οργάνωσης του διαδικτυακά πακεταρισμένου μαθήματος χρειάζεται κάθε φορά να κλικάρει, ώστε να σώσει αλληλαγές και προσθήκες σε μια ενότητα και ύστερα να επιστρέψει στη σελίδα του μαθήματος.

Επιλέξαμε να μεταφράσουμε τον όρο «adjunctification» ως «επισφαλειοποίηση» γιατί στη λέξη αυτή συνοψίζονται πολλά από τα χαρακτηριστικά της μη μόνιμης εργασιακής σχέσης που περιγράφεται στο άρθρο, όπως προσωρινότητα, πληρωμή ανά μάθημα, συμβάσεις ορισμένου χρόνου, χαμηλότερος μισθός, συνήθως έλλειψη ασφάλισης, απουσία δυνατότητας ακαδημαϊκής εξέλιξης κλπ. Στις ΗΠΑ, μάλιστα, για τις οποίες κάνει λόγο εδώ ο Ovetz, η Ένωση Αμερικάνων Πανεπιστημιακών Καθηγητών αναφέρει ότι μόνο το ένα τέταρτο των θέσεων στο πανεπιστήμιο είναι μόνιμες. Ακολουθώντας, η λέξη “adjunct” μεταφράστηκε «επισφαλείς» ή εναλλακτικά «επισφαλώς εργαζόμενοι/ες συμβασιούχοι καθηγητές/τριες» ή απλά «συμβασιούχοι καθηγητές/τριες», χωρίς διάκριση, ανάλογα πώς αποδίδονταν καλύτερα στο δεδομένο συγκείμενο. Στα ελληνικά πανεπιστήμια η ίσως πιο χαρακτηριστική τέτοια κατηγορία εργαζομένων ήταν οι συμβασιούχοι ορισμένου χρόνου με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου, βάσει του Π.Δ. 407/1980. Η επιτάχυνση της επιχειρηματοποίησης των εγχώριων πανεπιστημίων οδήγησε, όπως είναι λογικό, στην αύξηση και εν συνεχεία παγίωση τέτοιων (υπο)κατηγοριών επισφαλών εργαζομένων (με αρχή τον Ν. 4009/2011 που προέβλεπε την ύπαρξη «ειδικών κατηγοριών διδακτικού και εργαστηριακού προσωπικού» βλ. διαδοχικά Ν. 4369/2016, 4386/2016, 4452/2017, 4559/2018), με χειρότερους μάλιστα όρους από ό,τι στο παρελθόν. Οι «ακαδημαϊκοί υπότροφοι» είναι ένα τέτοιο παράδειγμα εργαζομένων –ανασφάλιστων μάλιστα– καθώς η κάλυψη της αποζημίωσής τους δεν επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, αλλά καλύπτεται από «υποτροφίες και πόρους που εξασφαλίζει το Τμήμα ή από τη χρήση των αδιάθετων ταμειακών υπολοίπων προηγούμενων οικονομικών ετών του Ιδρύματος, χωρίς αύξηση της κρατικής επιχορήγησης προς το οικείο ΑΕΙ, εκτός και αν αυτή προέρχεται από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα», δηλαδή από τα έσοδα του ιδρύματος. Με αυτόν τον τρόπο η επισφαλειοποίηση της ερευνητικής, της διδακτικής ή άλλης εργασίας εντός του πανεπιστημίου επιτείνει την επιχειρηματοποίηση, της οποίας η ίδια υπήρξε συνέπεια. Μια άλλη αντίστοιχη κατηγορία είναι αυτή του «πανεπιστημιακού υπότροφου», ο οποίος πληρώνεται μέσω κονδυλίων ΕΣΠΑ (βλ. «ανταποδοτική υποτροφία») για να αποκτήσει «διδασκτική εμπειρία» – αυτό τουλάχιστον είναι το πρόσχημα για την παροχή και ερευνητικού έργου. Εννοείται ότι και πολλοί άλλοι εργαζόμενοι-ερευνητές που δουλεύουν με «μπλοκάκι» και δεν εμπίπτουν σε κάποια από τις παραπάνω κατηγορίες αναλαμβάνουν παράτυπα διδακτικό έργο σε εργαστήρια ή αίθουσες. Με τα παραπάνω δεν θέλουμε να πούμε ότι το πρόβλημα είναι απλά εργασιακό. Όπως θα δείξει και ο Ovetz παρακάτω, αυτή η εργασιακή σχέση παράγει ένα διδακτικό προσωπικό τόσο πειθαρχημένο ώστε να αποδέχεται τα πάντα· από την καθολική τηλεκπαίδευση ως την πλήρη ερήμωση των πανεπιστημίων σε «καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης» όπως αυτή από τον Μάρτη του 2020 και μετά.

4. Ως κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα εννοώ τους τρόπους με τους οποίους το εκπαιδευτικό σύστημα μαθαίνει τους μαθητές να συμμορφώνονται με τις φανθάνουσες νόρμες, τις αξίες και τις σχέσεις εξουσίας στην κοινωνία. Βλ. παρακάτω.

οποίου οι φοιτητές/τριες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να υποτάσσονται στις υπάρχουσες νόρμες και στην κεντρική θέση της εργασίας– τροποποιείται σχεδόν ανεπαίσθητα.⁵ Η τηλεκαίδευση έρχεται να εμπλουτίσει το παραδοσιακό κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα εκπαιδύοντας τον φοιτητή (τον άμισθο στη παρούσα φάση αλλά μελλοντικά μισθωτό εργαζόμενο) να εργάζεται, ενόσω υπόκειται σε καθολική εξ αποστάσεως εποπτεία, χωρίς καν να γνωρίζει εάν παρακολουθείται. Η ανάπτυξη της τηλεκαίδευσης αντικατοπτρίζει την ανάγκη του κεφαλαίου για ευέλικτους «just in time»⁶ εργαζόμενους, πάντα διαθέσιμους για δουλειά και αυτοπειθαρχημένους, ώστε να εργάζονται από απόσταση χωρίς άμεση επίβλεψη αλλά εποπτευόμενοι με χρήση τεχνολογίας υπολογιστών. Η πειθάρχηση των επισφαλώς εργαζόμενων συμβασιούχων καθηγητών και η φοιτητική εργασιακή δύναμη βρίσκονται στο επίκεντρο αυτής της διαδικασίας. Από τη δική μου προσωπική εμπειρία (έχοντας διδάξει διαδικτυακά πολιτικές επιστήμες σε κοινοτικό κολλέγιο)⁷ και στη βάση της έρευνάς μου πάνω στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, θεωρώ πως αυτή η μέθοδος δεν αλληλάζει απλώς τη μάθηση και τη διδασκαλία, αλλά χρησιμοποιείται επίσης για την πειθάρχηση σε έναν νέο καταμερισμό της ακαδημαϊκής εργασίας.

Η τηλεκαίδευση πειθαρχεί την εργασιακή δύναμη των σημερινών και μελλο-

5. (ΣτΜ) Σαν απλά παραδείγματα κρυφού αναλυτικού προγράμματος στην περίπτωση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα μπορούμε να σκεφτούμε την πρωινή προσευχή και τη στοίχιση, το χτύπημα του κουδουνιού που ορίζει τις εναλλαγές μεταξύ διαλείμματος και μαθημάτων, τους βαθμούς, τα διαγωνίσματα, τις απουσίες, το «σήκω στον πίνακα», ή σήμερα το «φόρα τη μάσκα σου». Στα πανεπιστήμια, η επιβολή των πειθαρχικών νορμών εξαρτάται από τον βαθμό πολιτικής ριζοσπαστικοποίησης των φοιτητ(ρι)ών σε κάθε τμήμα. Αν εξαιρέσουμε κάποια δεδομένα όπως οι εξεταστικές και οι βαθμοί, ο όγκος των μαθημάτων και των ασκήσεων, οι ενδιάμεσες «πρόοδοι», οι αλυσιδές μαθημάτων, οι απουσίες κλπ. αποτελούν πάντοτε αντικείμενο πάλης.

6. (ΣτΜ) Η λεγόμενη «just-in-time» παραγωγή συνιστά μια μέθοδο οργάνωσης της παραγωγικής διαδικασίας που αναπτύχθηκε τη δεκαετία του '70 στην Ιαπωνία (εξ ου και είναι επίσης γνωστή ως «τογιοτισμός»), στοχεύοντας στον καλύτερο συγχρονισμό της ζήτησης με την παραγωγή, ώστε να αντιμετωπιστούν οι ενδογενείς δυσκαμψίες του φορντικού παραγωγικού μοντέλου και οι σφοδροί ταξικοί αγώνες του εργάτη-μάζα που το συνόδευσαν, ειδικά τη δεκαετία του '60. Το νέο μοντέλο, κάνοντας χρήση των καινοτόμων, τότε, τεχνολογιών πληροφορικής, στόχευσε στον περαιτέρω εξορθολογισμό του χρησιμοποιούμενου κεφαλαίου, σε τρία αλληλοεξαρτώμενα επίπεδα: μέσω του περιορισμού των αποθεμάτων, μέσω της μίσθωσης της κατάλληλης κάθε φορά ποσότητας εργασίας (βλ. ανάπτυξη υπεργολαβικών δικτύων εκτός της κύριας παραγωγικής μονάδας) ή/και μέσω της διαφοροποίησης των παραγόμενων εμπορευμάτων (βλ. λειτουργία σχετικά αυτόνομων υπο-μονάδων εντός της ίδιας παραγωγικής μονάδας). Πρόκειται επομένως για ένα τεχνικό-οργανωτικό σύστημα παραγωγής που βασίζεται στη διεθνοποίηση των εμπορευματικών ροών, την περαιτέρω διασύνδεση (άρα και τον ανταγωνισμό) των επιμέρους εθνικών καθεστώτων συσσώρευσης, καθώς και την επισφαλαιοποίηση των συμβάσεων εργασίας.

7. (ΣτΜ) Στις ΗΠΑ τα κοινοτικά κολλέγια, παλαιότερα γνωστά και ως «junior colleges», είναι κατά κύριο λόγο δημόσια ιδρύματα διετούς, τριτοβάθμιας φοίτησης, τα οποία απευθύνονται στα μέλη της εκάστοτε τοπικής κοινότητας. Με το πέρας της (χαμηλού επιπέδου) εκπαίδευσής τους, οι απόφοιτοι των κοινοτικών κολλεγίων αποκτούν πιστοποιητικό σπουδών ή δίπλωμα και μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ένα πανεπιστήμιο, συνήθως για δύο ή τρία επιπλέον χρόνια, προκειμένου να αποκτήσουν πτυχίο bachelor.

ντικών μισθωτών εργατών με τέτοιο τρόπο ώστε η δουλειά τους να μαντζάρεται χωρίς την ανάγκη συνεχούς καθοδήγησης· να εργάζονται χωρίς ορατή εξουσία· να εντοπίζουν και να μαθαίνουν τους κανόνες για την αέναη αναπαραγωγή προτύπων· να είναι πάντα προετοιμασμένοι να εργαστούν ακόμα κι όταν δεν πληρώνονται. Η τηλεκαίδηση εισάγεται όχι μόνο για να εξυπηρετήσει τη μεταβαλλόμενη σύνθεση του κεφαλαίου [εντός του πανεπιστημίου], αλλά και για να την καθολικοποιήσει και να την εντάξει στους σκοπούς της συσσώρευσης.⁸ Η τηλεκαίδηση δεν προέκυψε απλώς ως μια νέα έξυπνη μέθοδος χρήσης της υπάρχουσας υπολογιστικής δύναμης για την παροχή μαθημάτων εξ αποστάσεως, αλλά ήρθε να συνδυαστεί με τον μεταβαλλόμενο καταμερισμό εργασίας σε ολόκληρο το «κοινωνικό εργοστάσιο» (Tronti, 1962, 1973). Η αποσάθρωση του φορντικού κοινωνικού μισθού⁹ (Caffentzis, 1975, 2010) απειλεί να διαμορφώσει ένα ασταθές, δυσχερестаμένο και εξεγερμένο εργατικό δυναμικό, αυτό που ο Michel Foucault χαρακτήρισε «μη χρησιμοποιήσιμη και επικίνδυνη συσσωμάτωση», η οποία βρίσκεται σε ένα πεδίο κλειδί για την οικονομία· εκεί όπου παράγεται εργασιακή δύναμη προς χρήση σε τομείς υψηλής τεχνολογίας (Foucault, 1995: 143). Αυτή η «συσσωμάτωση» μπορεί να εντοπιστεί στις πανεπιστημιούπολεις, καθόσον όλο και περισσότεροι/ες φοιτητές/τριες εισρέουν στα κολλέγια και τα πανεπιστήμια διεκδικώντας περισσότερους πόρους, πεδία σπουδών συναφή με τα ενδιαφέροντά τους και συνεχή δημοκρατικό έλεγχο. Αυτό συμβαίνει ακόμη

8. (ΣτΜ) Η τεχνική σύνθεση του ακαδημαϊκού κεφαλαίου χρησιμοποιείται σαν καθολικό μοντέλο για ολόκληρη την σφαίρα της παραγωγής. Έχοντας εκπαιδευτεί τους απόφοιτους να είναι ανά πάσα στιγμή διαθέσιμοι για εργασία και να αποδέχονται την διαρκή επιτήρηση, το πανεπιστήμιο κατασκευάζει ουσιαστικά τα κατάλληλα υποκείμενα για έναν εργασιακό βίο που τον χαρακτηρίζει η ελαστικότητα, η προσωρινότητα και ο υπολογιστικός έλεγχος.

9. (ΣτΜ) Το φορντικό μοντέλο συσσώρευσης βασίστηκε στην επέκταση της μαζικής παραγωγής/μαζικής κατανάλωσης. Το κοινωνικό συμβόλαιο που αντιστοιχούσε σε μια τέτοια ρύθμιση της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής περιλάμβανε τον κρατικά οργανωμένο σχηματισμό κοινωνικού κεφαλαίου, δηλαδή περιλάμβανε αυξημένες (κρατικές) αναπαραγωγικές δαπάνες είτε υπό τη μορφή των κοινωνικών επενδύσεων (υποδομές, εκπαίδευση κλπ.) είτε υπό τη μορφή της κοινωνικής (συλλογικής) κατανάλωσης (υγειονομικές υπηρεσίες, συγκαταστάσεις, συντάξεις, υποδομές κλπ.). Κι οι δύο μορφές χρηματοδοτούνταν σε μεγάλο βαθμό μέσω της φορολογίας του κεφαλαίου, με αντάλλαγμα την αύξηση της παραγωγικότητας στους χώρους παραγωγής – η οποία, την περίοδο που εξετάζουμε, ήταν εν γένει μεγαλύτερη από τις αυξήσεις στον άμεσο και έμμεσο μισθό. Ένα μέρος, επομένως, των κρατικών δαπανών αντιστοιχούσε σε κρατικές παροχές προς την εργατική τάξη σε χρήμα ή/και σε είδος, οι οποίες από τη μια μεριά επιχειρούσαν να την διαιρέσουν/πειθαρχήσουν ώστε να την καταστήσουν (ακόμη πιο) παραγωγική για το κεφάλαιο, από την άλλη μεριά, όμως, αφενός έθεταν τις βάσεις για τη μερική ανεξάρτησή της (για να θυμηθούμε την πρόσφατη πετυχημένη δήλωση του πρωθυπουργού μας) από τον άμεσο μισθό, αφετέρου δημιουργούσαν νέα πεδία αγώνα, για ακόμη μεγαλύτερες κρατικές παροχές, για ακόμη μεγαλύτερο (έμμεσο) μισθό. Είναι αυτή η δεύτερη πλευρά των κρατικών δαπανών που οδήγησε, μέσω μιας νέας ρύθμισης της καπιταλιστικής σχέσης που έμεινε ευρύτερα γνωστή ως νεοφιλελευθερισμός ή καλύτερα ιδιωτικοποιημένος κεϋνσιανισμός, στην προσπάθεια ελέγχου και εξορθολογισμού τους, ώστε να προσαρμοστούν καλύτερα στις ανάγκες αξιοποίησης του κεφαλαίου. Η αποσύνθεση του φορντικού κοινωνικού μισθού, για την οποία κάνει λόγο ο συγγραφέας, εντάσσεται στα πλαίσια αυτής της επίθεσης και βίαιης επαναπροσαρμογής πλευρών της κοινωνικής (ανα)παραγωγής, την οποία άλλωστε βιώνουμε και σήμερα.

και εν μέσω της νεοφιλελεύθερης αναδιάρθρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της λιτότητας, της αυτοματοποίησης, της επιχειρηματοποίησης και της γενίκευσης του θεσμού των υπεργολαβιών – όλα βασικές στιγμές μιας διαδικασίας που θέλει να καταστήσει τη φοιτητική εργασιακή δύναμη πιο χρήσιμη για το κεφάλαιο (Caffentzis, 1975, 2010· Ovetz, 1996a, 1996b).

Ως απάντηση, οι νεοφιλελεύθεροι προωθούν την καθιέρωση της ακαδημαϊκής επισφάλειας, την αυτοματοποίηση και την απόσπαση του εναπομείναντος ελέγχου που διατηρούσε το διδακτικό προσωπικό πάνω στη διαδικασία της διδασκαλίας, με το πρόσχημα της «μεταρρύθμισης», δήθεν προάγοντας την «προσβασιμότητα των φοιτητρι(ρι)ών», την «αποδοτικότητα», τη «δικαιοσύνη», την «αυτονομία» και την «καινοτομία». Η νεοφιλελεύθερη στρατηγική συνίσταται στην προώθηση της τηλεκπαίδευσης για να παράγει εργαζομένους κατάλληλα πειθαρχημένους ώστε να δουλεύουν ευέλικτα, συγκροτώντας ένα εργατικό δυναμικό που βυθίζεται όλο και περισσότερο σε μια εργασιακή συνθήκη πλήρους ευελιξίας. Στοχεύει στην περαιτέρω ανάπτυξη του 40ετούς μοντέλου «just in time» παραγωγής και διανομής, το οποίο αντιμετωπίζει τις «αποσωματωποιημένες δεξιότητες» των εργαζομένων απλά ως ένα από τα εναλλιάξιμα «στοιχεία αποθέματος στον οργανωτικό σχεδιασμό» (Noble, 2002).

Η ανάλυση του Foucault υπογραμμίζει τη σημασία που έχει για εμάς η κατανόηση του γεγονότος ότι ο καταμερισμός της ακαδημαϊκής εργασίας έχει μετασχηματιστεί ως απάντηση στην ταξική πάλη. Ο νέος καταμερισμός της ακαδημαϊκής εργασίας αποσκοπεί στην καλύτερη εξυπηρέτηση της ανάγκης του κεφαλαίου για υποταγμένους εργαζόμενους που δουλεύουν σε συνθήκες γενικευμένης επιτήρησης. Εντάσσεται στα πλαίσια μιας στρατηγικής για την παρεμπόδιση της ανασύνθεσης της δύναμης της εργατικής τάξης. Ενώ έχει αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τον ρόλο των λεγόμενων «μεγάλων δεδομένων» (big data) στη μαζική παρακολούθηση στο πλαίσιο του ατέρμονα «Πολέμου κατά της Τρομοκρατίας», έχει παραβλεφθεί ο ρόλος τους στην πειθάρχηση της εργασιακής δύναμης. Μια τέτοια ανάλυση θα βοηθούσε στον εντοπισμό πιθανών σημείων ρήξης με τα σχέδια του κεφαλαίου (Ovetz, 2015b).

Logging in: Ο Νεοφιλελευθερισμός και η Άνοδος της Τηλεκπαίδευσης

Η ραγδαία επέκταση της τηλεκπαίδευσης, κατά την οποία μαθήματα κολεγίων και πανεπιστημίων «βγαίνουν έξω» από την αίθουσα διδασκαλίας και διδάσκονται διαδικτυακά από συμβασιούχους καθηγητές, έχει μελετηθεί και καταγραφεί διεξοδικά (Noble, 2001, 2002· Ovetz, 2015a, 2015b, 2015c). Το πρώτο μεγάλο πλήρως διαδικτυακό σύστημα δημιουργήθηκε από το Υπουργείο Άμυνας το 2000 σε συνεργασία με την εκκολλητόμενη βιομηχανία.¹⁰ Σήμερα, τέτοια συστήματα εκπαί-

10. (ΣτΜ) Όταν ακόμα το πακετάρισμα των μαθημάτων σε ψηφιακή μορφή ήταν στα σκαριά και γινόταν σε παράτυπα πλαίσια στις ΗΠΑ, ο ιστορικός David F. Noble σημείωνε (Noble, 2001: 39) ότι αν το διδακτικό προσωπικό δεν αντιδράσει εγκαίρως, η παθητική του στάση θα εκληφθεί από τα δικαστήρια και τους νομοθέτες ως εγκατάληψη των απαιτήσεών του επί των πνευ-

δευσης απαντώνται όχι μόνο σε ιδιωτικά κερδοσκοπικά κολλέγια¹¹ αλλά και σε σχεδόν πλήρως διαδικτυακά κοινοτικά κολλέγια (Rio Salado College στο σύστημα Maricopa Community College της Αριζόνα), σε πολιτειακά κολλέγια (Arizona State University Online, Colorado Community Colleges- CCCOnline και California Online Virtual Campus) ή σε δια-πολιτειακά κολλέγια (Western Governors University). Δεν υπήρξε μεγάλη αντίσταση ενάντια στη γενικευμένη διάδοση της διαδικτυακής ανώτατης δημόσιας εκπαίδευσης στις ΗΠΑ. Στα κοινοτικά κολλέγια της Καλιφόρνια μόνο, όπου περίπου 1,5 εκατομμύριο φοιτητές και φοιτήτριες εγγράφονται ανά εξάμηνο, το 25% όλων των φοιτητ(ρι)ών έχουν παρακολουθήσει διαδικτυακή τάξη, ποσοστό που έχει παρουσιάσει αύξηση της τάξης του 12,5% μεταξύ 2005 και 2015. Εκτιμάται ότι το 12,3% όλων των μαθημάτων διεξάγονται εντελώς online και τα μισά διεξάγονται εν μέρει online.¹²

Ο αντίκτυπος του νεοφιλελευθερισμού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση γίνεται όλο και περισσότερο αντιληπτός. Ο νεοφιλελευθερισμός είναι η στρατηγική επέκτασης της εξουσίας του κράτους για τη διευκόλυνση των ροών του κεφαλαίου και ταυτόχρονα στρατηγική περιορισμού των κρατικών λειτουργιών που αφορούν στην παροχή υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση ανθρώπινων αναγκών (Sachs, 1989· Williamson, 1993). Ο νεοφιλελευθερισμός εισάγει ένα νέο σύστημα διοίκησης που υποτάσσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση στις επιταγές του καπιταλισμού της αγοράς (Schapper & Mayson, 2005· Ward 2012). Τις τελευταίες δεκαετίες, με τον μετασχηματισμό τους σε εργοδότες ευέλικτης ακαδημαϊκής εργασίας και με την αυτοματοποίηση και ανάθεση βασικών λειτουργιών τους σε εξωπανεπιστημιακές εταιρείες, τα κρατικά κολλέγια και τα πανεπιστήμια έχουν μιμηθεί τα κερδοσκοπικά πανεπιστήμια (Rhoades, 1996· Noble, 2001· Slaughter & Rhoades, 2004: 21–2).

Τόσο η λιτότητα όσο και ο νεοφιλελευθερισμός έχουν συμβάλει στην αύξηση

ματικών δικαιωμάτων του. Αντίστοιχα, για τα ελληνικά πράγματα, θεωρούσαμε εξαρχής ότι η αποδοχή της παράτυπης χρήσης της τηλεεκπαίδευσης στο πρώτο lockdown θα οδηγούσε αργά ή γρήγορα στη θεσμοθέτησή της από το κράτος. Με λίγα λόγια, η συμμόρφωση σε μια πειθαρχική νόρμα οδηγεί και στη μετέπειτα θεσμοθέτησή της.

11. (ΣτΜ) Στις ΗΠΑ υπάρχουν δημόσια και ιδιωτικά πανεπιστήμια και κολλέγια. Συνήθως απαιτούνται δίδακτρα και στις δύο περιπτώσεις. Τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα διακρίνονται επίσης σε κερδοσκοπικά και μη-κερδοσκοπικά. Σε κάθε περίπτωση εξασφαλίζεται κρατική χρηματοδότηση. Πολλά από τα κερδοσκοπικά ιδρύματα είναι εντελώς διαδικτυακά. Ξεχωρίζουν για το ότι συγκεκριμένοι επενδυτές επιζητούν την επιστροφή κέρδους από τη λειτουργία τους.

12. (ΣτΜ) Υπάρχουν παραδείγματα που πανεπιστήμια των ΗΠΑ αναθέτουν τη διαδικτυακή διδασκαλία μαθημάτων σε άλλα πανεπιστήμια ή σε εξωακαδημαϊκούς κερδοσκοπικούς και μη οργανισμούς – ακόμα κι αν πρόκειται για εισαγωγικά μαθήματα προπτυχιακών προγραμμάτων (Kezar, A., DePaola, T., & Scott, D. T. (2019). *The gig academy: Mapping labor in the neoliberal university*. Johns Hopkins University Press). Υπάρχουν και περιπτώσεις μαθημάτων τα οποία πακετάρονται και εμπορευματοποιούνται από πανεπιστημιακά ιδρύματα ως ασύγχρονα διαδικτυακά μαθήματα σε διεθνούς φήμης πλατφόρμες όπως το Coursera, το Udacity, το Udemy ή το edX (το οποίο ιδρύθηκε από το MIT και το Harvard) και αποτελούν κανονικότητα κομμάτι του προγράμματος σπουδών του αντίστοιχου πανεπιστημίου ακριβώς σε αυτή τη διαδικτυακή πακεταρισμένη μορφή, χωρίς να απαιτείται, όχι απλά δια ζώσης, αλλά ούτε καν σύγχρονη διδασκαλία.

της πίεσης για παροχή πειθαρχημένης ακαδημαϊκής εργασίας με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και για μέγιστη δυνατή αύξηση της παραγωγικότητας. Αυτή η στρατηγική προέκυψε ως απάντηση στον αυξανόμενο αριθμό φοιτητ(ρι)ών που απαιτούν ελεύθερη και ανοιχτή πρόσβαση σε κολλέγια και πανεπιστήμια, τον μετασχηματισμό του προγράμματος σπουδών για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους και τη δημοκρατική συνδιοίκηση των ιδρυμάτων τους (Ovetz, 2015a· 2015b· 2015c). Η απάντηση ήταν η επιβολή λιτότητας μέσω της μείωσης των κρατικών δαπανών ανά φοιτητή, της μετακύλισης του κόστους από την κοινωνία στον φοιτητή-χρήστη και της αντικατάστασης της πλειονότητας του μόνιμου διδακτικού προσωπικού της σχολής με ευέλικτους, μερικής απασχόλησης βοηθούς καθηγητές. Η νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αναδιαμορφώσει τα διοικητικά όργανα, τον σχεδιασμό και τα προγράμματα σπουδών των πανεπιστημίων ώστε να εξυπηρετούν πιο έκδηλα τις ανάγκες του κεφαλαίου παρά τις ανάγκες της κοινωνίας (βλ. Noble, 2001· Levidow, 2002· 2005· Slaughter & Rhoades, 2004· Ward, 2012).

Η νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση του κράτους που μετατοπίζει τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του από την εξυπηρέτηση μιας σειράς κοινωνικών αναγκών στην εξυπηρέτηση των προνομίων του κεφαλαίου αντικατοπτρίζεται σε ένα νέο μοντέλο χρηματοδότησης. Η μεγάλη μείωση της δημόσιας χρηματοδότησης έχει αντικαταστήσει το συλλογικό κόστος (μέσω της συγκέντρωσης πόρων από την κοινωνία) με το ατομικό, εις βάρος των φοιτητ(ρι)ών και των οικογενειών τους, πρώτα με την επιβολή διδάκτρων και στη συνέχεια, τα τελευταία 40 χρόνια, με τη ραγδαία αύξησή τους. Για να πληρώσουν το κόστος που τους αναλογεί, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες όχι μόνο χρειάστηκε να εργαστούν περισσότερες ώρες εν γένει με χαμηλό μισθό αλλήλ και να δανειστούν περισσότερα χρήματα για να καλύψουν το κενό μεταξύ των διογκωμένων διδάκτρων και των στάσιμων δημόσιων επιχορηγήσεων. Οι φοιτητές/τριες και οι οικογένειές τους δανείζονται περισσότερα εις βάρος των μελλοντικών μισθών τους.¹³

Με αμέτρητους τρόπους, τόσο προφανείς όσο και κρυφούς, δημόσια και ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά κολλέγια και πανεπιστήμια έχουν αναδιοργανωθεί κατάλληλα ώστε να λειτουργούν σύμφωνα με τη λογική της αγοράς, σε μια διαδικασία που αποκαλείται «ακαδημαϊκός καπιταλισμός» (Rhoades & Slaughter, 1997· Levidow, 2002, 2005· Slaughter & Rhoades, 2004). Ωστόσο, από τη σκοπιά του ακαδημαϊκού καπιταλισμού, η τηλεεκπαίδευση είναι απλώς ένα *σύμπτωμα* των «νέων στρατηγικών μανάτζμεντ», διαμορφωμένων από τον νεοφιλελευθερισμό, την εμπορευματοποίηση και την επιχειρηματοποίηση με σκοπό να κάνουν τα

13. (ΣτΜ) Πράγματι, τα φοιτητικά δάνεια συνιστούν τη δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία «ιδιωτικού καταναλωτικού χρέους» στις ΗΠΑ, μετά τα στεγαστικά: πλέον αγγίζουν τα 1,68 τρισ. δολάρια, ενώ ο ρυθμός αύξησής τους είναι 3,5 φορές μεγαλύτερος από αυτόν των διδάκτρων και 5 από αυτόν του ΑΕΠ. Το 95% των δανειοληπ(ρι)ών δανείστηκαν για προπτυχιακές σπουδές και το 45% για μεταπτυχιακές – το ποσοστό εκείνων που δανείστηκαν και για τους δύο τύπους σπουδών κυμαίνεται μεταξύ 40 και 50%.

πανεπιστήμια να λειτουργούν περισσότερο σαν μη-κερδοσκοπικές εταιρείες (Slaughter & Rhoades, 2004· Ward, 2012).

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει περάσει από δύο φάσεις εμπορευματοποίησης από τη στιγμή που αναγνωρίστηκε ως πηγή κέρδους: την εμπορευματοποίηση της έρευνας¹⁴ και την εμπορευματοποίηση της διδασκαλίας (Noble, 2001: 26-7). Η ψήφιση του νόμου Bayh-Dole του 1980 επέτρεψε την εμπορευματοποίηση και το πατεντάρισμα της δημόσια χρηματοδοτούμενης έρευνας ακαδημαϊκών εργαζομένων. Τα κεφάλαια υψηλού ρίσκου που έβαλαν μπροστά την επιχειρηματοποίηση των πανεπιστημίων προήλθαν από φορολογικά έσοδα, αυξανόμενα δίδακτρα και κρατικά ομόλογα για τη χρηματοδότηση νέων, εμπορικά προσανατολισμένων συμπτύξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα εργαστηρίων, προγραμμάτων και σχολών. Η κατασκευασμένη κρίση λιτότητας άσκησε πίεση στα όργανα διοίκησης του πανεπιστημίου να μειώσουν τα κόστη, μέσω της επισφαλαιοποίησης του διδακτικού προσωπικού, της αύξησης του αριθμού των φοιτητ(ρι)ών ανά μάθημα καθώς και της ύλης, της μείωσης των διδασκόμενων μαθημάτων και του αναπροσανατολισμού της διδασκαλίας, των μαθημάτων και της έρευνας στην κατεύθυνση της εξυπηρέτησης του κεφαλαίου. Όλα τα παραπάνω ανακατευθύνουν τους πόρους στη διαδικασία της εμπορευματοποίησης (Ovetz, 1996a, 1996b). Ως απόρροια των προηγούμενων, τα κοινοτικά κολλέγια υποβαθμίστηκαν σε ενδιάμεσο σταθμό για τη μετέπειτα μεταγραφή σε τετραετή πανεπιστήμια ή σε μέσο για την προσφορά καταρτισμένου εργατικού δυναμικού προς τις τοπικές επιχειρήσεις.

Τα κολλέγια και τα πανεπιστήμια μετατρέπουν επίσης τη διαδικασία διδασκαλίας, το περιεχόμενο των μαθημάτων καθώς και τα ίδια τα μαθήματα σε νέα κερδοφόρα προϊόντα, υπηρεσίες και επιχειρήσεις που καθίστανται τα αλληλοτριωμένα προϊόντα της ακαδημαϊκής εργασίας. Όπως προειδοποιεί ο Noble, «*η διδασκαλία έχει μετατραπεί εδώ σε ένα σύνολο παραδοτέων εμπορευμάτων... μια σκιάδα εκπαίδευση, μια συναρμογή επιμέρους κομματιών δίχως το όλον*» (Noble, 2001: 3-4).

14. (ΣτΜ) Εκείνη την περίοδο που ξεκινά η επιχειρηματοποίηση των βορειοαμερικανικών πανεπιστημίων, πολλοί πόροι των ιδρυμάτων επιστρατεύτηκαν για την παραγωγή εμπορεύσιμων ερευνητικών αποτελεσμάτων σε βάρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και γενικότερα των φοιτητικών «παροχών». Το ίδιο παρατηρείται και στα ελληνικά πανεπιστήμια, ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία, καθώς μέσα σε αυτό το διάστημα η μειωμένη τακτική κρατική χρηματοδότηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, συνοδεύτηκε από την αύξηση των πόρων που τα τελευταία διοχέτευσαν στην έρευνα και ανάπτυξη. Επίσης, με νόμο που ψηφίστηκε τον Γενάρη του 2020, κατοχυρώνεται η χρηματοδότηση των προϋπολογισμών των ιδρυμάτων με βάση κριτήρια όπως η ερευνητική δραστηριότητα των εργαστηρίων. Η κατάσταση αυτή στο επίπεδο των σχέσεων εργασίας αποτυπώνεται ξεκάθαρα σε τεχνολογικά ιδρύματα που αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της βιομηχανίας της έρευνας, όπως για παράδειγμα το ΕΜΠ, όπου από το σύνολο των 5,5 χιλιάδων εργαζόμενων, οι 4.000 είναι επισφαλώς εργαζόμενοι («εξωτερικοί συνεργάτες»), ερευνητές που δεν πληρώνονται από το ίδιο το ίδρυμα αλλά με βάση τους πόρους που εξασφαλίζει κάθε εργαστήριο-μαγαζάκι από τη συμμετοχή του σε ερευνητικά προγράμματα (από τα περίπου 1.500 που τρέχουν κάθε χρόνο στο ίδρυμα). Συγκεκριμένα, για κάθε 5 εγγεγραμμένους προπτυχιακούς φοιτητές στο ΕΜΠ, υπάρχει ένας μηλοκάκιος ερευνητής. Μια τεράστια μηχανή παραγωγής αξίας και υπεραξίας αμιζεί στα πανεπιστήμια. Ένα ολόκληρο σύστημα επιτήρησης και τιμωρίας στήνεται απέναντι σε κάθε πιθανό «σαμποτάζ» της.

Η 40ετής δημοσιονομική κρίση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει ωθήσει προς την αναθεώρηση του τρόπου με τον οποίο αυτή προσφέρεται. Αυτή η διαδικασία που αναφέρεται εναλλακτικά ως «μεταρρύθμιση», «καινοτομία», «αποδοτικότητα», «κάνοντας περισσότερα με λιγότερα», «πρόσβαση των φοιτητριών και ίσες ευκαιρίες», είναι ουσιαστικά η επιβολή ενός νέου καταμερισμού εργασίας (Ovetz, 2015a· 2015b). Η ακαδημαϊκή εργασία έχει υποβληθεί σε τείλορικές μελέτες χρόνου-κίνησης¹⁵ με σκοπό τον εξορθολογισμό, τον κατακερματισμό, την αυτοματοποίηση, την αποδυνάμωση και την αποειδίκευση των καθηγητριών. Σε συνδυασμό με τη λιτότητα και τη δραματική μείωση των μόνιμων καθηγητριών στο 25% περίπου των διδασκόντων/ουσών πολλές εξουσίες, όπως αποφάσεις για πρόσληψη και απόλυση, σχεδιασμός προγραμμάτων σπουδών, εκπαιδευτική τεχνολογία και έγκριση εισακτέων, που κάποτε ανήκαν στη δικαιοδοσία της σχολής, έχουν μεταφερθεί σε ένα ενδιάμεσο επίπεδο διαχείρισης. Το υπόλοιπο 75% το αποτελούν μη-μόνιμοι καθηγητές και καθηγήτριες πλήρους ωραρίου, κάποιοι/ες μερικής απασχόλησης, και μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες-διδάσκοντες/ουσες των οποίων τα συμβόλαια ανανεώνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και οι οποίοι πληρώνονται με βάση τις ώρες που δαπανούν στην τάξη, με τον μισθό τους να ανέρχεται μόλις στα 10 δολάρια την ώρα (The Coalition on the Academic Workforce, 2012). Ως αποτέλεσμα, ο αριθμός και η δύναμη των μάντζερ συνεχίζουν να αυξάνονται με στόχο να καθίσταται εφικτή η διαχείριση τόσο της ακαδημαϊκής εργασίας όσο και των νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (Rhoades & Slaughter, 1997, Ginsberg, 2011· Ward, 2012).

Η αύξηση του αριθμού των φοιτητριών στις τάξεις και του όγκου των μαθημάτων, ο μειωμένος αριθμός καθηγητριών πλήρους απασχόλησης και οι πιέσεις

15. (ΣτΜ) Πρόκειται για τις επίμονες μελέτες που διεξήγαγε ο Τείλορ, ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα, ώστε να τυποποιήσει και να εντατικοποιήσει την εργασιακή διαδικασία που ως τότε (και για αρκετά χρόνια πιο μετά) ελέγχονταν σε ακόμη ικανοποιητικό, αν όχι απόλυτο, βαθμό από τους μάστορες-τεχνίτες. Για να σπάσει τον εργατικό έλεγχο στην παραγωγή, λοιπόν, ο Τείλορ, όπως και άλλοι πρωτεργάτες της καπιταλιστικής αντεπίθεσης στους χώρους εργασίας, μελέτησε και χρονομέτρησε τις επιμέρους κινήσεις που απαιτούνταν από την αρχική επεξεργασία της πρώτης ύλης έως την παρασκευή του τελικού προϊόντος, κι έτσι μπόρεσε να παρέμβει και να εξορθολογίσει την παραγωγική διαδικασία, εξαλείφοντας τους μη παραγωγικούς για το κεφάλαιο χρόνους, επανασχεδιάζοντας τον μηχανολογικό εξοπλισμό για να αυξηθεί η ένταση και η παραγωγικότητα της εργασίας και αποδομώντας/τμηματοποιώντας την πολυσύνθετη εργασιακή διαδικασία σε πολλές, απλές, επαναλαμβανόμενες εργασίες που πλέον μπορούσαν να μετρηθούν και να ποσοτικοποιηθούν, δηλαδή να ελεγχθούν –ή και να οριστούν εκ των προτέρων (βλ. νόρμες παραγωγής)– και να εκτελεστούν από εργάτες που δεν διέθεταν την πολυχρόνη εμπειρία ή και τις ικανότητες ενός τεχνίτη. Με λίγα λόγια, οι καπιταλιστές και τα τσιράκια τους, οι μάντζερ και οι μηχανικοί, είχαν σε μεγάλο βαθμό οικειοποιηθεί την εργατική γνώση και την είχαν στρέψει εναντίον των ίδιων των εργατών, επιβάλλοντας τους δικούς τους όρους στους χώρους εργασίας και άντλησης υπεραξίας. Πρόκειται για ένα τεράστιο βήμα, καθώς ο εισηγητής της «επιστημονικής οργάνωσης της εργασίας» άνοιξε πρωτόγνωρα, για τα έως τότε δεδομένα, πεδία εκμετάλλευσης της εργασίας και μάλιστα σε μαζική κλίμακα, σηματοδοτώντας το πέρασμα από την περίοδο της τυπικής υπαγωγής της εργασίας στο κεφάλαιο σε αυτήν της πραγματικής· από τον μάστορα/τεχνίτη στον (σχετικά) ανειδίκευτο εργάτη-μάζα.

της εμπορευματοποίησης έχουν απομακρύνει τους διδάσκοντες και τις διδάσκουσες από τη συμμετοχή στις βασικές λειτουργίες λήψης αποφάσεων. Η διάβρωση της αρχής του αυτοδιοίκτου ανατροφοδοτεί αυτήν την κατάσταση, καθώς όλο και λιγότεροι μόνιμοι καθηγητές και καθηγήτριες μπορούν να εκφέρουν άποψη για την πρόσληψη νέου καθηγητικού προσωπικού. Οι κενές θέσεις συμπληρώνονται από ευέλικτους/ες και επισφαλείς διδάσκοντες/ουσες που ούτε έχουν χρόνο, ούτε πληρώνονται για να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων που αφορούν στη διοίκηση του εκάστοτε εκπαιδευτικού ιδρύματος. Καθώς περισσότερα μαθήματα πραγματοποιούνται online και προτυποποιούνται, το καθηγητικό προσωπικό σχεδόν όλων των πανεπιστημίων (πλην ενός πολύ μικρού ποσοστού ελίτ ιδρυμάτων), χάνει την εξουσία του, αποειδικεύεται και προληταριοποιείται. (Rhoades, 1996· Noble, 2001, Schapper & Mayson, 2005, Ward, 2012: 8, 11, Ovetz 2015a, 2015b). Οι έμφυλες και φυλετικές διαιρέσεις στην ακαδημαϊκή εργασία έχουν επιδεινωθεί από το γεγονός ότι το 62% έως το 81% του συμβασιούχου επισφαλούς διδακτικού προσωπικού είναι γυναίκες ενώ το 74% έως 84% όλου του έγχρωμου γυναικείου προσωπικού είναι επισφαλείς (The Coalition on the Academic Workforce, 2012: 7· Curtis, 2014: 17 και 54).

Παρατηρούμε μια αργή και ανεπαίσθητη κίνηση στην εξής γενική κατεύθυνση: τη μετάλλαξη όλων των φοιτητ(ρι)ών και καθηγητ(ρι)ών σε υποκείμενα που επιδιώκουν ορθολογικά να πετύχουν το μέγιστο κέρδος, [σαν μικροί/ές επιχειρηματίες]. Το ολοένα πιο ευέλικτο προσωπικό προσαρμόζεται σε αυτές τις πιέσεις μετατοπίζοντας την ερευνητική του δραστηριότητα προς κατευθύνσεις που θα το καταστήσει ελκυστικό ως πηγή εσόδων για τους πιθανούς μόνιμους εργοδότες του (Gould, 2003· Slaughter & Rhoades, 2004· Ward, 2012). Οι διδάσκοντες/ουσες βάζουν υψηλούς βαθμούς για να ανέβουν οι αξιολογήσεις των μαθητών τους, οι οποίες καθορίζουν εάν θα παραμείνουν το επόμενο εξάμηνο ως βοηθητικοί ή θα προσληφθούν σε μια μόνιμη θέση. Το αυξανόμενο κόστος αναγκάζει έμμεσα τους μαθητές να μελετήσουν μόνο αυτό που υπόσχεται μια «απόδοση επένδυσης», δηλαδή που εξασφαλίζει υψηλότερους μελλοντικούς μισθούς για την αποπληρωμή των χρεών τους. Η πίεση για υψηλότερη βαθμολογία και επίσπευση της φοίτησής τους αυξάνεται, παρότι από την άλλη μειώνεται απότομα ο διαθέσιμος χρόνος για μελέτη καθώς αναγκάζονται να δουλεύουν ταυτόχρονα.

Ενώ καθεμία από αυτές τις διαδικασίες έχει μελετηθεί εκτενώς, λίγα έχουν ειπωθεί για το πώς έχουν μεταμορφώσει τον καταμερισμό της ακαδημαϊκής εργασίας και το κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα. Υπό την πίεση της λιτότητας και των ιδιωτικοποιήσεων, οι μάντζερς των πανεπιστημίων έχουν προσπαθήσει να εξορθολογίσουν την ακαδημαϊκή εργασία μέσω της αποειδίκευσης (επισφαλειοποίηση) και της τυποποίησης (τηλεκπαίδευση). Η εισαγωγή της «ρηξικέλευθης» τεχνολογίας που «διαχωρίζει» τα συστατικά μέρη της ακαδημαϊκής εργασίας και τα «αυτονομεί» για να μεταφέρει την εκπαίδευση από την τάξη στο διαδίκτυο αποτελεί κεντρικό στοιχείο της στρατηγικής του εξορθολογισμού (EDUCAUSE· Christensen et al., 2011· Thornton, 2013). Η τηλεκπαίδευση επιταχύνει ταυτόχρονα την αποειδίκευση, την πειθάρχηση και την αποδυνάμωση των διδασκόντων/ου-

σών, ενώ παράλληλα αυξάνει κατά πολύ τον χρόνο εργασίας και την επιτήρηση (Noble, 2001: 32).

Παρά το υψηλό κόστος εκκίνησης για συμβούλους, εξοπλισμό, εγκαταστάσεις και εκπαίδευση, το σταθερό κόστος της τηλεκπαίδευσης μειώνεται με την πάροδο του χρόνου, καλύπτεται εν μέρει από τμήματα της διαδικασίας παραγωγής που εκμεταλλεύονται τη νέα εργατική δύναμη και μειώνει το κόστος της ακαδημαϊκής εργασίας, υποκαθιστώντας καθηγητές/τριες με φθηνότερη, ευέλικτη εργασία και μη διδακτικό τεχνικό προσωπικό. Το κόστος της τηλεκπαίδευσης μειώνεται περαιτέρω με την αποφυγή του διαρκούς σταθερού κόστους των βιβλιοθηκών, των τάξεων και των παροχών του campus, πχ. της υπηρεσίας παροχής συμβουλών (Noble, 2001: 29–30). Η τηλεκπαίδευση έχει προκαλέσει την ακόμα μεγαλύτερη μετακύλιση των δαπανών στη φοιτήτρια, η οποία τώρα πληρώνει σχεδόν ολόκληρο το κόστος της αυτοπειθαρχίας της, αλλά χωρίς να απολαμβάνει τα θετικά της πλήρους φοίτησης και της πρόσβασης στους πόρους της φοιτητικής ζωής.

Παρά το γεγονός ότι οι φοιτητές/τριες είναι το βασικό προϊόν της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η εργασιακή δύναμη των φοιτητ(ρι)ών συνήθως συγκαλύπτεται ή παραβλέπεται εξ ολοκλήρου, ευνοώντας την απεικόνισή τους ως καταναλωτών του εμπορεύματος «εκπαίδευση». (Noble, 2001: 3, 2002· Levidow, 2002· 2005). Εναλλακτικά, η εκπαίδευση γίνεται αντιληπτή ως παραγωγός εμπορευμάτων, πχ. εξειδικευμένων προγραμμάτων σπουδών, αλλά όχι της φοιτητικής εργασιακής δύναμης (Hayes & Wynyard, 2002· Schapper & Mayson, 2005). Για παράδειγμα, ο Levidow περιγράφει μια νεοφιλελεύθερη στρατηγική στην οποία οι «σχέσεις φοιτητή-δασκάλου διαμεσολαμβάνονται από την κατανάλωση και παραγωγή πραγμάτων, για παράδειγμα, λογισμικού, κριτηρίων απόδοσης κλπ.» (Levidow, 2002: 229).

Αυτή η προσέγγιση αγνοεί το γεγονός ότι, σε μια καπιταλιστική κοινωνία, η φοιτητική εργασιακή δύναμη παράγεται από την εργασία των διδασκόντων/ουσών στα πανεπιστήμια. Παρά τις δεκαετίες εφαρμογής νεοφιλελεύθερων πολιτικών, πολλοί μελετητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συμφωνούν με τη θέση του Ritzer ότι «το σύγχρονο πανεπιστήμιο δεν είναι πρωτίστως μέσο παραγωγής», αλλά μιμείται τη βιομηχανία υπηρεσιών εξυπηρετώντας τους πελάτες της με έναν βολικό, υπερ-εμπορευματικό τρόπο που αποκαλεί «Μακντοναληντοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης» (Ritzer, 1998: 153· Woudhuysen, 2002).

Αντίθετα, η παρούσα μελέτη του ακαδημαϊκού καταμερισμού εργασίας βρίσκει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να εμπλέκονται στις σχέσεις παραγωγής, όπου, με τη διαμεσολάβηση της εργασίας των διδασκόντων/ουσών, παράγουν άμισθα τη δική τους εργασιακή δύναμη, η οποία θα πωλείται ως μισθωτή εργασία μελλοντικά (Caffentzis, 1975· Wages for Students, 1975, Ovetz, 1996a). Ένα κομμάτι της σύγχυσης προκαλείται από το ότι οι φοιτητές/τριες θεωρούνται σχετικά προνομιούχοι χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι συγκεκριμένες συνθήκες που αντιμετωπίζουν. Ως πρώην φοιτητές/τριες οι ίδιοι/ες, οι καθηγητές και οι καθηγήτριες διαπράττουν ένα λογικό σφάλμα, συγχέοντας τη σχετικά προνομιακή τους θέση στην

ιεραρχία των μισθών σήμερα με την προηγούμενη θέση τους ως φοιτητές και φοιτήτριες.

Σύμφωνα με τον Levidow, η εισαγωγή της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με στόχο την εξατομίκευση και ευελιξία εξυπηρετεί τους στόχους του νεοφιλελευθερισμού, κάνοντας τους μεμονωμένους εργαζόμενους υπεύθυνους για τη διαχείριση της ίδιας τους της εργασίας (Levidow, 2005: 159). Αυτό μας παραπέμπει στην παρατήρηση του Μαρξ ότι «*οι σχέσεις παραγωγής βρίσκονται εντός των παραγωγικών δυνάμεων*». Μπορούμε να προχωρήσουμε περαιτέρω τις θέσεις του Levidow αναλύοντας την οργανωτική λογική της τηλεκπαίδευσης ως αντανάκλαση της ανάγκης για έναν νέο τύπο αυτοπειθαρχημένης εργασιακής δύναμης που λειτουργεί υπό τις συνθήκες της γενικευμένης επιτήρησης: το πανοπτικό, όπως το ονόμασε ο Foucault, που τόσο πολύ διαπερνά τη σύγχρονη κοινωνία και έχει διαμορφώσει την αίθουσα διδασκαλίας με τέτοιο τρόπο ώστε «*η καπιταλιστική κοινωνική σχέση να αποκρύπτεται εντός των τεχνικών απαιτήσεων του μηχανήματος*» (Panzieri, 1976: 9· Foucault, 1995). Η πειθάρχηση μέσω της εξ αποστάσεως εργασίας, δουλεύοντας υπό γενικευμένη επιτήρηση, επιτρέπει την περαιτέρω εδραίωση της απλήρωτης αναπαραγωγικής εργασίας μέσα σε αυτό που ο Τρόντι ονόμασε «κοινωνικό εργοστάσιο» (Tronti 1962, 1973). Αυτός ο τύπος πειθαρχημένης «ευέλικτης» εργασίας αντιστοιχεί στον μεταβαλλόμενο παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας κατά τη μετα-Φορντική περίοδο της «ευέλικτης συσσώρευσης», κατά την οποία οι εργαζόμενοι/ες στην τεχνολογία με χαμηλή ή μερική εξειδίκευση διευθύνουν ανειδίκευτους ευέλικτους εργαζόμενους σε ολόκληρη την παγκόσμια παραγωγική διαδικασία. (Oberhauser, 1990, Robinson, 2002: 1063–65).

Η αναγωγή της αθροιστικής συσσώρευσης δεξιοτήτων σε μαθησιακούς στόχους, αντί της εστίασης στο περιεχόμενο, αυξάνει τη ζήτηση για περισσότερους αυτοπειθαρχημένους εργαζόμενους. Μια σειρά από αμερικανικές και διεθνείς έρευνες χρησιμοποιούν μια τεχνητή «έλληψη δεξιοτήτων» για να μεταφέρουν τον έλεγχο της διδασκαλίας στους μάντζερ, ενώ τυποποιούν το πρόγραμμα σπουδών ώστε να επικεντρώνεται στη λογική της [ακολουθιακής] ολοκλήρωσης καθκόντων. Στις ΗΠΑ, πρωτοβουλίες που χρηματοδοτούνται από το [ίδρυμα] Lumina και τον Gates, όπως το EDUCAUSE,¹⁶ έχουν στόχο τον μετασχηματισμό της δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ένα μοντέλο με μετρήσιμα αποτελέσματα όπως τα λεγόμενα «μαθησιακά αποτελέσματα» και τα ποσοστά αποφοιτήσεων και μεταγραφών. (Complete College America, 2011· Headden, 2011· California Community Colleges Student Success Task Force, 2012). Χρησιμοποιώντας τη δημοσιονομική κρίση ως δικαιολογία, περισσότεροι/ες φοιτητές και

16. Το EDUCAUSE είναι μια ιδιωτικά χρηματοδοτούμενη κοινοπραξία διευθυντικών στελεχών πανεπιστημίων και ιδιωτικών εταιρειών που προωθεί ενεργά τη νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως την τηλεκπαίδευση, το μοντέλο «μάθηση βάσει ικανοτήτων» και την εξωτερική ανάθεση διδασκαλίας (outsourcing), όλα αυτά με τον μανδύα ενός «αντικειμενικού» think-tank.

φοιτήτριες διοχετεύονται στην τηλεκπαίδευση με τον υποτιθέμενο στόχο της μεγαλύτερης προσβασιμότητας και της επιτάχυνσης της μαθησιακής προόδου. Αν και ο Ward αποκαλεί αυτές τις κινήσεις «ευφυή ταξική επανακωδικοποίηση» μεταρρυθμίσεων στην κατεύθυνση της μεγαλύτερης «προσβασιμότητας», της «ισότητας», της «συμπεριληπτικότητας», της «κοινωνικής δικαιοσύνης» και της εξάλειψης του «χάσματος της αξίας των πτυχίων», στην πραγματικότητα αυτό που κάνουν είναι να συνεχίζουν να διευρύνουν την απόσταση που χωρίζει τα πλούσια ιδιωτικά και τα ελίτ δημόσια πανεπιστήμια από την υπόλοιπη δημόσια εκπαίδευση. Δημιουργούνται έτσι δύο παράλληλα εκπαιδευτικά συστήματα, διαχωρισμένα μεταξύ τους και άνισα, όχι μόνο ως προς τους πόρους αλλά και ως προς τον σκοπό της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Όπως σημειώνει ο Ward, *«Αυτές οι ιδέες παρουσιάστηκαν όχι μόνο ως μια νέα εκδοχή της αόριστης και ασαφούς, παλαιότερης έννοιας των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, αλλά και ως μετρήσιμες και μεταβιβάσιμες δεξιότητες που οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούσαν να επιδείξουν στους μελλοντικούς εργοδότες»* (Ward, 2016: 28). Αλλά αυτό εγείρει τρία αναπάντητα ερωτήματα. Τι ακριβώς είναι αυτές οι «μετρήσιμες και μεταβιβάσιμες δεξιότητες» που ηχούν τόσο ελκυστικές στους εργοδότες και πώς οι εν λόγω «μεταρρυθμίσεις» τις παράγουν; Λίγο έχει αναλυθεί το πώς ο προτιμώμενος μηχανισμός για την υλοποίηση της διδασκαλίας με βάση τις δεξιότητες και τις εργασίες μάς μαθαίνει στη λογική της ολοκλήρωσης καθηκόντων και χτίζει δεξιότητες. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ του είδους του εργαζομένου που παράγεται μέσω διδασκαλίας που βασίζεται στο περιεχόμενο, δηλαδή της διδασκαλίας που ενθαρρύνει την αφηρημένη και κριτική σκέψη, σε σχέση με αυτόν που παράγεται μέσω διδασκαλίας που βασίζεται στις δεξιότητες και την ολοκλήρωση καθηκόντων; Σε τελική ανάλυση, η πανεπιστημιακή εργασία παράγει εδώ και πολλά χρόνια εκμεταλλεύσιμη εργασιακή δύναμη, οπότε γιατί χρειάζεται να αλλάξει κάτι τώρα; Η απάντηση έρχεται από την ανάλυση της δομής της τεχνολογίας της τηλεκπαίδευσης που θέλει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να ολοκληρώνουν εργασίες χωρίς άμεση επίβλεψη σε ένα εργασιακό περιβάλλον γενικευμένης ηλεκτρονικής παρακολούθησης.

Η ανωμαλία της τηλεκπαίδευσης παραμένει. Εάν προορίζεται να παράγει πιο πειθαρχημένους εργαζόμενους, όπως τους απαιτεί το κεφάλαιο, δεν είναι σαφές πώς μπορεί να επιτευχθεί αυτός ο στόχος με την αποειδίκευση και τη μειωμένη ποσότητα ακαδημαϊκής εργασίας. Η τηλεκπαίδευση υπόκειται σε αυτό που ο Caffentzis αποκαλεί το «παράδοξο της μηδενικής εργασίας», όπου η φθίνουσα συμβολή της ακαδημαϊκής εργασίας στην παραγωγή φοιτητικής εργασιακής δύναμης συνεπάγεται μειωμένη κερδοφορία για το κεφάλαιο (Caffentzis, 2013· Ovetz, 2017). Καθώς η φοιτητική εργασιακή δύναμη συνεχίζει να παράγεται με όλο και λιγότερη ακαδημαϊκή εργασία, το *«αναπόφευκτο αποτέλεσμα δεν είναι μόνο ένα υποβαθμισμένο εργατικό δυναμικό αλλά και ένα υποβαθμισμένο προϊόν»* (Noble, 2001: 4). Ο Ward συμφωνεί με αυτήν την εκτίμηση, σημειώνοντας ότι *«για να έχει καλύτερη εποπτεία στην παραγωγή, το νεοφιλελεύθερο κράτος χρειάζεται τα μεγάλα δεδομένα που δημιουργούνται από τη συνεχή αξιολόγηση, ακόμη κι αν τα*

δεδομένα εξυπηρετούν ιδιοτελή συμφέροντα, είναι περιοριστικά, αυτοτροφοδοτούμενα και αμφίβολης ποιότητας» (Ward, 2015: 14). Αυτό αντανakλάται σίγουρα στη συνεχιζόμενη δυσaréσκεια των εργοδοτών για την ποιότητα της εργασίας των αποφοίτων και ταυτόχρονα ωθεί σε νέες νεοφιλελεύθερες επιθέσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως ο παροιμιώδης σκύλος που κυνηγά τη ουρά του (Noble, 2001: 4).

Ωστόσο, σε αντίθεση με αυτές τις κριτικές, η τηλεεκπαίδευση είναι στην πραγματικότητα εξαιρετικά κερδοφόρα, όταν λαμβάνεται υπόψη ολόκληρο το παγκόσμιο σύστημα ευέλικτης συσσώρευσης στη μετα-φορντική εποχή (Oberhauser, 1990· Robinson, 2002: 1063–65). Αντίθετα με την υπόθεση ότι παράγει μικρή αξία, η τηλεεκπαίδευση έχει το μερίδιό της στη μέση αξία που παράγεται στο σύνολο της κοινωνικής διαδικασίας παραγωγής. Ως νεκρή εργασία, το σταθερό κεφάλαιο περνά ένα μέρος της αξίας του στην εργασιακή δύναμη κάθε πειθαρχημένου φοιτητή (Ovetz, 2017). Όπως είχε πει και ο Μαρξ:

«[...] έχουμε να κάνουμε μόνο με τη μέση σύνθεση όλης της σφαίρας παραγωγής. Ο ένας ξεχωριστός κεφαλαιοκράτης [...] νομίζει με το δίκιο του, ότι το κέρδος του δεν προέρχεται μόνο από την εργασία που απασχολείται απ' αυτόν ή στον κλάδο του. Το ζήτημα ως ποιο βαθμό το κέρδος αυτό οφείλεται στη συνολική εκμετάλλευση της εργασίας από το συνολικό κεφάλαιο, δηλαδή, από όλους τους καπιταλιστές συντρόφους του, η συνάφεια αυτή είναι γι' αυτόν πλήρες μυστήριο» (Marx, 1981: 270).

Η τηλεεκπαίδευση παράγει πειθαρχημένη εργασιακή δύναμη που ικανοποιεί την ανάγκη για ευέλικτους/ες εργαζόμενους/ες πάντα σε ετοιμότητα για δουλειά και μαθημένους/ες ώστε να μπορούν να εργάζονται εξ αποστάσεως με ελάχιστη ή καθόλου άμεση επίβλεψη, υπό συνθήκες γενικευμένης επιτήρησης.

Μ' όποιον δάσκαλο καθίσεις τέτοια γράμματα θα μάθεις: Ο νέος καταμερισμός της ακαδημαϊκής εργασίας

Ο παγκόσμιος διασυνδεδεμένος υπολογιστής αναγνωρίστηκε με πανηγυρισμούς ως μια «ρηξικέλευθη» καινοτομία που άλλαξε τον τρόπο παράδοσης και πρόσληψης του μαθήματος (Christensen et al., 2011). Αυτό που συχνά παραβλέπεται είναι ότι η τηλεεκπαίδευση μεταστρέφει επίσης το *περιεχόμενο* της ανώτατης εκπαίδευσης, τροποποιώντας τις διαδικασίες με τις οποίες οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μαθαίνουν –αυτό δηλαδή που ονομάζουμε κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα. Ενώ υπάρχει εκτεταμένη βιβλιογραφία που υποστηρίζει την εισαγωγή των τεχνολογιών πληροφορικής στην εκπαίδευση, λίγα έχουν γραφτεί σχετικά με τον ρόλο της στον τρόπο που ανακατασκευάζει το συνεχώς μεταβαλλόμενο κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα, οδηγώντας τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να συμμορφώνονται σε μια εργασιακή καθημερινότητα κατά την οποία υπόκεινται σε πλήρη επιτήρηση και χωρίς να γνωρίζουν καν εάν παρακολουθούνται μια δεδομένη στιγμή. Η τηλεεκπαίδευση χρησιμεύει για την καλύτερη πειθάρχηση του φοιτητή και της φοιτήτριας, ώστε να εργάζονται αυτόνομα χωρίς εμφανή επίβλεψη ενώ υπόκεινται σε πλήρη επιτήρηση.

Αυτό που παραγνώνει η έρευνα σχετικά με τον αντίκτυπο του νεοφιλελευθερισμού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ότι η τηλεεκπαίδευση μετασχηματίζει τους μηχανισμούς πειθάρχησης της εργασιακής δύναμης με δύο νέους τρόπους. Πρώτον, είναι το μέσο για να επιβληθεί ένας νέος καταμερισμός της ακαδημαϊκής εργασίας τόσο στο επίπεδο της μάθησης όσο και της διδασκαλίας. Δεύτερον, προορίζεται να αυξήσει την κοινωνική παραγωγικότητα,¹⁷ τα δικαιώματα εκμετάλλευσης και τα κέρδη, ακόμα και για τους «καινοτόμους» της νεοφυούς επιχειρηματικότητας ή τους «πρώιμους αγοραστές»¹⁸ σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας παραγωγής (Ovetz, 2017). Η υποκειμενοποίηση¹⁹ της ακαδημαϊκής εργασίας, όπου οι μεμονωμένοι/ες φοιτητές/τριες υποτίθεται ότι έχουν ατομικά τον έλεγχο τού πότε και του πώς «σπουδάζουν», είναι μία εκλεπτυσμένη τεχνική που πειθαρχεί τον φοιτητή και τη φοιτήτρια να είναι προετοιμασμένοι για μια ζωή αδιάκοπης δουλειάς, ακόμα κι όταν οι ίδιοι δεν εργάζονται [κατά τη διάρκεια των σπουδών τους] ή στην περίπτωση που [ως απόφοιτοι] δεν μπορούν να απορροφηθούν σε κάποια θέση εργασίας.²⁰ Εν ολίγοις, η τηλεεκπαίδευση είναι το πρωταρχικό μοντέλο για την εδραίωση των νέων σχέσεων περιστασιακής, επισφαλούς ή ευέλικτης απασχόλησης που χαρακτηρίζουν τώρα περίπου το 30% με 40% του εργατικού δυναμικού των Η.Π.Α. (Conlin et al., 2010· The Economist, 2015). Αυτή η ραγδαία αύξηση της επισφαλούς εργασίας κάνει το εργατικό δυναμικό του Βορρά να μοιάζει όλο και περισσότερο με τους εργαζόμενους στον παγκόσμιο Νότο, όπου, για παράδειγμα, περίπου το 84% των 470 εκατομμυρίων εργαζομένων της Ινδίας ανήκουν στην κατηγορία των «περιστασιακών» ή αυτοαπασχολούμενων – των, με άλλα λόγια, ευέλικτων εργαζομένων.

Η ανώτατη εκπαίδευση έχει υιοθετήσει την ελαστικοποίηση της εργασίας από το μοντέλο παραγωγής, διανομής και διακίνησης «just-in-time» που αναπτύχθηκε και τέθηκε πρώτη φορά σε εφαρμογή από τις εταιρείες Toyota, Walmart και McLean. Αυτό επιτυγχάνεται με την καθιέρωση των συμβάσεων ορισμένου χρό-

17. (ΣτΜ) Δηλαδή την παραγωγικότητα τόσο της άμισθης (πχ. φοιτητικής) όσο και της έμισθης εργασίας.

18. (ΣτΜ) Πρώιμοι αγοραστές είναι εκείνοι που σπεύδουν να υιοθετήσουν ένα προϊόν ή μια τεχνολογική καινοτομία.

19. (ΣτΜ) Η διαδικτυακή εκπαίδευση πηλασάρεται σαν μια διαδικασία όπου ως φοιτητής/τρια, ως αυτόνομο *υποκείμενο*, έχει τον έλεγχο της μαθησιακής-εργασιακής διαδικασίας.

20. (ΣτΜ) Με βάση στοιχεία του ΟΟΣΑ του 2017, το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα για όσους έχουν περάσει 1-3 χρόνια από την αποφοίτησή τους από τη σχολή τους είναι 80,2% (έναντι 52% για την Ε.Ε.). Με βάση ετήσια έκθεση της ΑΔΙΠ για την περίοδο 2015-16, η Ελλάδα κατέχει την πρωτιά στις χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ στα ποσοστά ανεργίας των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ 25-34 χρονών αγγίζοντας το 28%. Οπότε καταλαβαίνουμε πόσο σημαντικός είναι ο παράγοντας της «ετοιμότητας για εργασία» και της «δια βίου εκπαίδευσης» στα καθ' ημάς. Δεν είναι τυχαίο επίσης ότι εφόσον η απορρόφηση των αποφοίτων παρουσιάζει τόσο χαμηλά ποσοστά, οι φοιτητές εισάγονται σε μια κούρσα απόκτησης τίτλων σπουδών με αποτέλεσμα να παρατηρείται υπερδιπλάσιασμός των μεταπτυχιακών φοιτητ(ρι)ών την τελευταία δεκαετία μόνο. Τα μεταπτυχιακά προγράμματα, από 51 το 1993 αυξήθηκαν σε 1.481(!) το 2019. Το 82% εξ αυτών έχουν δίδακτρα.

νου στις σχολές (Bonacich, 2003:41 2· Ovetz, 2015a). Το ακαδημαϊκό προσωπικό με προσωρινές συμβάσεις εργασίας δεν έχει καθόλου δύναμη καθώς εξαιρείται από τη συμμετοχή στη διοίκηση του ιδρύματος. Οι κατά κύριο λόγο μη οργανωμένοι σε σωματεία, επισφαλώς εργαζόμενοι συμβασιούχοι καθηγητές και καθηγήτριες που διδάσκουν διαδικτυακά, καλούνται να είναι διαθέσιμοι και έτοιμοι για δουλειά ανά πάσα στιγμή, να διδάσκουν όλο και μεγαλύτερο αριθμό φοιτητ(ρι)ών σε διαδικτυακά μαθήματα και να εκτελούν ολοένα και περισσότερη απλήρωτη εργασία έξω από την τάξη, παρόλο που πληρώνονται μόνο για τις ώρες «επαφής» τους με τους φοιτητές εντός τάξης. Τόσο online, όσο και μέσα στην τάξη, αυτοί οι μη μόνιμοι εργαζόμενοι, βρίσκονται σε συνεχή απασχόληση, είτε πληρώνονται είτε όχι, και πρέπει μάλιστα «να πληρώσουν για την ευκαιρία που τους δίνεται να εργαστούν» μέσω των υποαμοιβόμενων εξαμηνιαίων συμβάσεών τους (Bousquet, 2008:63).

Από την άλλη, οι άμισθοι φοιτητές και φοιτήτριες παίζουν καιρό τώρα τον ρόλο του εφεδρικού στρατού της ακαδημαϊκής εργασίας. Οι προπτυχιακοί φοιτητές αντικαθιστούν τους υπαλλήλους του πανεπιστημίου, οι πτυχιούχες φοιτήτριες αντικαθιστούν το προσωρινό διδακτικό προσωπικό, και με αυτό τον τρόπο πιέζεται όλο και πιο πολύ προς τα κάτω ο πάτος που μπορεί να πιάσει ο μισθός όλων των ακαδημαϊκών εργαζομένων. Το πρόβλημα οξύνεται περαιτέρω με τις ιδιωτικοποιήσεις, τις εξωτερικές αναθέσεις σε υπεργολάβους και με τη διεύρυνση της χρήσης συμβάσεων περιορισμένου χρόνου στο ακαδημαϊκό προσωπικό.

Οστόσο, η τάση αυτή προς την ακαδημαϊκή επισφάλεια δεν διαβρώνει απλώς τις εργασιακές συνθήκες του διαδικτυακά εργαζόμενου προσωπικού και τις συνθήκες μάθησης των φοιτητ(ρι)ών, όπως συχνά λέγεται. Σκιαγραφεί επιπλέον τις μεταβολές των σχέσεων παραγωγής στη διαδικασία παραγωγής και εκμετάλλευσης της εργασιακής δύναμης. Για να κατανοήσουμε το πώς η τάση αυτή προς την ακαδημαϊκή επισφάλεια επεκτείνεται και στους/ις φοιτητ(ρι)ες, είναι απαραίτητο να εξετάσουμε επίσης το *πώς* οι φοιτητ(ρι)ες εκτελούν την απλήρωτη μαθησιακή εργασία. Ο/η εξ αποστάσεως φοιτητής/τρια, καλείται να είναι πάντα έτοιμος/η να δουλέψει, να είναι συνεχώς έτοιμος/η να αξιολογηθεί, να κριθεί, να μετρηθεί, να είναι υπό συνεχή παρακολούθηση και επιτήρηση χωρίς να ξέρει αν αυτό συμβαίνει πραγματικά οποιαδήποτε χρονική στιγμή. Το γενικευμένο καθεστώς αξιολόγησης είτε του διδακτικού προσωπικού από τους/τις φοιτητ(ρι)ες είτε των φοιτητ(ρι)ών δεν καθιστά απλώς τους/τις φοιτητ(ρι)ες μια άμισθη προέκταση της διοίκησης επεκτείνοντας την επιτήρηση μέσα στις αίθουσες μέσω των μεγάλων δεδομένων. Οι φοιτήτριες μαθαίνουν επιπλέον ότι το να δουλεύουν υπό την απειλή της διαρκούς επιτήρησης αλλά και το ότι να επιτηρούν οι ίδιες το διδακτικό προσωπικό μέσω των αξιολογήσεων των μαθημάτων αποτελεί μια φυσιολογική λειτουργία της εργασίας τους.

Η γενικευμένη ανάπτυξη της τηλεκαπαίδευσης μεταβάλλει τον καταμερισμό της εργασίας στην ακαδημία, τόσο για το διδακτικό προσωπικό, όσο και για τους/τις φοιτητ(ρι)ες. Η πειθάρχηση του επισφαλούς προσωπικού και των φοιτητ(ρι)ών ώστε να δουλεύουν μέσα στο αναδυόμενο πανοπτικό υψηλής τεχνολογίας βρίσκεται στην καρδιά των σχέσεων της αποκαλούμενης «νέας οικονομίας». Η χρήση

νέων τεχνολογιών πληροφορικής και η χρήση κακοπληρωμένου με προσωρινές συμβάσεις προσωπικού για την πειθάρχηση περισσότερων φοιτητ(ρι)ών με λιγότερα μέσα αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της επιδίωξης του καπιταλισμού να αυξηθεί η παραγωγή υπεραξίας.

Βιβλιογραφία

- Bousquet, M. (2008) *How the University Works: Higher Education and the Low-Wage Nation*, New York: NYU Press.
- Caffentzis, G. (1975) 'Throwing away the ladder: The universities in the crisis', *Zerowork*, 1:128–42. Accessed November, 26, 2016, <http://la.utexas.edu/users/hcleaver/330T/350kPEECaffentzisThrowingtable.pdf>. [Το κείμενο έχει μεταφραστεί στα ελληνικά και εμπεριέχεται στην ανθολογία *Κρίση, Αναδιάρθρωση και Ταξική Πάλη στα Πανεπιστήμια*, εκδ. Κόκκινο Νήμα, 2008.]
- Caffentzis, G. (2010) 'University struggles at the end of the edu-deal', *Mute*, 2, no. 16. Accessed November, 26, 2016, <http://www.metamute.org/editorial/articles/university-struggles-endedu-deal>.
- Caffentzis, G. (2013) *In Letters of Blood and Fire: Work, Machines, and the Crisis of Capitalism*, Oakland: PM Press. [Ορισμένα από τα κείμενα της παραπάνω έκδοσης μπορούν να βρεθούν στην ανθολογία *Η Εργασία, η Ενέργεια, η Κρίση και το Τέλος του Κόσμου*, εκδ. Αρχείο 71, 2012.]
- California Community Colleges Student Success Task Force (2012) 'Advancing student success in the California community colleges: Recommendations of the California Community Colleges Student Success Task Force', Final Report, January 17. Πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2016 http://californiacommunitycolleges.cccco.edu/Portals/0/Executive/StudentSuccessTaskForce/SSTF_Final_Report_1-17-12_Print.pdf.
- Christensen, C., M. Horn, L. Caldera, & L. Soares (2011) 'Disrupting college: How disruptive innovation can deliver quality and affordability to postsecondary education', February, Center for American Progress and Innosight Institute.
- The Coalition on the Academic Workforce (2012). 'A portrait of part-time faculty members: A summary of findings on part-time faculty respondents to the coalition on the academic workforce survey of contingent faculty members and instructors'. June. Πρόσβαση στις 26 Νοεμβρίου 2016, <http://www.academicworkforce.org/survey.html>.
- Complete College America (2011) *Time Is the Enemy*. Accessed February, 16, 2016, http://completecollege.org/docs/Time_Is_the_Energy.pdf.
- Conlin, M., M. Herbst, & P. Coy (2010) 'The disposable worker', *Bloomberg Businessweek*, January, 7. Πρόσβαση στις 22 Φεβρουαρίου 2015 από http://www.businessweek.com/magazine/content/10_03/b4163032935448.htm.
- Curtis, J.W. (2014) 'The employment status of instructional staff members in higher education, Fall 2011'. American Association of University Professors, Washington DC, April.
- The Economist* (2015) 'The on-demand economy: Workers on tap. The rise of the on-demand economy poses difficult questions for workers, companies and politicians',

- January, 3. Πρόσβαση στις 26 Νοεμβρίου 2016, <http://www.economist.com/news/leaders/21637393-rise-demand-economy-poses-difficult-questions-workers-companies> και EDUCAUSE. Πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2016, <https://library.educause.edu/>.
- Foucault, M. (1995) *Discipline & Punish: The Birth of the Prison*, 2nd ed., New York: Vintage. [Μ. Φουκώ, *Επιτήρηση και Τιμωρία: Η γέννηση της φυλακής*, εκδ. Πιλέθρον, 2011]
- Gould, E. (2003) *The University in a Corporate Culture*, New Haven: Yale University Press.
- Hayes, D. & R. Wynyard (eds) (2002) *The McDonaldization of Higher Education*, Westport: Bergin & Garvey.
- Headden, S. (2011) 'New ways to measure to student learning,' Lumina Foundation Focus, Fall, p. 11. Πρόσβαση στις 26 Νοεμβρίου 2016 από το <https://www.luminafoundation.org/focus-archive>.
- Levidow, L. (2002) 'Marketizing higher education: Neoliberal strategies and counter-strategies' στο K. Robins & F. Webster (eds) *The Virtual University: Knowledge, Markets, and Management*, Oxford: Oxford University Press:227–48.
- Levidow, L. (2005) 'Neoliberal agendas for higher education', στο A. Saad-Filho and D. Johnston (eds) *Neoliberalism: A Critical Reader*, London: Pluto Press: 156–63.
- Marx, K. (1981). *Capital*, Volume III. London: Penguin. [Κ. Μαρξ, *Το Κεφάλαιο*, τ. 3, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, σελ. 214]
- Noble, D. (2001) *Digital Diploma Mills: The Automation of Higher Education*, New York: Monthly Review Press.
- Noble, D. (2002) 'Technology and the commodification of higher education', *Monthly Review*, 53(10): 26–40. Accessed November, 26, 2016, <http://monthlyreview.org/2002/03/01/technology-and-the-commodification-of-higher-education/>.
- Oberhauser, A. (1990) 'Social and spatial patterns under Fordism and flexible accumulation', *Antipode*, 22(3):211–32.
- Ovetz, R. (1996a) 'Entrepreneurialization, resistance and the crisis of the universities: A case study of the University of Texas at Austin', Ph.D. Dissertation.
- Ovetz, R. (1996b) 'Turning resistance into rebellion: Student struggles and the global entrepreneurialization of the universities', *Capital & Class*, No. 58, Spring:113–44. [Το κείμενο, που αποτελεί σύνοψη της διδακτορικής εργασίας του Ovetz (βλ. παραπάνω), εμπεριέχεται στην ανθολογία *Κρίση, Αναδιάρθρωση και Ταξική Πάλη στα Πανεπιστήμια*, ό.π.]
- Ovetz, R. (2015a) 'Migrant mindworkers and the new division of academic labour', *Working USA*, 18 (3):331–47.
- Ovetz, R. (2015b) 'When Hephaestus fell to earth: Harry Braverman and the division of labour in academia', *Labour Studies Journal*, No. 40, Vol. 3:243–61.
- Ovetz, R. (2015c) 'The new Jim Crow in higher education: Online education and the community colleges', Paper presented at the Pacific Sociological Association, April.
- Ovetz, R. (2017) 'Higher education and the zerowork paradox: Online education, contingency, and the new division of academic labor', *Capital @ 150*, Hofstra University, April, 6.

- Panzieri, R. (1976) 'Surplus value and planning: Notes on the reading of capital', *The Labour Process & Class Strategies*, CSE Pamphlet No. 1, London: Conference of Socialist Economists:4–25.
- Rhoades, G. (1996) 'Reorganizing the faculty workforce for flexibility: Part-time professional labour', *The Journal of Higher Education*, 67 (6):626–59.
- Rhoades, G. (1996) 'Reorganizing the faculty workforce for flexibility: Part-time professional labour', *The Journal of Higher Education*, 67 (6):626–59.
- Rhoades, G. & S. Slaughter (1997) 'Academic capitalism, managed professionals, and supply-side higher education', *Social Text*, No. 51:9–38.
- Ritzer, G. (1998) *The McDonaldization Thesis: Explorations and Extensions*, London: Sage.
- Robinson, W. (2002), 'Remapping development in light of globalisation: From a territorial to a social cartography', *Third World Quarterly*, 23 (6):1047–71.
- Sachs, J. (1989) *Developing Country Debt and Economic Performance*, Vols. 1 and 2, Chicago: Chicago University Press.
- Schapper, J. & S. Mayson (2005) 'Managerialism, internationalization, taylorization and the deskilling of academic work: Evidence from an Australian university' στο P. Ninnes and M. Hellstén (eds) *Internationalizing Higher Education: Critical Explorations of Pedagogy and Policy*, CERC Studies in Comparative Education 16, Germany: Springer:181–97.
- Slaughter, S. & G. Rhoades (2004) *Academic Capitalism and the New Economy: Markets, State, and Higher Education*, Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Thornton, J. (2013) 'Community colleges: Ready to disrupt again!', στο R. Glasper and Gerardo de los Santos (eds) *Disruptive Innovation and the Community College*, League for Innovation in the Community College:41–49.
- Tronti, M. (1962) 'La fabbrica e la società', *Quaderni Rossi*, 2:1–31. Μετάφραση του H. Cleaver.
- Wages for Students (1975) 'Wages for Students', np. Accessed November, 26, 2016, <http://zerowork.org/WagesForStudents.html>.
- Ward, S. (2012) *Neoliberalism and the Global Restructuring of Knowledge and Education*, New York: Routledge.
- Ward, S. (2015) 'No Child Left Behind Goes to College', *Academe*, September–October: 12–15.
- Ward, S. (2016) 'The competency-based approach to higher education: Are the AAC&U and other organizations destroying liberal traditions?' *Thought & Action*, Summer: 25–36. Accessed November, 26, 2016, <https://www.nea.org/assets/docs/TA.Fall2016.Ward.pdf>.
- Williamson, J. (1993) 'Democracy and the "Washington Consensus"', *World Development*, 21 (8):1329–36.
- Woudhuysen, J. (2002) 'The online campus', in D. Hayes and R. Wynyard (eds) *The McDonaldization of Higher Education*, Westport: Bergin & Garvey:84–102.

